ISSN 1302 - 6938 56

GÜNEY

56

ÜÇ AYLIK KÜLTÜR • SANAT • EDEBİYAT DERGİSİ

nisan • mayıs • haziran '11
nîsan • gûlan • hezîran '11
5 ytl • 4 euro

"... stronsium 90 yağıyormuş
ota, süte, ete,
umuda, hürriyete,
kapısını çaldığımız büyük hasrete...."

NAZIM HİKMET, 16 Mart 1958

tan doğan

sana bir şi'r yazsaydım

'ışkım kadınım'a

sana bir şi'r yazsaydım 'güz tadı'nda
uzansaydı saçların dal dal göğüs uçlarına dek
bir köz yaprak sussaydı bacaklarında sıkışık
topuğundan vursaydın 'zaman'ı *aşil* diye

sana bir şi'r yazsaydım okusaydın dinleseydi kuşlar omuzlarında
tersine esseydi rüzgâr
aksaydı denizler tersine
pullarından sevseydin balıkları *hâlik* diye

sana bir şi'r yazsaydım 'bahar tadı'nda
serilseydin otların en yeşiline
gözlerim düşseydi aklına *gönlüm*
çıplaklığında dursaydı 'ışk'

sana bir şi'r yazsaydım okusaydın kendine sardunyalı pencerenin önünde
duysaydın derdimi *ey derdim*
içseydin dudak dudağa 'hüzn kadehim'den
ağlaşsaydın yalnızlığımla güpegündüz

sana bir şi'r yazsaydım 'yaz tadı'nda
almaları yanaklarımışçasına dişleseydin
içseydin suyunu kirazların ömr suyumca
dilinden öpseydin bir çift kavunu bir çift güneş diye

sana bir şi'r yazsaydım okusaydın unutsaydın ardından sana gelince
bir tebessüm bir damla yaş bir sevinç
sevişseydik ölene dek
'hayât'a inât

Sorumlu Yazıişleri Müdürümüz Aziz Özer'e 1 yıl 6 ay hapis cezası verildi!

Merhaba, sevgili okurlar.

Güney Dergisi'nde bir öykü ve bir karikatürü yayınladığı gerekçesiyle PKK propagandası yapmak suçlamasıyla Sorumlu Yazıişleri Müdürümüz Aziz Özer'e açılan dava 1 yıl 6 ay hapis cezasıyla sonuçlandı.

Bilindiği gibi dergimizin 51.sayısında yayınlanan "İnanılmaz bir direnişin üç günlük hikayesi" (Yazar: Mehmet Söğüt) ve "Hakim" (Meray Ülgen) başlıklı kısa film öyküsüne önce 21.01.2010 tarihinde soruşturma açılmış ve sonrasında 11.05.2010'da, Mehmet Söğüt'ün "İnanılmaz bir direnişin üç günlük hikayesi"başlıklı öyküsünün yanısıra bu kez Meray Ülgen'in "Hakim" başlıklı öyküsünde değil de onun aynı dergide yayınlanan "Niyazi Şehit" karikatüründe, terör örgütü PKK-KONGRA GEL'in propagandasının yapıldığı gerekçesiyle dergimizin sahibi ve sorumlu yazıişleri müdürü AZİZ ÖZER'e dava açılmıştı. Yine daha önce 53. sayıda yayınlanan, Ali Dağdeviren'in "Zindan (Kürt) Çocukları'nın Çocuk Hakları!" başlıklı bir yazı gerekçesiyle 53. sayının tamamının toplatılıp, el konulması ve dağıtımının yasaklanması kararı verilmiş ve uygulanmıştı.

7 Ekim'de görülen ilk duruşmada dava 31 Mart 2011'e ertelenmişti. 31 Mart'ta TC 9. Ağır Ceza Mahkemesinde görülen davada, mahkeme heyeti kararını verdi: PKK propagandası yapıldığı gerekçesiyle 1 yıl hapis cezası. Bu suç basın yoluyla işlendiğinden ceza yarısı oranında artırılarak 1 yıl 6 aya çıkarılmıştır. Daha önce de benzeri suçlamalarla ceza alındığı için TCK'nın 62. Maddesinden yararlandırılmamıştır.

Bu dava ve alınan karar bir kez daha, devletin yüce çıkarları adına özgür basının nasıl susturulmaya çalışıldığını, sadece bir dergide yayınlanan öykü ve karikatür nedeniyle birbuçuk yıl hapis cezası vererek, imajının zedelenmesini dahi göze aldığını, her türlü yöntemle halkların özgürlüğünü ve halkların kardeşliğini savunanların üzerine gittiğini açıkça ortaya koymuştur.

Güney Kültür Sanat Edebiyat Dergimiz bu konuda takibata uğrayan onlarca özgür basından biridir sadece. Egemenler saltanatlarını dikensiz gül bahçesinde sürdürebilmek için her türlü özgür sesi, düşünceyi boğmaya çalışıyorlar. Ama yıllardır dergimize verdikleri onlarca para, hapis ve kapatma/toplatma cezalarına rağmen susturamadıklarını kendileri de görmüşlerdir. Onun için bu cezalarının da boşuna olduğunu, gazetemizi susturamayacağını biliyorlardır. Dergimizin en önemli yayın ilkelerinden biri taraflılığıdır; safının ezilenlerden, sömürülenlerden, işçi ve emekçilerden yana olduğunu açıkça ortaya koymasıdır. Ve bu, bu tür yıldırmalara rağmen ısrarla devam ettirilecektir.

Bütün dostlarımızı, okurlarımızı, işçileri ve emekçileri dergilerine sahip çıkmaya, dayanışmaya çağırıyoruz. Doğru saflarda birleşirsek yenemeyeceğimiz bir güç yoktur.

31 Mart 2011

GÜNEY

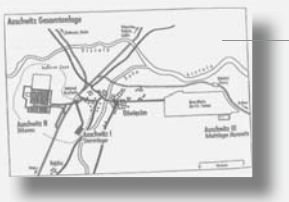

	3	merhaba	GÜNEY
güncel	5	"Ucube"yi yıkalım	Derya GÜMÜŞ
şiir	7	Yanyanayız	Özcan Özgün
güncel	8	Japonya depremi ve nükleer tehdit üzerine...	H. Demirciyan
şiir	14	Saçlarım saman sarısı	Rahime Henden
inceleme	15	Vatanına küsen şair: Peter-Paul Zahl	Gülfer Uğur
haber	17	GKM 8. kuruluş yıldönümü gecesi yapıldı.	GÜNEY
öykü	18	Gülbeyaz	Fatma Tuğcu
röportaj	21	"Taksim Meydanı'nda hiç Rumca bir şarkı....	GÜNEY
şiir	23	Kirwem	Hüseyin Kartal
şiir	24	Gömleğin Ezgisi	Thomas Hood
güncel	26	İnfaz edilen yalnızca yeni yıl kartları mı?	Sibel Özbudun
şiir	29	Cennetin Arifesi	Güney Yılmaz
dosya	30	Auschwitz Temerküz Kampı	GÜNEY
şiir	37	Milenyum Grisi	Berkay Ökten
dosya	38	**Dinini... ve kitabını... iyi tanı..! - XII**	GÜNEY
güncel	57	Hemşirelik	Yasemin Gülmüş
güncel	58	Eleştiri (ve ifade) özgürlüğü: V. S. Naipaul Vakası	Temel Demirer
sinema	66	**Sinema Notları**	Anuş Pazarcıyan
mektup	96	Sizlerden Güney'e	
karikatür	98	Karikatür	Meray Ülgen

GÜNEY Kültür-Sanat-Edebiyat Dergisi

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Aziz Özer
Yayın Koordinatörü: İlyas Emir
Yönetim Yeri ve Adresi: Fatih Mah. Bahçeyolu Cad. Ülbeği İş Merkezi No: 9 Kat: 4 Esenyurt / İstanbul
Tel/Faks: 0212 - 620 67 57

www.guneydergisi.com
e-mail: mail@guneydergisi.com

Yayın Türü: Yerel Süreli
Dizgi & Grafik: Güney Grafik
Baskı:

ZUHAL OFSET
0324. 237 49 00
www.zuhalofset.com
Zuhal Matbaacılık Turizm Reklam Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Çankaya Mah. 4723 Sk. No.6/A MERSİN
Tel/Fax : 0324. 237 49 00 pbx - 231 27 27

Banka Hesap Numaraları:

TL Hesabı İçin:
Garanti Bankası Adana/İnönü Caddesi Şubesi
Hesap No: 715-6629256
IBAN No: TR74 0006 2000 7150 0006 6292 56
AVRO Hesabı İçin:
Garanti Bankası Adana/İnönü Caddesi Şubesi
Hesap No: 715-9091896
IBAN No: TR63 0006 2000 7150 0009 0918 96

Abonelik ve İlan Koşulları:

Abonelik koşulları:
Yurtiçi: Yıllık (4 sayı): 20 TL
Yurtdışı: Yıllık (4 sayı): 20 Avro
(Posta Ücreti Dahil)

Aboneliğin başlatılması için; yıllık abone bedelinin banka hesap numaralarımıza yatırılması, daha sonra da web sitemizde bulunan Talep Formunun doldurulması gerekmektedir.

İlan koşulları:

Ön ve arka kapak içleri (renkli)
Tam sayfa: 2.000.- TL
1/2 sayfa: 1.000.- TL
İç sayfalar: (En fazla yarım sayfa)
1/2 sayfa: 500.- TL
1/4 sayfa: 250.- TL
(Yayınevi ve kitapçılara %30 indirim yapılır.)

Almanya Temsilciliği
Alleestr. 32 42853 Remscheid
Tel.: 02191 / 404 01
02191 / 694 64 80
Faks: 02191 / 694 64 49
Cep: 0177 / 522 40 28

Yurtdışı (Almanya)
Banka Hesap Numarası:
Sparkasse Remscheid
Konto Nr: 37325 · BLZ: 340 500 00

GÜNEY dergisinde yayınlanan tüm yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.
Yazılar mailimize Word dosyası ve ataç olarak gönderilmelidir.
Yayına kapanış süresi: Her sayı için, sayı çıkmadan üç hafta öncedir.

"Ucube"yi yıkalım!

Derya Gümüş

Dergimizin önceki sayısı yayınlandıktan sonra geliştiği için önceki sayıda değinme fırsatı olmadı ama değinmeden geçmek olmaz. Sorunu biliyorsunuz: Heykeltıraş Mehmet Aksoy'un Kars'ta yaptığı heykelle ilgili olarak Başbakan Recep Tayyip Erdoğan "ucube" değerlendirmesinde bulundu ve kaldırılmasını istedi. Başbakan tam olarak şöyle dedi: "Burada Hasan Harakani Hazretleri'nin hemen yanı başında bir ucube oraya koymuşlar, bir garip bir şey dikmişler. Tabii bu oradaki tüm vakıf eserlerinin, o sanatkarane eserlerinin olduğu yerde böyle bir şeyin olması düşünülemez. Konuyla ilgili olarak Belediye Başkanımız görevini süratle yerine getirecektir ve bunu süratle bekliyoruz. İnşallah ilk gelişimiz de göreceğiz." Emri alan belediye de gereğini yapmakla meşgul şimdilerde...

Başbakanın yaptığı "ucube" değerlendirmesi geçtiğimiz dönemin kültür alanında üzerinde en çok konuşulan konularından birisi oldu. Aslında ortada bir "ucube"lik var tabii... Ama bu "ucube"lik heykelde değil, heykel hakkında "ucube" değerlendirmesinde bulunanlarda, bu değerlendirmenin gereğini yerine getirenlerde, bu değerlendirmeye destek verenlerde...

Evet, ortada bir "ucube"lik var. Aslında bir değil, birçok "ucube"lik durum var...

Örneğin bu ülkede AKP bir ucube hükümettir!

Ucubedir, çünkü; söylemi eylemiyle uyuşmayan bir hükümettir! Bir yandan demokrat geçinir, diğer taraftan demokrasiyi ayaklar altına alır. Hak arayan işçilerin üzerine biber gazıyla, polis copuyla, basınçlı suyla saldırı emri veren, anayasal haklarını kullanarak protesto gösterisinde bulunmak isteyen öğrencileri şiddet kullanarak dağıttıran, yerlerde sürükleten, hamile kadının çocuğunu düşürmesine neden olacak kadar şiddeti tırmandıran bu hükümettir!

Bu ucubelik değildir de nedir?!

Sözde insan haklarına saygılı bir hükümettir, gerçekte ama insan haklarını ayaklar altına almaktan çekinmeyen bir hükümettir AKP hükümeti. Bu alanda kendinden önceki hükümetlerden özde farkı yoktur. Türkiye İnsan Hakları Vakfının (TİHV) verilerine göre; AKP'nin sekiz yıllık iktidarı boyunca, toplam 116 faili meçhul cinayet işlenmiş, "yargısız infaz/dur ihtarı/rastgele ateş açma" sonucunda 367 hayatını kaybetmiş, gözaltında ya da cezaevinde

370 ölüm olayı meydana gelmiştir. AKP'nin 8 yıllık iktidarı boyunca; toplam 282 faili meçhul cinayet işlenmiş, çatışmalarda 2 bin 262 kişi yaşamını yitirmiş, 8 bin 710 kişi işkenceden geçirilmiş. AKP'nin 8 yıllık iktidarı boyunca 87 bin 513 kişi gözaltına alınmış, bunlardan 11 bin 34 kişi tutuklanarak cezaevine gönderilmiş. Kapatılan ve kapatılmak istenen parti ve dernek sayısı ise 232, baskın ve saldırı yapılan kitle örgütü, siyasi kuruluş, yayın organı ve kültür merkezi sayısı 627, toplatılan ve yasaklanan yayın sayısı 671 olarak kaydedilmiş.

Bir yandan AB prosedürü temelinde insan haklarından bahseden, yasalar çıkaran AKP hükümetleri döneminde devlet güçleri ve askeri patlayıcılar tarafından en az 61 çocuk öldürüldü örneğin...

Bütün bunlar ucubelik değilse nedir?!

Bir yandan basın özgürlüğü konusunda ahkam keser, diğer taraftan basın üzerinde terör estirir bu hükümet!

2009 yılı İnsan Hakları Derneği verilerine göre: '10 gazete toplam 27 kez, 7 dergi ise toplam 15 kez toplatıldı. 1 televizyonun yayını 2 kez durduruldu. 11 kitap, 6 afiş, 5 pankart, 1 kitapçık ve 1 çıkartma yasaklandı veya toplatıldı. Doğan Medya Grubu'na 2009 yılı Şubat ve Eylül aylarında Maliye Bakanlığı tarafından toplam 4 milyar 581 milyon TL vergi cezası kesildi.' Bunlar 2009 verileri... Son dönemde basın üzerinde estirilen terör dikkate alındığında bu alanda bilançonun önceki yıllardan farklı olmayacağını kestirmek zor olmasa gerek!

Basın üzerinde uygulanan baskının demokrasi lafzı eşliğinde uygulanması ucubelik değildir de nedir?!

Bu hükümet, Kürt sorununda da kendinden önceki hükümetlerden özde farklı davranmıyor. Bu hükümet de ırkçı, milliyetçi bir siyasetin savunucusu. Bir yandan Kürt realitesinden bahsediyor, 'Kürt açılımı' yapıyor; TRT üzerinden 24 saat Kürtçe yayın yapıyor; diğer taraftan ama hak ve Kürtçe üzerindeki baskıları protesto eden, Kürt dilinde eğitim yapılmasını isteyen, Kürt dilinde yayın yapan gazeteleri kapatıyor, Kürt gazetecilere yüzlerce yıla varan cezalar veriliyor, kendi anadilinde mahkemelerde savunma yapmak isteyenlere baskı uygulanıyor, yüzlerce Kürt politikacı tutuklanıyor, hapishanelere dolduruluyor vb. vb.

Kısaca bu parti ve bu hükümet her haliyle ucube!

Ama Türkiye'de ucube olan sadece AKP ve onun hükümeti değil! Şu anda muhalefette bulunan ana-muhalefet partisi CHP ve muhalefet partisi MHP de pek farklı değil! Onlar da ucube! Kürt sorunundan insan hakları konusuna kadar bu partilerin de ne doğru dürüst demokratik çözüm önerileri var, ne gerçek gündeme ilişkin projeleri... Aslında onların geçmişte yaptıkları gelecekte yapacaklarının 'garantisi'!!! Ne yaptılar geçmişte? Devlet partisi CHP ordunun parlamentodaki sözcüsüdür. Militarist devlet yapısının azgın savunucusudur, laiklik adına geniş kitlelere dayatılan kemalist dininin uygulayıcısıdır, vb. vb. Kısacası CHP de ucube bir partidir!!!

MHP denilen ırkçı kafatasçı partinin yaptıkları da öyle kolayca unutulacak cinsten değil. Maraş, Sivas, Çorum katliamları başta olmak üzere birçok katliamın arkasında bu parti vardır. Halkların düşmanı bir partidir bu parti! Başta Kürtler olmak üzere bu coğrafyada yaşayan halklar mozayiğinin 'içine tüküren' faşistlerin partisidir MHP. Bu parti de diğer sistem partileri gibi ucubedir.

Aslında bu partilerin ucubeliğini yadırgamamak gerekir. Çünkü bu partilerin ortak paydası bu sömürü sisteminin partileri olmalarıdır. Bu sistemden nemalanır bu partiler. Bu sistemin borusunu öttürür, bu sistemin koruyuculuğunu üzerlenirler... Sistemin devamı bunlar için olmazsa olmazdır!

Peki bu sistem nasıl bir sistemdir?

Kağıt üzerinde yazdığına göre bu sistem 'demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk üzerinde şekillenen bir sistemdir. Gerçekte ama sistem, bu sistemin koruyucusu, kollayıcısı devlet işçilere, emekçilere düşmandır. Laiklik adına geniş kitlelere dayatılan kemalist dininin uygulanmasıdır. Bu sistemde sosyal devlet adına olan şey, bir yanda işçilerin emekçilerin yarattığı toplumsal zenginliğin çok büyük bir bölümüne sahip olan bir avuç sermaye grubunun; diğer yanda yarattıkları zenginlikten ancak yaşayabilecek kadar almalarına izin verilen, açlık ve yoksulluk sınırındaki milyonların varlığıdır...

Sistemin özü baskıdır, sömürüdür, devlet terörüdür. Halkların en temel haklarının barbarca gaspıdır. Tüm bunlar ama kılıfına uydurulur çoğu zaman. Yalanlarla, kimi zaman göstermelik yasalarla, kimi zaman parlamenter sistemin varlığıyla vs. vb. yığınların gözü boyanır... Geniş kitleler gerçek durumdan bihaberdir. Sistemin devamının güvencesi de budur zaten.

Evet bu sistem ucube bir sistemdir! Ve madem ucubedir; yıkılması da gerekir! Öyle ya, bu memlekette madem 'ucube' şeyler yıkılmaya mah-

kumdur, o halde ucube sistemin yıkılması 'ucube' heykelin yıkılmasından daha meşrudur, daha gereklidir, daha elzemdir! Bunu yıkacak olan da bu ucube sistemden en fazla etkilenenlerdir; işçilerdir, emekçilerdir!

Er ya da geç, bu memleketin işçileri, emekçileri, yoksulları ucube sistemi yerle bir edeceklerdir!

"Türkiye'de basın özgür"(müş!)

Ergenekon soruşturması kapsamında gözaltına alınan gazeteciler Ahmet Şık ve Nedim Şener 15 saat sorgulandıktan sonra tutuklandı. Gerek Türkiye'den, gerekse uluslararası arenadan gelen tepkiler karşısında Başbakan yaptığı açıklamada! 'Tutuklanan, gözaltına alınan gazeteciler üzerinden, kampanya başlatanlara da açık açık sesleniyorum. Hangi gazeteci hükümeti eleştirdiği için bugün tutukludur? Hangi gazeteci, basın faaliyetinden dolayı tutukludur?' demiş...

Hemen söyleyelim: Bugün örneğin Azadiya Welat Gazetesi eski İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Emine Demir 84 kez 'örgüt propagandası' yapmakla suçlandı ve 138 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Gazeteciler Ozan Kılıç'a 6, Gurbet Çakar ise 3 yıl hapis cezası verildi. "Düşünce ve ifade özgürlüğü" kapsamında değerlendirilmesi gereken fiiller olduğunu belirterek beraatını istedi. Mahkeme heyeti ise, Demir'e 84 kez 'örgüt propagandası yapmak'tan 126 yıl, 'örgüt üyesi olmakla birlikte örgüt adına suç işlemek' iddiasıyla da 12 yıl olmak üzere toplam 138 yıl hapis cezası verdi.

Denilecektir ki, 'Ee, tamam işte biz de bunu diyoruz, yargılananlar teröre destek suçundan mahkum olmuşlar!' Öyle ama sizin terör suçu dediğiniz bu coğrafyanın en temel sorunlarından birisi olan ve sayenizde yaratılan bir sorunun devamı! Siz Kürt ulusu başta olmak üzere bu coğrafyada yaşayan ulus ve milliyetlerin en temel haklarını gaspetmeseydiniz böyle bir 'terör' suçu olmayacak, gazeteciler de sizin yarattığınız böylesi bir suçtan dolayı mahkum olmayacaktı! Yarattığınız durum ve bu durum dolayısıyla oluşturduğunuz hukukunuzla herkesi suçlu ilan edebilir, haklarında yüzlerce yıllık cezalar kesebilirsiniz! Ve buna da kılıfı hemen geçirebilir, kendinizi temize çıkarabilirsiniz....

Peki nereye kadar?

Bilirsiniz bir laf vardır: Keser döner, sap döner; gün gelir hesap döner!...

Demedi demeyin...

YANYANAYIZ

Özcan ÖZGÜN

Bahadır Demircan'a

I.
yan yanayız ve cesuruz
düşünmeden yola düşüp
aynı tarihi soluyoruz
aynı kuyunun Yusuf'uyuz
sesimizi suya verdik

yan yanayız ve cesuruz
gidenlerin anılarıyla dolu heybemiz
Karacadağ kederleniyor
gelmeyeceklerin ardından
üstümüze kokuları sinmiş

II.
ömür biter
toprak ıssızlaşır
ağır bir sessizlik çöker
akarken nehirler denize

her zaman olmasa da
bu sabırsız
bu hırçın
bu küstah yalnızlıklar
geri dönüşsüz yolculuklar
bizden bir şey götürür

biz yan yanayız ve cesur
Dicle suyu ışıldıyor
her yanımız yalım yalım
yeter ki gülümsemeyi unutmayalım

Diyarbakır / Ekim 2010

Japonya depremi ve nükleer tehdit üzerine…

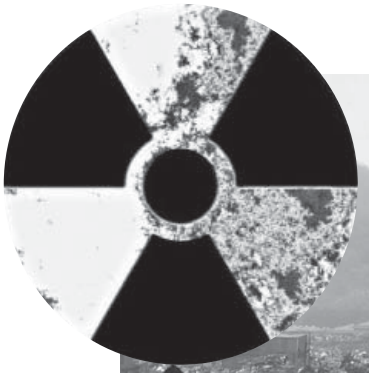

H. Demirciyan

Doğanın şakası yok. İnsan doğaya uymak zorunda... Teknolojik olarak günümüz koşullarında ne kadar ileri olursak olalım, Japonya 2011 depremi bize bir kez daha insanlığın doğa karşısında aczini göstermiştir.

Her türlü hurafe düşüncesinden uzak durup bilimsel olarak DEPREM nedir diye sorarsak: Deprem ilk etapta bir doğa olayıdır. Nasıl ki bir insanın doğumu, büyümesi, yaşlanması ve ölmesi bir doğa olayı ise, DEPREM de böyle bir olayıdır. Bu¬günkü araştırma ve verilerin ortaya çıkardığı, en kısa tanımı ile yer kabuğunun titreşim, sarsıntı ve hareketlerine DEPREM denir. Depremler sayesinde yerin derinliklerindeki gazlar yeryüzüne çıkar ve yeryüzündeki canlıların yaşaması için doğal ortamı hazırlar.

İşte bu doğa olayı bir taraftan tahribat yaratırken diğer taraftan canlıların yaşamı için gerekli gazların salınımını sağlar. Bu anlamda insan depremle birlikte yaşamayı öğrenmek zorundadır.

11 Mart 2011 günü yerel saatle 14.00 civarında, Japonya'nın doğu kıyısı Sendai şehrine 80 km'lik mesafede denizin 10 km derinliğinde iki fayın çarpışması sonucu Richter ölçeğine göre 8,9 şiddetinde korkunç bir deprem meydana gelmiştir. Bu depremin şiddeti konusunda yapılan ilk açıklama 8,9 olsa da, sonrasında ölçek değerinin 9,2 olduğuna varan farklı açıklamaların olduğunu belirtmek gerekli. Çünkü Richter ölçeğinin her birimi diğerinden 10 kat daha fazla etkiye sahiptir. Birimlerin içeriksel açıklamasında kullanılan kriterler şöyledir:

• 1-2 Richter-Ölçeği şiddetindeki depremleri ancak sismoloji aletleri ölçebilir. Günde 8000 defa meydana gelir.

• 3 şiddetindeki deprem merkezinde (Epi centrum) hissedilir ve yılda takriben 49.000 kez olur.

• 4-5 şiddetindekiler Epi Centrum'a 30 km civardan hissedilir ve hafif yapısal zararlara yol açar. Yılda 6-7 bin kez olur.

• 6 şiddetindekiler orta ölçekli depremler olarak adlandırılır, yoğun yerleşim alanlarında ölüm ve ağır yapısal zararlara sebep olabilir. Yılda 100-120 kez olur.

• 7 şiddetindeki bir deprem kuvvetli sınıflamasına girer ve felaketlere yol açabilir. 1999 Marmara depremi gibi. Yılda 18 kez olabilir.

• 8 ve yukarı şiddetindeki depremler artık büyük depremler olarak sınıflandırılır. Açacağı zararlar hazırlıkla orantılıdır. Yılda bir kez olabilir.

(Bilgiler Almanya'da çıkan Bild Gazetesi ve Güney Dergisi'nin 10. sayısından derlenmiştir.)

Denizin 10 km derinliğinde gerçekleşen bu doğa olayı suyun yüzünde korkunç dalgaların oluşması anlamına gelen Tsunamiyi de tetiklemiştir. 6500 km uzaklığa kadar uzanabilen Tsunami dalgalarının 80 km lik mesafede yarattığı etkiyi, olaydan haberdar olanlar TV'lerde, kocaman evlerin-gemilerin ve arabaların dalgalar önünde nasıl sürüklendiğini izlemişlerdir.

8,9/ 9,2 şiddetindeki bir depremin yıkım ve can kaybı elbette 2004 Sumatra depremiyle karşılaştırıldığında alt düzeylerde. Ölü sayısı konusunda anda 10.000 rakamı telaffuz ediliyor. 2004 Aralık ayında 7,8 şiddetindeki Sumatra depremi ve ardından oluşan Tsunamide ölenlerin sayısı resmi rakamlara göre 232 bin, 2010 Ocak ayında 7,3 şiddetindeki Haiti depreminde ölenlerin sayısı 230 bin idi. Japonya'nın depreme karşı hazırlığı önemli oranda can kaybının önünü almıştır diyebiliriz.

Tekniğin üst düzeyde olduğu emperyalist sistemin astronomik karlar sağladığı Japonya'da, insanlık bu deprem sonucu başka bir belaya maruz kalmıştır. Bu belanın adı atom santrallerinden sızmaya başlayan radyoaktif ışınlardır. Japonya'yı nükleer felaketin eşiğine getirmesi bir yana çevresine de kalıcı radyasyon ışınları serpiştiren bir durum söz konusudur.

40 yıl önce inşa edilen ve lisansı 10 yıl daha uzatılmış olan 6 reaktörlü dünyanın en büyük atom enerji santrali Fukushima Daiichi'de 1 ve 2 numaralı reaktörlerde patlamalar olmuştur. Patlamaların sebebi: Tüm bilinen teknik hazırlığa rağmen depremin ardından reaktör çekirdeğini soğutan sistemin deprem ve Tsunami nedeniyle devre dışı kalmasıdır. Olayın teknik detayını bir kenara bırakırsak, kısaca; meydana gelen patlamalar sonucu dışarı çıkan buhar kontrol dışı olduğundan radyoaktif moleküller bu buhar tanecikleriyle beraber serbest kalmış ve havaya karışmıştır.

Yine patlamalar sonucu koruma kazanları, duvarlarda ve çatıda oluşan çatlaklar sonucu meydana gelen hasarlardan da radyoaktif sızıntıların serbest kalması söz konusu olmuştur, olmaktadır. En büyük Patlamanın (Super GAU) önlenmesi için deniz suyu ve bor asidinin soğutma malzemesi olarak kullanılmasının da pek yararlı olmadığı söylentileri ayyuka çıkmış durumdadır. Koruma kazanı içindeki basınç ve yüksek derecede ısınmayı ve yeni patlamaları önlemek için bilinçli olarak radyasyon dolu buharlar dışarı bırakılmış ve bırakılmaktadır. Serbest kalan ve havaya karışan radyoaktif moleküllerin nereye konacağını andaki rüzgârın etkisi ve yönü belirlemektedir. Bu yazıyı kaleme aldığımız zaman dilimi içinde rüzgâr radyasyon ışınları ile dolu bulutları 35 milyon insanın yaşadığı Tokyo şehrine doğru sürüklemekte idi.

Nükleer tehlike nedeniyle Fukushima ve çevresinden 500.000 insan tahliye edildi. Daha ne kadar insan evinden çıkarılacak belli değil. Büyük ihtimalle insanlık tarihinin en büyük tahliyesinin başlangıcını yaşayacağız. Göstergeler ve haberler böyle bir durumla karşı karşıya olduğumuzun kanıtlarıdır.

Tehlike yalnızca Fukushima için değil aynı zamanda doğu kıyısındaki diğer reaktörler için de söz konusudur. Japonya'daki 16 reaktörden 3 tanesi açıklandığı gibi tehlike çanları çalmaktadır. İnşa halindeki 6 reaktörün akıbetinin ne olacağını birlikte izleyeceğiz.

Sumatra, Haiti, Çin, Iran, Şili, Türkiye/Marmara vs. de olan depremlerin can kaybı dışındaki maddi ve manevi hasarları tamir etmek uzun vadede mümkündür. Ama Japonya'daki bu felaket uzun vadede daha fazla felaketlerin habercisidir.

Atom öldürür sözü boşuna söylenmemiştir. Kan-

larında aşırı kar hırsı dolanan tekelci sermeyenin temsilcileri ve onların siyasi şarlatanlarının atom enerjisi ile ilgili söyledikleri yalanlar bir doğa olayı ile tekrar gün ışığına çıkmıştır. Fukushima faciası göstermektedir ki, Çernobil ve Three Mile Island facialarından dersler alınmamıştır. Hürriyet yazarı Yalçın Doğan'ın 15.03.2011 tarihli köşe yazısında şunları söylemişti:

„ÇERNOBİL Nükleer Santralı çevresinde 60 kilometre çapındaki bölgeye serbest giriş yasak. 1986'da Çernobil kazasından sonra konulan bu yasak, herhalde 600 yıl, yanlış okumadınız altı yüz yıl devam edecek. Kansere yol açan radyasyonun etkisi bu kadar uzun sürüyor."

Gerçek temel dürtü azami kar hırsı olunca, kapitalist sistemde insan yaşamı önemini yitirmektedir. Bu dürtüye göre gelecek ipotek altına alınmış hiçte önemli değildir.

Fukushima olayı insanların ışınlanmasının yoğunluğu anlamında Çernobil'den daha da tehlikelidir, çünkü ikametgâh açısından genelde Japonya'da km^2 ye düşen insan sayısı 340 iken (bu durum kıyı bölgelerinde km^2 ye 500-600'e ulaşmaktadır.) Çernobil'in bulunduğu Ukrayna'da km^2 ye 78 kişi düşmektedir. (Çernobil santralinin olduğu bölgede ise km^2 ye 20-30 kişi düşmekteydi) Ayrıca Japonya'da nüfusun kıyı şeridinde daha da yoğunlaştığı göz önünde bulundurulduğunda sayısal olarak çok daha fazla insan yaşamının tehdit altında olduğunu tespit etmek hiçte falcı olmayı gerektirmez.

Dikkatler deprem/ve Tsunaminin yarattığı yıkımdan atom santrallerindeki felakete yönelmiş durumdadır. Japonya'daki baş bela, yıkılan binalar, altında kalan insanlar, sularla sürüklenen maddi değerlerin tamiri ve enkaz kaldırımı değil, bilakis atom belasıdır. Hükümet aciz durumdadır. Sorun bir anlamda allaha havale edilme aşamasına sürüklenmektedir. Öyle bir resimle karşı karşıyayız ki, kimse ne yapacağını bilemez durumdadır. Bu insanlığın bu zavallı, doğa karşısındaki çaresiz halinin tek sorumlusu gem vurulmamış kapitalizmdir.

Japonya depreminin /Atom Reaktörleri faciasının andaki maddi hasar boyutuna göz atığımızda, açıklanan veriler şöyledir:

• Tsunami dışındaki depremin yarattığı zararın parasal değerinin 36,5 milyar Dolar olduğu yazılmaktadır.

• Duran üretimin açtığı maddi hasarın değeri henüz belirlenmiş değildir.

• Atom Enerjisi piyasasındaki kayıpların maddi değeri henüz ölçülebilmiş değil, telaffuz edilen rakamlar 100 milyar üzerindedir.

• Japon şirketlerinden Nikkei-Index'in borsadaki değer kaybı % 15'lerin üzerindedir. Topiks'in kaybı %9,5, Toyota üretimi durdurdu ve borsa düşüşü %7'lerde, Honda hisselerinin kaybı %4'lerde, Shin Etsu Chemical'in borsa kaybı %11'lerde, Sony'nin kaybı %9'lardadır. Sekisui House %15 kayba uğramıştır.

• Fukushima 1 Atom reaktörünü işleten Tokyo Elektric Power satışları durdurmuş durumdadır.

• Tokyo borsasının iki günlük kaybı %8'dir. İlk günlük toplam kayıp miktarı 287 Milyar dolardır.

• Japonya merkez bankası piyasaya karşılığı olmayan 70 milyar Euro pompalamış durumdadır. 131 Milyar Euro daha pompalama hazırlığındadır.

• 2010 da 5272 Milyar dolar olan Japon devlet borcu 5377 milyar dolara çıkmış durumdadır.

• Yazımızı kaleme aldığımız zaman diliminde piyasalardaki panik devam etmektedir. Borsadaki kayıplar yalnız Japon firmalarının kayıpları değildir.

• Güney Kore, Hong Kong, Singapur ve Filipinli yetkililer, yaptıkları açıklamalarda, Japonya'dan ithal edilen yiyeceklere radyasyon testi yapacaklarını açıklamışlardır. Japonya'daki bu kriz devam ederse diğer ülkeler de buna benzer yol izleyecektir.

(Rakamlar Alman Der Spiegel Dergisi ve Milliyet Gazetesi (15.03.2011) internet sayfasından alınmıştır.)

Yukarda aktardığımız maddi kaybın küçük resminden bir sonuç çıkarmak istersek, kaybın para karşılığı değeri trilyon doları aşmıştır. Yani atom reaktörlerindeki bela maddi kaybı katlayarak büyütmekte dünya çapında bir krize yol açmaktadır.

Şakası olmayan Atom ile ilgili olarak 2006 yılında şunları yazmıştık:

"Dünyamızda canlı-cansız her şey atomlardan oluşmaktadır. Atomların nükleer tepkimelere girmelerini engelleyen doğada serbest halde bir çekirdeğe bağlı olmadan dolaştıklarından "beta bozumu" denilen bir bozulmaya uğrarlar. Bu durumda doğada serbest nötrona rastlanmaz. Bundan dolayıdır ki, bu durumu tespit eden bilim insanı, nükleer tepkimeye girecek nötronları uranyumdan yapay yollarla elde edilmesini sağlamıştır.

Öte yandan nükleer kaynaşma (füzyon) ise; parçalanmanın tersine iki çekirdeğin birleşerek daha ağır çekirdek oluşturmasıdır. Çekirdekler pozitif elektrik yüklü olduğundan, bunların kaynaşmasını sağlamak için aralarındaki itme kuvvetini yenebilecek güçte bir enerjiye ihtiyaç vardır. Buradaki itme kuvvetinin sıcaklık olarak karşılığı 2 milyar derecedir. İtme kuvvetini yenmek için gereken kinetik hareket enerjisi 20-30 milyon derecelik sıcaklığa eşdeğerdedir.

İşte tartışması yapılan nükleer santraller bu görevi yerine getiren fabrikalardır. Şimdiye kadarki tüm deneyimler göstermiştir ki, bugünkü teknik gelişme ve dengesizlikler karşısında bu nükleer santrallerin 100% kontrolü imkan dahilinde değildir. Bu füzyon olayı bu güzelim dünyamızda yaşamın temel taşlarından biri olan güneşte milyarlarca yıldır hep olmaktadır.

İnsanlık; neyle uğraştığının ve neyin üzerinde hakimiyet kurmaya çalıştığının bilincinde mi? Evet insanlık sırf zerre ile uğraşmamakta, aynı zamanda onun içindeki proton ve nötronlar üzerinde hakimiyet kavgası vermektedir. Bu kavgada azami kar hırsı mevcut olduğu için, çok tehlikeli bir maceraya girmiştir.

(YDİ Çağrı Gazetesi sayı 104 - Ekim 2006 / Not: 3 bölümden oluşan 'Atom Öldürür Doğa Güldürür' yazısı sayı 105 ve 106 yayınlanmıştır, konunun güncelliği açısından merak edenler İnternetten www.ydicagri.org sitesinin arşiv bölümünde yazının tümüne göz atabilirler.)

Bu tehlikeli maceranın ne olduğunu açıklarken yazdıklarımız:

"Kararsız izotoplar kararlı hale (tehlikesiz hale) gelene kadar dışarıya enerji salar. İşte bu enerjinin adı radyasyondur. Zenginleştirilmiş Uranyum ve suni olarak reaktörlerde elde edilmiş olan plütonyumun bir kilosunun çıkaracağı ısı enerjisinin 16 milyon litre benzinin vereceği enerjiye eşit olduğu düşünüldüğünde bahsi geçen fiziksel-kimyasal olayın boyutunu anlamak belki daha kolay olur.

Uzayda saniyede 200.000 km hızla hareket eden, Gama-Alfa ışınları, nötronlar, elektronlar vb. tipte atom parçacıkları radyasyonu oluşturur. İşte reaktörlerde atık olarak geride kalan çöp bu parçacıklarla yüklüdür. Hem de bunların çözülmesi -insana zararsız hale gelmeleri- bazılarında binlerce yıl sürer. Yani önce radyasyon verme süreci yarıya iner, sonra gittikçe azalır. Örneğin Uranyum 238 izotopunun yarım değer süresi 4,5 milyar yılda tamamlanır. Bu süre Plütonyumda 244 bin yıldır. Bu ışınların içinde en etkili ve tehlikeli olanı gama ışınlarıdır. Bu ışınlar en hızlı olmasının yanı sıra en uzak mesafeye ulaştıkları gibi en katı maddelere girme gücüne de sahiptir.

Birkaç örnek daha: İyot-131 8 gün, Sezyum-137 30 yıl Karbon-14 5730 yıl, Plütonyum-239 24.000 yıl, Uranyum-238 4470 milyon yıl. Bunlar önce 1/2, 1/4, 1/8'e düşerler...

Bu ışınların bulunduğu ortamda insan vücuduna girmeleri çok kolaydır. Girdiklerinde vücudun yapısını oluşturan hücrelere zarar verir ve onları dumura uğratırlar. Bununla yetinmez üreme hücrelerinde yer alarak gelecek kuşaklara da tehlikeli yaşam hazırlarlar. Süreç içindeki genetik bozuklukların sebebi olurlar. İnsan yaşamı için gözle görülmeyen tehlikedirler."

"Radyasyon ölçüm aletlerinde kullanılan ölçü birimleri Bekerel ve rem'dir. Maksimum 5 rem insanda kabul gören dozdur. 50-100 rem arasında ışınlanmaya maruz insan 1 yıl içinde bu ışınlama devam ettiği takdirde bu dünyadan göç eder. Hiroşima ve Nagazaki'deki ışınlama 10.000 rem üzeriydi... Anında ölüm... Çernobil'deki ışınlama ise; 500-750 rem arasında olduğu söylenir." (Ydi Çağrı Gazetesi - sayı 105)

Japonya'daki sızıntılardan sonra yapılacak ölçümlerde rakamlarla oynanacağını şimdiden söyleyebiliriz. Bu yazdıklarımız kapitalizm yıkılana kadar bugün de yarın da güncelliğini hiç yitirmeyecektir.

Şimdi yukarıdaki maddi tablo ile atomdan enerji

elde etmenin ucuza mal olduğu sahtekarlığını yayanların hesabını özet halinde karşılaştıralım:

• Kurulmasına karar verilen bir atom santralinin tamamlanma süresi 10 yıldır.

• 2006 hesaplarına göre 1200 Mega Watt santralin maliyeti 7 milyar dolardır. (Bu paranın yarısına aynı güçte Solar veya Termal santral kurmak mümkündür.)

• Üretime başladıktan itibaren ömrü 23 yıldır. Yenileme için başlangıçta yapılan masraflara eşit masraflar gerektiriyor, devre dışı kaldıktan sonra kapanma ve söküm zamanı ayrı bir masraf…

• Atıkların depolanması ayrı bir masraf olarak ortaya çıkmaktadır. Bugün hiçbir emperyalist güç atıkların depolanması ve saklanması sorununa çözüm bulabilmiş değildir. Herkes bu beladan kurtulmak için kendine uygun çözümler peşindedir. Kimileri geri (fakir) ülkelerde para karşılığı depolamaktadır. Kimileri de gemilere yükleyip bu gemileri okyanus derinliklerine batırmaktadır.

• Bugün Atom enerjisinden sadece elektrik enerjisi elde edilir, örneğin ısınma enerjisi elde etmek için, elde edilen elektriğin tekrar kullanımı gereklidir. Solar ve Termal enerjilerden aynı anda ısınma enerjisi de sağlanabiliyor.

• Atom enerji santrallerinin kapladığı araziye yakın kimse ikamet etmek istemediği zaman içinde, yörede radyoaktif ışınlanma fazla olduğu için, bu alanlar tarım içinde kullanılamaz hale gelir. (Atom enerjisini savunanlara sormak lazım, siz atom lobisi tellalları, ailenizle birlikte atom santrallerine yakın bir yörede ikamet eder misiniz? Yaşar mısınız? Alınan cevaplar olumlu olmayacaktır.)

• Sigorta primleri bu hesabın dışındadır, soğutma için kullanılan tatlı su ve buharlaşma işin cabasıdır.

• Kısacası 2006 hesaplarına göre kilowatt saati 2-2,5 Euro arasında değişen maliyete bir de nakil maliyetini eklediğinizde; 4-10 cent'e mal olan fosil yakıttan elde edilen enerji yanında çok fazla maliyet ortaya çıkmaktadır. Elbette fosil enerjinin alternatifi Atom enerjisi değildir, alternatifin yenilenebilir enerji olduğunu defalarca yazdık, yazılıyor ve yazılacaktır.

• Atom tekellerinin bir dizi masrafı devletler tarafından üzerlenmektedir, bunlar maliyet hesabı içinde yer almamaktadır.

Tüm bu yazdıklarımıza alternatif olarak yenilenebilir enerji için 3,5 milyar dolarlık bir yatırım ile 1200 Mega Watt enerji elde edilebilecek solar veya termal santraller inşa edilebilir.

Dünya yeniden atom santrallerini tartışmaya açtı. Der Spiegel Dergisi konuyu kapak yaparak Japonya'da yaşanan paniğin ardından "atom çağının sona erdiğini" ilan etti. Almanya atomdan çıkışın yolunu arıyor, yine Almanya'da sistemin parçası olan yeşillerin çıkardığı gürültü seçim yatırımı olsa da atom enerjisine karşı kitleleri sokağa döküyor. İsviçre Hükümeti, yeni nükleer santral yapım planlarını askıya aldığını açıkladı. Sorunu ciddiye alanlar kaygılarını şu veya bu oranda dile getirmektedirler. Rusya tüm reaktörlerini gözden geçirme kararı aldı. ABD karar kara düşünüyor.

Avrupa ve dünyanın başka bir yerinde herhangi bir ülkede atom reaktörünün bulunmaması bu ülke halklarını korumaz. Çünkü örneğin Avusturya'da atom reaktörü yoktur. Fakat çevresinde İsviçre, Almanya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Macaristan ve Slovenya'da, Avusturya'dan 100 km uzaklıkta bile olmayan hem de çok eski, iki katlı koruma kaplarına sahip olmayan atom santralleri mevcuttur.

Böyle bir ortamda Türkiye'yi yönetenlerden gelen ses olayın ve işin ciddiyetinden yoksun, haddinden fazla ilkel. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, ''Rusya ile nükleer santral projemiz devam ediyor. Askıya alma niyetimiz yok'' diyebiliyor. TC enerji bakanı Taner Yıldız ise şunları söyledi: "Kazadan ders çıkardık ama nükleer plana devam. Olay Çernobil ile karşılaştırılıyor. Oysa Çernobil'den farklı. Çernobil'de zincirleme bir reaksiyonun devam ettiğini görmüştük, burada ise reaksiyonun durdurulduğu bilgisi alındı. Ayrıca Fukushima 1. nesil santral. Bizim kurmayı planladığımız santral ise 3. nesil. Teknoloji çok gelişti."

Bilindiği gibi Ecemiş fay hattına 25 km yakın olan Mersin - Akkuyu'da kurulacak ilk nükleer santralin anlaşması geçen yıl yapılmış. Rus Rosatom şirketi tarafından yapılacak olan santralin çalışmalarına 2011 sonunda başlanabileceği açıklanmaktadır.

Gerçekten yapılan açıklamalar ve söylemler ibretliktir. Nasıl bir ders çıkardıkları ortadadır. Bu ifadeler Fukushima'daki patlamaların daha berbat bir durum arz ettiğini kavramayan ya da kavrayıp bilinçli çarptırmaya ihtiyaç duyan bir anlayıştır. Bu anlayış başımızdaki doğal felaketler yetmezmiş gibi, bir de azami kar ve silahlanma hırslarının bedelini bize, doğmamış çocuklarımız ve torunlarımıza ödetmek isteyen bir anlayıştır. Sorun enerji sorunu değildir. Türkiye'nin bir yenilenebilir enerji cenneti

olduğunu bunlarda pekâlâ iyi biliyorlar. Dertleri, ne pahasına olursa olsun Atom iktidarı olmaktır.

3. Nesil… Acaba Nedir?

Enerji bakanı Taner Yıldız ülkemizi resmen bir "test" deney alanı olarak gördüğünü vurgularcasına "bizde inşa edilecek santralin 3. nesil olacağına" vurgu yapıyor. El insaf demek zorunda kalıyoruz. Enerji bakanının bahsettiği teknik daha önce denenmemiş bir tekniktir. Denenmemiş bir reaktör çok daha kötü sonuçlara gebe olmaz mı? Acaba enerji bakanı 3. nesil ile 1. nesil arasındaki farkın ne olduğunu biliyor mu? Nedir? Temelde güvenlik açısından önemli bir fark yoktur. Japon Fukushima santralinde kullanılan teknik, bakanın dediğinin gerisinde değildir. Bu konuda Milliyet Gazetesi yazarı Mehveş Evin'in 15.03.2011 tarihli köşe yazısındaki ilgili bölümü olduğu gibi aktaralım:

"Üçüncü nesil denenmedi

Bilindiği kadarıyla Akkuyu'da, Ruslar ŞER tipi nükleer santral teklif etmiş. Uzmanlar, bu tipin farklı modellerinin 40 yıldır çalıştırıldığını söylüyor. Ancak 'birinci nesil' denilen bu santraller, Batı standartlarına uymuyor.

Finlandiya, bu santrali Batı güvenlik standartlarına göre yenilemiş ve ortaya ŞER 100 çıkmış. Ancak Türkiye'ye teklif edilen ŞER 1200'ün ilk örneği, halen denenmemiş bir sistem. Uzmanlar, hem yüksek fiyatı hem de işletme deneyiminin olmaması nedeniyle bunu 'yanlış bir seçim' olarak değerlendiriyor. İngiliz Guardian gazetesinde dün çıkan yazıda, Türkiye'nin içinde bulunduğu Hindistan, Çin, ABD gibi ülkelerin santrallerden vazgeçmesi gerektiğini yazıyordu."

Türkiye'yi idare edenler dün olduğu gibi bugünde aynı anlayışı devam ettirmektedirler. 2006 Temmuzunda ne demiştik. Dün Çernobil faciası olduğunda TV'de Rize çayı içenlerin devamı olan bugünküler, torunlarımızın geleceğini ipotek altına aldıkları yetmezmiş gibi, çıkarları ve iktidar hırsları yüzünden torunlarımızdan doğacakların da sakat doğmalarının planlarını yaptıklarının farkındalar mı?

Dün, "Enerji açığımız varmış, bu açık 2020'lere kadar daha da artacakmış, bunun önlemini bugünden almak için atom santrallerine ihtiyaç varmış. Yalanınız batsın!" demiştik! Bugün bunu bin kez daha yüksek sesle söylüyoruz. Sizler bir dizi konuda olduğu gibi atom enerjisi konusunda halklarımıza yalan söyleyen sahtekârlarsınız.

Barbarlığı bayrağına yazmış emperyalist sistemde ölüm dünyaya iniyor. Nazım'ın 53 yıl önce yazdıklarını anlamak onca zor olmamasına rağmen, bugün O'nun Anadolu'suna yeni "ölümleri indirme" çabasında olanlar hangi kılık ve rütbe ile atom/-nükleer enerji kullanımını savunurlarsa savunsunlar, onlar birer ölüm taciridirler.

15.07.2006 da yazdıklarımızı aynen tekrarlıyoruz:

"Bir kez daha üstüne basarak vurguluyoruz, Türkiye'nin jeolojik yapısına bakıldığında Nükleer Santral kurmak halklarımıza ihanettir. Doğmamış bebelerimizin kaderiyle oynamaktır. Bizde o kadar yenilenebilir enerji kaynağı söz konusu olduğu halde bunları harekete geçirmek yerine kömürü-petrolü doğal gazı gündemde tutanlar insanlığa karşı sorumsuz, gözünü aşırı kar hırsı bürümüş sömürücülerdir.

Kapalı kapılar ardında halklarımızın kaderi ile oynama hakkınız yoktur. Bu konuda mahalle mahalle, köy köy, kasaba kasaba tartışmalar yürütülmeli kitleler aydınlatılmalı ve bunun sonucunda halklarımız bir REFERANDUM ile kendisi karar vermelidir. Devlet böyle bir referanduma-oylamaya taraftar olmaz ise, devrimciler, sendikalar ve tüm sivil toplum örgütleri harekete geçip kendileri bu referandumu yapmalıdır. Devletten bağımsız şehirlerde-mahallelerde-köylerde kasabalarda sandıklar kurulup oy talep edilmelidir. Referanduma gidilmeli!! Özel halk oylaması yapılmalı... Öyle bir aydınlanma kampanyası sürdürülmeli ki, katılan insanlarımız atom lanetinin ne olduğunu kendi çevresine aktaracak bilgiyi edinebilsin.. Sorunun ciddiyeti herkese kavratılmalı. Bizi aptal yerine koyanlara torunlarımızın geleceğini savunarak cevap vermeliyiz. Sinop hakim sınıfların taraflı tavırlarına rağmen atoma karşı tavır aldı. Turistik Sinop, Radyoaktif Sinop'a karşı "Nükleer Santral değil, rüzgar çiftlikleri istiyoruz" diyerek dikildi. Nükleer enerji lobilerine mesaj olarak "Nükleer sizin olsun, Sinop bizim" dediler ve yenilenebilir enerji taraftarı olduklarını dosta düşmana açıktan ilan ettiler. Yapılması gereken yapılıyor!

Tüm nükleer santraller kapatılsın!

Atom Öldürür! Doğa Güldürür!" (Ydi Çağrı Gazetesi - Sayı 106)

Hiroşima, Nakazaki, Çenobil, Fukushima yeter!

Akkuyu, Sinop, İğneada bizde kalsın!

15 Mart 2011

SAÇLARIM SAMAN SARI

Rahime HENDEN

RESİM:ABİDİN DİNO

Gümbür gümbür
gürlese de gök.
Yırtılsa mavi atlası…
Varoşları dolu vursa da;
sesimin yettiği kadar,
haykıracağım eeyy sevgili!
Ateş böcekleri
çekilse de toprağın bağrına,
uyusa da kış uykusunda zaman.
Ben baharı solurum her sabah.

II
Kırılgan bir çizgidir ömür.
Bilmelisin…
Çiçeklerim sulanmazsa ölür.
Çook uzaklarda
gülümsüyorsun belki.
Yürüyorsun havzalar boyu.
Ne yapsan hayat katı.
"İşte gerçek" diyorsun.
Yürüyorsun yaşam dolu.

III
Kirpiklerinde tutuşur
gece vakti
aşkın ateşi…
Uzanmaz ellerin
saçlarım saman sarı.

IV
Eeeyy… Hırçın kızı Karadeniz'in.
Eeeyy… Şair yüreklim.
Yalnız gecelerinde;
yok, kâğıttan, kalemden,
hasretten başka dostun.
Dilinin ucunda her sözcük
iki ucu ustura ağzı…
Az mı yandı yürekleri
sana göz koyanların.
Kavgana dil uzatanı
yarı yolda bıraktın.

V
Şimdi kederler sana.
Yüreğin yana yana;
katlanmalısın yaşama.
Ardında bırakma
işliklerin önündeki çadırları.
İşte ikinci adresin
kavga alanları…
Yürümelisin, dikenli tel
ustura ağzı…

17.12.2010
Nurtepe

„Sistem hata yapmıyor. Sistemin kendisi hata!"

Vatanına küsen şair Peter-Paul Zahl

Gülfer UĞUR

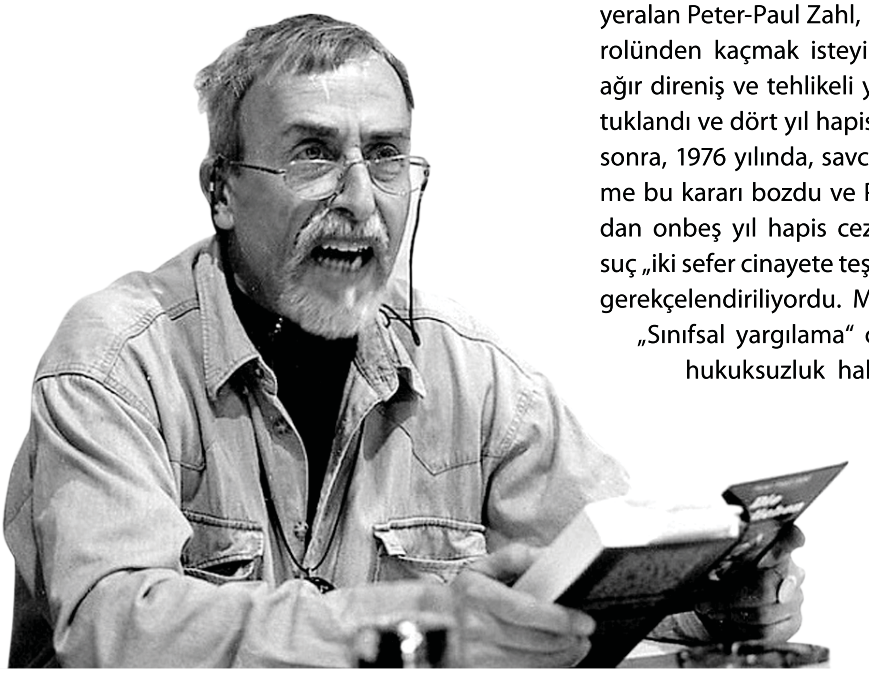

Şair Peter-Paul Zahl, 24 Ocak 2011'de, 66 yaşında kanser hastalığına yenik düşerek Jamaika'da hayatını kaybetti. Almanya/Freiburg doğumlu şair, hapisten salındıktan üç yıl sonra, kendi deyişiyle Batı Almanya'daki „büyük sığlaşmadan ve şişgöbeklilik"ten bıktığı için 1985'te kendisine ikinci vatan olarak seçtiği Jamaika'ya göçetmişti.

1953 yılında ailesiyle birlikte Doğu Almanya Cumhuriyeti'nden Batı Almanya'ya kaçan Peter-Paul Zahl, siyasi nedenlerle 1964 yılından itibaren Batı Berlin'de yaşamaya başladı. 1967'de bir matbaa ve yayınevi kurdu ve „Spartacus – okunulur edebiyat dergisi"ni çıkarmaya başladı.

„2 Haziran hareketi" silahlı direniş grubu çevresinde yeralan Peter-Paul Zahl, 1972 yılında bir polis kontrolünden kaçmak isteyince „devlet gücüne karşı ağır direniş ve tehlikeli yaralama" gerekçesiyle tutuklandı ve dört yıl hapis cezasına çarptırıldı. Daha sonra, 1976 yılında, savcılığın itirazıyla üst mahkeme bu kararı bozdu ve Peter-Paul Zahl aynı davadan onbeş yıl hapis cezasına çarptırıldı. Bu sefer suç „iki sefer cinayete teşebbüs ve direniş" şeklinde gerekçelendiriliyordu. Muhalif hareket tarafından „Sınıfsal yargılama" olarak protesto edilen bu hukuksuzluk hakkında PPZ bir şiiriyle şu yorumu yapıyordu:

„halk adına / 24 mayıs
1974'te / halk / -üç hakim
ve altı jüri üyesi- / beni /
dört yıl hapis cezasına /
mahkum etti
12 mart 1976'da /aynı
davada / halk/ -üç hakim
ve iki jüri üyesi / beni / onbeş yıl / hapis cezasına /
mahkum etti /
ben diyorum ki / bu meseleyi halklar / kendi aralarında halletsin / ve beni bulaştırmasınlar"

Toplam 13 yıl hapis yatan ve bunun da ilk 7 yılını izolasyon hücresinde geçiren şair, dönemin RAF (Kızıl Ordu Fraksiyonu) tutuklularıyla birlikte ve dayanışma içinde „açlık grevlerine" katılmış ve zorla beslenme zulmüne maruz kalmıştı: „yorgun, bitkin/ baş dönmesi ve göz önünde /kırmızı siyah daireler/ kafatasımda ağırlıkla/ ayağa kalkıyorum/ itinayla burnumu temizliyorum/anlamsızca/mendildeki kana bakarak/ kızıl çok kızıl."

Hapiste yattığı yıllarda üretkenliğine devam eden şair, burda kendisine Bremen edebiyat ödülünü kazandıran romanı „Mutlular“ı yazdı.
Yayınladığı şiir kitabı „Sistem hata yapmıyor. Sistemin kendisi hata!” ünlü deyişini Almanya devrimci/muhalif hareketine kazandıran Peter-Paul Zahl, izin almadan Jamaika vatandaşlığına geçtiği gerekçesiyle Alman vatandaşlığından çıkarılmış ve uzun hukuk mücadelesi ve dayanışmacı protestolar sonucunda 2006 yılında kendisine Alman vatandaşlığı yeniden verilmek zorunda kalınmıştı.
Kendine özgü keskin, ironik diliyle, öncelikle sistemi ve karşı-devrimi yargılayan, ama sırası geldiğinde kendini ve devrimci hareketi de sorgulamayı ihmal etmeyen şair Peter-Paul Zahl'ı anıyor, seçtiğimiz iki şiirini Türkçe'ye çevirerek okurlarımıza tanıtmak istiyoruz.

Cenevre Sözleşmesi

birkaç
iyi giyimli
yaşlı erkek toplandı
ve
birbirimizi nasıl öldürmemiz gerektiğini
kararlaştırdı:

suda
karada
ve havada

eh, savaşın da bir düzeni olmalı

ninguneo – *hiçkimse-leştirme*

I
20 ağustos 1936'da
şafak sökmeden
granada valisi
jose valdes
şairi kurşuna dizdirdi
general queipo de llano
ki, İspanya'nın bir numaralı celladıydı o zaman
emretmişti:
kahve verin ona
çok kahve verin!

II
cinayet
granada, onun granada'sında
gerçekleşti
henüz şafak sökmeden
kurşuna dizdiler
bir tarım işçisi köyünde doğmuş olan
federico garcia lorca'yı
kurşuna dizdiler
granada, onun granadası'ndan
çok da uzak olmayan bir tarlada
kahve verdiler ona
tarladaki şair
sadece sesiyle silahlıydı
sesi
ve bir de sevgisi

III
tehlikeli bir ajitatör
yüksek tahsilini kötüye kullanan
cahil kitleleri
yoldan çıkaran biri

kahve verdiler ona
granada, onun granadası'ndan
çok da uzak olmayan bir tarlada
38 yaşındaydı

IV
türkü söyleyeni
susturuyorlar
yaşayanı
öldürüyorlar
çünkü şiir ayaklanma demek
ve hiçbir şair darılmaz
kendisine devrimci dendiğinde
bahar ayaklanmacıdır
diyordu neruda
ama onun hikayesi başka
18 yıl hapis yatan
türk şairi
nazim hikmetin
hikayesi de başka
bir defasında
50 santimetre
lağım çukuruna sokmuşlardı
ve buna rağmen
türküsünü söylemeye
devam etmişti o.

V
kahve
çok kahve verdiklerini
18 yıl insan içinden çekerek
beynini eylemsizleştirdiklerini
hiçkimse-leştiriyorlar
kim ki, yüksek bir makamda olmaktansa
daha onurlu gördüğü için
lağım çukurunda durmayı yeğliyor
ve orda şarkı söylüyorsa
onu hiçkimse-leştiriyorlar
yaşamın
yani direnişin
taşıyıcılarını
şarkı söyleyenleri
hiçkimse-leştiriyorlar
(...) *)

(* Bu şiirin tamamı on bölümdür.)
Şubat 2011

Güney Kültür Merkezi 8. kuruluş yıldönümü gecesi yapıldı…

Güneşin sofrasında, dostlarımızın arasındaydık!

Güney Kültür Merkezi 8. Kuruluş yıldönümü gecesi, 5 Şubat Cumartesi günü Esenyurt Özgürcan Düğün Salonu'nda yapıldı.

Gecemizin programı şöyle idi:

Mehmet Özcan, Barış Türküleri, Gölgedekiler, Koro Güney, Tiyatro Güney, Güney Şiir Grubu.

Gecemiz planlandığı gibi saat 19.30'da başladı. Güney dostlarının, yeni bir dünya için mücadele edenlerin selamlandığı açılıştan sonra, GKM çalışmalarının tanıtıldığı slayt gösterimi yapıldı.

GKM'nin çalışmalarını, GKM'nin sanata nasıl baktığını anlatan, güncel politik gelişmelere tavır takınan GKM adına kısa bir konuşma yapıldı. Konuşmada, özellikle genç işçilerin, kadınların, kamu çalışanlarının aleyhine bir dizi olumsuzluk içeren Torba Yasa'ya karşı mücadele çağrısı yapıldı.

Güney Şiir Grubu şiir okudu.

Esenyurt'ta birlikte ortak çalışmalar yaptığımız, Gölge Kültür Sanat Merkezi müzik grubu Gölgedekiler müzik dinletisi sundu.

Firuzköy Cem Evi Tiyatro Topluluğu Kız isteme adlı skeci oynadı.

Kısa bir süre önce GKM bünyesinde kurulan Koro Güney, gece için hazırladığı güzel türküleri seslendirdi.

Bir Dersim Festivalinde İbrahim Kaypakkaya'ya övücü sözler sarf ettiği için "terör örgütü propagandası" yaptığı iddiası ile hakkında dava açılan

Pınar Sağ ile birlikte 10 ay hapis cezasına çarptırılan Mehmet Özcan sahne aldı.

GKM şiir grubundan Devrim Acar bir şiirini okudu.

Gecemize katılan dostumuz Direnç Köse, Hrant Dink için yazdığı şiirini okudu.

Barış Türküleri sahne aldıktan sonra, Tiyatro Güney Sınıf adlı skeci oynadı.

Gecemize 350 civarında arkadaşımız, dostumuz katıldı.

Gecemizde yaşanılan en büyük olumsuzluk ses sisteminin kötü olması idi. Ses sisteminin kötü olması programın aksamasına yol açtı. Bu olumsuzluktan dolayı müzik gruplarından, gecemize katılarak desteklerini bizlerden esirgemeyen dostlarımızdan özür diliyoruz.

GKM, gelecek yıl 8. kuruluş yıldönümünde yaşanılan olumsuzluktan gerekli dersi çıkararak daha iyisini yapacaktır.

7 Şubat 2011

GÜLBEYAZ

Fatma TUĞCU

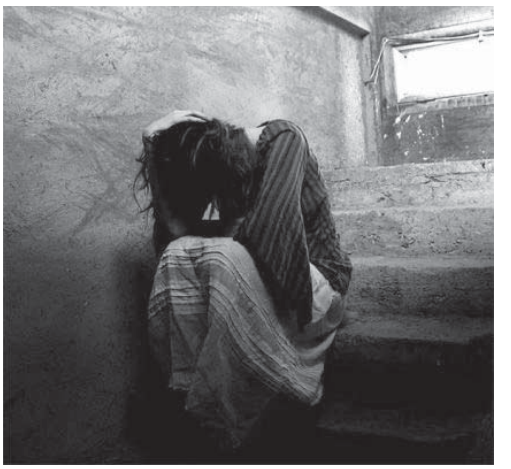

Gülbeyaz salona girdiğinde, ıslak bir güvercin gibi titriyordu. Saçları dağılmış, üzerindeki beyaz gelinlik omuzlarından yırtılmış, paçavraya dönmüştü. Gelinlik yer yer kurumuş kanla lekelenmişti. Çenesinden boynuna doğru, kurumuş kan ince bir yola benziyordu. Omzundaki ezikler, beyaz teninde açılmış mor güller gibiydi. Etrafı yer minderleri ile çevrili bir sedirin üstünde babası oturuyordu. Annesi yanda, ayakta, başı önünde, öylece kıpırtısız, ezik duruyordu. Duruşu çaresizliğin resmiydi. Ağır, zamanın durduğu bir hava vardı salonda. Gülbeyaz'ın titreyen çenesinden çıkan dişlerinin takırtısı bütün odayı dolduruyordu.

Gülbeyaz'ın babası Musa Ağa, sedirin üzerinde bağdaş kurmuştu. Gür bıyıkları, kalın kaşları, geniş omuzları ve heybetiyle padişahları hatırlatıyordu. Gece yarısı Gülbeyaz, gelin gittiği evden, gelinliğiyle geri getirilince yirmi yıl yaşlanmıştı sanki. Omuzları çökmüş, gözlerine bir ağıt gelip oturmuştu. Heybeti uçup gitmiş, yaralı bir aslan gibi masunlaşmıştı. Çok sürmedi, bu hali. Kafesinden kurtuldu sonra, yaralarına öfkesini bastı. Gözü kararadı, sinirden sıktı dişlerini, sıktı, sıktı. Yumruklarını hazırladı, hıncından tırnakları avucunun içine batıyordu. Avına atılan bir aslan gibi atıldı, yeminin üzerine. Tüm gücüyle, tüm öfkesiyle vuruyordu, Gülbeyaz'a, neresine, nasıl denk gelirse. Gözü hiçbir şeyi görmüyordu. Vurdu, vurdu, vurdu… Ta ki, Gülbeyaz kanlar içinde, beyaz bir güvercin gibi yere ağana dek… O an kendine geldi, Musa Ağa, gözü kararmadan önceki ağıt yine gelip yerleşti, gözlerine. Utandı, sonra bu halinden, kimseye böyle görünmek istemiyordu. Haykırdı:

'Çıkın dışarı!'

Evin geniş avlusundalardı. Gülbeyaz'ın annesi ve ağbileri vardı, avluda. Annesi engel olmayı düşündüyse de, cesaret edememişti. Ağbileri ise Ahmet ve Mehmet hariç, arenadaki gladyatörleri izler gibi hazla izlemişlerdi, bu sahneyi. Musa Ağa, herkesin çıktığından emin olduktan sonra yavaş yavaş Gülbeyaz'a yaklaştı. Diz çöktü yanında, bir bebeği kucaklar gibi Gülbeyaz'ın kafasını dizlerine yerleştirdi. Kanayan burnunu gömleğiyle sildi. Terden alnına yapışmış saçlarını, eliyle geriye doğru topladı. Elleri az önceki vuran eller değildi. O hoyratlıkları gitmiş hüzünlü bir duyarlılık kalmıştı geriye. Acıtır mıyım diye kaygılı, yavaş, neresinden tutacağını bilmeyen eller kalmıştı geriye. Gülbeyaz, evin tek kızıydı. Beş erkekten sonra gelmişti, evlerine. Musa Ağa, elli iki yaşındaydı, o doğduğunda. Babalığı iyice öğrenmişti. Köyde kızı oldu diye kur-

ban kestiren tek ağaydı, bu güne kadar. Bembeyaz doğmuştu, Gülbeyaz. İlk kucağına aldığında: 'Gül kokuyor, gül gibi kokuyor. Gülbeyaz olsun, adı' demişti Musa Ağa. İşte şimdi de bir güle dokunur gibi dokunuyordu, Gülbeyaz'a. Gömleğini çıkarmış, ağzında peltelenen kanı temizlemişti. Öptü onu, ıslak alnından, dağılmış saçlarından, ağır ellerinin izinin kaldığı yuvarlak omuzlarından. Küçüldü sonra, küçüldü Musa Ağa. Omuzlarındaki yükün altında kalmıştı. Gülbeyaz, kucağında, başı önde, omuzları sarsıla sarsıla ağladı:

'Senin gazabının bedelini ben ödeyeceğim şimdi, baba! Senin yasaların, senin kılıcın şimdi benim ciğerime saplanacak. Mahmut'un kızını, evin köpeklerine parçalattığında, kimse seni engelleyememişti. Batsın tören, baba! Batsın ocağın baba! Bak, Mahmut'un, karısı Zila'nın bedduası tuttu, geldi de Gülbeyaz'ımı buldu. Şimdi ne ederim, ben? Kimlerden aman dilerim? Salsam büyük şehre, ağbisiyle kaçırtsam, buralardan? Sonra, sonra demezler mi: 'Babası, kızları itlerine parçalatmıştı da şimdi boynuzlarını parlata parlata geziyor' demezler mi? Yüzyıllık töre bu! Sonra kim dinler, kim yüzüme bakar benim! Şerefim, namusum iki paralık olduktan sonra öleyim, öleyim daha iyi.'

Ağladıkça açıldı, Musa Ağa. Masun hali gitti, yine avını arayan aslana dönüştü.

'Yoktur benim yanarım dönerim! Töredir bu! Ata, dede mirasıdır! Bunu bilmez mi, bu kahpe, bilmez mi de benim başımı önüme eğer? Ödeyeceksin bedelini. Kirlenen beyazlığının bedelini ödeyeceksin. Al kanınla temizleyeceksin, hem gelinliğinin hem alnımın karasını'

Kalkıp salona geçti. Kapının önündekilere baktı. Eşi Hatun ve oğulları sıralanmışlardı. O, çıkınca başlarını önlerine eğdiler. Tam salona girecekken, aklına bir şey gelmiş gibi geri döndü. Hatun'un karşısında durdu. Hatun, anlamıştı. Kaldırdı başını uysallıkla. Dişlerinin arasından tıslar gibi konuştu, Musa Ağa:

'Bir kıza sahip olamadın, ne işe yararsın sen?'

Ağır, hokkalı bir tokat Hatun'un yüzünde patladı.

Şimdi salonda Gülbeyaz'ın akıbeti gerçekleşecekti. Kısa, net sordu Musa Ağa:

'Kimdi?'

Gülbeyaz'ın titreyen dişlerinin takırtısından başka ses yoktu. Musa Ağa, sakin olmaya çalışarak tekrar sordu:

'Kimdi?'

Odanın havası gittikçe ağırlaşıyordu. Tanırdı kızını Musa Ağa, inadını bilirdi. Deli bir at almıştı birinde… Kimseyi yanına yaklaştırmıyordu. Asi, simsiyah bir at… Gülbeyaz, ne çok sevmişti o atı. Musa Ağa:

'Bu atı adam edersen, sen tam bir yiğit oldun, demektir.' demişti.

Gülbeyaz, babasına erkek çocuklarından daha yakındı, oğullarına öğretmediğini ona öğretmişti. At binmeyi, dövüşmeyi, avlanmayı… Ava çıkarlardı, beraber. Bazen oğlanları götürmez, Gülbeyaz'la ikisi giderdi. Sayid, büyük oğlu, çok iyi dövüşürdü, onu Gülbeyaz'ın dövüş öğretmeni yapmıştı. Yedi yaşından beri her gün ama her gün iki saat çalışırlardı, Gülbeyaz on beşine gelene kadar. Atçılığı kendisi öğretmişti. İnattı Gülbeyaz. O kara atı, üstüne binilir hale getirene kadar yanında yatıp kalkmıştı. Eliyle yemlemiş, sulamıştı.

Musa Ağa, belinden silahını çıkarmış, yanına sedirin üstüne koymuştu. Bu kez bağırarak sordu:

'Kimdi dedim. O, bunu yapan soysuz kimdi?'

Gülbeyaz; başı önde, elleri güçsüz, dirençsiz iki yanında, dizleri her an çözülüverecekmiş gibi salonun orta yerinde öylece duruyor. Dili büyüdü, ağzının içinde. Ağzında paslanmış kan tadı… Ama hepsinden ağırı utançtı. Omuzlarında taşıyamadığı, kapkara bir utanç… Dudakları sessizce dursa da içi, avaz avaz haykırıyordu:

'Kimse yok! Kimse yok, baba! Vallahi kimse değil! Benden nasıl kuşkulanırsın, baba? Ben, seni utandıracak, başını önüne eğdirecek bir şey yapabilir miyim ki? Hiç yaptım mı şimdiye kadar, hiç sözünden çıktım mı? Hiç gözünün önünden ayrıldım mı? Baba, beni vuracak mısın? Bana ateş etmeyi öğrettiğin o silahla öldüreceksin, beni! Vur, vur öleyim! Hiç korkmuyorum. Korkmuyorum da öyle utanıyorum ki, söylesem, nasıl? Anneme söylesem, anlatsam… İnanmazlarsa, bana! İnanmadıklarını görerek ölmektense, böyle öleyim… Bu sırrımla öleyim daha iyi… İnanmıyorlar zaten… Köy çeşmesine bile tek başıma gitmediğim halde bana inanmıyorlar. Korktuğum için, ölmekten korkuyorum diye yalan söylediğimi düşünecekler. Öleyim daha iyi. Korkmuyorum, baba! Hadi vur beni! Ama şunu bilsen bir tek, yeter bana: 'Kimse yok, yemin billâh kimse değil! Vur beni, baba! Ben, nasıl yaparım, böyle bir iş? Sen, bana nasıl inanmıyorsun? Baba yeter! Kahrettin kendini! Duydum, az önce başımda nasıl ağladığını! Yeter, bitirdin

kendini. Vur, hadi vur beni! Öyle bakma, baba! Vur daha iyi! Ne korkunç bakıyorsun, ne öfkeli! Hiç böyle bakmamıştın bana! Böyle bakma, ne olur! Çok korkuyorum! Senden korkmak istemiyorum, baba! Vur, ne olur vur beni! Öyle bakma artık, vur beni! İnanmıyorsun, madem! Söylesem, nasıl söylenir ki?

Gülbeyaz, sustukça odanın ağırlığı artıyordu. Gerili bir ip vardı sanki birazdan kopacak, yerle gök birbirine karışacaktı. Gülbeyaz sustukça, Musa Ağa'nın gözlerindeki çelikten kıvılcım keskinleşiyor, öfkesi büyüyordu. Ağbileri de gözlerini Gülbeyaz'a dikmiş, tek bir kelime bekliyorlardı. Tek bir isim. Bir tek isim… Kim? Kimdi bu soysuz? Buna cesaret edebilecek biri var mıydı, bu köyde? Herkes tanırdı onları, babasını, dedesini bilirlerdi. Mardin de bu işe kim cesaret ederdi? Yabancı mı, köye yeni gelen şu yeni yetme doktor mu yoksa? Saçı başı bir acayipti. İyi de sağlık ocağı, köyün ortasında. Oysa kendi evleri, köyün yamacındaydı. Gülbeyaz, oralara nasıl giderdi? O, gelmişti o zaman. Gecenin bir yarısı, herkes uyurken! İyi de ne zaman görmüşlerdi birbirlerini…

Hatun, kenarda sessiz, ağır, bitkin izliyordu olanları, olacakları. Çaresiz, yitik… Biliyordu, Gülbeyaz'ın başına gelecekleri. Şimdiden bir ağıt tutturmuştu. Kıyametler kopuyordu da içinde gıkı çıkmıyordu:

'Gülbeyaz'ım söyle kızım, söyle kimdi yapan? Söyle de öfkesi dinsin, babanın! Belki affeder seni, uzaklara göndertir. İnat etme kuzum! Yavrum, kim kıydı sana? Yavrum, gelinliğin kefenin mi olacaktı? Gül kokulum, doyamadım sana! Vermediler seni bana! Şu herif yok mu, şu! Hamur açtırayım dedim, bırakmadı. Beş oğlun var, al senin olsun! Ne yaparsan yap! Bir kızım o, benim! Biricik kızım! 'Kendini korusun, yiğit olsun, güçlü olsun' dedi durdu. Yar etmedi, kızımı bana. Kanaviçeler işleyecektim onunla, kete yapacaktım, basmalardan elbise biçmeyi öğretecektim. 'Bırak Hatun, bırak! Erkek gibi olacak kızım. Öğretme öyle boş işleri. Sen yap, yeter! Kız dediğin kendini savunmayı bilmeli, öğrenmeli. Bak nasıl da hevesli, istekli. Evcilleştirme kızı, bırak!' Vermedin kızımı bana. Kaçırdın hep benden. Kanımla besledim içimde. Sütümle büyüttüm. Çaldın onu, benden. Şimdi şimdi ben doyamadan daha, toprağa mı gömeceğim? Ölsem affetmem seni Musa! Allah, inse yere affetmem seni! Vurma kızımı, daha dün kınasını yaktım eline. Kınalı kızım, kınalı kuzum! Kınanla mı yatacaksın mezarında! Oy! Oy, ben öleyim! Ben başımı hangi taşlara, hangi dağlara vurayım! Nedir bu başımıza gelen? Nedir bu kıyamet! Allah, Allah'ım! Nedir günahımız? Alma yavrumu, bağışla bana!

Hatun, yutkundu. Bunları söylemeye ne hakkı ne de cesareti vardı. Burada kadınlar, yalnızca ağıt yakarken, cenaze başında haykırabilirdi.

Musa Ağa, kalktı. Bacaklarını iki yana açıp yaylandı. Dik dik, duygusuz, kaskatı baktı bir süre, Gülbeyaz'a. Silahını çıkardı, doğrulttu Gülbeyaz'a. Gülbeyaz, başını kaldırdı o an! Babasıyla göz göze geldiler, iki yaralı ceylan gibi bakıştılar, bir süre. Musa Ağa haykırdı:

'Kimdi?'

Ses yok! Ama Musa Ağa'nın direnci kırılmıştı. Az önceki katılığı çözülmüştü. Gülbeyaz'la göz göze gelmelerinden sonra. Bunu belli etmemek için haykırmıştı, daha çok. Sesinin çatallaşmasından belliydi bu! Bir daha bakarsa Gülbeyaz, gül kızı, yaralı serçe gibi bir daha öyle bakarsa, çekemeyecekti tetiği, anladı.

'Gözlerini bağlayın!'

Bir şeyler söyleyecek oldu Hatun, önüne geçecek oldu, önce büyük oğlu, Sayid sonra da Musa Ağa'nın tahammülsüz bakışlarıyla karşılaştı, sustu. Büyüdü içindeki çığlık, büyüdü yüreği kadar, sustu!

Gülbeyaz'ın incecik bedeni, rüzgârdaki dal gibi titriyordu. Hatun, yazmasıyla bağladı kızının gözlerini. Cesaretini toplayıp alnından öptü. Gözleriyle konuştular, o birkaç saniyede hayatlarının en ağır yüklerini bölüştüler. Kadınlığın yüklerini. Cesaretini topladı, dimdik durdu, Gülbeyaz. Onun bu dikliği iyiden iyiye çileden çıkardı, Musa Ağa'yı. O an tetiğe davrandı. Gülbeyaz, beyaz bir gül gibi düşüverdi yere…

Kurşun sesiyle, boğazında düğümlenen çığlığı bırakıverdi Hatun:

'Gülbeyaz!'

Ağıtlarını yakabilir, haykırabilirdi artık. Acısı, konuşmasının bedeliydi. Burada kadınlar sadece ağıt yakarken konuşabilir, haykırabilirdi. Gülbeyaz, yere ağdığında fark etti onu öldürdüğünü, sessiz çıkıverdi salondan Musa Ağa. Yoksa göreceklerdi, ağladığını. Göreceklerdi, saçlarının o dakika aklaştığını. Yüz çizgilerinin derinleştiğini… Gitti, yatağın önüne diz çöktü, yüzünü ellerine gömüp hıçkıra hıçkıra ağladı.

“Taksim Meydanı’nda hiç Rumca bir şarkı duydunuz mu?”

Yüksel Yavuz ile söyleşi

GÜNEY

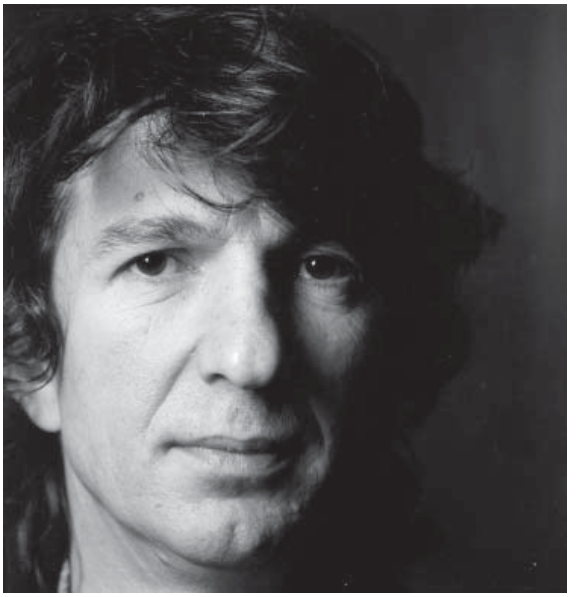

Güney: Yüksel Yavuz kimdir? Kısaca özgeçmişiniz hakkında bilgi verebilir misiniz?

Y. Yavuz: Ben 1964 Elazığ/Karakoçan doğumluyum. 1980’de, 12 Eylül’e üç hafta kala aile birleşimi yoluyla Almanya’ya gelmeden önce, pek çok Kürt öğrenci gibi 10 yıllık yatılı okul serüvenim var. Almanya’ya gelişimin ilk yıllarında vasıfsız işçi olarak ceşitli yerlerde çalıştım, sonraları ikinci göçmen kuşağından bir kaç arkadaşla birlikte 3 aylık periyodlarla çıkan, göçmen olarak sorunlarımızı, yeni yurdumuzdaki beklentilerimizi odak noktası yapan bir dergi çıkardık. 1986’dan itibaren Hamburg’ta ekonomi ve politika okudum. Bu bölümü bitirdikten sonra, sanata olan eğilimlerim ağır bastıkça sinema okumaya karar verdim. 1992’de Hamburg Güzel Sanatlar Akademisi’nde Görsel İletişim Bölümü’ne devam ettim. 1994’ten beri film alanında yazar ve yönetmen olarak çalışıyorum.

Güney: “İstanbul Tınıları” dökümanter filmini çekmeniz düşüncesi nasıl ortaya çıktı. Bu filmi çekmek için hangi girişimlerde bulundunuz?

Y. Yavuz: 2010 yılında İstanbul’un Avrupa kültür başkenti sıfatı ile ne gibi sanatsal ve kültürel etkinliklerin yapılacağını araştırırken şehrin “çok kültürlülük” dokusunun programa dahil edilmediğini tespit ettim. Alan araştırması yaparken şehirde yaşayan azınlıkların müzik grupları ile tanıştım. Şehrin güncel hayatında duymadığımız bu müziklerin ön planda olacağı ve bu müzikleri icra eden müzisyenlerin doğup büyüdükleri ve yaşadıkları İstanbul ile olan duygusal ilişkilerini dile getirecek bir belgesel yapmayı tasarladım. Belgeselin konseptini Almanya-Fransa ortak kültür kanalı olan Arte’ye sundum. Proje onaylandıktan sonra çekim ekibini İstanbul’da oluşturup çekimlere basladım.

Tarihte eski adı Konstantinopel olan şimdiki İstanbul, Fatih Sultan Mehmet’in zaptından önce bir Rum şehriydi. Cumhuriyetin kuruluş yıllarında bile İstanbul’da ikiyüzbine yakın Rum’un yaşadığı biliniyor. Cumhuriyet döneminde Rumların çeşitli bahanelerle dışlanması ve göçe zorlanması ile birlikte bu sayı maalesef bugün ikibine inmiş durumda. Şehirdeki Romanlar Bizans döneminden beri orada yaşıyorlar, bilhassa yüzyıllardır İstanbul’un gecelerini şenlendiren Sulukule Romanları yakın geçmişte “Kentsel Dönüşüm Projesi” dahilinde şehir dışına itildiler. Yüzyıllardan beri yaşadıkları mekan rantta çevrilip peşkes edildi! 60’lı yıllarda Ermeni nüfusu ikiyüzellibin iken, bu sayı bugün yetmişbine inmiş durumda. 1490’larda İspanya ve Portekiz’den Osmanlı’ya sığınan endülüs yahudilerinin bir kısmı İsrail devletinin kuruluşuyla birlikte Türkiye’de maruz kaldıkları dışlamalardan dolayı şehri terkedip İsrail’e göç ettiler. Bugün bütün Türkiye’de sadece

yirmibine yakın Yahudi yaşıyor.

"İstanbul Tınıları" adlı belgeselim Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesi olan "tek millet, tek dil, tek bayrak, tek devlet" şiarının Türkiye toplumunda yaptığı sosyal ve kültürel yıkımın yakın tarihteki bir belgesi oldu diyebilirim. Filmdeki Rum müzisyen cok haklı bir şekilde "Taksim Meydanı'nda hiç Rumca bir şarkı duydunuz mu?" diye soruyor. Bu yıkımın son kurbanı da Kürt halkı. İstanbul'da yaşayan üç milyon Kürt'ün anadillerinde söyledikleri herhangi bir şarkısını Türkiye toplumu için büyük önem taşıyan Taksim Meydanı'nda duyduk mu hiç? Türkiye'de yaşarken on yıllık yatılı okul geçmişimde uğradığım asimilasyona bu filmle bir karşı cıkış sergilemek istediğimi de belirtebilirim.

Güney: Dökümanter filmin geleceği var mı? Dökümanter filmin geleceği hakkında neler düşünüyorsunuz?

Y. Yavuz: Sinemada bilhassa son yıllarda "Belgesel Sinema'ya" ilginin yeniden arttığını gözlemliyorum. Yaşadığımız medya çağında her şey, ama artık her şey görsel olarak kayıt altına alınmaya çalışılıyor. Buna paralel olarak bir çok şey de tektipleştirilme sayesinde maalesef yok oluyor. İyi yapılan bir belgesel film yapılan bu kaydı ve yokediliş sürecini kendine özgü üslubuyla harmanlamaya calışabilir. Araştırılıp bulunan her belge insanlık tarihinin geçmişine ve geleceğine yeni bir ışık tutacağını ve bu anlamda "Belgesel Sinema'nın" toplumsal bellek oluşturmada bir işlev gördüğünü, geçmişini sorgulamayan Türkiye toplumunda ise yapılacak her belgeselin cok önemli olduğunu düşünüyorum. Film sektörünün tekniksel olarak bir parça demokratikleşmesinin ardından elinde küçükte olsa aldığı bir kamera ile herkes artık birşeyler yapabilir. Su sıralar pek aktüel olan orta ve yakındoğuda patlak veren halk hareketlerinin oluşması ve başarıya ulaşmasında internetin rolünü göz ardı etmemek gerektiğini düşünüyorum.

Güney: Sinema filmi yapma düşünceniz var mı? Simdiye kadar hangi filmleri yaptınız?

Y. Yavuz: Şu ana kadar yaptığım filmlere girişirken hep sinema gözüyle yaklaştım. Sinema denilince belgeseller pek akla gelmez, ama unuttuğumuz bir gerçek var, o da sinemanın aslında belgesellerle ortaya cıktığıdır. "Konulu" filmin, ya da diğer adıyla "Kurmaca" filmin sadece sinemayı oluşturduğu düşüncesi yaygındır ama gerçeği yansıtmıyor. "İstanbul Tınıları" uzunluğu bakımından sadece televizyon için yapılmış bir belgesel olmasına rağmen filme sinema tadı vermeye, dilinin şiirselliğine önem vermeye calıştım. Aynı şeyleri daha önce yaptığım "Misafir İşçi Babam" ya da "Close up Kürdistan" (Yakın Plan Kürdistan) adlı belgesellerim için de söyleyeyebilirim. İlk filmim olan "Misafir İşçi Babam" kendi ailemin 1968'de başlayan ve hala devam eden Almanya serüvenini ve kuşaklararası göçmenlik olgusunu anlatan bir belgesel. "Close up Kurdistan" (Yakın Plan Kürdistan) belgeseli yine adında da anlaşılacağı gibi yaklaşık otuz yıldır doğup büyüdüğüm topraklarda süren savaşı oraya yaptığım yolculukta edindiğim kişisel izlenimlerimle bu savaşta herhangi bir şekilde taraf ya da mağdur olmuş insanlarla yaptığım söyleşileri yine şiirsel bir dille harmanlayan bir belgesel.

Saydığım belgesel filmlerimin haricinde şimdiye kadar iki "konulu" film yaptım. "Nisan Çocukları" ve "Küçük Özgürlük". Bunlardan ilki Almanya'da yaşayan göçmen bir Kürt ailesini ve çocuklarını anlatan bir film, ikincisi ise yine Almanya'da kaçak yaşamak zorunda kalan biri Kürt diğeri ise Afrikalı iki gencin dramını anlatır. Bunlarda ikincisi Ankara ve İstanbul film festivallerinde ve başka yerlerde ödüller aldı ve Almanya dışında Türkiye'de de vizyona girdi. Bu filmim ayrıca daha öncesinde Cannes Film Festivaline davet edildi. Oradayken bana ve bir çok yeni kuşak film yönetmenine yaptığı filmlerle öncülük etmiş Yılmaz Güney'in ruhunu hisettim, yıllar öncesinde "Yol" filmiyle Altın Palmiye ödülünü aldığı festivalde benim de filmimin gösterilmesinden gurur duydum.

Güney: Film yapmanın zorlukları nedir? Film çekmek için ilk olarak neler yapılması gerekiyor?

Y. Yavuz: 20. yüzyılda doğup geliştiği için 20. yüzyılın sanatı olarak adlandırılan film "sermayesi yoğun" bir iş. Bunun altyapısını hazırlamak için bir yönetmen önce kendisini yaptığı kısa filmlerle kanıtlaması gerekir. Bir sinema okuluna gidip sadece işin tekniğini öğrenip bir film yapmak coğu zaman yüzeysel kalabilir. Film yapmaya soyunan bir yönetmenin aynı zamanda dünya edebiyatından, tarihten, sosyal bilimlerden, psikolojiden de anlaması gerekir. Film sanatı resmi, müziği ve bir çok sanatı içinde barındırdığı için aynı zamanda 7. sanat olarakta adlandırılır. Bütün bu sanat dallarından biraz da olsa anlamak gerekir. Bir yönetmen için en önemli vasıf, onun insana, topluma, toplumsal gelişmelere karsı duyarlılık göstermesi ve sergilemesidir.

Güney: Gelecek planlarınız nedir? Sinemacılık mesleğiniz mi, ya da bunu hobi olarakmı yapıyorsunuz?

Y. Yavuz: Sinemayı hiç bir zaman hobi olarak görmedim, görmüş olsaydım çok pahalı bir hobi olurdu. Tanıdığım, bildiğim yönetmenlerin çoğu benim gibi pek mütevazi şartlar ve koşullarda yaşayan insanlar, hobi olarak bakanada şimdiye kadar rastlamadım.

Bu yıl çekmek istediğim bir belgesel hazırlıyorum. Önümüzdeki yıl içinde senaryosunu yıllar önce yazdığım, ama konusu itibariyle finansmanı zor bir filmi çekmeyi düşünüyorum.

Güney: "İstanbul Tınıları" dökümanter filmini Türkiye'de yayınlanması için herhangi bir TV kanalına önerdiniz mi? Bu filmin Türkiye'de gösterilme şansı var mı?

Y. Yavuz: Türkiye'deki medyanın belgesel sinemaya pek ilgi gösterdiğini düşünmüyorum. TRT geleneğinden, "yurdumun herşeyinin ne kadar güzel olduğu" folklorik anlayışından gelen, yüzeysel kalan, derine inmeyen bir belgesel anlayışı var medyanın. Özel medya bunu maalesef aşmış değil. Ama buna rağmen farklı tarzda film yapan belgeselciler var. Çayan Demirel'in yaptığı Diyarbakır Cezaevi ve Dersim katliamı ile ilgili belgeselleri bunlara örnek sayabilirim. Bu filmler, yapanlar tarafından farklı platformlar kullanılarak seyirci ile buluşturulmaya çalıştırılıyor, maalesef televizyon kanalları üzerinden değil.

"İstanbul Tınıları" filmimi Türkiye'de bir kaç festivale gönderdim, ama hiçbiri filmi programlarına alma cesareti göstermedi. Bu da geçmişimizle yüzleşmek istemediğimizin bir kanıtı olsa gerek. Kaldı ki film festivalleri toplumun sanatsal bir etkinliği olarak bu cesareti göstermeleri gerekir.

"Close up Kurdistan" (Yakın Plan Kürdistan) Almanya'da sinemalarda gösterime girdi. Türkiye'de de dağıtılmak istendi ama maalesef Kültür Bakanlığı'nın sansürüne takıldı. "Küçük Özgürlük" adlı filmim de Türkiye'de vizyona girdikten sonra bir PayTV kanalında yayınlandığında, o kanal RTÜK'ün hışmına uğradı ve kanal filmimi yayınlamakla "bölücülük propagandası" yaptığı bahanesiyle süresiz kapatıldı.

Güney: Bu söyleşi için çok teşekkür ediyor ve çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Y. Yavuz: Bende teşekkür ediyorum.

Kirwem

Hüseyin KARTAL

Tütün vaktidir şimdi kirwem
tüm mevsimleri bahar bilip
sarılma vaktidir dışarıdan bir ses'e
Güneşsiz,
yorgun düşmüş bedeninle
direnme vaktidir...
Duyuyor musun kirwem?
Munzur suyu acılarına akıyor anamın
Ve avucunun içinde,
beş bin yıllık bir öfke
oğullarına kızlarına,
yiğitlerine yakılıdır şimdi ağıtları
Şimdi
şimdi söyle kirwem
hangi çağın acısıdır bu
hangi paşanın fermanı...
Sevdamızı bile çalıp getirmişken
tanrılardan!
Bu acılar
bu işkence
bu zindan, bu yasaklı hikâye
Ve kavgada büyüyenlerin
ölümsüz halleri...

Biz içeride/
siz dışarıda/bu dünyanın en büyük ihmalisiniz
ve söyledikçe yarım kalan
uğruna öldükçe,
dil'de anlaşılmaz olan...

Yaklaş kirwem!
Tütün vaktidir şimdi
acıları bir, bir yakıp
karanlıkları yok sayma vaktidir.

Thomas Hood
(1799-1845)

Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün 100. yıldönümünde 18. yüzyıl şairi İngiliz Thomas Hood'un kaleminden tekstil işçisi, dikişçi kadınlar için yazılmış bir şiiri yayınlıyoruz.

Selam proletaryanın yarısına!
Selam ezilenlerin ezileni emekçi kadınlara!
Selam özgürlük için haykıranlara!

Sınıfsal-cinsel-ulusal sömürü zincirlerimizden başka kaybedecek bir şeyimiz yok, kazanacağımız koca bir dünya var!

Gömleğin Ezgisi

Bir kadın oturur paçavralar içinde,
kadınlıktan çıkmış bir kadın,
parmaklar nasırlı ve yorgun,
göz kapakları kızarır ve ağır
İğne iplik gider gelir, gider gelir, gider gelir;
dik babam dik, dik babam dik, dik babam dik!
Bir kadın aç yoksul, bir deri bir kemik,
gömleğin ezgisini çağırır,
gömleğin ezgisini, acı acı.

Dik babam dik, dik babam dik, dik babm dik!
Uzaklardan horoz sesleri gelene dek!
Dik babam dik, dik babam dik, dik babam dik!
Yıldızlar damlardan sızana dek!

Dik babam dik, dik babam dik, dik babam dik!
Beynin iyice sulandı sulanacak
gözlerin feri söndü sönecek!
Kol ağzı, yaka payı, kol ağzı,
uyuyakal düğmelerin üstünde,
dikedur düğmeleri uykunda.

Hey erkekler, erkekler,
Sizin de sevgili bacılarınız var!
Hey erkekler, erkekler,
anacıklarınız, karıcıklarınız var sizin de!
Keten bezi değil bu eskittiğiniz, erkekler,
bu eskittiğiniz insanoğlunun hayatı be!
Çift iplikle yaparım işimi ben,
aç yoksul, bir deri bir kemik,
bir anda hem gömlek dikerim, hem kefen!

Benim için ölüm mölüm nedir ki?
O yomsuz iskelet vız gelir bana,
vız gelir o ölümün soğuk yüzü,
ne açlıklar çektirmişler bana bugüne dek,
ne farkım var benim ölülerden,
söyleyin, benim ölülerden ne farkım var?
Hey tanrım, hey tanrım
ekmek neden bu kadar pahalı,
neden ucuz bu kadar
insan vücudu ve kanı?

Dik babam dik, dik babam dik, dik babam dik!
Hiç eksilmez gücüm benim.
Ama elime geçen ne?
Bir ot yatak,
bir kabuk ekmek,
bir de şu paçavralar
bir tavan delik deşik
bir döşeme, çırılçıplak,
bir masa, bir kırık sandalye
ve bomboş bir duvar
bereket gölgemi görürüm o duvarda arada bir.

Dik babam dik, dik babam dik, dik babam dik!
Ölü çan sesinden ölü çan sesine
Dik babam dik, dik babam dik!
Senin kürek mahkumundan farkın ne?

Kol ağzı, yaka payı, ilikler,
ilikler, yaka payı, kol ağzı.
içim kararıncaya dek sürer bu
beynim, ellerim uyuşana dek sürer.

Dik babam dik!
Bu kasvetli kış gününde
dik babam dik!
Havalar açana dek
Dik babam dik!
Sıcaklar bastırana dek
dik babam dik!
Kuluçka kırlangıçlar kenetlenmiş saçakların altında,
parlak sırtlarını çevirirler bana doğru
sanki derler bahar geldi bak dışarda,
gösteriş yaparlar sanki bana kırım kırım
kuluçka kırlangıçlar saçakların altında.

Ah bir soluk alabilsem!
Çuha çiçeği gibi solusam bir!
Tepemde mavi gökyüzü,
altımda yeşil çimen olsa,
bir vakitler duyduğumu duyabilsem!
Ne olur, bir saatçik, bir saatçik,
çuha çiçeği gibi solusam!

Sadece bir saatçik, ne olur!
Bir saatçik bi dinlensem!
Sevişmek için istemem,
rahatım için istemem,
isterim yanmak için kaderime!
Bir damla gözyaşı serinletse yüreğimi!

Yok yok, istemem, gözyaşlarım
tuzlu yataklarında kalsın daha iyi;
alıkor iğnemi ipliğimi işinden
gözümden akan her damla.

Bir kadın oturur paçavralar içinde,
kadınlıktan çıkmış bir kadın,
parmaklar nasırlı ve yorgun,
göz kapakları kızarık ve ağır.
İğne iplik gider gelir, gider gelir, gider gelir;
dik babam dik, dik babam dik, dik babam dik!
Bir kadın, aç yoksul, bir deri bir kemik,
Gömleğin ezgisini çığırır
gömleğin ezgisini, acı acı.

- Bilmem, bu ses zenginler katına ulaşır mı?-

İNFAZ EDİLEN YALNIZCA YENİ YIL KARTLARI MI?

Sibel ÖZBUDUN

"Direnmek yaratmaktır!"*[1]*

Yıllardır cezaevlerindeki dostlarla mektuplaşırız. Malûm, "içeridekiler" için bir selam, "altın değerinde". İnsanı tecrit ederek teslim almayı hedefleyen "psikolojik savaş" aygıtları, F tipi cezaevlerinde yatanlar için ise (ki aralarında üç kişilik hücrelerde 10. yılını dolduranlar var) bu küçük dayanışma nişanesi daha da önemli. Dışarıdan uzanan bir dostluk eli, arada sırada da olsa hatırını soran, ne bileyim, kitap-dergi gönderen birilerinin varlığı, gerçekten de hayatî…

Ama cezaevleriyle yazışmanın tek yararı, tutsaklara değil. İnsan öğreniyor. Hem de birden fazla bakımdan.

İlkin, insan denen varlığın muazzam yaratıcılığını, sınır tanımaz düş gücünü, uçsuz bucaksız potansiyelini tanıyorsunuz. Çay artıklarında yetiştirdikleri bitkilerden boya üretip (en sudan gerekçelerle resim vb. atölyelerinden yararlanmalarını da engelleyen disiplin cezalarına çarptırıldıklarından) mukavvaların üzerine resim yapanlar, eski kazaklarını söküp hediye bebekler işleyenler, el yazısıyla dergi çıkartanlar ve şu sıralar, ağırlaştırılmış müebbetlik arkadaşlarının havalandırma sınırlamalarının kalkması için üçer kişilik hücrelerinden toplu bir dayanışmayı örgütlemeyi becerenler…

Ama cezaevi mektuplarından bir başka şeyi daha açık ve net bir biçimde görmek mümkün: Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin "hassasiyetleri"ni hangi kertelere vardırabileceğini…

Açıklayayım. Dostlarımıza Yeni yıl, 8 Mart, Newroz ve 1 Mayıs vesilesiyle kutlama kartları göndeririz, her yıl. Bu yeni yılda da öyle yaptık. Türkiye'nin hemen bütün cezaevlerinde yatmakta olan yüzlerce siyasal tutuklu ve hükümlüye yeni yıl kartları gönderdik. Şöyle bir şeyler yazıyordu:

"2011'de Leonard Cohen'in, "Everybody Knows"da
"Herkes biliyor zarların civalı olduğunu.
Atarken parmaklarını birleştiriyor herkes,
Savaş bitti, herkes biliyor bunu.
İyi oğlanlar yenildi, herkes biliyor bunu.
Herkes biliyor, zaten dövüş hileliydi.
Fakirler fakir kalır, zenginler daha da semirir.
İşler böyle gider, herkes biliyor,"
diye betimlediği "olağan"ın nihayete ermesi…
Albert Camus'nün, "İnsan var olmak için başkaldırmak zorundadır…
"Politik özgürlük kavramı; insanda, insan kavramının gelişmesini sağlar…
"Hiçbir şey yok edilemez, bir kalıntı mutlaka kalır…
"Başkaldırıyoruz, öyleyse varız," sözlerindeki umudun
kapımızı çalması dileğiyle kutluyoruz yeni yılınızı…
SİBEL ÖZBUDUN – TEMEL DEMİRER"

Kart olarak ise, bir kitabımızın kapağını kullanmıştık: '*Kriz ve Hayat Yazıları: Bir Taş da Siz Atın!*'ın*[2]* Tasarımını sevgili İlknur Kavlak'ın yaptığı o muhteşem kapağı.

Kartlar bir çok cezaevine ulaştı, dostlardan ellerine geçtiğini bildirir yanıtlar aldık.

Buraya kadarı iyi, hoş... Derken, G. Antep Cezaevi'nden bir faks çıkageldi; Zülfikâr Tunç'tan. Şöyle diyordu Zülfikâr:

"Bir konuda sizleri bilgilendirmem gerekiyor. Yanılmıyorsam on iki (12) arkadaşın adına ayrı ayrı mektup yazıp, yolladınız. (Aynı odada kaldığım arkadaşa da mektup verilmedi.) Mektuplarınızı maalesef alamadık. Sebebine gelince, Cezaevi İdaresi disiplin kurulu, gönderdiğiniz mektupları "sakıncalı" (tevkifevlerinin yönetimine dair bir tüzüğün 123. maddesi gereğince) bulduğundan tarafımıza verilmemiştir.

Bu konuda İnfaz Hâkimliği'ne başvurduk. Sizlerin de haberi olsun istedim. En azından bir cevap beklentisine girmeyin…

İnsanın aklına doğal olarak kartın içeriği geliyor. "Leonard Cohen ve Albert Camus, Gaziantep cezaevi yönetimine ağır gelmiş olmalı…" diye düşünürken bir faks daha: Bu kez de Sincan F Tipi tutsaklarından Lokman Laçin'den…

"Bana bir kart gönderdiğinizi C.evi disiplin kurulu başkanlığının 2011/29 karar ve 07/01/2011 tarih no.lu 'SAKINCALI MEKTUP DEĞERLENDİRME KARARI' başlıklı yazısıyla öğrendim. Kararın, gönderen taraf olarak muhatabı olduğunuzdan, ilgili kısmı metinden aynen alıntılayarak aktarıyorum: 'Gereği düşünüldü/ Yapılan inceleme neticesinde yukarıda kimliği yazılı bulunan hükümlü Lokman Laçin'e Sibel Özbudun ve Temel Demirer'den (adres) gelen kartta avuçlarında taşlar olan, kolundan kanlar akan, karın ve diz bölgesini gösteren kart postal şiddet içerikli ve şiddet özendirici olması nedeniyle sakıncalı görülerek ceza infaz kurumumuz Disiplin kurulu tarafından kartın imha edilmesine karar verilmiş olup… kararın infazı için ilgili birime yazılmasına oy birliğiyle karar verildi.'"

Yeni yıl kartımız, daha doğrusu kartın üzerindeki resim, "şiddeti özendirmek"ten suçlu bulunup infaz edilmişti!

Garabet bu kadarla bitse, iyi… Dedim ya, arada bir kitap göndeririz içerideki dostlara. Kendi yayınlarımızdan. *Bir taş da siz atın!* ı da Gaziantep ve Sincan dahil, devrimci tutsakların bulunduğu tüm cezaevlerine göndermiştik ve kitap, sorunsuzca sahiplerine ulaşmıştı! Yani bizim resim, kitap kapağı olarak masum, ama yeni yıl kartı olarak suçluydu!

* * *

Belki bu da -insanı soluksuz bırakan onca adaletsizliğin yanında- gülünüp geçilecek vak'alardan biri… Tam da o günlerde, bir başka tutsak dostumuzdan, hangi cezaevinde sürgün olduğunu takipte zorluk çektiğimiz Mehmet Yamaç'tan, aşağıda uzun bir bölümünü aktaracağım mektubu almamış olsaydık, biz de gülüp geçerdik her hâlde…

Mektup, şöyleydi:

"Merhaba Yürek Dostlarım,

(….) Sevgili Yürek dostlarım ben yaklaşık onbeş yıldır cezaevindeyim. 19.12.2000 yılında Adana Ceyhan Cezaevindeydim. (…) Bu vahşette ("Hayata Dönüş" operasyonu –b.n.) benim göğüs kafesimi kırdılar ve kırılan kaburgalar üst üste geçmiş, kalbimin sol üst köşesinde bir yumak gibi kaynaşmış, bu on yıldır ne sağ ne de sol tarafıma yatamıyorum – geceleri sadece üç-dört saat ancak yatabiliyorum. 19 Aralık vahşetinden sonra üç gün hastanede kaldık; tüm devrimci tutsaklar olarak bu vahşeti protesto etmek için hiç birimiz tedaviyi kabul etmedik. Daha sonra bizleri öyle yaralı bir şekilde götürüp hücrelere attılar; aradan iki yıl geçti, sağlık sorunlarım gittikçe kötüye gidiyordu. Arkadaşlarımın isteği ve ısrarlarından dolayı hastaneye gittim. Filmler çektiler, kan tahlilleri yaptılar. Doktor bana bu ne zaman oldu diye sordu. Ben olayı olduğu gibi anlattım. Doktor bana, "niye zamanında tedavi olmadın, benim yapacağım hiçbir şey yok, sen bu ağrıları ölünceye kadar çekeceksin," diyerek ağrı kesici kremler yazıp beni cezaevine geri gönderdi. Daha sonra defalarca hastanelere gittim, kimi doktor ileride cesur bir hekime denk gelirsem bir operasyonla göğüs kafesimi düzeltebileceğini ve kendisinin böyle bir operasyonu yapamayacağını söyledi. Kimisi de zamanında tedavi olsaydın deyip hiçbir şey yapmadılar. Tabii ki sadece göğüs kafesim kırık değil. Atılan gaz bombalarından dolayı ciğerlerim de hasar görmüş, ciğerlerim için de ilaç yazıp hiçbir şey söylemiyorlardı.

Bundan üç yıl önce Muş Devlet Hastanesine götürüldüm; ellerim daha kelepçedeyken doktor oturduğu yerden bana dönerek "Mehmet Yamaç, sen şu ana kadar kaç kişi öldürdün?" diye sordu. Ben o anda şok oldum ve astsubaya dönerek benim hastaneye sevkim vardı, siz beni yanlışlıkla gözaltına, işkencehaneye getirmişsiniz, bu koşullar altında tedaviyi kabul etmiyorum, dedim. Askerler beni kapının önüne çıkardılar. Doktor astsubayla konuşuyordu ve aynen şunu

söylüyordu: "Bak görüyorsun, komutan, Devletimizin yüceliğini. Devlet bu teröristleri yakalıyor, öldürmüyor, besliyor ve her türlü sağlık sorunlarıyla ilgileniyor. Bu teröristler ne yapıyor? Ya bu devleti bölmeye ya da bu devletin onurlu askerlerini, polisini, memurunu ve doktorlarını kötülemekten başka bir şey yapmıyorlar," diyordu. Ben cezaevine geri gittikten sonra Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulundum; daha sonra savcıyla görüştüm, olanları olduğu gibi savcıya anlattım; savcı da bana "Sen de her şeyin altında bir art niyet arıyorsun, belki doktor sana iyi niyetten sormuş," dedi. Ben de savcıya, "o zaman ben de size siz faşistsiniz, diyeyim, siz de benim iyi niyetten söylediğimi anlayın," dedim. Savcı bana, "sen çok oluyorsun, seni buradan sürgün ederim," diye tehdit etti; ben de bu zihniyeti protesto etmek için hastaneye iki yıl gitmedim.

İki yıl sonra rahatsızlandım, beni Acil'e götürdüler ve ciğerlerimden dolayı beni Diyarbakır Göğüs Hastanesi'ne sevk ettiler. Ve çok vahimdir, ama ilk defa ciğerlerimden rahatsız olduğuma sevindim, çünkü Diyarbakır'da belki göğüs kafesimi de tedavi ederler diye bir umut yeşermişti içimde; ama maalesef Diyarbakır'a gittiğimde bana hiç bakmadılar. Ben her ne kadar kendi sorunlarımı dile getirdimse beni dinlemediler bile. Yirmi adet iğne yazıp geri gönderdiler, ama aynı rahatsızlığa yakalanan ve durumu benden daha iyi olan bir adli mahkûmu hastanede yatırıp tedavisi yapıldı. Daha sonra o mahkûmun çek-senet mafyasından tutuklandığını ve sağ görüşlü olduğunu öğrendim. Ben o insan sağcı olduğu için tedavisi yapılmasın diye bir şey söylemiyorum. Sadece bu anlattığım bile, hasta devrimci tutsakları bilinçli olarak ölüme terk ettiklerinin en güzel örneğidir. 2009'un ortalarında Muş Devlet hastanesine tekrardan gittim, yine filmler çektiler. Doktor filmlere bakınca alay edercesine bana dönerek "vah vah vah, yav Mehmet sen kendine ne yapmışsın. Ranzadan mı düştün, yoksa kendini bir yere mi vurdun?" dedi. Ben de çok sakin bir şekilde 19 Aralık'ta yapılan vahşette askerler ve (karalanmış) yaptıklarını söyledim. Doktor Türk askerî insana saldırmaz, sen askerlere iftira ediyorsun, dedi. Ben de yine tedaviyi kabul etmedim. Doktora seni ve kirlenen zihniyetini protesto ediyorum, deyip cezaevine geri götürüldüm.

Daha önce cezaevinde yapılan bazı saldırılar vardı. Ben Adalet Bakanlığı'na, ve Meclis İnsan Hakları Komisyonu Başkanı'na suç duyurusunda bulunmuştum. Başsavcı ifademi almak için beni çağırmıştı. Gidip Başsavcıyla görüştüm, olan bitenleri hepsini olduğu gibi anlattım. Doktorlar bana ideolojik yaklaşıyorlar, dedim. Başsavcı olanları savunmaya başlayınca be de başsavcıya, "sizler hepiniz kafatasçısınız. Burada yapılan tüm saldırılarda sizin parmağınız var," deyince Başsavcı beni tehdit ederek dışarı çıkardı ve bir süre sonra, yani 15.01.2010 tarihinde benle arkadaşım Cebrail'i Erzurum H Tipi hapishanesine sürgün etti.

Biz buraya geldikten sonra yaklaşık üç ay beni revire çıkartmadılar. Ağrılar içinde kıvranıp durdum. Her sorduğumda, "Doktor yoktur," dediler; daha sonra üç-dört defa hastaneye sevk edildim. Erzurum Bölge Araştırma Hastanesine gittim. Elimdeki kelepçeyi açmadıkları için tedavi olmayı kabul etmedim. Kelepçeyi doktorlar açtırmadılar. Ben doktora "Seni TTB'ne şikayet edeceğim," dedim doktor da bana "yazarsan selamımı söyle" diyerek hiç umursamadı.

Bundan iki ay önce çok kötü bir öksürük illetine yakalandım; öksürdüğüm zaman ağzımdan kan geliyordu. Revire çıktım, doktora durumu anlattım; bana öksürük şurubu ve iğneler yazdı; bir hafta iğneleri kullandım ama hiçbir faydasını görmedim. Yaşam bana bir nevi işkenceye dönüşmüştü.

19 Aralık Pazar günü fenalaştım. Arkadaşlar kapıyı çaldılar. Gardiyanlar geldi, benim fenalaştığımı söylediler. Yarım saat sonra 112'den ambulans geldi. Beni hapishane önünde muayene etti ve beni göğüs cerrahisine sevk yaptı. Bana bir iğne yaptılar, doktor bana seni Acil'e götürürsek bir ağrı kesici yapıp geri gönderirler, dedi. Daha sonra, 23 Aralık'ta beni hastaneye götürdüler, tekrardan film çektiler. Doktor beni muayene etti, zatürree teşhisi koydu ve beni yatıracağını söyledi. Ama astsubay mahkûm koğuşu doludur, yer de yok, dedi. Doktor bu hastanın ciddi sorunları var, sadece zatürree değil; eğer burada yer yoksa onu Göğüs hastanesine sevk edeyim, buradan giderken hastanede yatırın, sonra gidin, dedi. Astsubay da kabul etti. Ben Göğüs hastanesine gidip yatırılmayı beklerken, beni cezaevine geri götürdüler. Astsubaya "beni hastanede yatıracaktınız, ama hapishaneye geri getirdiniz," dedim. Astsubay, "mesai bittiği için geri getirdik, yarın seni götürüp hastaneye yatıracağız, eğer rahatsızlanırsan idareye söyle, sana doktor çağırırlar," dedi; ve ben hâlen bekliyorum, artık ne zaman götüreceklerini bilmiyorum.

Sevgili dostlar, daha önce yaşadıklarımı İstanbul İHD, İzmir İHD, Mersin İHD, Van İHD ve Meclis İnsan Hakları Komisyon başkanına defalarca yazdım. Sadece geçmiş olsun dileklerini bir kartla bildirdiler. Ben

Van İHD'ye tüm sağlık raporlarımı da gönderdim, ama bir netice alamadım. Zaten Meclis İnsan Hakları Komisyonu bir cevap bile vermedi. (…)

Yaklaşık on yıldır ölmemi bekleyen düzen bekçileri benim bu yaşama onurumdan hiçbir taviz vermeden dört elle sarılmamdan dolayı hep hayal kırıklığına uğradılar; ama öyle görülüyor ki yolun sonuna geldim. Ben öyle çok karamsar biri değilim; şu ana kadar hiçbir zaman moralimi kaybetmedim ve asla ölümden de korkmadım. (…)

Sevgili dostlar, baş tarafta yazdığım gibi, bu yapılanlar sadece bana karşı yapılmıyor. Bu genel bir politika olduğu için tüm hasta devrimci tutsaklar için uygulanıyor…"

Evet, cezaevi yönetimleri, tutsakların yeni yıl kartlarıyla "kışkırtılıp" şiddet duygularına kapılmaması konusunda fazlasıyla hassas…

Peki ya Mehmet Yamaç'ın çürümekte olan kalbine?

Ya tüm bedenini saran tümörlerle boğuşan Erol Zavar'a?

Ya hayatta kalması ilik nakli yapılmasına bağlı kan kanserli Abdülsamet Çelik'e?

Ya diyabet hastası, insülin bağımlısı Ufuk Keskin'e?

Ya rahim kanserli Deniz Tepeli'ye?

Ya şu an bu ülkenin çeşitli cezaevlerinde ölümü beklemekte olan 97 ağır hasta tutsağa?

Ya sadece son sekiz ayda bu ülkenin cezaevlerinde gerçekleşen 154 ölüme?

"Asmayalım da besleyelim mi?" demişti bir zamanlar, omzu kalabalığın biri…

Şimdiyse zaman değişti. Artık sadece yeni yıl kartlarını infaz ediyorlar.

İnsanları ise…. F tipinin unutulmuşluğunda, ölüme terk ediyorlar…

Tam bu noktada ölüme karşı Stéphane Hessel'in, 'Indignez Vous!/ İsyan Edin'deki, "Biraz arayın, isyan edecek nedenler bulacaksınız. Sergilenebilecek en kötü tavır lakaytlıktır. İsyan edecek, militan olacak bir sebep bulmak kıymetlidir," sözlerini anımsayın ve eyleme geçin…

19 Ocak 2011 09:34:02, Ankara.

NOTLAR

[1] Stéphane Hessel, Indignez Vous!/ İsyan Edin.

[2] Sibel Özbudun (der.), *Kriz ve Hayat Yazıları: Bir Taş da Siz Atın!* Ütopya Yayınları, Ankara 2010.

Cennetin Arifesi

Güney YILMAZ
guneyyilmaz02@hotmail.com

yazamam dedim
kalemim dünkü çocuk bu işte
yaz dedi grevci işçi
kalem tezgahta duran çekiçtir
sallana sallana bedene dönüşür
aklın kıvraklığına
parmakların ustalığına
kolun gücüne
erişir

açılsın kapılar
beton şehirler dağılsın
portakal kokusu dolsun havaya
yeniden yaratılsın dünya

bacalardan sloganlar yükselsin
dişli seslerinden sessizlik
hayatı tüketen makinalar sussun
bantlar yürümesin, robotlar dursun
çelik çatlasın kararlılığınız altında
dağlar gizlensin heybetinizden
çağlamasın nehirler
yollar tükensin
göller kurusun
çünkü metal
işlenmeyecek artık!

biniz biz…
yüz biniz, milyonuz
yüz milyonuz
yaratan ve dirilteniz
can vereniz

kenetlendiğinde ellerimizin gücü
dünyayı sarsar
aynı sesi haykırdığında dillerimiz
başlar saklanacak delik arar
kıyamettir kopar

yedi renkli bir cennet kurulur

15.03.2011

AUSCHWİTZ TEMERKÜZ KAMPI: HİTLER FAŞİZMİNİN ENDÜSTRİYEL İNSAN İMHASININ KORKUNÇ BOYUTU

Auschwitz (Oświęcim), Krakow (Polonya) kentinin 60 km. batısındaki en büyük Nazi temerküz ve imha kampının bulunduğu yerin adıdır. Auschwitz, hem 2000 e yakın temerküz ve zorla çalıştırma kamplarının en büyüğü, hem de Yahudilerin gaz ile katledildikleri en büyük kamp idi.

Heinrich HİMMLER, SS ve Alman Polisinin şefi, 27 Nisan 1940 tarihinde, Polonya'nın yenilgisinden sonra Eylül 1939 da Alman İmparatorluğuna ilhak edilen Oświęcim şehri yakınlarında büyük yeni bir temerküz kampının kurulmasını emretti. Kısa bir süre sonra önce Oświęcim banliyösü Zasole'deki kampın inşaatına başlandı. Bu kampın inşası için getirilen ilk işçiler Oświęcim ve çevresindeki 300 Yahudi idiler. Haziran 1940 dan itibaren SS kampa tutsak nakliyatına başladı. Birinci aşama sırasında çoğunlukla Polonyalı siyasi tutsaklar söz konusuydu. 1 Mart 1941 de 10.900 tutsak kayıtlıydı.

Çok kısa bir süre içinde Auschwitz en sert ve azılı temerküz kampı olarak tanındı. Nazi-zulüm sistemi burada aşırı insanlık dışı olarak uygulandı. Kampın bir binasında, Blok 11 denilen, en ağır cezalar için bir bunker yapıldı. Tutsakların düzenli olarak katledilme infazlarının gerçekleştiği "kara duvar" bu binanın önünde bulunuyordu. Kampın ana giriş kapısının üstünde - Mauthausen'deki gibi – şu büyük yazı vardı: "Çalışma özgürleştirir".

Himmler, Mart 1941 de önceki kampın üç kilometre uzağında ikinci, daha büyükçe bir seksiyonun inşa edilmesi emrini verdi. Bu kompleks Auschwitz II veya Birkenau olarak adlandırıldı. Böylece ilk kamp, ana kamp olarak Auschwitz I diye tanındı.

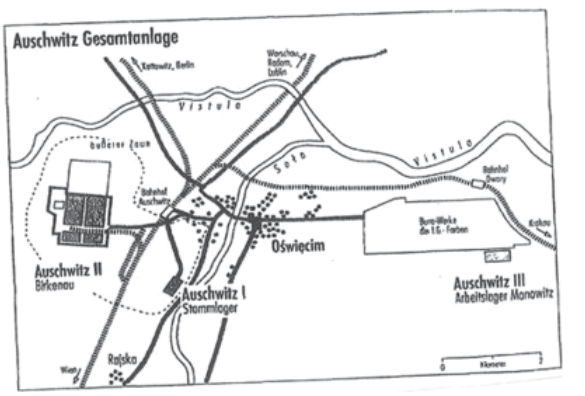

Tesislerin Tümü

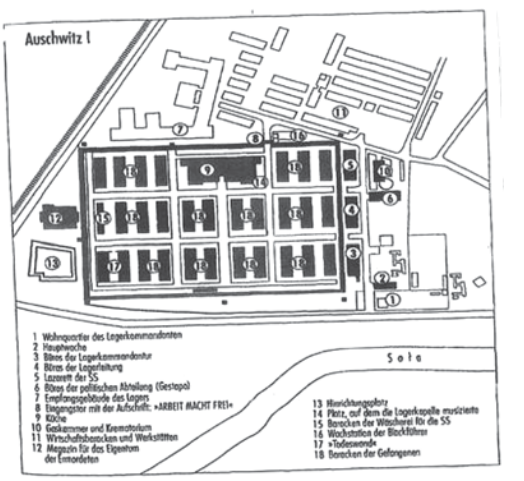

Zasole banliyösü sakinleri dışında Babice, Budy, Rajsko, Brezesinka (Auschwitz II tüm kampının ismi haline gelen Almancası Birkenau), Broszkowiece, Plawy ve Harmeze köylerinden yaklaşık 2000 Polonyalı evlerinden zorla uzaklaştırıldılar; Auschwitz

Auschwitz III deki Bina - Fabrikaları, 1945

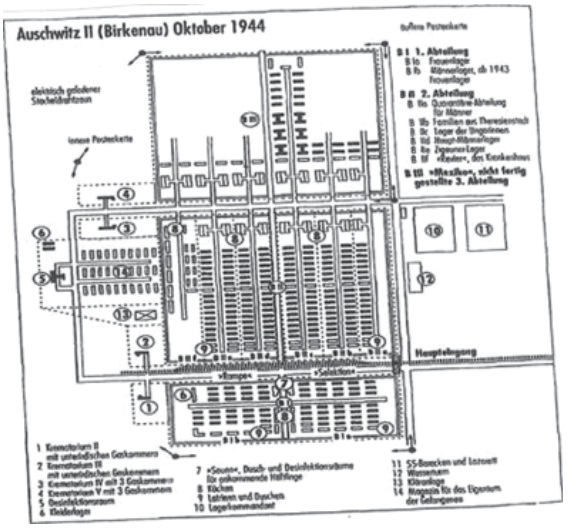

kampının bu iki kısmına yer açmak için bu evler yerle bir edildi. Yaklaşık 40 kilometrekare büyüklüğündeki bir arazi yasak bölge ilan edildi.

Ekim 1941 de Auschwitz II de barakaların ve diğer kamp tesislerinin inşası için yoğun çalışmalar başladı. İkinci sonal aşamada Auschwitz II de elektrik yüklü dikenli tel çitlerle birbirinden ayrılmış olan dokuz alt birim ortaya çıktı. Bu kesim bölümleri B I a, B I b, B II a, B II b, B II c, B II d, B II e, B II f ve B III kampları olarak adlandırıldılar.

Mart 1942 de Auschwitz I ana kampında bir kadın bölümü kuruldu; oysa bu bölüm 16 Ağustos 1942 de Birkenau'nun bir bölümüne devredildi. Auschwitz I de hapsedilen ilk kadın grupları Ravensbrück Temerküz Kampından 999 Alman kadın ve yine aynı sayıda Poprad, Slovakya'dan Yahudi kadınlar idi; Mart sonunda 6.000 nin üzerinde kadın tutsak yeni seksiyonda hapsedildi. Yakında bulunan Monowitz (Monowice) de Auschwitz III (Buna Monowitz) diye adlandırılan üçüncü bir kamp inşa edildi. Bunun adı Monowitz'deki sentetik lastik fabrikaları Buna'dan türetildi. Monowitz ile bağlantı içinde daha başka kamplar da kuruldu; bunlar da Auschwitz III ün bir parçası olarak adlandırıldı. Zaman sürecinde 45 yan kamp daha inşa edildi. Auschwitz-kompleksi tutsaklarının çoğunluğu Auschwitz II (Birkenau) da bulundu. Birkenau kampı tutsakları esas olarak Yahudiler, Polonyalılar ve Almanlar idi. Çingeneler ve Çek Yahudileri için aile kampları belirli bir süre için buraya da yerleştirildi.

Ausschwitz gaz odaları ve krematoryumları Birkenau'da çalıştırıldı.

Auschwitz III (Buna Monowitz ve diğer 45 yan kamp) birinci planda zorla çalıştırma kamplarından oluştu; bunların en önemlileri Budy, Czechowitz, Gliwice (Gleiwitz), Rajsko ve Wesola (Fürstengrube) idiler. Buralardaki tutsaklar, esas olarak Yahudiler, Alman firmaları için, bunlar arasında IG. Farben ve Yukarı Silezya Hydrier Fabrikaları (boya, kimya şirketleri – BN), bütünüyle bitkinliğe varıncaya kadar sömürüldüler.

Tutsakların Kampa Teslim edilmesi

Tutsaklar Birkenau'ya vardıklarında alelacele trenleri terk etmek zorunda bırakıldılar. Kişisel mülkiyetlerini geride bırakmak ve kadınlar ve erkekler olarak iki sıra oluşturmak zorundaydılar. SS-subayları, insanları ya – en büyük kesimini – gaz odalarına veya – daha küçük kesim – zorla çalışmaya yolladıkları "seleksiyonları" yürüttüler. Gaz odalarına yollanan kişiler hemen aynı gün katledildiler ve cesetleri krematoryumlarda yakıldı veya krematoryumların kapasiteleri yetmediğinde açık

"Sauna" Bölümüne: "Sauna"da "bitleri temizlendikten" sonra tıraş edilmiş saçlarıyla kadınlar

arazide öldürüldüler. Vagonlarda bırakılan kurbanların pılı pırtıları, "Kanada" (bu ismi almıştı; çünkü Kanada tutsaklar için zenginliğin bir semboluydu) adıyla bilinen bir zorla çalıştırma müfrezesi tarafından toplandı. SS'lerin sıkı denetimi altında tutsaklar bu ganimeti bu amaç için kurulan depo binalarına götürmek zorundaydılar. Bunlar daha sonra Almanya'ya nakledildi.

Derhal gaz odalarına yollanmayanlar, "Karantina" olarak bilinen kampın bölümüne getirildiler. Ama önce kampın banyosuna, "sauna"ya götürüldüler. Orda giysileri ve son pılı pırtıları kendilerinden alındı; kadın ve erkeklerin aynı şekilde saçları kırpıldı ve onlara çizgili tutsak giysileri verildi.

Bir tutsak, eğer kısa bir süre içinde zorla çalıştırmaya ayrılmamış ise "Karantina"da birkaç hafta hayatta kalabildi; zorla çalıştırma kamplarında ortama yaşama beklentisi birkaç ay uzadı. Bu süreyi atlatan birçok tutsak, öylesine zayıf ve bitap düştüler ki, nerdeyse hareket edemeyecek veya çevresini tanıyamayacak durumda olduklarından bunlara kamp argosunda MÜSLÜMAN denildi. Bu nedenle her tutsak mümkün olduğunca çabuk bir şekilde "Karantina"dan çıkmaya çalıştı.

Tutsakların çoğu Auschwitz'in yan kamplarına veya diğer temerküz kamplarına yollandı; bazıları Auschwitz I veya III de çalıştırıldılar. Auschwitz'deki en ürkütücü kurumlardan biri, sabah erkenden ve tutsaklar işyerlerinden geri döndükten sonra akşamüstü, ama bazen de gece yarısında yapılan içtima idi. Tutsaklar hareketsiz hazır ol vaziyetinde, yarı çıplak giyim-kuşamlarıyla, saatler boyunca sıcakta, soğukta, karda kışta durmak zorundaydılar; kim tökezler veya yere düşerse gaz odasına yollandı. ÖZEL MÜFREZE denilen birliğe yollanan tutsakların işi çok daha korkunç idi. Onlar krematoryumlarda çalışmaya ve ve gaz odalarında öldürülen cesetleri yakmaya zorlandılar.

Birkenau'daki "Karantina"yı Auschwitz veya yan kamplardan birinde zorla çalıştırılmak üzere terk ettikten sonra tutsakların kayıtları yapıldı ve sol kollarına numaraları dövmelendi. Aynı işlem tarzı doğrudan Auschwitz'e yollanan tutsaklar için geçerliydi; çeşitli milliyetlerden 405.000 tutsak bu tarzda kayıt edildi. Auschwitz II kampına gelişlerinin hemen akabinde gaz odalarında öldürülen kadın, erkek Auschwitz kurbanlarının ezici çoğunluğu tek tek kaydedilmedi. GROSSROSEN veya STUTTHOF gibi Auschwitz kamp sistemine dâhil olmayan

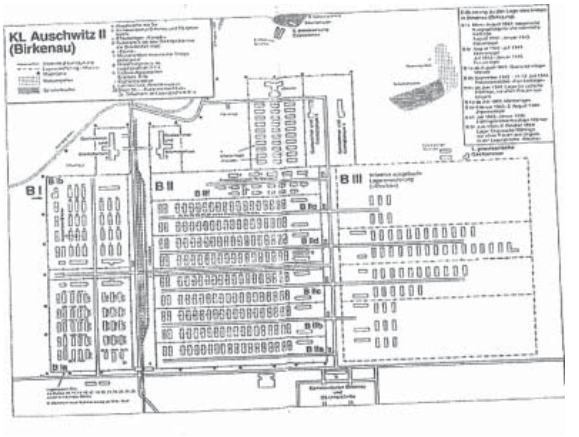

TK Auschwitz II (Birkenau)

temerküz kamplarına çalışmaya gönderilenler de kayıt edilmedi. Kamptaki kısa süreli bulunuşlarından hemen sonra idam edilmeleri öngörülen rehineler, Sovyet ordusu subayları ve partizanlar da kaydolmadı.

Birçok canlı kurtulan tutsakların temerküz kamplarındaki anılarında çok etkileyici bir tarzda anlattıkları gibi bir tutsağın günü uzun bir listeyi kapsayan yükümlülük ve emirlerden oluştu. Diğerleri, yukardan gelen bir emrin veya kamp komutanının keyfi bir önlemi sonucu öngörülmez iken, bunlardan bazılarını kampın rutini dikte ettirdi. Bunlardan bazıları tüm tutsaklara karşı yönelmiş idi; diğer bazıları tek tek tutsakları veya tutsakların özel bir grubunu hedef almıştı. Normal bir günün çeşitli aşamalarını atlatmak için – sabahları kalkış, yatakları yapma, sabah içtiması, işe yola koyuluş, saatlerce ağır çalışma, yemek için sıraya girme, kampa geri dönüş, blok teftişi ve akşam içtiması – tutsağın tüm fiziki ve fikri yeteneklerini biteviye zorlaması gerekti. Bir tutsağın her ihlali, her hatası çoğu kez ölüm anlamına geldi.

Zorla çalıştırılanların dışında sözde TIBBİ DENEYLERE tabi olanlar geçici olarak canlarından olmadılar. Bu "deneyler"in çoğu kadın ve erkek genç Yunan Yahudilere uygulandı. Himmler, Temmuz 1942 de Auschwitz'deki Yahudi kadınların kısırlaştırılmasını önerdi. Daha Ravensbrück'te böylesi deneyleri öneren bir Alman hekimi, SS-tugay komutanı Carl CLAUBERG, Auschwitz I, 10. Blokta kadınların sterilize edilmesi ve diğer sözde tıbbi deneyler için benzer bir deney istasyonu kurmakla görevlendirildi. İkizler (çocuklar dâhil) ve kısa kalanlar grupları bu deneyler için seçilen kurbanlar arasındaydı. Clauberg normal halde Birkenau'da rampadaki

"seleksiyonlar"ı yürüten bir grup hekim tarafından desteklendi. Bunlar arasında, kampta kendisine "ölüm meleği" denilen Josef MENGELE de vardı. Esas olarak çocuklar, genç ikizler ve kısa kalanlar onun barbar deneylerinin kurbanı oldular.

20 Ocak 1944 de Auschwitz'deki tutsakların toplam sayısı 80.839 kişiydi: 18.437 si Auschwitz I de; 49.114 ü Auschwitz II de (22.061 i erkekler bölümünde ve 27.053 ü kadınlar bölümünde); 13.288 i Auschwitz III de (bunlardan 6.571 i Monowitz'de) idiler. 12 Temmuz 1944 de tutsakların sayısı 92.208 i buldu ve bu sayı 22 Ağustos'ta 105.168 e çıktı. Buna ek olarak 50.000 diğer Yahudi tutsaklar yan kamplarda tutuklu bulundular. Bu zaman diliminde tutsakların toplam sayısı 155.000 tuttu. Kitlesel imha etme nedeniyle ve açlık, ağır çalıştırma, bulaşıcı hastalıklar ve tutsakların tamamen bitkin düşmesinin sebep olduğu yüksek ölüm oranına karşın ve periyodik değişikliklere rağmen tutsakların sayısı sürekli arttı.

Hem Auschwitz I, hem de Auschwitz II çevresinde elektrik verilmiş dört metre yükseklikte dikenli tel çiti çekildi. Bu çitler, makineli ve otomatik tüfeklerle donatılmış birçok nöbetçi kulelerindeki SS-personeli tarafından korundu. Ayrıca Auschwitz II'nin etrafı 13 kilometre uzunluğundaki bir kanallar ağı ile çevrilmişti. Dahası Auschwitz I ve Auschwitz II kompleksi, yaklaşık bir kilometre dikenli tel çitler sisteminin dışında nöbetçi noktalarından oluşan bir zincir ile çevrilmişti. Nöbetçi zinciri denilen bu zincir SS-personeli tarafından köpeklerle korundu; bu birim köpek birliği olarak tanındı.

Auschwitz I, II ve III aynı zamanda 45 yan kamp Auschwitz I ana kampında karargâh kurmuş bir yönetici kadro takımı tarafından gözetildi. Kampın komutanları sırasıyla Rudolf Höss, Artur LİEBEHENSCHEL, Richard Baer ve yine Rudolf Höss idiler. Bunlar SS askeri rütbelerine sahiptiler. En önemli bölüm fonksiyonerlerinin gaddarlıklarıyla nam salmış siyasi bölüm idi. Tüm bu sistem, çeşitli zamanlarda 2.500 ile 6.000 SS-personelinin bulunduğu on iki nöbetçi bölüğünden oluşan bir SS-kurukafa müfrezesi, özel olarak örgütlenmiş bir birim KURUKAFA BİRLİKLERİ tarafından korundu.

Kampın Alman personeli, diğer tutsaklar karşısında terör rejiminin hükmünü sürdürmesine yardımcı oldukları sürece, kendilerine çok daha iyi gıda maddeleri ve yaşam koşulları sağlanan ve çok daha büyükçe hayatta kalma olanaklarına sahip bir dizi ayrıcalıklı tutsaklar tarafından desteklendi. Bu tutsaklar, KAPOLAR, bloğun en yaşlıları ve formenlerdi.

Rudolf Höss, hatıralarında Auschwitz'in nasıl öldürme merkezi olarak belirlendiğini anlattı: "1941 Yazında, şu anda tam zamanını belirtme durumunda değilim, aniden Berlin'e SS-imparatorluk komutanına gitmem emrini, hem de direkt onun emir subayından aldım. Alışkanlığının aksine emir subayı hazır bulunmaksızın anlayış olarak bana şunları açıldı: Başbuğ Yahudi sorununun sonal çözümünü emretti; bizler – SS – bu emri yerine getirmeliyiz. Doğudaki mevcut imha etme mekânları amaçlanan büyük eylemleri yürütme durumda değildirler. Bu nedenle ben bunun için, birincisi uygun ulaşım tekniği konumu açısından; ikincisi bunun için belirlenmesi gereken bölge kolayca tecrit edilebilir ve kamufle edilebilir… Auschwitz'i belirledim. İmha etmenin gerçekleştirilmesi üzerine görüşmeye devam ettik. Sadece gaz söz konusu olabilir; çünkü hesap edilen kitlelerin kurşuna dizilerek ortadan kaldırılması düpedüz mümkün olmazdı ve bu işi yapmak zorundaki SS-erkekleri için de kadınlar ve çocuklarla ilgili olarak çok büyük bir külfet olurdu."

İlk, göreceli olarak küçük gaz odası Auschwitz I de inşa edildi. Burada 03 Eylül 1941 tarihinde ilk olarak SİKLON B gazıyla katledildi. Kurbanlar 600 Sovyet savaş esirleri ve hastalar arasından seçilen diğer 350 tutsaklar idiler. Bu deneyden sonra J.A. Topf ve Oğulları firması, esas olarak gaz ile katledilmelerin yürütüldüğü Auschwitz-Birkenau'da çok büyük krematoryumlarla birlikte daha büyükçe, dayanıklı gaz odalarının inşa edilmesi siparişini aldı. Böylesi toplam dört tesis Birkenau'da inşa edildi: II, III, IV ve V. Bunların her birinde günde 6.000 insan öldürülebildi. Gaz odaları duş odaları gibi görünüyordu. Yeni gelen tutsaklara, kendilerinin işe yollanacaklarını; fakat önce dezenfekte edilmeleri ve duş almaları gerektiği söylendi.

Mart 1942 den itibaren İMPARATORLUK EMNİYET ANA DAİRESİ tarafından örgütlenmiş ve Avrupa'nın işgal edilmiş ülkelerinden Yahudileri getiren özel trenler nerdeyse her gün Auschwitz-Birkenau'ya geldi. Bazen bir günde esas olarak yük trenleri olan birçok tren geldi. Bu trenlerin her birinde zor kullanılarak dağıtılan Polonya ve diğer Doğu Avrupa ülkelerinin ve batı ile güneydeki ülkelerin Yahudi gettolarından bin ve binlerce Yahudi kurbanları bu

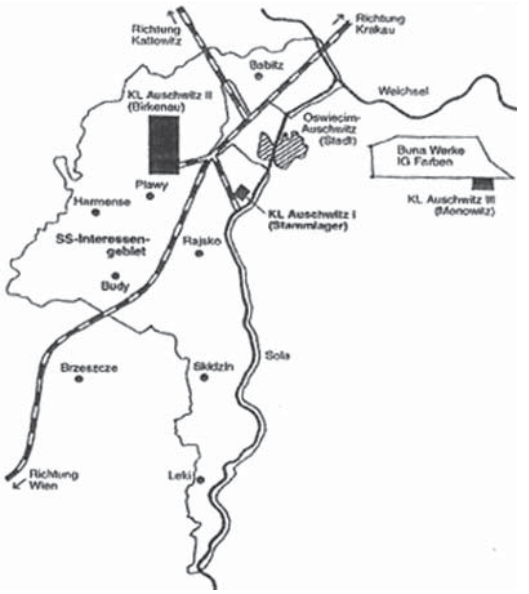

SS-Çıkar Bölgesi Auschwitz

kampa getirildiler. Bu trenler, Auschwitz-Birkenau kampı içerisinde inşa edilen özel bir yan peronda durdular.

Birkenau'daki kitlesel katliamın ilk kurbanları Doğu Yukarı Silezya'dan Yahudilerdi. Mart 1942 sonlarında Slovakya ve Fransa'dan ilk Yahudi sevkiyatları geldi: Temmuz'da Hollanda'dan; Ağustos'ta Belçika ve Yugoslavya'dan. Ekim 1942 de THERESİENSTADT-Gettosundan, Kasım ayında Yunanistan'dan ve Polonya'daki Ciechańow ve Bialystok bölgelerinden ilk nakliyatlar geldi. Berlin'den ilk deportasyon (memleketlerin zorla sürgün edilme – BN) treni Ocak 1943 de kampa giriş yaptı. Tüm 1943 yılı boyunca Alman işgali altındaki çeşitli ülkelerden veya Almanya ile ittifak içindeki ülkelerden deportasyonlar gerçekleşti. 8 Eylül 1943 deki bir transport, bütünlüklü aileler olarak gelen 5000 den fazla insanı Theresienstadt-Gettosundan getirdi; onlar gaz odalarına sevk edilmediler; bilakis Theresienstadt-aile kampı olarak tanınan Birkenau'nun bir seksiyonunda hapsedildiler. Bu tutsaklar bu kampta altı ay geçirdikten sonra birden gaz odalarına sürülüp öldürüldüler. 2 Mayıs 1944 de işgal altındaki Macaristan'dan Yahudilerle dolu ilk deportasyon treni geldi; bu tren bu yılın 16 Mayıs'ında başlayan ve ikinci Temmuz haftasına kadar sürüp giden büyük deportasyonların bir öncüsüydü. Macaristan'dan sevkiyatlar, Polonya'da dağıtılan Lodz'tan son getto gibi, 1994 yılının tüm Ağustos ayı sırasında devam etti.

29 Ocak 1943 tarihli İmparatorluk Emniyet Ana Dairesi'nin emriyle sadece Yahudiler değil, aynı zamanda yaklaşık 20.000 ÇİNGENE de Auschwitz-Birkenau'ya zorla sürgün edildiler. Onların çoğunluğu gaz odalarında öldürüldüler. Birkaç yüz Polonyalı siyasi tutsak da gaz odalarında katledildiler.

Direniş

Ağır koşullara rağmen tutsaklarına kendilerine zulüm edenlere karşı direndiler. Bu direnişin çeşitli biçimleri vardı; çoğu kez karşılıklı yardımlaşma şeklindeydi. Aynı zamanda bedensel direniş ve sabotajın bir çok örneği de gerçekleşti. Kimliği tespit edilemeyen, 23 Ekim 1943 de BERGEN-BELSEN'den bir transportla gelen bir kadın bir SS-personelinin silahı çekip aldı ve diğer iki SS-subayını vurdu. Bu transportla gelen diğer kadınlar da direndiler; onlar SS'ler tarafından öldürüldüler. Direnişin sık bir biçimi de firar idi. Çoğu Polonyalı, Ruslar ve Yahudi olan 667 tutsak en ağır koşullarda kaçtılar. Ne var ki, firar edenlerden 270 i kamp yakınlarında yakalandılar ve derhal idam edildiler. Polonyalı-Yahudi çift Mala ZİMETBAUM ve Edward GALİNSKİ'nin firarı çok meşhur ve dramatik idi. 15 Eylül 1944 de yakalandılar ve izlemek zorunda bırakılan diğer tutsakların önünde idam edildiler.

Alfred Wetzler ve Walter Rosenberg (Rudolf Vrba) adlı iki genç Yahudinin 7 Nisan 1944 deki başarılı firarı da meşhur oldu. Bu iki firari PRESSBURG'a ulaşmayı ve orada kalan Yahudi önderlerinden bazıları ile buluşmayı başardı. Onlar özgür dünyaya kaçırılan Auschwitz hakkında çok ayrıntılı bir rapor yazdılar (*Bkz:* AUSCHWİTZ TUTANAKLARI).

1943 de Avusturyalı tutsakların girişimi üzerine Auschwitz Mücadele Grubu adıyla çok uluslu bir direniş örgütü oluşturuldu. Bu grup ana kampta ve Birkenau'da faaliyet gösterdi. Monowitz kendi grubuna sahipti ve her iki grup birbirleriyle bağlantı içindeydi. Kamptaki direniş hareketi birçok alanda etkindi: Bu hareket ilaçlarla ve gıda maddeleriyle tutsaklara yardım etti; tutsaklara uygulanan cürümleri belgeledi; firarları, sabotajları ve siyasi protestoları örgütledi; siyasi tutsakları sorumlu konumlara getirmeye çalıştı ve kamptaki ayaklanmayı hazırladı.

Dışardaki ileri gelen Yahudi şahsiyetleri müttefik devletlerin Auschwitz'i bombalamaları gerektiğini (*Bkz: Auschwitz'in Bombalan(ma)ması bölümü)* ba-

şardı. Bu, olasılıkla kitlesel katliamların devam etmesine son verebilirdi. Daha 1943 Sonbaharında müttefik Hava Kuvvetleri Auschwitz'deki ölüm tesislerini İtalya'daki yeni fethedilen üslerinden büyük zorluklarla karşılaşmaksızın tahrip edebilirlerdi. Gerçekte ise kampın yakınlarındaki sanayisel hedefleri bombaladılar. Auschwitz'in Sovyet Hava Kuvvetleri tarafından tahrip edilmesi hatta daha kolay olurdu. Temmuz 1944 den itibaren Sovyet Cephesi Auschwitz'den sadece 140 kilometre uzaktaydı. *(*)*

Müttefik güçlerden hiçbiri Auschwitz'deki kitlesel katliamı sona erdirmek için dolaysız önlemlere girişmedi. Gaz odalarından hiçbiri müttefik hava kuvvetleri tarafından tahrip edilmedi. Oysa tutsakların özel müfrezesi 07 Ekim 1944 de bir ayaklanma örgütledi ve en azından gaz odalarından biri tahrip etti. Bu ayaklanmaya katılanların tümü çatışarak öldüler. SS, ayaklanmadan sonra Monowitz Kampından bir grup genç Yahudi kadının Roza ROBOTA önderliğinde ayaklanmada kullanılan barutu dışarı kaçırıp özel müfrezeye teslim ettiğini ortaya çıkardı. Bu kadınlardan aralarında Robota'nın bulunduğu dördü 6 Ocak 1945 de idam edildi.

Bu özel müfrezenin tutsakları ayaklanmadan önce önemli bir direniş eylemini daha başardılar: Onlardan bazıları Auschwitz'deki olayları ayrıntılı olarak anlattıkları hatıra defterleri tuttular. Bu anı defterlerini gömdüler. Bunlar savaştan sonra yeniden bulundular; bunlar Auschwitz'deki Nazivahşetinin gerçek, asıl belgeleridir *(Bkz: AVRUPALI YAHUDİLERİN TAKİBAT VE KATLEDİLMESİ ZAMANINDAN HATIRA DEFTERLERİ – Almanca).* Bu anı defterlerinin en önemlileri Zalman Gradowski ve Zalman Leventhal tarafından yazılmıştır.

Son Aylar

Özel Müfrezenin Ayaklanmasından hemen sonra gaz odalarındaki öldürmeler durduruldu ve Himmler, krematoryumların yıkılmasını emretti. Kasım ve Aralık 1944 de gaz odaları ve krematoryum I ve II nin teknik tesisatları sökülerek Gross-Rosen Kampına götürüldü. Görevleri krematoryumları ortadan kaldırmak, sonra bunların bulundukları yerleri insan külleriyle doldurmak, toprakla örtmek ve buralara bir şeyler ekmek olan erkek ve kadın tutsaklardan çok özel müfrezeler kuruldu. Yahudilerden çalınan mal ve eşyaların bulunduğu depolar alelacele boşaltıldı; değerli eşyalar trenle Almanya'ya yollandı; geriye kalan ganimet imha edildi. 01 Aralık 1944 ile 15 Ocak 1945 tarihleri arasında 514.843 parça erkek, kadın ve çocuk giysileri kamptan nakledildi.

Ocak 1945 ortasında Sovyet Ordusunun Krakow ve Auschwitz yönüne ilerlemesi başladı. Almanlar alelacele bir ricada başladılar. Hemen hemen hepsi Yahudi olan 58.000 tutsak Auschwitz kamplarından

---

(*) Bu konuda Sovyetler Birliği'nin resmi görüş ve tavrının ne olduğunu, Auschwitz-Birkenau'daki imha tesislerinin siyasi ve askeri koşullar eğer uygun ise, neden daha önceden bombalanmadığını ne yazık ki, güvenilir kaynaklardan araştıramadık. Bu konuda bilgi ve kaynaklara sahip okuyuculardan bizi aydınlatmalarını dileriz.

Zorla ÖLÜM MARŞLARINA sürüldüler. Onlardan çoğu bu marşlar sırasında öldürüldü; diğerleri ise kampların tahliyesinden önce katledildiler.

27 Ocak öğleden sonra Kızıl Ordu askerleri Auschwitz'e girdiler. Birkenau'da kampın kurtarılmasından sadece birkaç saat önce öldürülen 600 tutsağın cesetlerini buldular. Ama 7.650 hasta ve bitkin tutsak kurtarıldı: 1.200 ü Auschwitz I de, 5.800 ü Auschwitz II Birkenau'da ve 650 si Auschwitz III-Buna Monowitz'de. Geri çekilmek zorunluluğu yüzünden içinde bulundukları acil durum, Almanların bu son tutsakları ölüm marşlarına zorlamasını mümkün kılmadı. Aceleye getirilen bu ricatları kurbanların yağma edilen mülkiyetleriyle dolu depoları boşaltmalarını da engelledi. Sovyetler depolarda 350.000 erkek takım elbisesi, 837.000 kadın giysileri ve büyük miktarda çocuk ve bebek giyim-kuşamı buldular. Buna ek olarak nakliyat için hazır paketlenmiş, torbalar içinde on binlerce çift ayakkabı ve 7,7 ton insan saçı buldular.

Auschwitz insanlık tarihinin en büyük mezarlığıdır. Orada katledilen Yahudilerin sayısı bir milyonun üzerinde tahmin edilmelidir: Erkekler, kadınlar ve çocuklar. İkinci Dünya Savaşı sırasında öldürülen Yahudilerin beşte birinden dörtte birine kadarı Auschwitz'de katledildi. 405.000 Auschwitz'de numara alarak kaydedilen tutsaklardan ancak yaklaşık 65.000 ni hayatta kalabildiler. Burada hapsedilen 16.000 Sovyet savaş esirlerinden 96 sı canlı çıkabildi. Birkenau imha merkezinde çeşitli tahminlere

göre 1,2 – 1,6 milyona kadar insan katledildi.

Savaştan sonra Polonya ve Almanya'da Auschwitz'de cürüm işleyenlere karşı çeşitli mahkeme davaları yürütüldü. Mart 1947 de Auschwitz'de eski kamp komutanı Rudolf Höss En Yüksek Ulusal Mahkeme nezdinde yargılandı ve 02 Nisan 1947 de ölüme mahkûm edildi. 1956 yılında Polonya'da yayınlanan hatıralarını Polonya hapishanesinde yazdı; bunun Almancası 1958 de çıktı. Kasım ve Aralık 1947 de Krakow'da bir diğer dava açıldı. Auschwitz'den yargılanan 40 Almandan 23ü ölüme mahkûm edildi; 16 sı hapis cezalarına çarptırıldı. 1963 ile 1966 yılları arasında Frankfurt am Main'da Auschwitz I, II, III denilen davalar görüldü. Bu davalar 22 sanık hakkında hapis cezaları ile sonuçlandı. Dokuzu müebbet hapis cezasına mahkûm oldular; diğerleri üç ile dokuz yıl arasında ceza yediler.

Auschwitz vahşeti uluslar arası dil kullanımında insanlık dışılık için eşanlam haline geldi.

Kaynaklar:

Auschwitz, Bir imha kampının Tarihi ve Gerçekliği, Reinbek Yayınevi, 1982, Alm.

Auschwitz-Defterleri, 2 cilt, Weinheim Yayınevi, 1987 Alm.

D. Czech, Auschwitz-Birkenau Temerküz Kampında 1939 – 1945 arasındaki Olayların Takvimi, Reinbek Yayınevi,

1989, Alm.

H. Langbein, Auschwitz'deki İnsanlar, Viyana, 1972, Alm.

Vd.

Auschwitz'in Bombalan(ma)ması

Çok kapsamlı kitlesel katliamların Auschwitz'de yapıldığı 1944 İlkbaharında müttefik hükümetler tarafından biliniyordu (*Bkz:* Auschwitz Tutanakları). Müttefik hava kuvvetleri o zamanlar Avrupa hava sahasını kontrol altına tutuyorlardı ve gerek Auschwitz'i gerekse oraya giden demir yolu hatlarını bombalamak için yeterli menzile berrak bir şekilde sahipti. Oysa birçok taleplere rağmen gaz odaları ve deportasyon demiryolu hatlarının bombalanması olmadı.

İngiltere başbakanı Winston Churchill ve dışişleri bakanı Anthony Eden Filistin için Yahudi Acentası'nın Auschwitz ve oraya giden demiryolu hatlarının bombalanması önerisini desteklediler. Ama İngiliz havacılık bakanlığı ve dışişleri bakanlığının yüksek memurları, bunun uygulanabilirliğini özenle incelemeksizin bombalanmamasını tavsiye ettiler. Yahudi Acentasına İngilizlerin cevabında gerçek dışı olarak " teknik zorluklar önerilen operasyonu imkansız kılmaktadır" denmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri hükümetinden – esas olarak Yahudiler tarafından – de Auschwitz'deki ölüm tesislerinin ve Auschwitz'e giden demiryollarının tahrip edilmesi istendi. Bu öneriler 1944 İlkbaharında, Macaristan'daki büyük Yahudi camiasının deportasyonu başladığında sıklaştı. Bu taleplerden birincisi Birleşik Devletlerin savaş bakanlığı tarafından Temmuz 1944 sonunda şu gerekçeyle ret edildi: "Bunun, oysa şu anda belirleyici operasyonlarla meşgul ve bağlı bulunan ordumuzun başarısı için ihtiyaç duyulan büyük havadan desteğine gereksinimi vardır."

Aslında savaş bakanlığı böylesi hava operasyonlarının uygulanabilirliğini asla tahlil etmedi. Bu bakanlık, Auschwitz'e saldırmak için en iyi pozisyonda bulunan İtalya'da konuşlandırılmış hava kuvvetleri komutanlığınından ilk bilgileri bile almadı.

Temmuz 1944 de ilk olarak sorunu ele alan savaş bakanlığının memurları gerçekte birçok ay öncesinden alınan kurtarma önlemlerini desteklememe kararı doğrultusunda hareket ettiler. Savaş bakanlığı bununla başkan Franklin D. Roosevelt'in kurduğu WRB (War Refugee Board = Savaş Mültecileri Komisyonu) ilgili tavrını gösterdi. Başkanın WRB'nin kurulmasına ilişkin direktifinde, dışişleri, maliye ve savaş yürütme bakanlıklarının WRB'nu kurtarma çabalarında desteklemekle yükümlü oldukları saptanmıştı. Savaş bakanlığı memurları askeri güçlerin kurtarma girişimleri için geri çekileceği konusunda kaygılandılar; bu nedenle kendi başlarına böylesi operasyonlara katılmamayı kararlaştırdılar. Başkanın direktifinin ihlal edilmesi gizli tutuldu.

Gaz odaları ve demiryolu hatlarının bombalanmasına ilişkin tüm bundan sonraki talepler aynı askeri gerekçelendirme ile ret edildi. Son böylesi bir ret ediliş Kasım 1944 ortasında gerçekleşti. İtalya'daki ABD-hava güçlerinin bu bombardımanları pekâlâ yapabilecekleri bugün bilinmektedir; onlar hatta bunu önemli savaş operasyonlarıyla bağlantı içinde gerçekleştirebilirlerdi.

Auschwitz kampları kompleksinin yakınında önemli bir de sanayi bölgesi barındırdığından bizzat Auschwitz askeri bir hedef idi. Oradaki en

önemli obje sentetik bir petrol rafinesiydi. Almanlar bu bölgede hepsi Yukarı Silezya'daki büyük kömür reservlerine dayanan ve istisnasız hepsi Auschwitz'in 70 kilometre çevresinde bulunan yedi diğer sentetik petrol rafinerisi çalıştırdılar. Temmuz dan Kasım 1944 e kadar 2.800 in üzerinde ağır Amerikan uçaklarıyla bu sekiz petrol tesisleri bombalandı. Tüm bu uçaklar hedefleri vurmaya giderken yolda üzerlerinde deportasyon sevkiyatlarının yapıldığı önemli demiryolu hatlarının üstlerinden uçtular. Büyük Amerikan bomba uçak filoları iki kez (20 Ağustos ve 13 Eylül) dört kocaman gaz odalarından 8 kilometreden daha az mesafedeki Auschwitz'deki sanayi bölgesine bile saldırdılar.

Kaynak: Holokost'un *Ansiklopedisi (Alm.)*

M. Gilbert: Auschwitz ve Müttefikler, Münich, 1982, Alm.

H. Lichtenstein: Auschwitz niye bombardıman edilmedi? Köln, 1980, Alm.

(Aşağıdaki bölüm, teknik olarak esas metinden ayırmak için ayrı bir metin kutusu içine alınabilir.)

Auschwitz Temerküz Kampı, turistlerin Avrupa gezilerinde gezilecek, görülecek yerler programı içindedir. Bu anma yeri 2009 yılında yaklaşık 1,3 milyon ile bir ziyaretçi rekoru kırmıştır.

İnsancıl yaratıcı gücün bir şaheseri olarak Auschwitz?!!! Auschwitz, Hiroşima ile birlikte, olumsuz "kazanımları" koruması gereken UNESCO'nun biricik dünya kültür mirasıdır. Tarihsel mekân ile dünya kültür mirası mekânı arasında kırılmalar ortaya çıkmakta mıdır? Bize göre evet çıkmaktadır, siz ne dersiniz?

İnsanları katletmek için cürüm işleyenler tarafından kurulan bu mekân şimdi dünya kültür mirasıdır…

Bu kafa karıştırıcı dünya kültür mirası listesine alınış failler ve hele hele kurbanlar ve onların yakınları için ne anlama gelmektedir?

Dünya Kültür Mirası olarak adlandırılmak için şu kriterlerin yerine getirilmesi gerekir:

Menkul mallar / mekânlar insancıl yaratıcı gücü bir şaheseri oluşturmaktadırlar.

Menkul mallar / mekânlar, belirli bir zaman dilimi için veya yer kürenin bir kültür bölgesinde mimarlık veya teknoloji, heykeltıraşlık, kent inşası ve manzara şekillendirmenin geliştirilmesi konusunda insani değerlerin önemli bir birleşme noktasını göstermektedir.

Menkul mallar / mekânlar, bir kültür geleneği veya mevcut veya çökmüş bir kültürün eşsiz veya en azından olağanüstü bir kanıtını oluşturmaktadırlar.

Menkul mallar / mekânlar, insanlık tarihinin bir veya fazlaca önemli kesitini sembolize eden binalar, mimari veya teknolojik ansamblını/kolunu veya manzarasının bir tipini oluşturmaktadır.

Menkul mallar / mekânlar, bir veya daha fazlaca belirli kültürler için tipik olan veya insan ile çevre arasındaki karşılıklı birbirini etkilemede, özellikle eğer bu, karşı koyulamaz değişimin baskısı altında çöküş tehdidiyle karşı karşıya ise, devredilen insani bir yerleşim biçimi, toprak veya deniz kullanımının mükemmel bir örneğini oluşturmaktadırlar.

Menkul mallar / mekânlar, olaylarla veya devredilen yaşam biçimleriyle, düşüncelerle veya inançlar veya sanatsal veya yazınsal eserlerle dolaysız veya kavranabilir tarzda olağanüstü evrensel öneme sahiptirler.

Kaynak:

http//www.unesco.de/348.html(03. 12.2010); Çevreyi koruma, doğal fenomenler,... konularında kısaltılmıştır.

Milenyum Grisi

Berkay ÖKTEN

Teneke hayaller çaldı gizemli antikacıların
vitrininden
kabuğu soyulmuş naçiz hayalperestler
ayaklarını suya sokarken ay ışığı

zencefil kokan cadı avları devşirirken fikirleri
beyinlerden
aciz akortlarla doldurdu kulağını filozoflar
felsefenin sustuğu çalıntı bir yüzyılda

herkesin her şeye benzediği takvimlerde
bir ayna bulmak imkansızdır.

14 şubat 2011 – alsancak

Dinini... ve kitabını... iyi tanı!

DİN ÜZERİNE – BÖLÜM XII

MARKOS İNCİL'İ

MARKOS İncili; Bu İncil ile ilgili olarak yayınlanan 8. Bölümde şu tesbitleri yapmıştık:

İsa'nın halefi olarak kabul edilen, 12 havariden biri olan Petrus'un yakın arkadaşı, Yuhanna Markos tarafından yazılmıştır. Kitap içindeki bilgilerin Petrus tarafından Markos'a anlatıldığı söylenir. MS 60-70 yılları arasında Roma'da yazıldığı ileri sürülür. Matta ve Luka İncil'lerinin kaynağı olarak ta ileri sürülür… Ibranice "Nazik ve Parlayan" anlamına gelmektedir. 16 Bap/Sure ve 678 ayetten oluşmaktadır. Vaftizci Yahya'dan İsa'nın göğe yükselişine kadar olan bölümü anlatır. İsa'nın "mucizeleri" en fazla bu İncil'dedir. Latince fazla kelimenin yer almasından dolayı, Romalılara hitaben yazıldığı da iddia edilir. (Bkz.: Güney, sayı 52, sf.42)

Bu İncil'in ilk yazılan İncil olduğu önemli bir iddiadır. MS. 58 de yazıldığı söylenir. Bu Markos İncili 4 ana İncil içinde en az sure ve ayetin bulunduğu kitaptır. İlk olarak incelediğimiz ve en fazla surenin bulunduğu Matta İncil'i içerik olarak diğerlerinin içinde yeralan tüm konulara temas etmiştir. Bu anlamda da bundan sonraki çalışma/incelememizde dikkatimizi Matta İncil'inde yeralmayan noktalara yoğunlaştıracağız. Elbette Matta İncil'inde yeralan ama diğerlerinde farklı olarak anlatılan konuların üzerinde de kısaca durmaya çalışacağız.

BÖLÜM 1

Vaftizci Yahya'nın Gelişi

(Mat.3:1-12; Luk.3:1-18; Yu.1:19-28)

Matta İncil'inden farklı bir şey olmadığı için devam ediyoruz.

İsa Görevine Başlıyor

(Mat.3:13-17; 4:22; Luk.3:21-22; 4:1-15; 5:1-11)" O an Ruh, İsa'yı çöle gönderdi… İsa çölde kaldığı kırk gün boyunca Şeytan tarafından denendi. Yabanıl hayvanlar arasındaydı, melekler O'na hizmet ediyordu.).. Yahya'nın tutuklanmasından sonra İsa, Tanrı'nın Müjdesi'ni duyura duyura Celile'ye gitti." (Mar.1: 12-14) (Burdaki tanrının müjdesi "Evangelium Gottes" daha sonra İncil'in içeriği –anlamı olacaktır.- BN)

Matta İncil'in yukardaki ayetlerde yer almayan *„İsa kırk gün kırk gece oruç tuttuktan sonra acıktı."* Mat.4: 2) çölde neler yaptığı, nasıl denendiği bilgisini sunmaktadır. Ayrıca Matta'da olmayan burada görüyoruz ki, melekler bu 40 günlük çöl seyahatinde İsa'ya yardımcı olmaktadırlar. Yardımcının olduğu bir denenme sayılır mı? Neden denenme çölde yapılıyor diye sorulursa, cevabı; Musa ve kaviminin 40 yıl çölde dolaşması, revizyona uğrayarak burada 40 güne indirilmiştir.

Yukarda bahsi geçen *„ Tanrı'nın Müjdesi"* kavramı Hıristiyanlığın sembol kavramı olmuştur. Müjdeci de İsa'nın kendisidir.

İsa Bir Cüzamlıyı İyileştiriyor

(Mat.8:1-4; Luk.5:12-16)

"İsa'nın yüreği sızladı, elini uzatıp adama dokundu, "İsterim, temiz ol!" dedi… Adam anında cüzamdan kurtulup tertemiz oldu." (Mar.1: 40-42)

İsa'nın „doktorluk" becerisi ile ilgili olarak ön-

ceki kitap incelemesi sırasında çok miktarda alıntılar yaptık; *(Bkz. Güney sayä 53 sf. 45-46)* burada da görüyoruz ki, o dönemde milyonlarca insanın öldüğü bulaşıcı bir hastalık İsa'nın bir dokunuşuyla iyileşiyor. Aklın ve mantığın alamayacağı bir beceri!

BÖLÜM 2

Bir Felçlinin İyileştirilmesi

(Mat.9:1-8; Luk.5:17-26)

„İsa onların imanını görünce felçliye, "Oğlum, günahların bağışlandı" dedi." (Mar.2: 5)

Ve felçli inandı, iyi oldu, önceden fazlasıyla değindiğimiz için devam ediyoruz.

Levi'nin Öğrencilere Katılması

(Mat.9:9-13; Luk.5:27-32)

„Yoldan geçerken, vergi toplama yerinde oturan Alfay oğlu Levi'yi gördü. Ona, "Ardımdan gel" dedi. Levi de kalkıp İsa'nın ardından gitti." (Mar.2: 14)

İsa gel dedi, adam sorgusuz sualsiz geldi. İsa'nın öğrenci toplama yöntemi. Levi, 12 havarilerin içinde yer almayan biridir.

Oruçla İlgili Soru

(Mat.9:14-17; Luk.5:33-39)

"Yahya'nın öğrencileriyle Ferisiler oruç tutarken, bazı kişiler İsa'ya gelip, *«Yahya'nın ve Ferisiler'in öğrencileri oruç tutuyor da senin öğrencilerin neden tutmuyor?» diye sordular… İsa şöyle karşılık verdi: «Güvey aralarında olduğu sürece davetliler oruç tutar mı? Güvey aralarında oldukça oruç tutmazlar!.. Ama güveyin aralarından alınacağı günler gelecek, onlar işte o zaman, o gün oruç tutacaklar."* (Mar.2: 18-20)

Elbette oruç tutmak için insanın gerekçesi olmalı. Büyük ihtimalle "Güvey/damat" İsa ölmeden/göklere çıkmadan onun yasını tutmak bir anlam ifade etmediği için oruç tutmayı gerekli görmüyor. Hıristiyanlığın oruç zamanı İsa'ın öldüğü/günahlardan arınma zamanına denk düşer, genellikle 3 gündür. Ama İslam sonradan bu işi zaman dilimi olarak 1 aya çıkarmıştır.

Şabat Günü Sorunu

(Mat.12:1-8; Luk.6:1-5)

" Sonra onlara, "İnsan Şabat Günü için değil, Şabat Günü insan için yaratıldı" dedi… "Bu nedenle İnsanoğlu Şabat Günü'nün de Rabbi'dir." (Mar.2: 27-28)

Elbette herşey eğer içinde insan ile ilgili bir durum söz konusu ise, değil Şabat herşey insan içindir denilebilir. Bundan İsa' nın Şabat/Dinlenme, tanrıya yakarma dua gününü kendiyle özdeşleştirmesi, kendini yüceleştirmesi ne derece doğru?

BÖLÜM 3

Eli Sakat Bir Adam İyileştiriliyor

(Mat.12:9-14; Luk.6:6-11

«Bazıları İsa'yı suçlamak amacıyla, Şabat Günü hastayı iyileştirecek mi diye O'nu gözlüyorlardı… İsa, eli sakat adama, «Kalk, öne çık!» dedi… Sonra havradakilere, «Kutsal Yasa'ya göre Şabat Günü iyilik yapmak mı doğru, kötülük yapmak mı? Can kurtarmak mı doğru, can almak mı?» diye sordu. Onlardan ses çıkmadı. « (Mar.3: 4) (Dert Wabat gününü red etmek ya ! - BN)

İsa'nın derdi kural çiğnemek. Çiğnelinen kural toplumsal çıkarlara ters düşmedikçe problem değil. Doktorluk, kötülük, iyilik işin gerekçesidir.

İsa, Celile Gölü'nün Kıyısında

« Kötü ruhlar O'nu görünce ayaklarına kapanıyor, «Sen Tanrı'nın Oğlu'sun!» diye bağırıyorlardı… Ama İsa, kim olduğunu açıklamamaları için onları sıkı sıkıya uyardı.» (Mar.3: 11-12)

Kendini neden gizler? Bu paradoks niye? Birçok yerde Rab'in oğlu olduğunu vurgulayan yine kendisi değil mi? Gizlemez ise Rab'inden güç alamaz mı?

İsa On İki Elçisini Seçiyor

(Mat.10:1-4; Luk.6:12-16)

Gördük devam…

İsa ve Baalzevul

(Mat.12:22-32; Luk.11:14-23; 12:10)

„Size doğrusunu söyleyeyim, insanların işlediği her günah, ettiği her küfür bağışlanacak, ama Kutsal Ruh'a küfreden asla bağışlanmayacak. Bunu yapan, asla silinmeyecek bir günah işlemiş olur.» (Mar.3:

28-29)

Her günah bağışlanacaksa, neden Kutsal Ruh'a karşı işlenen günah „her günah" içinde yer almaz. Demek ki, her günah silinmeyecekmiş. Musa'da da Rab'ine karşı işlenen günahın bağışlanması bir yana, çekilen azap ve işkence işin diğer yanıdır. Günahla ilgili olarak önceki bölümlerde yeterli durduğumuz için devam edelim.

İsa'nın Annesiyle Kardeşleri

(Mat.12:46-50; Luk.8:19-21)

„Daha sonra İsa'nın annesiyle kardeşleri geldi. Dışarıda durdular, haber gönderip O'nu çağırdılar. Tanrı'nın isteğini kim yerine getirirse, kardeşim, kızkardeşim ve annem odur.» (Mar.3: 31-35)

İsa'nın yakınlarına karşı yaptığı saygısızlığın üzerinde durmuştuk. Hoşgörüden uzak bu tavırlar üzerinde de durmuştuk, devam.

BÖLÜM 4

Tohum Benzetmesi

(Mat.13:1-9; Luk.8:4-8)

Anlatmıştık devam…

Benzetmelerin Amacı

(Mat.13:10-17; Luk.8:9-10)

„ O da onlara şöyle dedi: „Tanrı'nın Egemenliği'nin sırrı sizlere açıklandı, ama dışarıda olanlara her şey benzetmelerle anlatılır... Öyle ki, ‚Bakıp bakıp görmesinler, Duyup duyup anlamasınlar da, Dönüp bağışlanmasınlar.'" (Mar.4: 11-12)

Ne kadar ayıp bir şey, hem kendini Tanrının Müjdecisi ilan edeceksin, insanların günahlardan arınması için kendini vazifelendireceksin, sonra kalkıp yaptığın benzetmeler hakkında sana inanmayanların „bağışlanmaması" içindir diyeceksin. Hani ikna etme, onları „doğru" yola getirme kutsal görevi ne oldu? Neden böyle sektersin diye Tanrı/Rab'in hesap sormaz mı? Buna bizde görevden sapma denir!

Tohum Benzetmesi Açıklanıyor

(Mat.13:18-23; Luk.8:11-15)

Incil'de yazalanlar;

"Ekincinin ektiği, Tanrı sözüdür…. Yine bazıları dikenler arasında ekilen tohumlara benzerler. Bunlar sözü işitirler, ama dünyasal kaygılar, zenginliğin aldatıcılığı ve daha başka hevesler araya girip sözü boğar ve ürün vermesini engeller… İyi toprağa ekilenler ise, sözü işiten, onu benimseyen, kimi otuz, kimi altmış, kimi de yüz kat ürün veren kişilerdir." (Mar.4: 14-20)

Ekilecek alanı doğru seçmek yetmez, hangi ürünü nereye ekeceğin de önemlidir. Çölde ne yaparsan yap üzüm yetişmez. Tarla elverişli değilse tohum kabul görmez. Tanrı sözü diye neler söylenmedi ki. Ekicinin ektiği tohum ile tanrı sözünü birbirine benzetme hiç te uymaz. Sözü işitme ile benimsemeyi de aynı kategoride ele alamayız. Hele hele insanların duymak istediklerinin tersi sözler söylendiğinde, söylenenlerin benimsenmesini beklemek boş bekleyiştir. Dünyasal olan kaygılar olmadan insanlık ilerleyemez. Aldatıcı olan gözle görülür elle tutulur zenginlik değil, aldatıcı olan kutsal ruhtan beklentilerdir. Yukarıda gördük ki, İsa'nın mezarını kazan kişi de "zengin" biriymiş! Biz zenginliğin düşmanı değiliz; onu tüm toplum için istiyoruz. Yani adil / hakça bir zenginlik paylaşımı taraftarıyız.

Kandil Kandilliğe Konur

(Luk.8:16-18)

„ Gizli olan ne varsa, açığa çıkarılmak üzere gizlenmiştir; saklı olan ne varsa, aydınlığa çıkmak üzere saklanmıştır. Çünkü kimde varsa, ona daha çok verilecek. Ama kimde yoksa, elindeki de alınacak." (Mar.4: 22-25) (Musa'nın izinde devam… zenginleri koruma. - BN)

Elbette varsa kandilliğin oraya koyarsın, yoksa müsait bir yere koyarsın! O dönemde de söylenmiş olsa, onca büyük kutsal bir laf ve buluş değil bu söylenen! Gizli ve saklı olanın neden gizlendiği/saklandığı maddenin kendisiyle birlikte kimden niçin gizlediği/saklandığı ile ilintilidir. Sırf çocukların saklambaç/kör ebe oynamaları için ara bul misali çocukca düşüncelere fazla diyecek birşey bulamadık. Bu sözlerin kutsallık neresinde? Kimde var, kimde yok meselesini önceki bölümlerde anlatmıştık. Yalnız bir kaç satır önceki „zenginliğin aldatıcılığı" ile ilgili düşünceyle varolan tezatı vurgulayıp devam edelim.

Filizlenen Tohum Benzetmesi

„Sonra İsa şöyle dedi: "Tanrı'nın Egemenliği, toprağa tohum saçan adama benzer... Gece olur, uyur; gündüz olur, kalkar. Kendisi nasıl olduğunu bilmez ama, tohum filizlenir, gelişir. .. Toprak kendiliğinden ürün verir. Önce filizi, sonra başağı, sonunda da ba-

şağı dolduran taneleri verir." (Mar.4: 26-28)

Normal köylünün bildiği gerçek şudur: Zahmet eylemeden ürün alamazsın. Toprak sürülmeden, ekilmeden ürün vermez. Kendiliğinden birşey olmaz. Tanrı egemenliğinin nasıl filizlenip geliştiğini bilmiyorsa, demek ki, tanrının bilmediği şeyler de varmış. Sorun, tanrının bilip bilmediği değil, O'nun adına insanların kendi çıkarları için yaydıkları yanlış bilinçte yatmaktadır.

Hardal Tanesi Benzetmesi
(Mat.13:31-32,34; Luk.13:18-19)

Matta İncil'inde anlattık devam… Benzemeyenleri benzetme de işin cabası…

İsa Fırtınayı Yatıştırıyor
(Mat.8:23-27; Luk.8:22-25)

"İsa kalkıp rüzgarı azarladı, göle, "Sus, sakin ol!" dedi. Rüzgar dindi, ortalık sütliman oldu." (Mar.4: 39)

Ne keramet!.. Yazık şimdi neden böyle bir şeyi yapmaya kimse yeltenmiyor? Deli derler diye mi?

BÖLÜM 5

Cinli Bir Adamın İyileştirilmesi
(Mat.8:28-34; Luk.8:26-39)

Incil'de yazanlar;

„Yüksek sesle haykırarak, „Ey İsa, yüce Tanrı'nın Oğlu, benden ne istiyorsun? Tanrı hakkı için sana yalvarırım, bana işkence etme!" dedi... Çünkü İsa, „Ey kötü ruh, adamın içinden çık!" demişti.".. İsa'nın izin vermesi üzerine kötü ruhlar adamdan çıkıp domuzların içine girdiler. Yaklaşık iki bin domuzdan oluşan sürü, dik yamaçtan aşağı koşuşarak göle atlayıp boğuldu." (Mar.5: 7-13)

Cin bile İsa'nın Tanrının Oğlu olduğunu biliyormuş! Cin İsa ile, İsa da onunla konuşur. Birbirlerinin dilinden nasıl da anlıyorlarmış!.. Nasıl cinse artık, İsa'nin isteğiyle 2 bin domuza giriş yapmış! Bu İncil'i bugün de kutsal kitap bilen, inanan yüz milyonlar var!!! Öte yandan bugün bilinir ki, hayvanlar intihar etmez, yalnäz sürü anlawäyä temelinde hareket edenler de vardär. Koyunlar buna iyi bir örnek. Bawä xeken koyun herhangi bir yardan kayäp düwse, arkadan gelen onu takip edebilir. Domuzlarda bu yanda sänärlädär.

Dirilen Kız, İyileşen Kadın
(Mat.9:18-26; Luk.8:40-56)

Incil'de yazanlar;

„İsa, Petrus, Yakup ve Yakup'un kardeşi Yuhanna'dan başka hiç kimsenin kendisiyle birlikte gitmesine izin vermedi. Çocuğun elini tutarak ona, "Talita kumi!" dedi. Bu söz, "Kızım, sana söylüyorum, kalk" demektir… İsa, "Bunu kimse bilmesin" diyerek onları sıkı sıkıya uyardı ve kıza yemek verilmesini buyurdu." (Mar.5: 37-43)

Neden dört kişiler? Hani hep 12 havari ile beraberdi… biz çözemedik. Geri malum aynä keramet devam ediyor.

BÖLÜM 6

İsa Reddediliyor
(Mat.13:53-58; Luk.4:16-30)

„Meryem'in oğlu, Yakup, Yose, Yahuda ve Simun'un kardeşi olan marangoz değilmi bu? Kızkardeşleri burada, aramızda yaşamıyor mu?" Ve gücenip O'nu reddettiler." (Mar.6: 3)

Sen anana-bana kardeşlerine sahip çıkma ondan sonra onlar reddediyorlar diye yadırga! Eden bulur! İsa'da Baba mesleği marangozculukta varmış! Anlatmıştık devam…

İsa On İki Elçisini Görevlendiriyor
(Mat.10:5-15; Luk.9:1-6)

„İsa çevredeki köyleri dolaşıp öğretiyordu.„ On iki öğrencisini yanına çağırdı ve onları ikişer ikişer halk arasına göndermeye başladı. Onlara kötü ruhlar üzerinde yetki verdi." (Mar.6: 7)

Isa keramet dağıtıyor! Anlattık devam…

Yahya'nın Öldürülmesi
(Mat.14:1-12; Luk.9:7-9)

„Hirodes'in kendisi, kardeşi Filipus'un karısı Hirodiya'nın yüzünden adam gönderip Yahya'yı tutuklatmış, zindana attırıp zincire vurdurmuştu. Çünkü

Hirodes bu kadınla evlenince Yahya ona, "Kardeşinin karısıyla evlenmen Kutsal Yasa'ya aykırıdır" demişti." (Mar.6: 17-18)

Önceki bölümde anlatmıştık. Yahya'nın yasaya aykırı hareket eden Hiredos'u uyarması doğru. Bugün de feodal ilişkilerin etkisinin şu veya bu oranda sürdüğü toplumlarda kardeş karısı ile evlenme geleneği hâlâ sürdürülmektedir. Bizde 2010 larda film dizilerine bile konu olmaktadır.

İsa Beş Bin Kişiyi Doyuruyor

(Mat.14:13-21; Luk.9:10-17; Yu.6:1-14)

Musa daha fazlasını doyurmuştu. Burada alçak gönüllü davranıyor İncil!!!

İsa Su Üstünde Yürüyor

(Mat.14:22-33; Yu.6:15-21)

„ Akşam olduğunda, tekne gölün ortasına varmıştı. Yalnız başına karada kalan İsa, öğrencilerinin kürek çekmekte çok zorlandıklarını gördü. Çünkü rüzgâr onlara karşı esiyordu. Sabaha karşı İsa, gölün üstünde yürüyerek onlara yaklaştı. Yanlarından geçip gidecekti... Onlar ise, gölün üstünde yürüdüğünü görünce O'nu hayalet sanarak bağrıştılar." (Mar.6: 48-49)

Musa Kızıl Deniz'i yarıyor da İsa su üstünde yürümüş çok mu? Anlattık devam…

BÖLÜM 7

İnsanı Kirleten Nedir?

(Mat.15:1-20)

„Ferisiler ve din bilginleri İsa'ya, „Öğrencilerin neden atalarımızın töresine uymuyorlar, niçin murdar ellerle yemek yiyorlar?" diye sordular. İsa şöyle devam etti: „İnsanı kirleten, insanın içinden çıkandır." (Mar.7: 5-20)

Doğru bir soruya pis ve alakasız bir cevap. Geniş bir şekilde üzerinde durmuştuk devam…

Fenikeli Kadının İmanı

(Mat.15:21 de kadın Kenanlı - BN)

(Mat.15:21-28)

„ Yahudi olmayan bu kadın Suriye-Fenike ırkındandı. Kızından cini kovması için İsa'ya rica etti... Kadın buna karşılık, „Haklısın, Rab" dedi. „Ama köpekler de sofranın altında çocukların ekmek kırıntılarını yer."… İsa ona, „Bu sözden ötürü cin kızından çıktı, gidebilirsin" dedi... (Mar.7: 26-31)

Kenanlı (Fenikeli) Kadının çocuğuyla ilgili olan anlatmıştık. Devam...

Sağır Bir Adam İyileştiriliyor

„ Sur bölgesinden ayrılan İsa, Sayda yoluyla Dekapolis bölgesinin ortasından geçerek tekrar Celile Gölü'ne geldi… Ona sağır ve dili tutuk bir adam getirdiler, elini üzerine koyması için yalvardılar... İsa adamı kalabalıktan ayırıp bir yana çekti. Parmaklarını adamın kulaklarına soktu, tükürüp onun diline dokundu... Sonra göğe bakarak içini çekti ve adama, „Effata", yani „Açıl!" dedi... Adamın kulakları hemen açıldı, dili çözüldü ve düzgün bir şekilde konuşmaya başladı." (Mar.7: 31-35)

Eski ismiyle Sidon bugünkiyle Sayda Lübnan'da Beyrut'un 45 km güneyinde. Eski adıyla Tyrus yeni adıyla Sur (Sour) Sayda'nın 100 km güneyinde. Celile (Sea of Galilee) anda İsrail sınırları içinde ve Hayfa Celile gölü arası 60 km, Hayfa Sur arası ise 90 km dir. Yani kıyı şeridinde gitse Sur'dan Celile gölüne uzaklık 150 km sürecek. O ne yapıyor? Sur'dan (Güneye ineceğine) kuzeye Sayda'ya ordan hiç alakası olmayan Dekapolis üzerinden Celile gölüne gidiyor. Dekapolis bölgesi bugünki Batı Ürdün'ün Gadara şehri yakınları ve çöl. Nerden bakarsanız bakın takriben 400-500 km lik bir yol kat ediyor. Normal bir insanın 1 saatte 3-5 km. lik yol gittiğini dikkate alırsak, kaç günlük yol gitmiş olduğunu hesaplayabiliriz. Zamanları bol. Anlaşılan Musa'ya özenmişler. Önce şaşırdık acaba tercümede mi bir hata var, kontrol ettik Almanca ve İngilizcede de aynı. Bu

bugünün deyimiyle Istanbul'dan Edirne'ye gitmek için önce Bursa, ordan Çanakkale ordan Edirne'ye gibi bir şey. Ya yazarların cografya bilgisi sınırlı ya da İsa'yı dolandırma, Musa ile kıyaslama işlerine geliyordu. Bize göre anlatım, daha çok Markos'un bu işi başkalarından edindiği bilgilerle masa başında yazdığına benziyor.

Sağır ve dilsizin iyileşmesine gelince tıp biliminin geliştiği günümüzde bu hurafelere artık kimse inanmaz sanıyoruz.Yatırlara çaput bağlayanları da biliyoruz! Buna benzer cincilik/üfürükçülük ile ilgili önceki bölümlerde yeterli değindik.

BÖLÜM 8

İsa Dört Bin Kişiyi Doyuruyor

(Mat.15:32-39)

" İsa, "Kaç ekmeğiniz var?" diye sordu... " Yedi tane" dediler. Birkaç küçük balıkları da vardı. İsa şükredip bunları da dağıtmalarını söyledi. Herkes yiyip doydu. Artakalan parçalardan yedi küfe dolusu topladılar. " (Mar.8: 5- 8)

İsa ne de bereketliymiş. Böyleleri şimdi de çıksa, felaket bölgelerinde açlıktan bir parça ekmek, bir avuç pirinç için insanların birbirlerine saldırmalarının önünü alsa, hiç te fena olmaz! 7 sayısı yine karşımızda. Anlatmıştık devam edelim…

Petrus'un Mesih'i Tanıması

(Mat.16:13-20; Luk.9:18-21)

"O da onlara, «Siz ne dersiniz, sizce ben kimim?» diye sordu. Petrus, «Sen Mesih'sin» yanıtını verdi." (Mar.8: 29)

Bozacının şahidi şıracıdır derler. Burada İsa'nın şahidi, kendisinin Mesih olduğunu öğrettiği müridi!

İsa Ölüp Dirileceğini Önceden Bildiriyor

(Mat.16:21-28; Luk.9:22-27)

"İsa, İnsanoğlu'nun çok acı çekmesi, ileri gelenler, başkâhinler ve din bilginlerince reddedilmesi, öldürülmesi ve üç gün sonra dirilmesi gerektiğini onlara anlatmaya başladı." (Mar.8: 31)

Masalı önceden anlattık. Öldükten sonra diriliş, aslında Tevrat ile Firavun geleneğinin birleştirilmesidir.

BÖLÜM 9

İsa'nın Görünümü Değişiyor

(Mat.17:1-13; Luk.9:28-36)

İncil'de yazanlar;

" Altı gün sonra İsa, yanına yalnız Petrus, Yakup ve Yuhanna'yı alarak yüksek bir dağa çıktı. Onların gözü önünde İsa'nın görünümü değişti… Giysileri göz kamaştırıcı bir beyazlığa büründü; yeryüzünde hiçbir çamaşırcının erişemeyeceği bir beyazlıktı bu… O anda Musa'yla İlyas öğrencilere göründü. İsa'yla konuşuyorlardı... Petrus İsa'ya, "Rabbî, burada bulunmamız ne iyi oldu! Üç çardak kuralım: Biri sana, biri Musa'ya, biri de İlyas'a" dedi."(Mar.9: 2-5)

Burası üzerinde epey durmuştuk. Eksik bıraktığımız bir nokta tesbit ettik; o da kurulan "3 Çardak". (Almancada Hütte= kulübe, baraka) Biz şu sonucu çıkardık. Bahsi geçen üçlü artık ermiştir ve üç tane yatır gerekli. Öyle olsaydı Yahudiler ve Hıristiyanlar hac işlerini ortak bir alanda yaparlardı. Elbette Musa ile İsa'nın buluşması madden mümkün değil; bu iş ancak böyle dini motifler içinde kutsal kitaplarda masal olarak anlatılabilir. Islamda bu durum; Musa, İsa, Zekeriya ve Muhammed peygamberlerin Mescid-i Aksa'da buluwmasäna dönüşüyor. Mescid-i Aksa; Çok Uzak Tapınak anlamına gelir , Mekke'deki Mescid-i Haramdan 1 aylık mesafade olduqu ixin bu isim kullanälär. Süleyman peygamberin tapınağının kalıntıları üzerine kurulmuş bir mabed dir.

Bu konuda islam savunucularäna göre;

"Mescid-i Aksâ, Yahudi ve Hristiyanlar için de önemli bir dinî merkez ve kıbledir. Hani Yahudiliği anlatan bir Ansiklopedi de Mescid-i Aksa hakkında şu ifadeler yer almaktadır: „Süleyman Mabedi'nin üzerine inşa edildiği Moria Dağı (Tepesi), rivayete göre Âdem'in doğduğu ve Tanrı için bir Altar (yani Sunak) yaptığı yerdir: Hâbil ve Kabil, kurbanlarını orada sunmuştur; Nuh Peygamber Tufan'dan sonra orada bir Altar yapmıştır; İbrahim, İshâk'ı Tanrı'nın bu dağında kurban olarak takdim etmiştir; Dâvud bu yeri Yebûsî Araunah'dan satın aldı ve neticede orası Süleyman Mabedi'nin en mukaddes mekânındaki sürekli Altar'ın yeri olarak seçildi" (The Jewish Encylopedia, XII, 93-94).

Görüldüğü gibi, sorunu rivayetlerle açıklayanlarda mevcuttur. Zaten dinin temeli masal ve rivayetler üzerine kurulu olduğu için, bu tür yaklaşımların varlığının da söz konusu olduğunu söyleyip devam ediyoruz.

Cinli Bir Çocuğun İyileştirilmesi

(Mat.17:14-23; Luk.9:37-45)

"İsa ona, "Elimden gelirse mi? İman eden biri için her şey mümkün!" dedi. Çocuğun babası hemen, "İman ediyorum, imansızlığımı yenmeme yardım et!"diye feryat etti." (Mar.9: 23-24)

Anlatmıştık. Demek ki bu cincilik/üfürükcülük işleri "İman" etmeyince olmuyormuş!

İsa Ölüp Dirileceğini Tekrar Bildiriyor
(Mat.17:22-23; Luk.9:43-45)

"Oradan ayrılmış, Celile bölgesinden geçiyorlardı. İsa hiç kimsenin bunu bilmesini istemiyordu… Öğrencilerine öğretirken şöyle diyordu: "İnsanoğlu, insanların eline teslim edilecek ve öldürülecek, ama öldürüldükten üç gün sonra dirilecek." (Mar.9: 30-31)

Hem bilinmesini istemiyor, hem de gaipten haber veriyor. Madem istemiyorsun neden haber verir durursun. Kendini hazırlamak için mi? Yoksa gösterişten sakınmak için mi? Madem İsa peygamberin öleceği biliniyordu; mezarını niye kendileri kazmadılar da zengin birine kazdırdılar? Madem dirilecekti neden öldü, öldürüldü? Sonsuza kadar yaşayamaz mıydı? Yaşarken göğe çıkamaz mıydı? Rab'in kendisi için hak gördüğü sonsuzluğu oğlu için neden hak görmez? Bir sürü cevapsız soru ve sormadan inanan yüz milyonlar! Din bu!

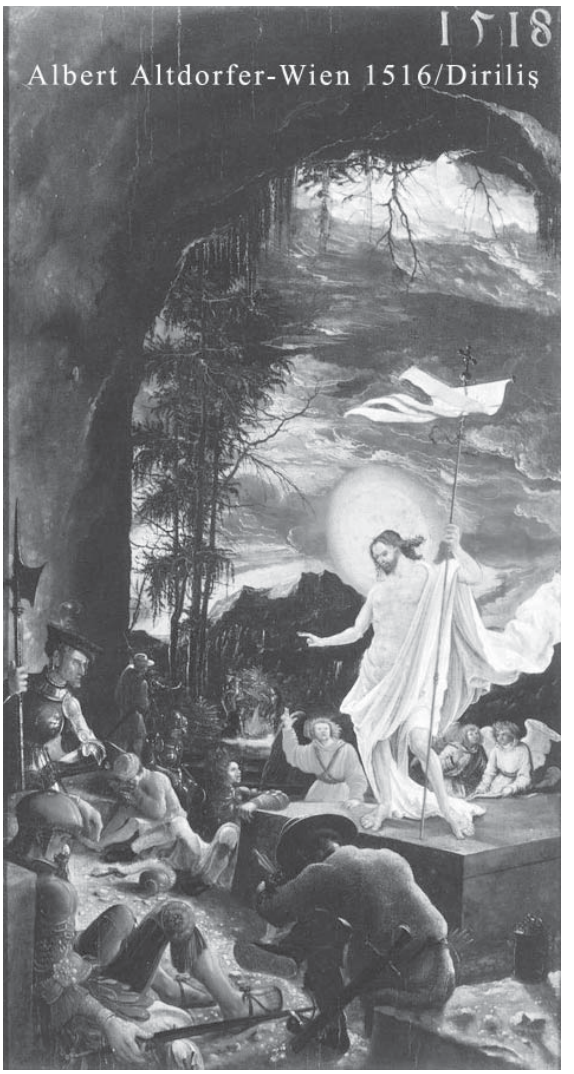

En Büyük Kim?
(Mat.18:1-5; Luk.9:46-48)

"İsa oturup Onikiler'i yanına çağırdı. Onlara şöyle dedi: „Birinci olmak isteyen en sonuncu olsun, herkesin hizmetkârı olsun."… Küçük bir çocuğu alıp orta yere dikti, sonra onu kucağına alarak onlara şöyle dedi: „Böyle bir çocuğu benim adım uğruna kabul eden, beni kabul etmiş olur. Beni kabul eden de beni değil; beni göndereni kabul etmiş olur." (Mar.9: 35-37)

Burdaki anlatımdan, sanki birinci olmak isteyen İsa'nın kendisi değilmiş gibi bir hava yaratılıyor! Adını öne çıkaran O değil mi? Anlatılmak istenen onikiler içinde İsa'nın yerine kimse göz dikmesin! Bunun adı politik dilde kariyerizmdir!

Bize Karşı Olmayan Bizden Yanadır
(Luk.9:49-50)

„Yuhanna O'na, "Öğretmenim" dedi, "Senin adınla cin kovan birini gördük, ama bizi izleyenlerden olmadığı için ona engel olmaya çalıştık."… "Ona engel olmayın!" dedi İsa. "Çünkü benim adımla mucize yapıp da ardından beni kötüleyecek kimse yoktur… Bize karşı olmayan, bizden yanadır." (Mar.9: 38-40)

Demek 12 ler dışında İsa'ya, O'nun yaptığı cincilik/üfürükçülük işine özenenler de varmış! Elbette İsa adına üfürükçülük yapan O'na karşı olacak değil ya, O'dan yanadır. Bu anlayışın tersini düşünürseniz, bizden yana olmayan bize karşıdır. Bu anlayışın olduğu yerleri önceden anlatmıştık.

Birini Günâha Sokmanın Cezası
(Mat.18:6-9; Luk.17:1-2)

Incil`de yazanlar;

"Kim bana iman eden bu küçüklerden birini günâha düşürürse, boynuna kocaman bir değirmen taşı geçirilip denize atılması kendisi için daha iyi olur... Eğer elin günâh işlemene neden olursa, onu kes. Tek elle yaşama kavuşman, iki elle sönmez ateşe, cehenneme gitmenden iyidir. (Isa'nın incilerinden seç beğen al! Yani zulümlerden zulüm beğen — burda günâhın ne olduğunun hiç önemi yok - BN)... Eğer ayağın günah işlemene neden olursa, onu kes. Tek ayakla yaşama kavuşman, iki ayakla cehenneme atılmandan iyidir... Eğer gözün günâh işlemene neden olursa, onu çıkar at. Tanrı'nın Egemenliği'ne tek gözle girmen, iki gözle cehenneme atılmandan iyidir. (İslamın ceza şeriatının/hukukunun temeli buradan, aynı zamanda cehennem fikri de buradan - BN).. 'Oradakileri kemiren kurt ölmez, Yakan ateş sönmez." (Mar.9: 42-48)

Günâhın ne olduğu belli değil. Günâh konusuna önceden değinmiştik. Dikkat çeken „günâha düşürme“ sanki küçüklerle sınırlı gibi. Sorgusuz sualsiz verilen” boynuna kocaman bir değirmen taşı geçirilip denize atılması“ cezası, cezayı “hak“ eden açısından nasıl “daha iyi olur“ muş pek anlayamadık. Ölen birisi için artık iyisi kötüsü olmaz. Geri kalanlar için bu cezanın ibretlik olup olmaması konuşulabilir. Gördük ki, tek tanrılı dinlerde “makûl“ ceza aramak abesle iştigal eylemek gibi bir durumdur. Günâhlardan arınma için „Rab'in bağışlayıcıdır, affedicidir“ palavrası ise, görüntü ile ilgilidir. Yalandır, ikiyüzlülüktür. Kısasa kısası önceden anlatmıştık.

BÖLÜM 10

Boşanmayla İlgili Soru

(Mat.19:1-12; Luk.16:18)

Incil`de yazanlar;

“Onlar, “Musa, erkeğin bir boşanma belgesi yazarak karısını boşamasına izin vermiştir” dediler... İsa onlara, “İnatçı olduğunuz için Musa bu buyruğu yazdı” dedi... “Tanrı, yaratılışın başlangıcından ‘İnsanları erkek ve dişi olarak yarattı.’.. ‘Bu nedenle adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak.’ Şöyle ki, onlar artık iki değil, tek bedendir. İsa onlara, “Karısını boşayıp başkasıyla evlenen, karısına karşı zina etmiş olur” dedi... “Kocasını boşayıp başkasıyla evlenen kadın da zina etmiş olur.” (Mar.10: 4-12)

Bu sorun üzerine önceden durmuştuk. Burda sanki boşanmada taraflar eşitmiş gibi bir görüntü var. Önceki anlatımlarımız sırasında alıntıladığımız yerlerde, özünde boşanma hakkı yalnızca erkeğe mahsustur. Zaten “boşanma belgesi“ erkeğin kadına verdiği bir belgedir. “Boşanmış bir kadınla evlenen de zina etmiş olur.“ (Mat.5:32) diye yazıyordu. Görüyoruz ki, burada “zina“ her iki boşanan cins için de eşit görünüyor. O zaman insana sorarlar, o dönemde çok kadınla olan evlilikler neden? Evet, boşanan kadın için bir daha evlenmek asla mümkün değildir. Ama erkek için bu söz konusu edilemez. Bugün burda yazanları uygulamaya kalksanız, boşanma “hakkı” ortadan kalkar. Burjuva hukukunun medeni kanunla ilgili bu bağlamdaki maddesinin rafa kadırılması gerekir. Hangi Hıristiyan ülke bunu yapabilir, bizce hiçbiri. Hani evlilik/nikâh merasimlerinde nikâh memurunun “sağlıkta ve hastalıkta.. ölünceye kadar.. birlikte.. sizleri evli ilan ediyorum” tekerlemesinin sebebi “boşanma” yoluyla doğacak “zina”yı baştan engellemek için olsa gerek!

Tek beden masalına değinmiştik, yalnız kadına bağlanarak oluşan bu ”tek beden“ anaerkil topluma belirli atıfı içinde barındırsa bile, artık babaerkil dönemin hakim olduğuna Musa'nın Tevrat'ından yeterli örneği vermiş ve üzerinde çokca durmuştuk. Devam ediyoruz.

Zenginlik ve Sonsuz Yaşam

(Mat.19:16-30; Luk.18:18-30)

İncil`de yazanlar;

„O'nun buyruklarını biliyorsun: ‚Adam öldürmeyeceksin, zina etmeyeceksin, çalmayacaksın, yalan yere tanıklık etmeyeceksin, kimsenin hakkını yemeyeceksin, annene babana saygı göstereceksin.'“.. Devenin iğne deliğinden geçmesi, zenginin Tanrı Egemenliği'ne girmesinden daha kolaydır. … Petrus O'na, „Bak, biz her şeyi bırakıp senin ardından geldik“ demeye başladı...“Size doğrusunu söyleyeyim“ dedi İsa, „Benim ve Müjde'nin uğruna evini,kardeşlerini, anne ya da babasını, çocuklarını ya da topraklarını bırakıp da şimdi, bu çağda çekeceği zulümlerle birlikte yüz kat daha fazla eve, kardeşe, anneye, çocuğa, toprağa ve gelecek çağda sonsuz yaşama kavuşmayacak hiç kimse yoktur.“ (Mar.10: 19-30)

Bu meseleye önceden değinmiştik. Fark ettik ki, üzerinde durulması gerekli bir iki nokta daha varmış. 10 emirden aktarılanlar eksik. Merak eden Musa'nın 10 Emir'ini incelediğimiz yere dönüp bakabilir. Devenin iğme deliğinden geçmesine hiç te gerek yok! İsa'nın mezarını yapan zengindi. Tanrı egemenliğinin kapsama alanındaydı. Zengin (bizim açımızdan üretim araçlarını özel mülkiyetinde tutandır) bu dünyayı yönetiyor. Din de bu yönetimin sınırları içinde onunla eleledir.

İnsan ben merkezli olduğu zaman anneye de babaya kardeşlere saygılı olamaz. Aslına bakılırsa insanların yüzlerce annesi ve babası yoktur. Elbette annenin babanın söylediği herşey doğru da olamaz. Sen yanlışı söyle ama saygıda kusur etme! İsa ise „Benim ve Müjde'nin uğruna evini, kardeşlerini, anne ya da babasını, çocuklarını ya da topraklarını bırak“ diyerek saygısızlığın büyüğünü yapıyor.

Buradaki “Çağ“ kavramanın bugünki real dünya ve ölümden sonraki dünyayı içerdiğine de dikkat çekerken. gerisine değindiğimizi belirtip, devam edelim.

İsa Ölüp Dirileceğini Üçüncü Kez Bildiriyor

(Mat.20:17-19; Luk.18:31-34)

"Şimdi Yeruşalim'e gidiyoruz" dedi. „İnsanoğlu, başkâhinlerin ve din bilginlerinin eline teslim edilecek. Onlar da O'nu ölüm cezasına çarptıracak ve öteki uluslara teslim edecekler. O'nunla alay edecek, üzerine tükürecek ve O'nu kamçılayıp öldürecekler. Ne var ki, O, üç gün sonra dirilecek." (Mar.10: 33-34)

Bir fikri kabul ettirmek istiyorsan, tekrar en iyi yöntem. Bu kadar aşağılamak niye, "tükürük ve kamçılama" yeni, çarmıh eksik. Gerisini anlatmıştık…

Yakup'la Yuhanna'nın Dileği

(Mat.20:20-28)

"Sen yüceliğine kavuşunca birimize sağında, ötekimize de solunda oturma ayrıcalığını ver" dediler… İsa onlara, "Benim içeceğim kâseden siz de içeceksiniz, benim vaftiz olacağım gibi siz de vaftiz olacaksınız" dedi. "Ama sağımda ya da solumda oturmanıza izin vermek benim elimde değil. Bu yerler belirli kişiler için hazırlanmıştır." (Mar.10: 37-40)

Taht- mevki düşkünlüğüne verilen cevap yerlerin "rezerve" edildiği. Nedense o "belirli kişiler"in kimler olduğu belirli değil. Hani sağda oturan Rab'in sevdiği, solda oturan ise Rab'in lânetlediği genellemesi hâlâ aklımızda, unutmadık.

BÖLÜM 11

İsa'nın Yeruşalim'e Girişi

(Mat.21:1-11; Luk.19:28-40; Yu.12:12-19)

"Köye girer girmez, üzerine daha hiç kimsenin binmediği, bağlı duran bir sıpa bulacaksınız. Onu çözüp bana getirin… Biri size, 'Bunu niye yapıyorsunuz?' derse, 'Rab'bin ona ihtiyacı var, hemen geri gönderecek' dersiniz." (Mar.11:1-3)

Rab'ine hiç böyle soru sorma kimin haddine! Merak olsun diye soralım, o kadar kör, topal, cinli,

Kudüs'e Giriş

sağır, dilsiz iyileştiren, su üstünde yürüyebilen ve daha nice nice "mucize" işler yapabilen biri neden bir "sıpa" var edememiş acaba? Körleri iyi eden, cinleri arındıran, binlerce insanı birkaç ekmekle doyuran vs vs. bir sıpayı var edemiyorsa yazık! Bir de ödünç alınacak sıpanın hiç binilmediğinin nasıl tesbit edileceğini gerçekten merak ettik. Atgiller ailesinden hayvanların dişlerine bakılarak yaşları tesbit edilir. Ama hiç binilmemiş olduğunu ancak sahibi bilebilir ki, binilmiş olsa ne olur? Madem iyi-yeni son model bir araç isteniyor, o zaman sıpa yerine neden görkemli bir at değil? İşte kutsal kitaba konu olan şeyler! Kudüs'e sıpa üstünde „muhteşem" girişi anlatmıştık.

İsa Satıcıları Tapınaktan Kovuyor

(Mat.21:12-17; Luk.19:45-48; Yu.2:13-22)

Anlattık devam...

İncir Ağacından Alınacak Ders

(Mat.21:20-22)

"Sabah erkenden incir ağacının yanından geçerlerken, ağacın kökten kurumuş olduğunu gördüler. Olayı hatırlayan Petrus, "Rabbi , bak! Lanetlediğin incir ağacı kurumuş!" dedi... Size doğrusunu söyleyeyim, kim şu dağa, 'Kalk, denize atıl!' der ve yüreğinde kuşku duymadan dediğinin olacağına inanırsa, dileği yerine gelecektir." (Mar.11: 20-23)

Bana yaramayan başkasına yaramasın anlayışının kutsal kitaptaki yeri… Buradaki öneriyi bugün dini bütünlere önersek, ya da dilekle inançla herşeyin olacağı öğüdü veren bir papaza bir öneride bulunsak. Papaz dilersen sana birşey olmaz, dilersen uçarsın da! Kalk dile ve kilisenin en yüksek yerinden atlayarak uçmaya çalış. Desek ne olur? Yüreğinde "can tatlı" kuşkusu olan papazımız, yere çakılacağını bildiği için asla böyle bir manyaklık yapmaz! Ama inanç uğruna nelerin yapıldığını da biliyoruz. Beyinin alamayacağı bir emri, cansız bir varlık olan "dağ"a "kalk denize atıl" emrini nasıl verebilirsiniz! Bu da İncil'in sırrı olsa gerek. Yani bir anlamda da 'olmayacak duaya amin demek' gibi bir söylem! Bizim Hasreddin Hoca'nın "göle maya çalmasından daha acayip duruyor deyip, devam edelim.

BÖLÜM 12

Bağ Kiracıları Benzetmesi

(Mat.21:33-46; Luk.20:9-19)

Sezar'ın Hakkı Sezar'a

(Mat.22:15-22; Luk.20:20-26)

Dirilişle İlgili Soru

(Mat.22:23-33; Luk.20:27-40)

Yukardakileri anlatmıştık…

En Büyük Buyruk

(Mat.22:34-40; Luk.10:25-28)

" İsa şöyle karşılık verdi: "En önemlisi şudur: 'Dinle, ey İsrail! Tanrımız Rab tek Rab'dir. ..Din bilgini İsa'ya, "İyi söyledin, öğretmenim" dedi. "'Tanrı tektir ve O'ndan başkası yoktur' demekle doğruyu söyledin. " (Mar.12: 29-32)

Bu başlıktaki tanrı ve komşu sevgisiyle ilgili olarak anlatmıştık. Matta Incil'inden farklı olarak "tek Rab" düşüncesine vurgu yapılır. Bu tesbit Isa'nın hoşnut olmadığı din bilginleri tarafından da onaylanır. Islam'da tek tanrı düşüncesine vurgu daha da güçlüdür.

Mesih Kimin Oğlu?

(Mat.22:41-46; Luk.20:41-44)

Anlatmıştık devam...

İsa İkiyüzlü Din Bilginlerini Kınıyor

(Mat.23:1-36; Luk.20:45-47)

Incil'de yazanlar;

"İsa öğretirken şöyle dedi: "Uzun kaftanlar içinde dolaşmaktan, meydanlarda selamlanmaktan, havralarda en seçkin yerlere ve şölenlerde başköşelere kurulmaktan hoşlanan din bilginlerinden sakının... Dul kadınların malını mülkünü sömüren, gösteriş için uzun uzun dua eden bu kişilerin cezası daha ağır olacaktır." (Mar.12: 38-40)

Zamanın din bilginlerinin yaşamını ne güzel de tarif etmişler. Bugünküleri biz anlattığımızda neden bize kızılır? İsa ve taraftarlarının o gün zayıf oldukları ve henüz kendi düşüncelerinin fazla rağbet görmediği bir ortamdaki bu değerlendirmeleri, biz de bugün O'nun düşüncesini savunan din adamları için pekala söyleyebiliriz. Dün din bilginlerinin cakası neyse, bugün de örneğin Vatikan'dakilerin onlardan hiçbir farkı yok. Bunlara inananlar olduğu müddetçe bu durum pek farklılık göstermeyecektir. Bugün Vatikan Kilisesinin ihtişamı ve görkemini gören bir Hıristiyanın secdeye gelmemesi için hiçbir sebep yok! Yolu Roma'ya düşen mutlaka burayı görsün, o görkem ve ihtişamın hangi emekler, nasıl sömürülerek yapıldığını kendi kendine sorsun!

Dul Kadının Bağışı

(Luk.21:1-4)

Incil'de yazanlar;

„İsa tapınakta bağış toplanan yerin karşısında oturmuş, kutulara para atan halkı seyrediyordu. Bir çok zengin kişi kutuya bol para attı. Yoksul bir dul kadın da geldi, birkaç kuruş değerinde iki bakır para attı...

İsa öğrencilerini yanına çağırarak, "Size doğrusunu söyleyeyim" dedi, "Bu yoksul dul kadın kutuya herkesten daha çok para attı. Çünkü ötekilerin hepsi, zenginliklerinden artanı attılar. Bu kadın ise yoksulluğuna karşın, varını yoğunu, geçinmek için elinde ne varsa, tümünü verdi." (Mar.12: 41-44)

Din adına alınan vergiler yetmiyormuş gibi bir de bağış topluyorlar. Bugün de öyle değil mi? Zenginin sadakası karşısında yoksulun attığının yüceleştirilmesindeki amaç, inancın önemine vurgudur. Yani ey yoksullar inanın ve inandığınız oranda ve ölçüde biz bu inancınızla besleneceğiz. Bu bağlamda bugün yoksul ve emekçiye taşınması gereken bilinç şudur: "Uzun kaftanlar içinde dolaşmaktan, meydanlarda selamlanmaktan, havralarda en seçkin yerlere ve şölenlerde başköşelere kurulmaktan hoşlanan din bilginlerinden sakının. «; çünki onlar sizin yoksulluğunuzun sebeplerinden biridir. Sizin ixin kurtuluş sandığınız bu afyonun etkisinden kurtulun!

BÖLÜM 13

Sonun Belirtileri

(Mat.24:1-28; Luk.21:5-24)

Incil'de yazanlar ;

"Çünkü o günlerde öyle bir sıkıntı olacak ki, Tanrı'nın var ettiği yaratılışın başlangıcından bu yana böylesi olmamış, bundan sonra da olmayacaktır. …

Çünkü sahte mesihler, sahte peygamberler türeyecek; bunlar, belirtiler ve harikalar yapacaklar. Öyle ki, ellerinden gelse seçilmiş olanları saptıracaklar. Ama siz dikkatli olun. İşte size her şeyi önceden söylüyorum.» (Mar.13: 19-23)

Kıyamet günü tellallığını önceden anlattık. Eğer tanrı var etti ve var ettiğini yok etmek istiyorsa, ki Nuh'ta bunu denedi, kimbilir daha önce kaç kez denedi! Yok ederse o zaman ne ile uğraşacak canı sıkılmayacak mı? Öbür dünya/öldükten sonraki yeraltı dünyasıyla uğraşır demeyin! Ne demişti Isa ve Incil yazarları: "Tanrı ölülerin değil, dirilerin Tanrısı'dır. Siz büyük bir yanılgı içindesiniz." (Mar.12: 27) Yani demek ki, tanrı yaşayanlarla var! O zaman korkmayalım, dünyanın sonu gelmez! Hele hele bu "son" tanrä tarafändan getirilmez! Gelse gelse insanläqän kendi barbarläqändan gelir!

Anlatımdan sanki 12 havari bu durumu yaşayacakmış gibi bir söylem söz konusu. 2 bin yıl geçti, olmadı? Daha ne kadar geçecek? Kıyamet için yukarda anlatılan emarelerin hepsi de oldu, sonuç!?..

Bakıyoruz İsa ve İncil yazarları bayağı tedbirli, kendinden sonrakileri engellemek için kurallar koyuyor. Kendinden sonraki gelecek tanrı adına peygamberlik yapacakların hepsinin sahte olduğunu gayet açık ve net vurguluyor. İslam ile bunların neden kanlı bıçaklı oldukları açık değil mi? Musa gene halefini belirliyor; bunda o da yok… O zaman tanrı elçisiz ne yapacak, yapar deniliyorsa peygamberlere ne gerek vardı? Tanrıya elçi gerekir mi? Haberci yeterdi. Aslında ona da gerek yok, çünki herşeyi duyan, gören ve herşeye muktedir değil mi?

Mesih'in Tekrar Gelişi

(Mat.24:29-35; Luk.21:25-33)

Incil'de yazanlar;

"Ama o günlerde, o sıkıntıdan sonra, 'Güneş kararacak, Ay ışık vermez olacak, Yıldızlar gökten düşecek, Göksel güçler sarsılacak... "O zaman İnsanoğlu'nun bulutlar içinde büyük güç ve görkemle geldiğini görecekler. ' ... İnsanoğlu o zaman meleklerini gönderecek, seçtiklerini yeryüzünün bir ucundan göğün öbür ucuna dek, dünyanın dört bucağından toplayacak." (Mar.13: 24-27)

Geliş, Eski Yunandaki tanrılar tanrısı Zeus'un Olimpus dağından ölümlüler arasına indiği gibi. Tanrı toplan diyecek te seçtikleri toplanmayacak,

Kıyamet günü/Michelangelo

aslında aracıya hiç gerek yok! Kendi bildiği seçtiklerine bir türlü ulaşır. O'nun ulaşım haberleşme sorunu mu olur! Buradaki melekler İsa'dan sonraki elçilerdir. Meleklerin İslamda oynadığı görevi ilerde Islam araştırmamızı yaparken göreceğiz.

Önceki bölümlerde bu sorun üzerinde yeter şekilde durmuştuk, devam...

Bilinmeyen Gün ve Saat

(Mat.24:36-44)

"O günü ve o saati, ne gökteki melekler, ne de Oğul bilir; Baba'dan başka kimse bilmez. Dikkat edin, uyanık kalın, dua edin. Çünkü o anın ne zaman geleceğini bilemezsiniz." (Mar.13: 32-33)

Madem Baba'dan başkası bilmez, o zaman neden merak edilip sorulmamış? Dinde merak etme sorgulama olmaz mı? Dikkat etseydik, uyanık kalsaydık, başımıza bu din belasını açmazdık. Dua ettikçe yoksullaştık, dua ettikçe felakete uğradık. Dua ettikçe oyalandık. Dua ettikçe yaşamımızın neden zindan olduğuna anlam veremedik! Çünki her çözemediğimizi tanrıya havale ettik, o bizim için hayırlı olanı yapar, dedik! Hâlâ da diyenlerimiz epey çoğunlukta! Biz dua ettikçe iş daha da uzayacak! Bu arada "kıyamet" günü ve saati bilgisinin yalnızca "Baba" (tanrı) nın tekelinde olduğunun, oğul ve meleklerin (Kutsal ruh!) bundan haberi olmadığının söylenmesi, Baba-Oğul-Kutsal Ruh'un bir ve aynı olduğunu söyleyen öğreti açısından onu kökten sarsan bir tespit!

BÖLÜM 14

İsa'nın Ölümü Yaklaşıyor

(Mat.26:1-16; Luk.22:1-6; Yu.11:45-53) (Aynı BN)

"Kadın elinden geleni yaptı, beni gömülmeye hazırlamak üzere daha şimdiden bedenimi yağladı." (Mar.14: 8)

Normalde bazı geleneklere göre yağlama gömülmeden önce, ölümden sonradır. Burada ise öleceğini bildiği için ölüme hazırlık, ama biliyoruz, daha mahkemeye çıkacak, yargılanacak vs. Gerisini anlatmıştık.

Fısıh Yemeği (Akşam yemeği
Almanca=Abendmahl - BN)
(Mat.26:17-30; Luk.22:7-23; Yu.13:21-30)

Incil'de yazanlar;

"Sofraya oturmuş yemek yerlerken İsa, "Size doğrusunu söyleyeyim" dedi, "Sizden biri, benimle yemek yiyen biri bana ihanet edecek.".. *İsa yemek sırasında eline ekmek aldı, şükredip ekmeği böldü ve, "Alın, bu benim bedenimdir" diyerek öğrencilerine verdi. .. Sonra bir kâse alıp şükretti ve bunu öğrencilerine verdi. Hepsi bundan içti… "Bu benim kanım" dedi İsa, "Birçokları uğruna akıtılan antlaşma kanıdır." (Mar.14: 18-24)*

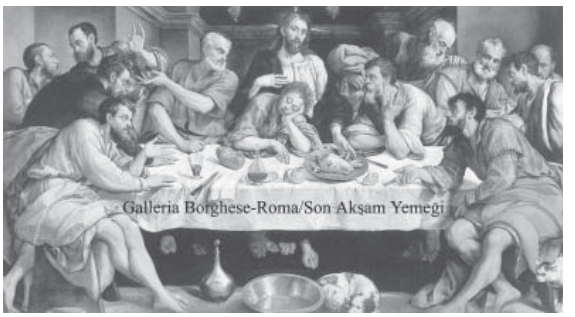
Galleria Borghese-Roma/Son Akşam Yemeği

Sorunu önce anlatmıştık. Bu yemeğin konusu ve yemekte yeralanlarla ilgili olarak bir dizi spekülasyonlar da yapılır. Bunların içinde önemli olan bir tanesi, Leonardo Da Vinci'nin bu Akşam Yemeği ile ilgili yaptığı tablo ile ilgilidir. Meşhur tabloda Isa'nın sağında yer alan kişinin Maria Magdalena (Mecdelli Meryem) olduğunu iddia edenler vardır. Bu iddia Dan Brown'ın yazdığı „Da Vinci Şifresi" adlı romanın önemli konularından da biridir. Özellikle Matta Incil'inde Mecdelli Meryem'e epey yer verilmiş olması dikkat çeken noktalardan biridir… Bu Meryem'in İsa'nın karısı/nişanlısı olduğu iddiası yabana atılacak bir iddia değil gibi gözüküyor. Çünki İsa herşeyden önce bir insandı ve bu yanının gözardı edilmemesi gerekir. Bu Meryem'in sonraları kilise tarafından "fahişe" olarak yoğun bir şekilde vurgulanması, İsa'nın insan yanının üstünün örtülmesiyle de bağlantılı olsa gerek. Kilisenin korkusu insan yanının gündeme getirilmesi ve hatta öne çıkarılması, O'na yüklenen kutsallıktan da uzaklaşma anlamı içerir.

Diğer noktalar üzerine durmuştuk.

Petrus'un İnkârı Önceden Bildiriliyor
(Mat.26:31-35; Luk.22:31-34; Yu.13:36-38)

Incil'de yazanlar;

"Petrus O'na, "Herkes sendeleyip düşse bile ben düşmem" dedi... "Sana doğrusunu söyleyeyim" dedi İsa, "Bugün, bu gece, horoz iki kez ötmeden sen beni üç kez inkâr edeceksin.".. *Ama Petrus üsteleyerek, "Seninle birlikte ölmem gerekse bile seni asla inkâr etmem" dedi. Öğrencilerin hepsi de aynı şeyi söyledi." (Mar.14: 29-31)*

Bu sorun üzerine durmuştuk. Eksik bıraktığımız, dikkatimizi çeken bir başka nokta şu: İlk düşenin Petrus olduğuna vurgu olmasına rağmen Yudas dışında diğerlerinden somut olarak hiç bahsedilmez. Anladığımız kadarıyla birbirine çok yakın olan Matta ve Markos İncil'lerinde 12 Havari içinde öne çıkan iki isim var. Biri meşhur hain Yudas, diğeri Petrus'tur. Petrus, İsa'yı 3 kez inkâr etmesine rağmen Hıristiyanlığın yayılmasında birinci dereceden role sahip kişidir. Petrus'un buradaki negatif konumu gelişmenin seyrine hiç te uymuyor.

Getsemani Bahçesinde
(Mat.26:36-46; Luk.22:39-46)

Incil'de yazanlar;

"Uyanık durup dua edin ki, ayartılmayasınız. Ruh isteklidir, ama beden güçsüzdür."... *Geri geldiğinde öğrencilerini yine uyumuş buldu. Onların göz kapaklarına ağırlık çökmüştü. İsa'ya ne diyeceklerini bilemiyorlardı... İsa üçüncü kez yanlarına döndü, "Hâlâ uyuyor, dinleniyor musunuz?" dedi. "Yeter! Saat geldi. İşte insanoğlu günahkârların eline veriliyor... Kalkın, gidelim. İşte bana ihanet eden geldi!" (Mair.14: 38-42)*

Tam tersi! İnsan bedeni, "Ruh"a, düşünceye göre daha dayanıklıdır. Uyanık durmak ve dua edenin uyanık durması olası değil, çünki kişinin inançla hareketi, onun dünya olayları karşısında uyanık ve tedbirli olmasını zayıflatır. Kuşkucu ve sorgulayıcı olmak; tehlike karşısında uyanık kalmanın ilk koşuludur. İnsan ilkellikten çıkarken bu dürtüleri sayesinde gelişmeyi günümüze kadar taşıyabilmiş, bu gün daha ötelere gitmek için kuşku ve sorgulama özelliğini daha da geliştirmiştir. Din binlerce yıldır, bunu köreltme uğraşı içindedir.

Burada, Petrus'a yakıştırılan 3 kez ihanet bir anlamda burada diğer „uyuyanlar" için de geçerli gibi duruyor. „İhanet edenin gelişi" Matta Incil'inde yalnız değil, askerler ve kahinlerle birlikteydi, farkını belirleyip devam ediyoruz...

İsa Tutuklanıyor

(Mat.26:47-56; Luk.22:47-53; Yu.18:3-12)

"Tam o anda, İsa daha konuşurken, Onikiler'den biri olan Yahuda çıkageldi. Yanında başkâhinler, din bilginleri ve ileri gelenler tarafından gönderilmiş kılıçlı sopalı bir kalabalık vardı."(Mar.14: 43)

Devamla…

"O zaman öğrencilerinin hepsi O'nu bırakıp kaçtı... İsa'nın ardından sadece keten beze sarınmış bir genç gidiyordu. Bu genç de yakalandı… Ama keten bezden sıyrılıp çıplak olarak kaçtı. „ (Mar.14: 50-52)

Burada dikkatimizi çeken önemli bir noktaya değinmekte yarar var: Mar.14 :43 ve Mat.26 :47 nerdeyse kelimesi kelimesine aynı. (Almanca ve Ingilizcede de bir kaç kelime farklı) Karşılaştırılması için yukarda alıntıladık. Bunlar ayrı ayrı kitaplar ve ayrı ayrı zamanlarda yazılmışlar. Mutlaka biri birinden doğrudan kopyalamış olmalı. Bu durum birçok ayet için geçerlidir. Biz bunun mantığını pek anlayamadık. Mesela Markos Incil'inde yeralan herşey Matta'da var. Ama tersi söz konusu değil. O zaman Markos Incil'ine ne gerek vardı? Fakat iddialara göre ilk yazılan Markos Incil'i olsa gerek. Bu iddia bizce de doğru; tersi zaten olmazdı. Çıkan sonuç Matta İncil'i, Markos Incil'ini temel almış olmalı! Neden? Umarız bir bilen bize açıklar!

Hıristiyanlığa başlarken Incil'lerin ne zaman yazıldıkları konusunda bulabildiğimiz bilgileri aktardık. Aralarındaki zaman farkı çok ta büyük değil. 4 Incil yerine derli toplu bir tane yazılabilirdi. Yazarlarımız acaba bu bağlamda da Musa'ya mı özenmişler?

"Keten beze sarınmış bir genç" Matta Incil'inde yok. Neyin nesi, kim olduğu, nereye kaçtığı konusunda herhangi bir bilgi yok. Keten bezden sıyrılıp çıplak olarak kaçtığına göre yoksa Isa'nın silüeti mi?

İsa Yüksek Kurul'un Önünde

(Mat.26:57-68; Luk.22:54-55,63-71;
Yu.18:13-14,19-24)

Incil'de yazanlar;

"İsa'yı görevli başkâhine götürdüler. Bütün başkâhinler, ileri gelenler ve din bilginleri de orada toplandı... Birçok kişi O'na karşı yalan yere tanıklık ettiyse de, tanıklıkları birbirini tutmadı. Bazıları kalkıp O'na karşı yalan yere şöyle tanıklık ettiler: "Biz O'nun, 'Elle yapılmış bu tapınağı yıkacağım ve üç günde, elle yapılmamış başka bir tapınak kuracağım' dediğini işittik." Bazıları O'nun üzerine tükürmeye, gözlerini bağlayarak O'nu yumruklamaya başladılar. "Haydi, peygamberliğini göster!" diyorlardı. Nöbetçiler de O'nu aralarına alıp tokatladılar." (Mar.14: 56-65)

Anlatmıştık. Ekleyeceğimiz noktalar: Elle yapılmış/yapılmamış kavramı Matta İncil'inde yok. Anlaşılan insanın takriben 7 yılda yaptığını yıkıp yerine 3 günde "ruh"un yaptığını koyma işi nasıl olacaksa, bir nevi cincilik yapma suçu söz konusu olmalı. Böyle dediyse ve kutsal kitapta da cincilik yasak olduğuna göre, ileri sürülen suç, iddia edenler açısından elle tutulabilir bir suçlamadır. Bugün böyle biri çıksa ve Istanbul Sultanahmet Meydanında „ben Ayasofya'yı yıkıp yerine üç günde „elle yapılmamışını" koyacağım" dese, adamın Istanbul Bakırköy Akıl Hastahanesinden firar eylediği sanılır.

Devamla; tanıkların farklı ifadeleri Matta'da yer almıyor. Matta'da olmayan burda olan diğer şeyler, tükürük ve döğme, yumruklama olaylarıdır.

Petrus İsa'yı İnkâr Ediyor

(Mat.26:69-75; Luk.22:56-62; Yu.18:15-18,25-27)

İncil'de yazanlar;

"Petrus aşağıda, avludayken, başkâhinin hizmetçi kızlarından biri geldi. Isınmakta olan Petrus'u görünce onu dikkatle süzüp, "Sen de Nasıralı İsa'yla birlikteydin" dedi... Petrus kendine lanet okuyup ant içerek, "Sözünü ettiğiniz o adamı tanımıyorum" dedi... (Mar.14: 66-72)

İsa'ya büyüklük ve kutsallık yakıştırmak için, bir sürü keyfiyetin işin içine sokulduğu söylenebilir. Yoksa yanındakilerin bunca aşağılanmasının mantığı yok! Anlatmıştık devam edelim…

BÖLÜM 15

İsa, Vali Pilatus'un Önünde

(Mat. 27:1-2,11-14; Luk.23:1-5; Yu.18:28-38)

"Pilatus O'na, "Sen Yahudiler'in Kralı mısın?" diye sordu. İsa, "Söylediğin gibidir" yanıtını verdi." (Mar.15: 2)

Anlatmıştık, İsa ve yazarlar sonun ölüm olduğunu bildikleri için hiç te tavizkâr değiller. Baş dik ve cevap hazır!

İsa Ölüm Cezasına Çarptırılıyor

(Mat. 27: 15-26; Luk. 23:13-25; Yu.18:39-19:16)

İncil'de yazanlar;

"Pilatus onlara, "Sizin için Yahudiler'in Kralı'nı salıvermemi ister misiniz?" dedi… Başkâhinlerin İsa'yı kıskançlıktan ötürü kendisine teslim ettikle-

rini biliyordu… Ne var ki başkâhinler, İsa'nın değil, Barabba'nın salıverilmesini istemeleri için halkı kışkırttılar… Pilatus onlara, "O ne kötülük yaptı ki?" dedi. Onlar ise daha yüksek sesle, "O'nu çarmıha ger!" diye bağrıştılar... Halkı memnun etmek isteyen Pilatus, onlar için Barabba'yı salıverdi. İsa'yı ise kamçılattıktan sonra çarmıha gerilmek üzere askerlere teslim etti. " (Mar.15: 9-15)

Romalı vali bile işin hilesini anladığı için İsa'yı salıvermek, isyancılarla beraber adam öldüren Barrabba'yı çarmıha göndermek istiyor. Bu yazarların kurgusuna uymadığı için Vali Pilatus'un „O ne kötülük yaptı?" sorusu askıda kalıyor! Kâhinlerin sarsılan otoritelerine karşı kışkırtma eyleminde bulunmaları kurgunun anlaşılır yanı. Bu kışkırtmaya gelen olaydan hiçbir çıkarı olmayan halkın memnuniyeti için İsa ölüme gönderiliyor! Burası biraz uyumsuz duruyor. Ama anlaşılan tüm olaylar İsa'nın aleyhine gelişmek zorunda. Yoksa çarmıh olmayacak, yoksa İsa peygamber olamayacak! Kurgunun temel çıkış noktası İsa'yı kutsallaştırmak. Bu anlamda geride kalan 11 havariye de iş çıkmış oluyor. Olan yine İsa'ya oluyor, Meryem'e oluyor!

Askerlerin İsa'yı Aşağılaması

(Mat. 27:27-31; Yu.19:2-3)

İncil'de yazanlar;

"Askerler İsa'yı, Pretorium denilen vali konağına götürüp bütün taburu topladılar… O'na mor bir giysi giydirdiler,(Kaftan - BN) dikenlerden bir taç örüp başına geçirdiler… "Selam, ey Yahudiler'in Kralı!" diyerek O'nu selamlamaya başladılar… Başına bir kamışla vuruyor, üzerine tükürüyor, diz çöküp önünde yere kapanıyorlardı." (Mar.15: 16-19)

Madem Rab' hiçbir müdahalede bulunmuyorsa bari oğlu alay konusu olmasaydı, gücü herşeye kadir olanın bu kadarını yapması onca büyük bir yardım olmazdı! Musa ve Tevrat yazarları bu konuda daha uyanıklar. Musa dağa çıkıp indiğinde kavminin buzağıya taptığını görünce Rab'iyle işbirliği içinde kavmini hemen cezalandırma yoluna başvuruyor. İsa için bu yol niçin kapalıydı? Normalde kâhinlerin kitleden kopuk yaşamalarından dolayı halk İsa'ya sahip çıkmalıydı… Masal tamamlanmadan kitle üzerinde etkisini gösteremez düşüncesiyle bu işi de sonraya bırakmışlar. Daha sonraki gelişmelerde bolca taraftar toplamaları dikkate alındığında, pek te haksız sayılmazlar !

İsa Çarmıha Geriliyor

(Mat. 27: 32-44; Luk. 23:26-43; Yu.19:17-27)

İncil'de yazanlar;

"Oradan geçenler başlarını sallayıp İsa'ya sövüyor, "Hani sen tapınağı yıkıp üç günde yeniden kuracaktın? Çarmıhtan in de kurtar kendini!" diyorlardı… Aynı şekilde başkâhinler ve din bilginleri de O'nunla alay ederek aralarında, "Başkalarını kurtardı, kendini kurtaramıyor" diye konuşuyorlardı. "İsrail'in Kralı Mesih şimdi çarmıhtan insin de görüp iman edelim." İsa'yla birlikte çarmıha gerilenler de O'na hakaret ettiler." (Mar.15: 29-32)

Konuyu anlatmıştık ek olarak; bu başlık altında yazılanlar bütünlük içinde ele alındığında, bizde, sanki İsa'nın oyuna geldiği gibi bir his uyandı. İncil'i sonradan kaleme alanlar herşeyi O'na yakıştırmış ve O'nu kendi geçim kaynakları yapmışları çağrıştıran gibi bir anlatım var… İsa konusunda Rab'i de kılını kıpırdatmadı, kurtulsaydı oyun bitebilirdi vs. Aslında mucize gösterilen herşey gerçekle alakası olmayan şeylerdir. Tarihi olarak bilinen; o dönemde Romalılar kendilerine başkaldıran- ayaklanan binlerce Saduki ve Esseni mezhebine bağlı insanları çarmıha germişlerdir. Kendileriyle işbirliği yapan Ferisilere fazla dokunmamışlardır. Böyle olunca da insan ister istemez tüm bu senaryonun masal şeklinde sonrakiler tarafından uydurulduğu kuşkusuna düşüyor.

İsa'nın Ölümü

(Mat. 27: 45-56; Luk. 23: 44-49; Yu.19:28-30)

İncil'de yazanlar;

"Öğleyin on ikiden üçe kadar bütün ülkenin üzerine karanlık çöktü... Saat üçte İsa yüksek sesle, "Elohi, Elohi, lema şevaktani" yani, "Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?" diye bağırdı. Ama İsa yüksek sesle bağırarak son nefesini verdi. O anda tapınaktaki perde yukarıdan aşağıya yırtılarak ikiye bölündü. ... İsa daha Celile'deyken bu kadınlar O'nun ardından gitmiş, O'na hizmet etmişlerdi. O'nunla birlikte Yeruşalim'e gelmiş olan daha birçok kadın da olup bitenleri izliyordu."

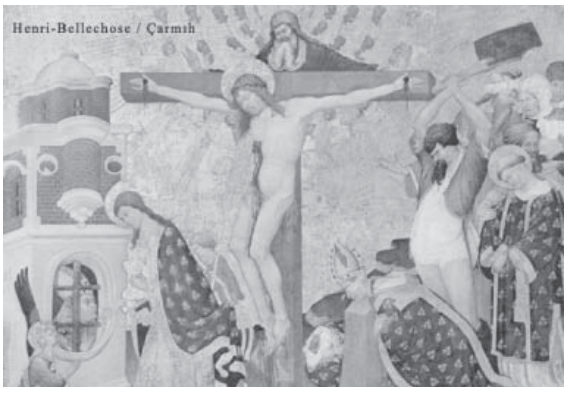

(Mar.15: 33-41)

Önceden inceledik. İsa'ya uygun bir ölüm diyelim. Hani şikayet etmezdi, ama o da giderayak şikayetini bildiriyor! Burada saatle zaman anlatımı da ilginç durmaktadır. Sanki birileri İsa ölürken saate bakmış! O dönemde kol saati olmadığına göre, yakında duvar saati mi vardı acaba?!

İsa'nın Gömülmesi

(Mat. 27: 57-61; Luk. 23: 50-56; Yu.19:38-42)

İncil'de yazanlar;

"Pilatus, İsa'nın bu kadar çabuk ölmüş olmasına şaştı. Yüzbaşıyı çağırıp, "Öleli çok oldu mu?" diye sordu… Yüzbaşıdan durumu öğrenince Yusuf'a, cesedi alması için izin verdi... Yusuf keten bez satın aldı, cesedi çarmıhtan indirip beze sardı, kayaya oyulmuş bir mezara yatırarak mezarın girişine bir taş yuvarladı... Mecdelli Meryem ile Yose'nin annesi Meryem, İsa'nın nereye konulduğunu gördüler." (Mar.15: 44-47)

Daha önce gömülme olayının üzerinde durmuştuk. Burada dikkatimizi çeken başka noktalar oldu: Valiye neden „öleli çok oldu mu? sorusu sorduruluyor? Yoksa şüphe mi söz konusu? Bilinen „İsa'yı çarmıha gerdiklerinde saat dokuzdu" (Mar.15: 25) ve "Saat üçte (öğleden sonra - BN) İsa yüksek sesle, "Elohi, Elohi, lema şevaktani" yani, "Tanrım, Tanrım, beni neden terk ettin?" (Mar.15: 34-35) diye bağırdı ve son nefesini verdi. Sabah saat dokuzdan öğlenden sonra üçe kadar 6 saat var. Bir insanın çarmıhta ne kadar yaşayacağını bilemeyiz; ama anlaşılan o gün 6 saat içinde ruhunu teslim ettiğidir. Valinin beklentisi daha fazla yaşayacağı yönünde olmalı ki," İsa'nın bu kadar çabuk ölmüş olmasına şaş" mış! Ve "Öleli çok oldu mu?" diye" de sormuş! Yoksa Pilatus'ta mı O'nun "göklere" uçacağına inanıyordu? Ya da masalä süslemek için eklenen rivayetler mi?

Kim bu Yusuf? Matta Incil'in de bahsi geçen zengin Yusuf mu? İsim olarak aynı olmasına rağmen sosyal yapısı konusunda herhangi bir bilgi yok. Hani marangoz Yusuf'ta olabilir! Biri cesede sahip çıkıyor, ama sırf inandığından olsa, o zaman neden havarilerden biri değil? Sorun korku sorunu ise, neden bu "Yusuf" korkmuyor da, havariler korkuyor sorusu akla geliyor!

Görünüyor ki, 2 Meryem 11 Havariden (12 idi, biri Yudas ihanet etti ya! - BN) daha sağlam durmaktalar. Hem Matta İncil'inde, hem de bu kitapta özellikle Mecdelli Meryem ilgili verilen bilgi temelde aynı. Sonrasını göreceğiz. Tüm kitaplarda Meryem o kadar çok ki, insan hangisi idi, kimin nesiydi diye hep önceki ayetlere dönüp bakmak zorunda kalıyor. Buraya kadar ki her iki kitabın gördüğümüz bölümlerinde kadın en iyi halde izleyici konumunda, burda ise olaya müdahale etmeseler dahi, ilk defa bir olayın içindeler. Kadının şahitliği pek kabul görmese de kadınlar diriliş olayında da şahit konumundalar.

BÖLÜM 16

İsa'nın Dirilişi

(Mat. 28: 1-8; Luk. 24: 1-12; Yu.20:1-10)

Incil'de yazanlar;

"Şabat Günü geçince, Mecdelli Meryem, Yakup'un annesi Meryem ve Salome gidip İsa'nın cesedine sürmek üzere baharat satın aldılar. Aralarında, "Mezarın girişindeki taşı bizim için kim yana yuvarlayacak?" diye konuşuyorlardı... Başlarını kaldırıp bakınca, o kocaman taşın yana yuvarlanmış olduğunu gördüler... Mezara girip sağ tarafta, beyaz kaftan giyinmiş genç bir adamın oturduğunu görünce çok şaşırdılar... Adam onlara, "Şaşırmayın!" dedi. "Çarmıha gerilen Nasıralı İsa'yı arıyorsunuz. O dirildi, burada yok. İşte O'nu yatırdıkları yer… Şimdi öğrencilerine ve Petrus'a gidip şöyle deyin: 'İsa sizden önce Celile'ye gidiyor. Size bildirdiği gibi, kendisini orada göreceksiniz.'"… Kadınlar mezardan çıkıp kaçtılar. Onları bir titreme, bir şaşkınlık almıştı. Korkularından kimseye bir şey söylemediler." (Mar.16: 1-8)

Bu olayı önceden anlattık. Fakat burada karşımıza yine farklı şeyler çıktı. Matta'dan farklı olarak mezara giden Meryem'lere Salome eklenmiş. Ziyaretin sebebi satın alınan baharatın cesede sürülmesi. Bir kere gömülmüş bir cesede baharat vb. kokular sürmek pek akılcı durmuyor. Çünki Hıristiyanlıkta gömülen bir naaşın üstü toprak vb. ile bir daha açılmamak üzere örtülür. Yine boş sayfa doldurma kelamları...

Yuvarlanmış olan taşın başında duran beyaz kaftanlı genç Matta Incil'inde yok. Genç yerine melek vardı. Görünümünde meleklere yakışır bir farklılıkta görkemliydi. Büyük ihtimalle Matta'daki sonradan eklemedir. Bu genç te nereden çıktı, diye sorarsanız hani „ İsa'nın ardından sadece keten beze sarınmış bir genç gidiyordu. Bu genç de yakalandı. Ama keten bezden sıyrılıp çıplak olarak kaçtı." (Mar.14: 51-52). Acaba bu genç olmasın! İşin garibi bu genç bir de mezarın içinde sağda oturuyor. Niye sağ tarafta oturduğunu anlatmamıza gerek var mı? Hani

sağ-sol davası vardı ya, genç te sağcı olsa gerek! Matta'da Meryem'lerin mezara bakmasını melek karşısındaki şaşkınlık olarak yazmışlardı. Onlar da düşünüp bakmaya gerek görmemişlerdi. Belki baksalardı genç orada oturuyor olabilirdi! Ama bu defa gencin mezar içindeki hali onları yine korkutmuş, titretmiş ve kaçırmış. Sonrası malum: İsa uçmuş, "genç"e göre dirilmiş, oturduğu şekle bakılırsa beraberinde onu da diriltmiş! Güzel bir masal!

İsa Öğrencilerine Görünüyor

(Mat. 28: 9 -10; Luk. 24: 13-35; Yu.20:11-18)

İncil'de yazanlar;

"İsa, haftanın ilk günü sabah erkenden dirildiği zaman önce Mecdelli Meryem'e göründü. Ondan yedi cin kovmuştu. Meryem gitti, İsa'yla bulunmuş olan, şimdiyse yas tutup gözyaşı döken öğrencilerine haberi verdi… Ne var ki onlar, İsa'nın yaşadığını, Meryem'e göründüğünü duyunca inanmadılar. Bundan sonra İsa kırlara doğru yürümekte olan öğrencilerinden ikisine değişik bir biçimde göründü. Bunlar geri dönüp öbürlerine haber verdiler, ama öbürleri bunlara da inanmadılar. İsa daha sonra, sofrada otururlarken Onbirler'e göründü. Onları imansızlıklarından ve yüreklerinin duygusuzluğundan ötürü azarladı. Çünkü kendisini diri görenlere inanmamışlardı." (Mar.16: 9-14)

Önce Mecdelli (nişanlısı) Meryem'e görünmesinin sebebi olarak O'nda kovduğu 7 cin gerekçe gösterilir. Matta Incil'inde olmayan bir anlatım. Çoğu zaman insanlar rüyalarında en sevdiklerini daha sık görürürler denir, neden Meryem İsa'sını çok sevdiği için O da O'na görünmüş olmasın? Hayal edip siluetini görmüş olmasın! İlk görünme anlatımın mantığı gereği, Isa öldüğünde Meryem şu veya bu şekilde zaten orada idi. Ondan dolayı da ilk Meryem'e görünmüş olmaz mı?

Öğrencilerin Meryem'e inanmamalarındaki temel etmen, O'nun 7 cinli olması gerekçe olmasın? Ayrıca İsa neden öğrencileri dururken bir kadına görünsün? Kırda öğrencilere görünmesine rağmen diğerlerinin buna nedensiz inanmaması, sofrada toplu haldeyken görünme ihtiyacı yaratılır! Öğrenciler topluyken görünme sırasında "imansızlık ve duygusuzluk" azarının gerekçesi "kendisini diri görenlere inanmama"dır. Inanmamakta pek te haksız sayılmazlar! Ama azarın içeriği yanlış konulmuş neden, "cesedime sahip çıkmadınız?" şeklinde olsaydı, daha ciddi dururdu. O'nun dirilişine inanmayan O'nun kutsal ruh, "Baba'nın Oğlu" olduğuna da inanmaz! Tabii bu azarın gerekçesi öğrencilerini teşvik etme olarak ta yorumlanabilir. Diğer bir yandan azarlama aynı zamanda İsa'nın yüceleştirilmesidir. Sonuçta madden mümkün olmayacak bir masaldır anlatılan. Anlatan yaşayan değil üçüncü tekil şahıs.

İsa Öğrencilerini Bütün Dünyaya Gönderiyor

(Mat. 28:16-20; Luk.24:36-53; Yu.20:19-23; Elç.1:6-11)

İncil'de yazanlar;

"İsa onlara şöyle buyurdu: "Dünyanın her yanına gidin, Müjde'yi bütün yaratılışa (yaratıklara - BN) duyurun. (Tercüme hatası Almancada Kreatur=yaratıklar demektir - BN).... İman edip vaftiz olan kurtulacak, iman etmeyen ise hüküm giyecek (Almancada –verdammt. Lanetlenecektir - BN)… İman edenlerle birlikte görülecek belirtiler şunlardır: Benim adımla cinleri kovacaklar, yeni dillerle konuşacaklar, yılanları elleriyle tutacaklar. Öldürücü bir zehir içseler bile, zarar görmeyecekler. Ellerini hastaların üzerine koyacaklar ve hastalar iyileşecek Rab İsa, onlara bu sözleri söyledikten sonra göğe alındı ve Tanrı'nın sağında oturdu." (Mar.16: 15-19)

İşte budur kutsal görevin kutsal bir şekilde sonlandırılması. Öğrencilere düşen görev, Müjdeyi (Evangelium-Hıristiyanlık) bütün "yaratıklara" duyurmak; bu dini yaymak. Bu "Müjdeye" inananlar kurtulacak, (Häristiyan olacak) inanmayanlar "lanetlenecek". Bugün bu mantığa göre hareket ederseniz, Hıristiyanlığa inanmayan, onların dışındakiler lanetli insanlardır. Yani ateistler, Yahudiler, Müslümanlar, Hindular, Şamanistler hepsi Hıristiyanlığa göre lanetlidir, Müslümanların deyimiyle "kafir"dir. Bugün Hıristiyanlığın lideri Papa'ya sorsanız en yüce toleranslı kendisidir. En hoşgörülü din kendi dinidir.

Bir de "Müjdeye" iman edenlerde görülecek belirtiler var ki, Isa adıyla „cinleri kovacaklar, yeni dillerle konuşacaklar, yılanları elleriyle tutacaklar. Öldürücü bir zehir içseler bile, zarar görmeyecekler. Ellerini hastaların üzerine koyacaklar ve hastalar iyileşecek" Nelere muktedir olacakmış Hıristiyanlığı kabul edenler! Cin kovmayı bir kenara bırakalım. Zehiri de papazlar içsin! Şu hasta iyileştirme işi pek fena bir fikir değil! Ama bugün yeryüzünde 1 milyar üzerinde olan inançlı Hıristiyanların hatırı sayılır derecede çoğunluğunun yoksulluk, açlık, çaresizlik, hastalık yaşadığı bilinen gerçeklerdir. Elleri hep birbirlerinin üzerinde olmasına rağmen hasta hıristiyanlar derman bulabilmiş değil. En inançlıla-

rından ABD'de bile milyonlar Obama gelene kadar zorunlu-genel hastalık sigortasına bile sahip değillerdi. Ama her pazar kiliseye gidip dua etmelerine, inançlı Hıristiyan olmalarına rağmen bela başlarından eksik olmamıştır ve olmuyor da.

"Müjde" ye inananlarda görülecek belirtiler, kerametler doktora, ilaca, hastahaneye tedaviye ihtiyacı kökten hâl etme palavrası, masalımsı bir anlatım olarak kutsal kitap İncil'de kalsın. Bu uyuşturucu „zehir"den içenler için panzehiri yaymak ta bizim becerimiz olsun!

Bizce, göğe alınan İsa, Rab'in sağında sağcı olarak bizden, insanlıktan uzak kalsın yeter! Başka ihsan istemeyiz!

LUKA İNCİL'İ

Bu İncil ile ilgili olarak başlangıçta şunları yazmıştık:

" LUKA İncili; Yahudi olmayan bir aileden gelen, doktor ve ressam olduğu söylenen Antakya'lı Lukas, Pavlos'un arkadaşı-doktoru ve öğrencisidir. Pavlos'ta Petrus'un tanıdığı olarak bilinir. Lukas'nın ikinci ve hatta 3. ağızlardan edindiği bilgilerle bu kitabı yazdığı ileri sürülür. Yazıldığı tarih olarak MS 80-85 yılları arasındadır. 24 Bap/Sure ve 1151 ayetten oluşmaktadır. Isa'nın Kutsal Ruh ile bağını anlatırken Kutsal Ruhu öne çıkarır. Kusursuz insan ve tanrının bilgeliğini Isa'da arar. Aynı zamanda Baba-Oğul-Kutsal Ruh üçlemesi bu kitapta açıklanır… Eski Yunancada Luka aydınlık ve temiz anlamına gelmektedir. " (Bkz. Güney sayı: 52 , sf: 42)

Hemen girişte söylenenler:

"Sayın Teofilos, Birçok kişi aramızda olup bitenlerin tarihçesini yazmaya girişti. Nitekim başlangıçtan beri bu olayların görgü tanığı ve Tanrı sözünün hizmetkârı olanlar bunları bize ilettiler. Ben de bütün bu olayları ta başından özenle araştırmış biri olarak bunları sana sırasıyla yazmayı uygun gördüm… Öyle ki, sana verilen bilgilerin doğruluğunu bilesin." (Luk.1: 1-4)

Yukardaki alıntı, bizim bu Incil ile ilgili Hıristiyanlığa başlarken vermiş olduğumuz bilgiyi onaylayan bir anlatımdır.

Bu bilgi, bizlere Lukas'ın görgü tanığı olmadığını bilmemize yarıyor. Anlaşılan Lukas ta dinleyenlerden, kendinden önce yazılanları okuyup, hepsini değerlendirdikten sonra yorumlayıp yazanlardan biridir. Bu anlamda Lukas'ın yazdıklarının kendi yorumuna dayandığı, buna rağmen Hıristiyanlığın en yüksek kurumları tarafından kabul edilen Kutsal İncil'lerden biri olduğu bilinmelidir.

Yukarda "sayın Teofilos" diye hitap edilen kişi Romalı saygın bir şahsiyet. O devirlerde kitap yazanlar yazdıkları eseri yörenin ve dönemin ileri gelen kişilerine adarlarmış. Lukas ta hem bu Luka İncil'ini hem de söylentiye göre "Elçilerin İşleri" adlı kitabı bu kişiye adamıştır. Zaten Elçilerin İşleri adlı Kitap'ın girişinde;

" Ey Teofilos, İlk kitabımda İsa'nın yapıp öğretmeye başladığı her şeyi, seçmiş olduğu elçilere Kutsal Ruh aracılığıyla buyruklar verip yukarı alındığı güne dek olanları yazmıştım." (Elç.1: 1-2)

söyledikleri, bunu doğrular. Burada bahsettiği ilk kitap Luka İncil'idir.

Yahya'nın Doğumu Önceden Bildiriliyor

Incil'de yazanlar;

" Elizabet kısır olduğu için çocukları olmuyordu. İkisinin de yaşı ilerlemişti. Melek, "Korkma, Zekeriya" dedi, "Duan kabul edildi. Karın Elizabet sana bir oğul doğuracak, adını Yahya koyacaksın… Sevinip coşacaksın. Birçokları da onun doğumuna sevinecek... O, Rab'bin gözünde büyük olacak. Hiç şarap ve içki içmeyecek; daha annesinin rahmindeyken Kutsal Ruh'la dolacak… Zekeriya meleğe, "Bundan nasıl emin olabilirim?" dedi. "Çünkü ben yaşlandım, karımın da yaşı ilerledi." Melek ona şöyle karşılık verdi: "Ben Tanrı'nın huzurunda duran Cebrail'im. Seninle konuşmak ve bu müjdeyi sana bildirmek için gönderildim." (Luk.1: 7-19)

Bu Yahya, Matta ve Markos Incil'lerinde İsa'yı vaftiz eden ve Romalılar tarafından kafası kesilen Vaftizci Yahya olmalı. Önceki incelediğimiz Incil'lerde yoktu. Yahya'nın doğumunun kutsallaştırılmasının tek mantıki nedeni, İsa'yı vaftiz etmesidir diye düşündük. Yukarda anlatılan masalın başka bir versiyonunu Musa döneminde Ibrahim Peygamber ile karısı Sara 90'lı yaşlarında doğum yapmasını bize hatırlattı. Tek fark var, o da Elizabet'in kısır olması. Ama Sara'dan daha keramet yüklü ki, hem „yaşlı" hem de "kısır". Tüm kitap boyu varolacak olan tanrının meleği Cebrail elçi olarak bu işi hâl etmeye gelmiş. İbrahim peygamber olayında elçi yoktu, işler direk Rab'in ile hâl ediliyordu.

Laflar arasına sıkıştırılmış „Hiç şarap ve içki içmeyecek; daha annesinin rahmindeyken Kutsal Ruh'la dolacak" sözlerin Kutsal Ruh'la doldurulması neyse, şarap içmeyeceğine doğmadan vurgu yapılmasının anlamı ne? İsa, şarap içmeye karşı değil, Hıris-

tiyanlıkta böyle bir yasak ta yok ki! İslam buran mı-etkilendi acaba?

İsa'nın Doğumu Önceden Bildiriliyor

İncil'de yazanlar;

" Melek Cebrail'i Celile'de bulunan Nasıra adlı kente, Davut'un soyundan Yusuf adındaki adamla nişanlı kıza gönderdi. Kızın adı Meryem'di… Onun yanına giren melek, "Selam, ey Tanrı'nın lütfuna erişen kız! Bak, gebe kalıp bir oğul doğuracak, adını İsa koyacaksın… O büyük olacak, kendisine 'Yüceler Yücesi'nin Oğlu' denecek. Rab Tanrı O'na, atası Davut'un tahtını verecek.… Meryem meleğe, "Bu nasıl olur? Ben erkeğe varmadım ki" dedi. … Melek ona şöyle yanıt verdi: "Kutsal Ruh senin üzerine gelecek, Yüceler Yücesi'nin gücü sana gölge salacak. Bunun için doğacak olana kutsal, Tanrı Oğlu denecek… Bak, senin akrabalarından Elizabet de yaşlılığında bir oğula gebe kaldı. Kısır bilinen bu kadın şimdi altıncı ayındadır… Tanrı'nın yapamayacağı hiçbir şey yoktur."… "Ben Rab'bin kuluyum" dedi Meryem, "Bana dediğin gibi olsun." Bundan sonra melek onun yanından ayrıldı." (Luk. 1: 26-38)

Elisabet'e hamileliğini muştulayan Cebrail, daha sonra kutsanan Meryem' e gidiyor; ona da İsa'yı doğuracağını bildiriyor… Hıristiyanlığın Meryem Ana'sı olarak anılan Isa'nın taşıyıcı anasının hamile kalışı ile ilgili anlatım üzerinde durmuştuk. Doğmadan ödüllendirilme Musa'da da vardı. Elbette Davut'un tahtı ile ödüllendirme çok yüksek bir mertebedir. Bahsi geçen Davut'un onbinleri öldüren, komşusunun karısını ayartan, ondan Yahudilerin en büyük kralı Süleymanı hamile bırakan vs. olduğunu anlatmıştık. Merak eden dönüp Musa dönemine bakabilir. Burada Musa'dan farklı olarak Isa'nın anası da kutsanmaktadır. Tabii bu arada Elisabet'in de bu kutsanmadan nasibini aldığına şahit oluyoruz. Bakire Meryem ile ilgili bu anlatım şekli, yaşlı ve kısır Elisabet ve kocası ile ilgili anlatılanlar Matta ve Markos Incil'lerinde yoktur.

Yukarda "Tanrı'nın yapamayacağı hiçbir şey yoktur" denmesine rağmen Meryem Ana "Bana dediğin gibi olsun" demeseydi, ne olurdu? Bizce Rab'in kısırları ve yaşlıları hamile bırakma işiyle uğraşacağına, yapacaksa ve gücü yetiyorsa, en hayırlı işi mevcut olan "adaletsizliğe" son vermek olsun! Olmaz; çünki O'nun adına konuşanlar varolan adaletsizliğin sorumluluğunu da O'na yüklüyorlar! O istedi, böyle oldu diyorlar!

Meryem, Elizabet'i Ziyaret Ediyor

Incil'de yazanlar;

"Elizabet Meryem'in selamını duyunca rahmindeki çocuk hopladı. Kutsal Ruh'la dolan Elizabet yüksek sesle şöyle dedi: "Kadınlar arasında kutsanmış bulunuyorsun, rahminin ürünü de kutsanmıştır!.. Nasıl oldu da Rabbim'in annesi yanıma geldi? … Bak, selamın kulaklarıma eriştiği an, çocuk rahmimde sevinçle hopladı…. Kuşaklar boyunca kendisinden korkanlara merhamet eder, Aç olanları iyiliklerle doyurdu, Zenginleri ise elleri boş çevirdi." (Luk.1: 41-53)

Niye ziyaret ettiği pek anlaşılmıyor. Birbirlerini kutsamak, doğmadan kutsananları Rab'in ilan etmek içindir. Burada ilginç olan kadın en önemli doğurma eylemiyle dua-kutsanma işinin iç içe sokulmasıdır. Rab'inin „Kuşaklar boyunca kendisinden korkanlara merhamet" etmesi neyi değiştirdi? Açlar ne zaman doydu?, açların açlığı „zenginlerin" varlığından kaynaklanmıyor mu? Rab'in „zenginleri" eli boş çevirmedi; bilakis, „kimde varsa, ona daha çok verilecek. Ama kimde yoksa, elindeki de alınacak." (Mar.4: 25) demedi mi? Dili olan konuşuyor, eli kalem tutan yazäyor misali isteyen istediğini yazmış! Zaten Lukas'än yazdäklarä "Sayın Teofilos"un äsmarladäklarä olsa gerek!

Yahya'nın Doğumu

İncil'de yazanlar;

"Sekizinci gün çocuğun sünnetine geldiler. Ona babası Zekeriya'nın adını vereceklerdi... Ama annesi, "Hayır, adı Yahya olacak" dedi... Zekeriya bir yazı levhası istedi ve, "Adı Yahya'dır" diye yazdı. Herkes şaşakaldı… O anda Zekeriya'nın ağzı açıldı, dili çözüldü. Tanrı'yı överek konuşmaya başladı." (Luk.1: 59-64)

Yahudilerdeki sünnet geleneğinde, daha çocuk bebek iken yapıldığını önceden anlattık. Çocuğun ismi ile ilgi tartışmada "herkesin şaşırmasının" sebebi erkeğin egemen olduğu bir toplumda nasıl olur da kadın erkeğe itiraz etmesidir. İsmin ne olacağının kıymeti harbiyesi olmamasına rağmen kutsal kitapta bu tür ayetlerin olmasının ve böyle bir ailenin kutsal kitapta masal olarak anlatılmasının ne değeri, hangi kutsallığı var? Büyük ihtimalle Lukas Vaftizci Yahya'ya yakışan bir geçmişi gerekli görmüş ve bu İncil'i yazarken bu ihtiyacı yerine getirmiştir.

Zekeriya'nın Şükran İlahisi

Incil'de yazanlar;

"Çocuğun babası Zekeriya, Kutsal Ruh'la dolarak şu peygamberlikte bulundu:... "İsrail'in Tanrısı Rab'be öv-

güler olsun! … Çünkü halkının yardımına gelip onları fidyeyle kurtardı " Eski çağlardan beri Kutsal peygamberlerinin ağzından bildirdiği gibi, Kulu Davut'un soyundan Bizim için güçlü bir kurtarıcı çıkardı; Düşmanlarımızdan, Bizden nefret edenlerin hepsinin elinden Kurtuluşumuzu sağladı. Nitekim bizi düşmanlarımızın elinden kurtaracağına Ve ömrümüz boyunca Kendi önünde kutsallık ve doğruluk içinde, Korkusuzca kendisine tapınmamızı sağlayacağına dair Atamız İbrahim'e ant içerek söz vermişti. Çocuk büyüyor, ruhsal yönden güçleniyordu. İsrail halkına görüneceği güne dek ıssız yerlerde yaşadı." (Luk.1: 68-80)

Kimden kurtarıyor, düşman kim? Romalılar mı? Fidye kime gidiyor, tehdit eden, ya da fidye isteyen kim? Neden Musa'ın Rab'i gibi onları yerle bir edip kurtuluş işini hal etmiyor! ... "Güçlü kurtarıcı" eğer İsa ise sonradan görüyoruz ki, O'nu da çarmıha geriyorlar. Rab'in diye bahsettikleri İsa mı? "Kulu Davut'un soyundan" denildiğine göre İsa olsa gerek! O daha doğmadı ki! Doğmamışa yüklenen görev! Yoksa Yahya mı? Ama O İsa'nın yerine konulamaz ki! Bizce gelişi güzel boş laflar. Anlaşılan Zekeriya iki kelamla hemen peygamber ilan ediliyor. Peygamberlik o dönemde bu kadar ucuzmuş demek! Doğmayan çocuk büyüyor! "İsrail halkına görüneceği güne dek ıssız yerlerde yaşadı. " denilirken anlatılmak istenen öldürülmesi korkusu ise; o korku Matta ve Markos Incil'lerinde doğduktan sonrası için anlatılan masal idi.

BÖLÜM 2

İsa'nın Doğumu

(Mat.1: 18-25)

İncil'de yazanlar;

"O günlerde Sezar Avgustus bütün Roma dünyasında bir nüfus sayımının yapılması için buyruk çıkardı… Böylece Yusuf da, Davut'un soyundan ve torunlarından olduğu için Celile'nin Nasıra Kenti'nden Yahudiye bölgesine, Davut'un kenti Beytlehem'e gitti… Orada, hamile olan nişanlısı Meryem'le birlikte yazılacaktı. Onlar oradayken, Meryem'in doğurma vakti geldi ve ilk oğlunu doğurdu. Onu kundağa sarıp bir yemliğe (ahır - BN) yatırdı. Çünkü handa yer yoktu." (Luk.2: 1-7)

Bu sorunu 8. Bölümde anlatmıştık. Tekrara gerek yok. Burada doğan çocuğun Meryem Ana'nın ilk oğlu (ilk çocuğu değil mi?) olduğunun söylenmesi ilginç. Bu çocuğu "bakire" doğurduğuna vurgu yapmak için yapılan bir tespit mi? Meryem'in başka çocukları/oğulları da mı var?

Çobanlar ve Melekler

İncil'de yazanlar;

"Aynı yörede, sürülerinin yanında nöbet tutarak geceyi kırlarda geçiren çobanlar vardı… Rab'bin bir meleği onlara göründü ve Rab'bin görkemi çevrelerini aydınlattı. Büyük bir korkuya kapıldılar... Melek onlara, "Korkmayın!" dedi. "Size, bütün halkı çok sevindirecek bir haber müjdeliyorum: Bugün size, Davut'un kentinde bir Kurtarıcı doğdu. Bu, Rab olan Mesih'tir... Birdenbire meleğin yanında, göksel ordulardan oluşan büyük bir topluluk belirdi. Tanrı'yı överek, "En yücelerde Tanrı'ya yücelik olsun, ... Yeryüzünde O'nun hoşnut kaldığı insanlara Esenlik olsun!" dediler. Aceleyle gidip Meryem'le Yusuf'u ve yemlikte yatan bebeği buldular. Çobanlar, işitip gördüklerinin tümü için Tanrı'yı yüceltip överek geri döndüler. Her şeyi, kendilerine anlatıldığı gibi bulmuşlardı." (Luk.2: 8-20)

Şimdi burada çobanların ne işi var demeyin! O kadar han, ev, yurt vs. dururken neden ahırda doğum yaptırmışlar? Çobanların da mutlaka bir hikmeti vardır! Anladığımız kadarıyla buradaki çobanlar, Musa'ya rakip olsun diye kondurulmuştur! Musa da çobanken O'na peygamberlik haberi gelmedi mi? Bu defa haberi (müjdeyi) Rab'in meleği çobanlara bildiriyor. Bu bildirim sırasında, Musa'daki korkunun aynısıyla çobanlarda karşılaşıyoruz. Musa'dan farklı olarak görünen Rab'in kendisi değil, melekleridir. Getirdikleri haber ise; „Davut'un kentinde bir Kurtarıcı doğdu. Bu, Rab olan Mesih'tir" Rab, Rab'in doğduğunu çobanlara Rab'in bir meleği aracılığıyla bildiriyor. Ne acayip bir haber değil mi? Zorlamaya gerek yok. Tanrı tanrısının doğduğu „müjdesini" çobanlara meleği aracılığıyla haber veriyor!

Meleğin yanında beliren göksel ordularda neyin nesi? Galiba olayın önemine yapılan vurgunun daha etkileyici olması içindir. Yoksa dam üstünde saksağan misali duruyor.

Çobanlar da fena değilmiş, melekler söylemeden Isa'nın hangi ahırda doğduğunu hemen bilmişler. Elleriyle koymuş gibi bulmuşlar. Belki onlar da kutsanmış olmalılar. Yoksa, hangi yemlikte (ahırda) bebeğin olduğunu/doğduğunu nerden bilecekler! … Ya da çobanlara ayan olmuştur! Bir ihtimal çobanlar da birer melek. Iyi bir üvey baba misali, marangoz Yusuf Meryem'le birlikte kendinden olmayan bebeğin başında. Masal işte ne diyeceksin!

Bir dahaki sayıda Lukas İnciline devam edeceğiz..

Hemşirelik

Yasemin GÜLMÜŞ

Katsal Dergisi Yayın Kurulu üyesi ve yazarı
Diyarbakır Eğitim ve Araştırma Hastanesi Anestezi Yoğun Bakım Hemşiresi

Bu bahar da yine bir gün gülümseyecek güneş bize,sonra yağacağız hep beraber tükenmiş ümitlerimize.

Önemli günler vardır,kutlanan haftalar.Ve sonra hakları unutulmuş,emeği hiç hatırlanmayacak yorgun topuklar, göz önünde belirmiş mor halkalar.

Oysa dışarıdan bakılınca ne de cıvıl cıvıl ne de kıpır kıpırdırlar,sanki önlerine çıkan herkese boncuk dağıtır gibi değil mi?Yok öyle sizin gördüğünüz gibi değil hemşireler,çok duygulu, çok hassastırlar.Kimi yazar,kimi çizer,kimi gitar kursuna, kimi tiyatrosuna gider.Yaşadıkları yorgun tempoya inat çoğu da sanatçıdırlar.

Sizler gün doğumuna sıcacık yataklarınızdan uyanırken, onlar için fark etmez ay mıydı doğan,güneş mi?Sabahını beklerler nöbetin.Sonra bir teslim telaşı eve gitmek isterler.Çünkü erken saatte babası işe gitmiş, evde yalnız uyuyan çocukları onları bekler.Evde de bitmez bir türlü koşuşturmaca.Çünkü onlar gözü arkada gittikleri nöbetlerde kendine yumurta kırmaya çalışan çocukların annesidirler. Eştirler,emekçidirler,yeri geldiğinde kendi kadınlıklarıyla bile yarışan,evini ayakta tutandırlar.

Ne var ki çoğunun içinde aynı hasret: "24 saat nöbet boyunca akılları arkada kalmadan çocuklarını bırakabilecek bir kreş,hemen işe gittikleri yolda bir köşe başında."

Karıştılar artık son dönem atamalarda.Bay bayan fark etmez,hepsi emekçi, hepsi nöbetçi.Ne savaştıkları mikroplar yıldırır,ne yorgunluktan sızlayan topukları.Hepsi ayakta sabahlar omuz omuza bir ordu gibi.

Kimi çocuk hastasına anne olur,kimi bir bacı,bir kardeş gibi.Ne tedavisi aksasın hastasının,ne bakımı hiçbir gece.İyi de bunların yıpranma payı nerede?

Son yıllarda 4-B kaderi olmuş çoğunun,kazanmışlar sınavı atanmışlar 4-B'li diye. Çoğunun eşi gelememiş,zoraki sütten kesilmiş bebekler memlekette anneannede.Gözü yaşlı hemşire ateşlendiğini duyunca bebeğinin, ağlayarak sabahlar nöbette.İyi de bu hemşirenin kazandığı paranın lezzeti nerede?

Çok çalışıp emek vermişler üniversiteye.Mezuniyet zor bir yokuş tırmanılması tırnak kemirten. Ama verilmemiş akademik bir statü,verilmemiş bir fakülte sıfatı.Onların okulu halâ yüksek okul.

Kimse onların verilmemiş haklarının haberdarı olmasın ne çıkar,ister meslek olsunlar,ister yardımcı sağlık hizmetlisi. Kendileri kutsiyetlerinin nasıl da farkındalar.Bertaraf ederler çalışırken bütün bunları.Eli öpülesi melek olurlar,gözleri içten gülümser yaşlı hastasını taburcu ederken ve severken hasta olmuş bebeklerimizi.

Onlar kendilerine vuran yaş yasasına inat,yitirilmiş emeklilik ümitlerine savururlar her zaman genç kalan emeklerini.Ne çalıştıkları kadar daha çalışmaları gerektiğini umursarlar ne de hayal edilen gelmeyecek emeklilik günlerini.

Bizlerin bir gün dayanamayacağımızı dile getirip durduğumuz hastane kokusunun içinde büyürler, yoğrulup,kendileri de o koridorlarda yetişkin olurlar.Tam olgunlaşıp dışarıyı koklayacakken sonunda bu defa kendi sağlıkları sekte vurur hayatlarına. Emeklilik dedikleri geç de olsa gelse de, o hastane senin bu hastane benim doktor doktor dolaşırlar. Kiminin emekleri varis olmuş bacaklarında,kiminin kalbi tekliyor, unutamamış onca bitkin eden nöbetleri.

Her bahar bir gün gülümser güneş onlara sonra yine karışır emekleri unutulmuşluğa uğramış haksızlıklara.Peki ya hangi gün mü bunların günleri?

"12 Mayıs Hemşireler Günü "var ya işte.

Bu yıl da bahar gelecek yine,hemşirelerimiz hatırlanacak Mayıs'ın 12'sinde.Sonra yağacağız hep beraber, pankartlara yazılmış ümitlerimizle, bir işçi, emekçi yürüyüşünde.

Güneşin emeklerin üzerine apaydın doğduğu bir dünya hayalimle:"Ne mutlu insan sağlığı için çırpınan emekçi hemşire ellere."

ELEŞTİRİ (VE İFADE) ÖZGÜRLÜĞÜ: V. S. NAİPAUL VAKASI

Temel DEMİRER

"Konuşulmayan şey
tam olarak düşünülemez."*[1]*

Neo-liberal saldırganlığın küresel planda tökezledikçe otoriterleştiği güzergâhta dinsel fanatizmle taçlandırılmış hassasiyet faşizminin sıradanlaşarak, olağanlaştırıldığı bir kesitten geçiyoruz.

Sanal demokrasi buharlaşırken; özgürlüklerin de hayalete dönüştüğü koordinatlarda Voltaire'in 1770'te bir din adamına yazdığı mektuptaki, "Monsieur l'abbé, je déteste ce que vous écrivez, mais je donnerai ma vie pour que vous puissiez continuer à écrire/ Bay rahip, yazdıklarınızdan nefret ediyorum, ancak yazmaya devam edebilmeniz için hayatımı veririm," haykırışı yine ve bir kez daha anımsanmalıyken; Kürtçe ifadesiyle, "Tu rêxistinek, tu serokek, tu ramanek, tu alayek, tu axek, tu bawerî û tu partîyek her wekî din ji mirov hê nehêjatir e/ Hiç bir örgüt, hiç bir lider, hiç bir düşünce, hiç bir bayrak, hiçbir toprak, hiç bir inanç, hiç bir parti vs insandan daha değerli olamaz," gerçeğin de altı özenle ve defalarca çizilmelidir…

Çünkü eleştiri (ve ifade) özgürlüğüne ilk sırada, "Ama"sız, "Fakat"sız yer vermeyen hiçbir özgürlük gerçek özgürlük olarak nitelenmeyi hak edemez…

Bu bağlamda ele alınması gereken, eleştiri (ve ifade) özgürlüğü konusundaki vahim ihlâllerden olgulardan birisi de V. S. Naipaul vakasıdır…

SORU(N) NE?

Hatırlayın! Hilmi Yavuz, "Yazar dostlarımız, Müslümanları aşağılayan V.S. Naipaul'le yan yana oturmayı nasıl içlerine sindirecekler?" diye sormuş ve ardından büyük bir gürültü kopmuştu.

Beşir Ayvazoğlu'nun, "Sahi, Sir Vidia bu kadar konuşulmayı hak ediyor mu?" provokatif çanak sorusu eşliğinde Nobel'li yazar Naipaul'un Avrupa Yazarlar Parlamentosu'na katılımı, Müslümanların "kimlik imhası çabalarını sömürgeci yönetimlerin geçmişteki çabalarından daha vahim bulduğu" şeklindeki görüşlerinin yol açtığı tepkiler üzerine gelişi engellendi.

Bunda Hilmi Yavuz'un kilit rolü küçümsenmemelidir!

Ahmet Hakan'ın haklı benzetmesiyle: "Aktolgalı beylerbeyi Hilmi Yavuz haykırdı: "Hedef Naipaul'dur, ilerle!"

Yandaş medya ortalığı tozu dumana kattı.

Ve sonunda Naipaul denilen "Nobel'li kefere'nin Türkiye topraklarına girişi engellenmiş oldu.

Ne diyelim?

'Zafer inananlarındır' mı diyelim?

'Gazanız mübarek olsun' mu diyelim?

'Gaza' ve 'Zafer' tamam da...

Cevaplanması gereken bir soru ortada kaldı.

Soru şudur:

9 yıldır Naipaul'u radarında tutan, Naipaul hakkında makaleler yazan, en son Naipaul kampanyası başlatan, televizyonlarda Naipaul ile ilgili tartışmalara giren Hilmi Yavuz, acaba Naipaul'u okudu mu?

Hilmi Yavuz'un Naipaul hakkında yazdığı makalelere bakıyoruz, televizyon tartışmalarında söylediklerine kulak veriyoruz. Vardığımız sonuç hep şu oluyor: Hilmi Yavuz, Naipaul'u okumamış.

Naipaul hakkında hep ikinci kaynaklardan alıntı yapıyor, temel metinlere hiç referans vermiyor."

KİTABI OKUNMADI!

İstanbul'da istenmeyen adam ilan edilen V.S. Naipaul'un 'İnananlar Arasında' kitabı için çok şey söylendi ve yazıldı. Ama görünen o ki kimse bu kitabı okumadı!

Acı ama gerçek bu!

"Dijital Çağda Edebiyat" başlıklı komisyonun moderatörü, yazar Cem Akaş, Avrupa Yazarlar Parlamentosu'ndaki (AYP) görevinden istifa ettiğini açıkladı. Akaş, yaptığı yazılı açıklamada, "Hilmi Yavuz, hayatında Naipaul okumamıştı. Gazete köşesinde 2001'de yazdığı Naipaul yazısını, Rana Kabbani adlı Suriyeli yazarın Naipaul incelemesine dayanarak kaleme almıştı. Aynı yazıyı 2010'da, aradan geçen zaman içinde Naipaul'u yine okumamış olarak, AYP vesilesiyle yeniden yayımladı. Cihan Aktaş, Naipaul'u okumadığı gibi, Kabbani'yi de okumamıştı. O da protestosunu, Yavuz'un Kabbani'den cımbızladığı alıntılara dayanarak yaptı," diyordu…

Aslı sorulursa "Hilmi Yavuz adlı şairimizin 'entelektüel kalibresini' de hiç okumadığı belirtilen Naipaul hakkında söylediklerinden sonra görmüş olduk. Kendisi bu yaklaşımı ile İslâmi kesimin fikir özgürlüğü konusundaki temel güdülerini de dolaylı yoldan ifşa etmiş oldu.

Sonuçta, İslâmi kesimin 'aydınları' bunu yaparsa, din adına bir sergi açılışına saldıran eli sopalı cahil bir güruhun neler yapabileceğini tahmin etmek güç değil. 1993'te 33 aydın ile 2 otel çalışanının böyle bir güruh tarafından yakılarak öldürüldüğü Sivas katliamı da burada kaçınılmaz olarak akla geliyor.

Uzun lafın kısası, gerçekten -iddia edildiği gibi- 'ileri demokrasiye' doğru mu ilerliyoruz, yoksa bu kisve altında bizim için başka şeyler mi hazırlanıyor, Türkiye için bu sorunun önemi bizce giderek artıyor."*[2]*

SORU(N)LAR!

Öncelikle Nedim Gürsel'in, "İslâmı eleştirmek ne zamandan beri aşağılanacak ya da kabullenilmez bir davranış oldu?" sorusunun…

Mario Levi'nin, "Bize çok ters gelebilir ama kendi görüşlerimizin meşruiyeti için karşıt görüşlerin de varlığına saygı göstermeliyiz," önerisinin…

Murat Uyurkulak'ın, "Kusturica ve Naipaul gibi zatlar risksiz bir alanda duruyor, çemkirmek rahat iş. Yanı başımızda Kürtlerin anasını ağlatıyorlar," saptamasının… altı özenle çizilmelidir…

Kaldı ki Ali Şimşek'in ifadesiyle de yazar, "parazit dememiş"!

"Hilmi Yavuz dedi diye doğru kabul ettik. Aslında V. S. Naipaul, doğrudan 'Müslümanlar parazittir' dememiş. Yani muhafazakâr-milliyetçi basının üzerine atladığı ve pompaladığı 'parazit' sıfatının aslı yok.

Naipaul, Arap olmayan Müslüman ülkeleri gezip bu ülkelerdeki İslâmi köktencilik için 'parazit' demiş. Ayrıca Bülent Somay'ın 'NTV Soruyor'da belirttiği gibi, 'Müslümanlığa hakaret' ile 'Müslümanlara hakaret' ayrı şeyler. Bir grup Müslüman için parazit ifadesini kullanması daha da ayrı…

Naipaul vakasıyla karşı karşıyayız. Kendilerini sınıf ilişkilerini cımbızlayan kolay bir kültürelcilikle sarhoş eden sağ muhafazakâr aydınlar birden Sartre kesiliverdiler başımıza. Başta şairi azam Hilmi Yavuz olmak üzere…"

Bu tür ucuzluklarla gerçekten de tartışılması gereken "Naipaul üstüne geliştirilebilecek düzeyli bir tartışmanın önü kesildi. Bilgi ve hoşgörüden yoksun mutlak 'inanç' ağır bastı…"*[3]*

SALDIRGANLIK

Naipaul'u tartışmak yerine, Ona saldırıldı; kolektif linç histerisi yaşandı…

Özetle Naipaul "onur konuğu" olduğu Avrupa Yazarlar Parlamentosu'na gelemedi. "Linç", "ölçüsüzlük", "abes" olarak nitelenmesi mümkün atmosferde bir tür "entelektüel linç" hayata geçirildi…

Ezgi Başaran'ın, "Sömürge aydını deyiminin mucidi Edward Said yaşasaydı sormak isterdim; 'kendine Müslüman aydın' diye de bir tip olabilir mi?

Yoksa bu bir oksimoron mudur?" sorusu eşliğinde "Naipaul'a, yapılanların bana 'Kuzuların Sessizliği' filmini hatırlattığını itiraf edeyim.

Ha 'Kuzuların Sessizliği'nde anlatılan Dr. Hanibal Lecter, ha Naipaul! Dr. Lecter insan eti yiyen bir ruh hastası, bir katildir ve bir hapishaneden diğerine özel bir uçakla taşındığı sahne gerçekten unutulmazdır, seyrederken insanın tüyleri ürperir..

İneceği uçağın dört bir yanını sarar özel güvenlik birimleri. Dr. Lecter'in yüzünde gözlerini açıkta bırakan ama ağzını ve burnunu kapatan demirden bir maske vardır.

THY yetkilileri Naipaul hakkında yazılanları okumuş olmalılar ki, "bu tehlikeli yolcuyu Türkiye'ye getirmek kolay da nasıl koruyacağız?" diye telaşa kapılmışlar.

Yetkililer güvenlik tedbirleri uygulamak için organizasyonu düzenleyenleri aramışlar.

Oysa El Beşir Türkiye'ye geldiğinde böyle bir korku yaşanmadı.

Soykırım suçlusu El Beşir elini kolunu sallaya sallaya Türkiye'ye geldi ve gitti.

Bir yazarı, bu tarz bir infazla karşı karşıya bırakmak, onu kendini tanıyamaz hâle getirmek, korkunç bir şey. Bu manzaraya her ne gerekçeyle olursa olsun, katkıda bulunanların samimiyetle davrandıklarına ve meselelerinin sömürge aydını olarak suçladıkları Naipaul'a karşı, 'Doğu'dan, yana tutum almak olduğuna zerre kadar inanmıyorum…

Ey Naipaul'a linç törenine kalemleriyle katkı sunanlar, sorarım size, Batı sömürgeciliği döneminde, hangi sömürge halkın kendisi de, dili de, kültürü de yüzyıl boyunca sistemli olarak inkâr edildi?

Hangi sömürgeci ülke, sömürgeleştirdiği bir halkı yüzyıl boyunca yeryüzünden silmek için yığınla proje-program tasarlayıp durdu, katliamlar yaptı?

Ve yeryüzünde nerede, milyonlarca insanın konuştuğu bir dil, XXI. yüzyılda bile, mahkeme kayıtlarına 'bilinmeyen bir dil' olarak geçiyor?

Bu konulara dair yazılarınız, fikirleriniz hani nerede?"*[4]*

Gerçekten de bu tür aslî konularda "çıtı" çıkmayanlara ilişkin olarak Murat Uyurkulak'ın, "Bu tertemiz ruhlu, prensip müptelası, hayatı mazlumları müdafaa etmekle geçmiş, düzgün ve meşru sanatçı tespit uzmanı zatlara parlamentolarında muvaffakiyetler temenni ediyorum. Sadece Müslümanlar değil, işçiler, emekçiler, kadınlar, çocuklar, Kürtler, Aleviler, eşcinseller vs. de onlara çok şey borçlu!" diye dalgasını geçtiği güruhun tutumu, olsa olsa "entelektüel sefalet"in "hassasiyet faşizmi" olarak adlandırılabilir.

Tam da bu saldırganlık karşısında anımsamadan/anımsatmadan geçmeyelim:

"Aydın" denen kişi çoğunluğun uydusu değildir, haklının yanında, zayıfın savunucusudur.

"Aydın", kendinden başkaları için sesini yükselten, kendi hassasiyetlerinin dışında kalanları da gözeten kişidir.

"Aydın", iktidara meydan okuyarak, sorun çıkartarak aydınlatandır.

Aydınlığı, çıkar hesabı bilmeden ve korkusuzca yayma cesaretidir.

Hakikât uğrunda her türlü fanatizme karşı savaşı göze alandır.

DİNSEL FANATİZM

"Fanatizme karşı savaş" bağlamında V. S. Naipaul konusunda çok önemli bir örnek verirsek… Ali Bulaç diyor ki!

"Dostumuz Hilmi Yavuz, haklı olarak İslâm dinine ve Müslümanlara ağır hakaretler yağdıran bu sömürge aydınını davet edenleri eleştirdi ve toplantıya katılacakların bunu içlerine nasıl sindireceklerini sordu.

Bunun üzerine Beşir Ayvazoğlu, Cihan Aktaş ve birkaç duyarlı yazar toplantıdan çekildiklerini açıkladı. Fakat davet edenler 'Bunda ne var, adam gelsin dinleyelim, çoğulculuk bunu gerektirir,' deyip olayın vahametini küçültmeye çalıştılar.

Mademki davet edenler dine saygılı muhafazakâr zatlardır. Bu tür benzer olayların tekrar yaşanmaması için genel kaideyi hatırlatalım, Kur'an'da ele alındığı şekliyle meseleyi tahlil edelim:

Müslümanlar zayıf oldukları Mekke'deyken, istemedikleri hâlde müşriklerin sohbetlerine katılır, bu arada Kur'an ve Hz. Peygamber (sas) hakkında yapılan alaycı konuşmalara kulak misafiri olurlardı. Bu sohbetlere müdahale etme imkânları yoktu, içleri acıyarak da olsa dinlemek zorunda kalırlardı. Medine'ye geldiklerinde de, onlardan bir bölümü, özellikle inancı henüz tam yerine oturmamış olup bazen kuşkuya düşenler bu sefer Yahudi hahamlar, münafıklar veya müşrik Araplarla sohbetlerinde benzer alaycı konuşmaları dinlerlerdi. Durum farklılaştığından -çünkü artık Müslümanlar güç ve

kuvvet sahibi olmuştu-, artık onlarla oturmak zorunda değildiler. İşte buna işaret etmek üzere şu ayet indi: 'O, size Kitap'ta: 'Allah'ın âyetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğinizde, onlar bir başka söze dalıp geçinceye kadar, onlarla oturmayın, yoksa siz de onlar gibi olursunuz,' diye indirdi.'*[5]*

Kur'an-ı Kerim, İslâm'ın kutsallarının alay konusu olduğu sohbetlere katılmayı yasaklamakta, bu sohbetlere tanık olanların hemen toplantıyı terk etmelerini emretmektedir. Yasaklanan, gayrimüslimlerle sohbet, fikri alışveriş, seviyeli ve zihin açıcı tartışma (dünya barışına, insanların huzur ve refahına zemin hazırlayacak müzakere ve muarefe) veya faydalı beşeri ilişki değil, İslâm'ın kutsallarının, (mesela Allah'ın birliği, Kur'an, Hz, Peygamber'in şahsiyeti, sahabeler, İslâm'ın hükümleri, inançları vb. konuların) alay konusu olmasıdır. Bunun 'hoşgörü'yle veya 'düşünce ve ifade özgürlüğü'yle ilgisi yoktur. Belli bir edeb dairesi içinde her düşünce dile getirilebilir, tartışılır. Ama alay, hakaret/tahkir, küçük düşürme başka bir şeydir.

Benim bildiğim, Naipaul eski Naipaul'dur. Davet edenler de, daveti savunanlar da hepimizi fazlasıyla rencide etmiştir."*[6]*

Dikkat edin Ali Bulaç, "4/Nisa, 140 (ve ayrıca 5/Maide, 57-58; 6/En'am, 68.)" suretlerini refere ederek, ifade özgürlüğünün sınırlanması gerektiği inancını bizlere dayatan bir fanatizmi de "alay, hakaret/tahkir, küçük düşürme başka bir şeydir" türünden "gerekçeler"e yaslamaktadır!

Ancak ifade özgürlüğü tartışması inançlara kurban edilemez!

Edilirse de, ifade ve düşünce özgürlüğünden söz etmek mümkün olamaz; olsa olsa, "hassasiyet faşizmi"nden söz edilebilir!

"HASSASİYET FAŞİZMİ"

Hilmi Yavuz da, Naipaul olayında "linç edildiği"nden söz ediyorsa da; bu fiili linçler ülkesindeki yaygın "hassasiyet faşizm(ler)i" için hiç uygun bir metafor değil; "Çünkü" diyor ve ekliyor Aslı Aydıntaşbaş:

"Hassas milletiz ya, memlekette bir 'hassasiyet faşizmi' almış başını yürüyor. İran halkını inim inim inleten Ahmedinecat'a, Sudan'da dünyanın tescil ettiği soykırımı organize eden Ömer el-Beşir'e tek laf etmeyen Türk aydını, iş Hint asıllı yazar V. S. Naipaul olunca aslan kesiliyor.

Kolay değil, hassasiyetlerimiz var. Güneydoğu'da 3000 boşaltılmış köy, binlerce faili meçhul cinayet olsa da; asıl Balkanlar'daki hassasiyetlerimiz o kadar kabarık ki, daha iki ay önce Yugoslav asıllı film yönetmeni Emir Kusturica'yı yaka paça attık memleketten…"

Kaldı ki Türkiye'ye gelmekten vazgeçen Nobel Ödüllü V.S. Naipaul daha 4 ay önce İstanbul'da bir panele katılmış ve Naipaul'u "istemeyenler" o zaman hiçbir eleştiride bulunmamıştı…

Hatırlanacağı üzere Naipaul İstanbul'da düzenlenen 'İstancool' etkinliğine katılmıştı. 2010 Ajansı'nın Temmuz ayında düzenlediği panele katılan Naipaul, kitabından okumalar yapmıştı.

Aralarında Hanif Kureshi, Gore Vidal gibi edebiyatçıların, Elif Şafak, Serdar Gülgün gibi yazarların da bulunduğu bu etkinliği de 2010 Ajansı üstlenmişti...

Naipaul 'A Writer's People: Ways of Looking and Feeling' adlı kitabından okumalar yaptı, 'Vogue' İtalya Genel Yayın Yönetmeni Franca Sozzani sorular yöneltti. Naipaul'un söylediği hiçbir söz sıkıntı yaratmadı. Adam geldiği gibi sessiz sedasız gitti.

Pek seçkin, dünyayı takip eden yazarlarımızın haberi olmadı!

Arif Dirlik'in ifadesiyle, "Bu olayda da yeni olan bir şey yok. Eleştirel entelektüel uğraş her zaman politik baskı ve kültürel bağnazlık (bunun özellikle dinsel çeşidi) karşısında savunmasız olmuştur. Baskı, farklı tarihsel bağlamlarda farklı biçimler almıştır. Çağımız, entelektüel özgürlükler, akılcı düşünce ve kültürel demokrasi alanlarında yüzyıllık mücadeleyle elde edilmiş kazanımları geriletmek isteyen kendine özgü bir anti-entelektüalizm biçimine sahip. Bu geriye dönüşün küresel çapta gözlemlendiğine dikkat etmek gerekiyor: şimdi Sarah Palin biçiminde karikatürize edilmiş olan ABD'deki Bush çetesinden, sözde Konfüçyüs Enstitüleri'nde karikatürize edilen Çin'deki Konfüçyüs işportacılarına, İslâm ve Hindu tutucularından, temsil ettiklerini iddia ettikleri karmaşık geleneklerin karikatürü hâline gelmiş olan Hilmi Yavuz gibilerine...

Eleştirel entelektüelin baskı görüyor olması zaten yeterince acı verici. Tüm bunları daha da buruk hâle getiren, kısmen eleştirel entelektüellerin, tüm bunların gündeme getirilmesinde oynadıkları rol... Naipaul hadisesi tipik bir örnek teşkil ediyor…"

Hepsi bu!

NAİPAUL KİMDİR?

Hayır buradan V. S. Naipaul'ün görüşlerini benimsediğim, savunduğum sonucu çıkarılmasın!

Naipaul'ün görüşlerini benimsediğim gibi, şiddetle karşı çıkıp, eleştiriyorum…

Naipaul vakasında savunduğum onun düşüncelerini özgürce ifade edebilme özgürlüğüdür…

Hızla sıralarsak: Vidiadhar Surajprasad Naipaul 1932'de Trinidad Tobago'da doğdu.

Az gelişmiş ülkeler üzerine kaleme aldığı eserlerle tanındı.

Seçtiği temalarla dikkatleri üzerine çeken yazar 2001 yılında Nobel Ödülü'nü kazandı.

İngiliz edebiyatının en önemli yazarlarından biri olarak gösterilen Naipaul, 'David Cohen Ödülü', 'Booker Ödülü' gibi birçok ödül aldı.

Edward Said ve Derek Walcott, Naipaul'ü yeni kolonyal (sömürgeci) dönemi savunmakla suçlamıştı.

Hint milliyetçiliğine de sempati besleyen bir yazar olarak biliniyor.

Yani "Naipaul, bu Hint kökenli İngiliz yazar, Hindistan'dan Venezüella'nın Kuzey doğusundaki minik Trinidad Adası'na göçmüş yoksul bir ailenin çocuğu. Doğduğu ve üniversite öğrenimi için İngiltere'ye gidinceye kadar yaşadığı yer de Trinidad. Yani, Hint kökenli, Trinidadlı bir İngiliz yazardan söz ediyoruz... Peki, neden İngiliz?

Herhâlde İngilizce yazdığından ve kendini İngiliz edebiyatına ait saydığından. Biyografisinde, İngiliz gazetesi The Times'ın 2008'de yayımladığı bir listede, onu 1945'ten o tarihe kadar en büyük elli İngiliz yazarı arasında yedinci sıraya koyduğunu okudum. Demek ki yazarın aidiyetinde, ait olduğu etnik köken dışında da ölçütler olabiliyor..."*[7]*

ÖZELLİĞİ

Gülçin Şenel'in, "Kitaplarında İslâmı aşağılayan, İslâm'a ve Müslümanlara hakaret eden, sömürgeci bir yazardır," diye betimlemeye çalıştığı yazar aslında Edward Said'in, "Sömürgeci aydın" tanımıyla tıpa tıp örtüşmektedir…

Onun için olumlu bir şey yazmam mümkün olmasa da, onun yazma ve konuşma, yani ifade özgürlüğünü -kendime rağmen olsa da- sonuna dek savunuyorum; buna karşı çıkanların karşısına dikiliyorum; biliyorum, Edward Said'de aynısını yapardı…

Çünkü… O eleştiriyordu… Kaldı ki "Naipaul sadece İslâm ülkelerini değil, kendi ülkesi olan Hindistan'ı da eleştirdi," Ömer Faruk Reca'nın da işaret ettiği gibi…

"V. S. Naipaul'un… kitaplar yazmak dışında ikinci en iyi yaptığı şey insanları kızdırmaktır. Veya, İngiliz bir gazetecinin sözleri ile 'Gerçekleri söyleyip düşman kazanmak.'

Bir zamanlar en iyi arkadaşlarından biri olan Paul Theroux'yu o kadar kızdırdı ki Theroux onu yerden yere vuran 376 sayfalık bir kitap yazdı. Başbakan iken Tony Blair'e 'korsan' dediği için 10 Downing Street'e davet edilmedi."*[8]* Vb'leri, vb'leri…

Kötücül zekânın nasıl bir şey olduğunu Naipaul'ün dilinde görüyordunuz. İran, Pakistan, Malezya ve Endonezya insanlarını o "kötücül zekâ" ile ince ince aşağılıyordu...

Kolay mı? Sömürgeleşmiş kalifiye bir beyin, efendisine tapan zeki ve sadık bir köle zihni vardı Naipaul'de...

Yalnız burada dikkat edilmesi gereken bir şey var... Naipaul kimilerinin sunduğu gibi bir "İslâm eleştirmeni" değildi. Naipaul'ün İslâm düşüncesine/ maneviyatına/ felsefesine/ doktrinine yönelik entelektüel tek bir eleştirisi yoktu!

Bunların yanında "Naipaul, sadece edebi eserlerinde sergilediği sömürgeci, misantropik görüşleri nedeniyle tartışmalı bir yazar değildi. İslâmcı radikalizmi kendince değerlendirmek üzere, İran devriminin hemen ardından dört Müslüman ülkeye yaptığı gezilerden derlediği 'Among the Believers' (1981) Müslüman dünya'yı son derece sığ ve aşağılayıcı biçimde değerlendiriyordu.

Üstelik, işin peşini bırakmayıp, daha sonra, bu ülkelere yeniden gitti ve benzer bir anlayışı sergilediği 'Beyond Belief' (1998) adlı ikinci bir kitap yazdı. Bu kitapların edebi hiçbir yönü yok.

Dahası, kimse tartışmalı kitaplarını okumadığı için farkında değil ama, Naipaul, bu kitaplarda sadece dindarları değil, hoşlanmadığı tüm fikirleri aşağılamak için vesileler buluyor. Pakistan ve İran'a ilişkin bölümlerde uzun uzun, bu ülkelerde karşılaştığı Marksist, solcu aydınlar, alaycı biçimde konu ediliyor…"*[9]*

NİHAYETİNDE!

Nihayetinde!

Zeynep Oral'ın işaret ettiği gibi oldu: "Sonunda tahammülsüzlüğün zorbalığı kazandı.

Herkesin içi rahat etsin: Naipaul gelmiyor.

Daha kısa bir süre önce benzer bir olayı Antalya Film Festivali'nde yaşadık. Emir Kusturica olayından sonra, bu köşeden soruyordum: 'Hrant Dink'i öldürdük, Orhan Pamuk'a hayatı zindan ettik, Emir Kusturica'yı Sinema Festivali'nden kovduk... Sırada ne var?'

Meğer sırada Naipaul'a 'istemezük' çekmek varmış!

Ya benim gibi düşün, ya öl!

Baştan anlatayım derdimi: Daha önce bin kez söyledim. Tekrarlıyorum: Benim derdim o sinemacıya, bu yazara, şuna ya da buna yapılan haksızlıktan öte bir şey!

Benim derdim her geçen gün, daha ırkçı, daha dinci, daha çok şiddet üreten bir toplum olmamız!

Benim derdim tahammülsüzlüğümüz!

Bizim gibi düşünmeyene söz hakkı tanımamak. Bırakın söz hakkını, yaşam hakkı tanımamak!"

Evet, evet "Heykelleri ucube ilan eden" Başbakan Tayyip Erdoğan, Balkanlar'da dinlerarası uzlaşı için onlarca kez zirve toplayan Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ve Avrupa başkentlerinde Türkiye'de 'farklı dinlere gösterilen hoşgörü'yü anlata anlata bitiremeyen Başmüzakereci Egemen Bağış, ne Naipaul ne de Kusturica aforoz edilirken kendi mahallelerine karşı seslerini çıkarmışlar ya da çıkarabilmişlerdir.

Celal Üster'in "Sanatsal değil dinsel bir linç" tespiti ile birlikte yazar Nilüfer Kuyaş'ın "Türkiye son zamanlarda niçin müminlik yarıştırmaya, Müslümanları kim kötülemiş bekçiliği yapmaya başladı?" sorusuna katılmamak elde değil. Bu soru, "Türkiye'de neden antisemitizm kaygı verici biçimde sürmektedir?" ya da "Neden Türkiye gayrimüslim din adamlarının öldürüldüğü bir ülke olarak anılmaktadır," gibi sorularla genişletilebilir.

Naipaul tartışmasında sessiz kalan bir başka lider de CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'ydu.

Oysa 47. Antalya Altın Portakal Film Festivali'ne jüri üyesi olarak çağrılan ünlü Sırp yönetmen Emir Kusturica'ya, 10 Şubat 1999 günü Magazin Gazetecileri Derneği'nde verilen "yılın en iyi sanatçısı" ödülünü aldığı toplantıda Ahmet Kaya'ya, 41 yaşında kafasına bir odun vurup öldürülen Sabahattin Ali'ye, 17 Haziran 1951 günü bir motorla Türkiye'den ayrılmak zorunda bırakılan Nâzım Hikmet'e, 19 Ocak 2007 günü güpegündüz, işlek bir caddede kurşunlayarak katledilen Hrant Dink'e ve benzerlerine uzanan bir hunharlığın ardında eleştiri (ve ifade) özgürlüğüne tahammülsüzlük vardır…

ELEŞTİRİ (VE İFADE) ÖZGÜRLÜĞÜ

Evet eleştiri (ve ifade) özgürlüğü olmadı mı; böyle olur…

Oysa, "Özgürlüğünüzü güvence altına almak istiyorsanız, düşmanınızı bile baskılardan korumalısınız: bu görevinizi yerine getirmezseniz, o baskıya önünde sonunda siz de uğrarsınız," derdi Thomas Paine…

Oysa, "Bu dünyada bireyin özgür, araştırıcı zihninden daha değerli bir şey olmadığına inanıyorum. Zihnin, kimse tarafından yönlendirilmeksizin, dilediği yönü seçme özgürlüğü uğrunda savaşırım. Bireyi sınırlandıran ya da yok eden her türlü düşünce, din ya da yönetime karşı savaşmam gerekir," derdi John Steinbeck…

Oysa, "Düşünceye gem vurmak, zihne gem vurmak demektir; bu ise rüzgârı zapt etmekten daha zordur," derdi Gandhi eleştiri (ve ifade) özgürlüğü konusunda…

Oysa V. S. Naipaul vakası veslesiyle Gündüz Vassaf'ın dediği üzere; "Özellikle ifade özgürlüğüne ilişkin konuştuğumuz konuları, 100 yıl önce de konuşuyor olabilirdik.

Sadece Türkiye'de değil, dünyanın hemen her yerinde yaygınlaşan tahammülsüzlük ortamında, hâlâ Voltaire'in 'fikirlerine katılmıyorum ama ifade etmeni savunurum' sözlerinin hatırlatılıyor olması, uygarlığımızın günümüzdeki konumu açısından ibret vericidir."

Eleştiri (ve ifade) özgürlüğü yalnızca sözde kaldığı, siyasal iktidarın "kendine demokrat"lığına karşı çıkanların susturulup kapatıldığı bir ülkede yazarın muhalif tavırlarını koruması "olmazsa olmaz"dır…

Çünkü her türlü kültürel ve edebî etkinliğin esası eleştiri (ve ifade) özgürlüğü anlamlanır.

Bu özgürlüğün önüne çekilen doğrudan ya da dolaylı duvarlar yani ifade özgürlüğüne karşı sansürün ve şiddetin engellenmesi için öncelikle (Hilmi Yavuz gibi) "Vicdan moderatörleri"nin[10] manipülasyonlarına karşı çıkılması gerekiyor…

"Her aykırı iddia karşısında hemen 'mahallenin namusu elden gidiyor' nidasıyla çıkıp kendilerini

siper eden"lerin[11] işlev "zındık" ilan edilenler için cadı avlarının önünü açan McCarthyciliği tecessüm etmektir…

Oysa bir yazarın, bir sanatçının ilksel işi, ne biliyor, ne hissediyorsa, bunu sanatının kuralları içinde başkalarına iletmektir. "Şunu söyleyebilirsin, bunu söyleyemezsin" diye bir dayatma düşünülemez.

Sanatçı iletmek istediğini iletmekte sonsuz özgürse, biz hepimiz de onun ilettiği şeyi eleştirmekte sonsuz özgürüz. Ama bunun "yaptırım"ı buraya kadardır; yani eleştirmek! Hepsi bu ve bu kadar…

Nedim Gürsel'in, "Bir yazar soykırımı desteklememişse, ırkçı ve faşist değilse, demokrasi adına o yazarın söz almasına karşı çıkamayız," dediği koşullarda; Levent Yılmaz'ın işaret ettiği gibi, "Bir insan İslâm karşıtı da, Hıristiyanlık karşıtı da olabilir. Şiddet eğilimine dönüşmediği sürece bu görüşler tartışılabilir boyuttadır."

Kaldı ki Naipaul'ün vatandaşı, yazar Hari Kunzru, 'Avrupa Yazarlar Parlamentosu'ndaki konuşmasında ifade özgürlüğünün önemi vurgulayarak, "Salman Rüşdi ve Muhammed karikatürlerindeki tartışmalardan doğru ve fazla ışık çıktığı söylenemez. İfade özgürlüğü, saldırganlıkların eşiğinde duruyor" derken; Naipaul'ün toplantıya gelmemesine üzüldüğünü belirterek ekledi:

"Burada her türlü eğilimi, akımı konuşmak gerekirdi. Bu toplantı da hepsine açık olması gerekirdi. 'Şu çeşit düşünceleri istemiyoruz' gibi bir sesin yükselmesi doğru değil. Kimse gücenmesin ama Hrant Dink ve Orhan Pamuk'u burada açmak gerek. TCK'nın 301. maddesi Türklüğe hakareti cezalandırma eğiliminde. Orhan Pamuk Ermeni soykırımıyla ilgili röportajında bir şeyler söyledi. Hrant Dink'in öldürülmesinden sonra katilin polis karakolunda Türk bayrağının önünde gülümseyen polislerle fotoğrafları yayımlandı. Hiçbir Avrupalı yazar bu tehdit altında çalışmak istemez."*[12]*

TEMEL İNSAN(LIK) HAKKI: ELEŞTİRİ (VE İFADE) ÖZGÜRLÜĞÜ

Eleştiri (ve ifade) özgürlüğü temel insan(lık) hakkıdır; insan olmanın ve kalmanın vazgeçilmezidir… Yani Sokrates'in ifadesindeki üzere, "Size ne yapacağınızı söyleyebilirler, ama ne düşüneceğinizi asla"!

Eleştiri (ve ifade) özgürlüğünün dinsel fanatizmin "hassasiyet faşizmi"ne kurban edilmesiyse bir insan hakları ihlâlidir.

Bu bağlamda egemen devletin hakları kısıtlaması, bu hakların kullananları cezalandırması ya da çeşitli sınırlamalarla kullanılmaz hâle getirmesi burjuva varoluşun doğasına mündemiçtir.

Eleştiri (ve ifade) özgürlüğünün Türkiye'deki hikâyesine gelince neyin ne ve nasıl olduğu kendiliğinden ortaya çıkar. Bir başka deyişle, coğrafyamızda eleştiri (ve ifade) özgürlüğünü yalnızca İslâm dinin muhafızlığına soyunmuş işgüzarlar engellemezler…

Mesela T."C" Anayasası'nın 25. maddesine göre, "Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir". "Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz."

26. maddesine göre, "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayınların izin sistemine bağlanmasına engel değildir."

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 19., Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 19., Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddelerine göre uluslararası, anayasanın 25 ve 26. maddelerinin de ulusal koruması altında olan düşünce ve düşündüklerini ifade etme ve yayma hakkı; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin "Handyside v. United Kingdom (5493/72) kararında" işaret ettiği gibi, sadece "hoşa giden" düşünceler için değil "Devleti veya toplumun herhangi bir kesimini inciten, şoke eden ya da rahatsız eden" görüşler için de geçerlidir.

Diğer taraftan ifade özgürlüğünün işlevlerinden birisi "tartışmaya yol açması" olup "konuşmanın huzursuzluğa yol açması ve hatta insanları kızdırması bu işlevin doğal sonucu ve hatta gereğidir. O önyargılara ve daha önce oluşmuş kanaatlere saldırabilir ve düşünceyi kabul ettirmek için alışılmadık önemli etkiler doğurabilir. Bu nedenle ve sınırsız olmamakla birlikte, ifade özgürlüğü sadece kamusal rahatsızlığın, kızgınlığın ve huzursuzluğun ötesinde ciddi ve somut bir zararın var olduğunun açık ve mevcut tehlikesi gösterilmedikçe, sansür edilemez ve cezalandırılamaz," denmesine

denir ama kazın ayağı hiç de böyle değildir…

Örneğin 'BİA Medya Gözlem Masası'nın 2010'un üçüncü çeyreğine dair hazırladığı rapora göre, düşünce ve ifade özgürlüğüyle ilgili suçlarla yargılanan, saldırıya uğrayan gazeteci, yazar, siyasiler ve medya kuruluşlarıyla hapisteki korkunç boyutlardadır.*[13]*

Toparlarsak; sadece Naipaul vakası değil; bunların yanında düşüncelerini ifade etmek isteyen üniversite öğrencilerinin maruz kaldığı şiddetle ve yine eylem sırasında 19 yaşındaki bir genç kızın polisin tekmeleriyle bebeğini kaybetmesiyle, cezaevlerindeki hasta tutukluların serbest bırakılmamasıyla, duvarların arkasında yapılan işkencelerle… baskı ve şiddet olanca pervasızlığıyla hüküm sürüyor hâlâ topraklarımızda!

"DEMOKRASİ VE ÖZGÜRLÜK MÜ?" DEDİNİZ?

Siz hâlâ "Demokrasi ve özgürlük mü?" diyorsunuz?

Hayır, yüz bin kere hayır!

Tekelci (sürdürülemez) kapitalizm koşullarında *eleştiri (ve ifade) özgürlüğünün "demokrasi" dayatmalarına itiraz, karşı çıkış ve isyan dışında hiçbir güvencesi yoktur ve olamaz da…*

Çünkü Louis Latzarus'un dediği gibi, "Demokrasilerde, halkı kendin yönettiğine inandırmak sanatına politika denir"!

Çünkü devlet-demokrasi ve özgürlük hususundaki birtakım tarihsel hakikâtler, Lenin'in de değindiği üzere olduğu gibi durmaktadır: "Devlet varoldukça, özgürlük yoktur. Özgürlük olacağı zaman, devlet de olmayacaktır". Bu nedenle en demokrasinin ötesine yöneltmek icap etmektedir.

Özlenen eleştiri (ve ifade) özgürlüğü de tam burada olacaktır…

Hem de Walter Benjamin'in "Düşünü kurduğu hiçbir örnek yoktur yıkıcı karakterin. Gereksindiği şeyler de azdır, hele en az ihtiyaç duyduğu şey: Bilmek'tir, yıkılanın yerine neyin geleceğini bilmek," diyerek işaret ettiği tipoloji konusunda eklediği gibi:

"Yıkıcı karakterde, asıl heyecanı olayların gidişine karşı duyduğu altedilemez kuşkularda bulan ve her şeyin ters gidebileceğine her an hazır olmanın verdiği tarihsel insan bilinci vardır. O nedenle güvenilirliğin ta kendisidir yıkıcı karakter.

Hiçbir şeyin kalıcı olduğunu kabul etmez yıkıcı karakter. Ama işte bu yüzden her yerde bir takım yollar görür. Başkalarının duvarlar ve dağlarla karşılaştığı yerde de bir yol görür o. Ancak bir yol gördüğü içindir ki her yerde de engelleri ortadan kaldırmak zorundadır. Her zaman kaba değil, zaman zaman en soylu şiddetle. Her yerde bir yol gördüğü için de kendisi hep yol ağızlarındadır. Zamanın hiçbir anı sonraki anın neler getireceğini bilemez. Var olanı yıkıntıya çevirir bu karakter, yıkıntı olsun diye değil, tersine bu yıkıntıdan geçecek yolu açmak için.

Hayatın yaşanmaya değer olduğu duygusu içinde yaşamaz yıkıcı karakter, intihar etmek zahmetine değmez diye yaşar sadece…"

3 Mart 2011 22:33:54, Ankara.

N O T L A R

[1] W. Goethe, Goethe Der ki, çev: Gürsel Aytaç, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 534, 2'inci baskı, 1986, s.194.

[2] Semih İdiz, "İslâmi 'Aydınımıza' Voltaire'i Öneririz", Milliyet, 27 Kasım 2010, s.21.

[3] Celal Üster, "Allah Akıl Fikir Versin...", Cumhuriyet, 25 Kasım 2010, s.19.

[4] Orhan Miroğlu, "Oryantalizm ve Edebiyat", Taraf, 25 Kasım 2010, s.11.

[5] 4/Nisa, 140; ayrıca bkz. 5/Maide, 57-58; 6/En'am, 68.

[6] Ali Bulaç, "Hiç Davet Edilmemeliydi", Zaman, 25 Kasım 2010, s.27.

[7] Ataol Behramoğlu, "Güney, Kaya, Naipaul...", Cumhuriyet, 27 Kasım 2010, s.6.

[8] Metin Münir, "Kızdırma Ustası Naipaul", Milliyet, 25 Kasım 2010, s.10.

[9] Nuray Mert, "Naipaul Kavgası ve 'Demokratlar'…", Hürriyet, 27 Kasım 2010, s.31.

[10] Leyla İpekçi, "Naipaul, Lübnan Ermenileri, Başbakan, Sanatçılar, vs...", Taraf, 26 Kasım 2010, s.5.

[11] Şükrü Ergin, "Ömür Biter Zındıklar Bitmez", Radikal, 29 Kasım 2010, s.31.

[12] "Bu arada simultane çevirmenin, 'Ermeni soykırımı' sözünü 'sözde Ermeni soykırımı' diye çevirme işgüzarlığı da günün tuhaflıklarından biri olarak kaldı." (Cem Erciyes, "Parlamento'dan Tam Özgürlük Çağrısı", Radikal Hayat, 26 Kasım 2010, s.11.)

[13] "İsim İsim Yargılanan Gazeteci, Yazar ve Siyasetçiler", Bianet, 29 Aralık 2010

Sinema Notları

Anuş Pazarcıyan

BERLİNALE 61:

Jüri ve ödüller

61. 'Berlinale Büyük Jüri'sinde şu sanatçılar yer alıyordu:

Isabella Rossellini: Ünlü İtalyan sinema oyuncusu bu yıl jürinin başkanı idi. Şimdiye kadar 40'tan fazla filmde oyanmış olan Rossellini'nin birlikte çalıştığı yönetmenler arasında Robert Zemeckis, Joel Schumacher, Peter Weir, Abel Ferrara, Peter Greenaway, David Lynch John Schlesinger vb. var. Rosselini son yıllarda aynı zamanda yapımcı ve yönetmen olarak da öne çıktı. 2008 yılında böceklerin seks hayatı üzerine yaptığı, espri yüklü "Yeşil Porno" adlı ilk yönetmenlik denemesi Berlinale'de gösterilmişti.

Basın toplantısında kendisine yönelen jüride yer almanın nasıl bir duygu olduğu sorusuna verdiği cevap şöyle idi: *"Benim için film seyretmek en sevdiğim şeylerden biri. Fakat şimdiye kadar festivallere hep oyuncu ve yönetmen vb. olarak katıldım. Böyle katılınılan festivallerde film seyretmeye fırsat bulmak mümkün değil. Şimdi Jüri Başkanı olarak işim gücüm film seyretmek olacak. Bundan güzel bir şey olabilir mi?"* Yine basın toplantısında anne ve babasının ünlü olmasının (Annesi İngrid Bergman, babası Roberto Rosselini) oynadığı rol, bunun kariyeri için olumsuz bir rol de oynama durumu olup olmadığı sorusuna verdiği cevap da şöyle idi: *"Annem ve babam benim mesleğimi aslında benim beşiğimde yanıma koydular neredeyse. Ben sinemanın, setin içine doğdum. Onlar yalnızca büyük sanatçılar değil, her şeyden önce mükemmel bir anne-babaydılar benim*

için. Kuşkusuz kariyerim için onların çocuğu olmak benim için büyük avantajdı. Onların kızı olmanın bir dezevantaj olabileceği düşüncesi ve sorusunu anlamıyorum. Tabii ki büyük avantajdı onların kızı olmam. Fakat bütün avantaj eğer kendiniz çalışmazsanız bir işe yaramaz."

Cafer Panahi: İranlı yönetmen, yapımcı, senarist Cafer Panahi Berlinale Büyük Jüri'sinin -İran'da hapiste olduğu için festivale katılamayan- jürideki koltuğu boş tutulan üyesi idi. İslamcı faşist rejimin şeriat mahkemesi tarafından izinsiz film çekmeyi palanlamış olduğu!, devleti aşağıladığı vb. gerekçeleriyle 6 yıl hapis cezası verip, 20 yıllığına meslekten men cezası verdiği Cafer Panahi'nin Berlinale Jürisine çağrılması, onun somutunda bir dayanışma açıklaması, bütün dünyada sinemacılara yönelen sansür ve diğer saldırılara karşı da tavır, protesto idi.

Jan Chapman: Avusturalyalı Jan Chapman, Oscar kazanan Piyano filminin ve enternasyonal alanda başarı kazanan bir çok Avustralya kaynaklı filmin yapımcısı.

Nina Hoss: Alman sinema ve TV oyuncusu.

Aamir Khan: Bollywood sinemasının süper starlarından olan, aynı zamanda son dönemde yönetmenlik de yapan Hindistanlı bir Sinemacı.

Guy Maddin: Kanadanın en ünlü yönetmenlerinden biri.

Sandy Powell: İngiliz sanatçı. Anda enternasyonal sinemanın en önemli kostümcülerinden biri. Şimdiye kadar üç kez Oscar kazandı.

Büyük Jüri'nin tüm üyeleri festivalin başlangıcında yaptıkları basın toplantısındaki konuşmalarında, sansür ve her türlü yasak ve baskının sanat için öldürücü olduğunu, sanatın özgürlüğe ihtiyacı olduğunu vurguladılar. Cafer Pahahi'yle dayanışmalarını, onun serbest bırakılması yönündeki talep ve umutlarını dile getirdiler.

"İyi film" konusunda kıstasları olup olmadığı yönündeki sorulara bütün jüri üyeleri, bu konuda kıstasları olmadığı, her filmin kendi somutu içinde ele alınması gerektiği yönünde cevaplar verdiler.

61. Berlinale Büyük Jüri'sinin verdiği ödüller:

En iyi Film için Altın Ayı: İran'dan Asghar Farhadi'nin "Jodaeiye Nader az Simin" (Nader And Simin, A Separation) (Nadir ve Simin'in ayrılığı) adlı filmine verildi.

(Bence Tam bir "koyunun olmadığı yerde, keçiye Abdurrahlam Çelebi denir" seçimi. Kötü yarışma filmleri içinde -diğerlerine göre- birazca iyi olan bu filmin büyük ödülü alması beklenen şeydi. Zaten Cafer Panahi ile dayanışmanın merkezde durduğu bir ortamda da ödülün İran'dan bir filme gitmesi olasılığı zaten yüksekti.)

Jüri Büyük Ödülü: Gümüş Ayı, Macaristandan Béla Tarr'ın "A torinói ló" (The Turin Horse) (Torino Atı) isimli filmine verildi.

(Bence "A torino Loi" kendisi için sanat! yapan – neyse ki giderek sonu görünen- filmlerin tipik bir örneği. Salonun yarısı filmin yarısı gelmeden boşaldı, diğerlerinin de yarısı uyudu/uyandı, seyretti. Ödül verilmesi herhalde jürinin "kendisi için sinema sanatı"na ne kadar değer verdiğini göstermek için verilmiş olsa gerekir!)

En iyi Yönetmen için Gümüş Ayı ödülü "Schlafkrankheit" (Uyku Hastalığı) isimli filmi yapan Alman Yönetmen Ulrich Köhler'e verildi.

(Eh Almanya'da yapılan ve Alman sinemasına da destek olarak düşünülen bir festivalde Alman filmlerinin sıfır çekmesi ayıp olurdu. Dieter Koslick'in hatırına en iyi rejisör ödülüyle bu da hal edilmiş oldu. Halbuki mesela büyük ödülü alan İran filminin de, hiç ödül almayan Magrin Call'ın da, Arnavutluk filminin rejisi de "Uyku hastalığının" rejisinden iyi idi.)

En İyi Kadın Oyuncu Gümüş Ayı ödülü bütün ekip oyunu için İran'dan "Jodaeiye Nader az Simin" filminin üç kadın oyuncusu Sarina Farhadi, Sareh Bayat ve Leila Hatami'ye verildi.

(En iyi kadın oyuncu bence hiç kuşkusuz Coriolanus'taki anne olarak Vanessa Redgrave idi. Herhalyde "yahu onun zaten çok ödülü var" diye düşünülmüş olsa gerek!)

En iyi Erkek Oyuncu Gümüş Ayı ödülü bütün ekip olarak İran'dan "Jodaeiye Nader az Simin" filminin erkek oyuncularına verildi.

(Düşünüyorum ne idi ödül bu filmde en iyi erkek oyuncu ödülünü kazandıracak oyunculuk diye, aklıma bir şey gelmiyor.)

En iyi Senaryo için Gümüş ayı ödülü Joshua Marston'un "The Forgiveness Of Blood" (Kanın Affı) isimli filmin senaryo yazarları Joshua Marston ve Andamion Murataj'a verildi.

(Eh işte, "Koyun olmadığı yerde.." öykülü bir ödüllendirme.)

En iyi Kamera ödülü Paula Markovitch'in El premio (The Prize) (Ödül) isimli filmindeki Kamera çalışması için Wojciech Staron'a verildi.

(Var olanlar içinde kuşkusuz en iyi tercih. Ama var olanlar genelde kötüydü.)

En iyi Yapım dizaynı ödülü Paula Markovitch'in El premio (The Prize) (Ödül) isimli filmindeki çalışması için Barbara Enriquez'e verildi.

(Aynısı. Var olan kötüler içinde en iyisi.)

Festival kurucusu Alfred Bauer adına verilen ve film sanatında yeni perspektifler açan filme verilen ödül: Almanya'dan Andres Veiel'in "Wer wenn nicht wir" (If Not Us, Who) (Eğer Biz değilse, kim) isimli filmine verildi.

(Bu var olan kötüler içinde de en iyisi değil. Bu filme bu ödül nasıl verilir anlamış değilim. Nasıl yeni perspektif katmış bu film film sanatına? Yoksa Alfred Bauer ödülü yalnızca Alman filmleri için mi var?)

Bu yıl jürinin işi gerçekten zordu. Seviyenin iyice düşük olduğu bir yarışma izledik festivalin "yarışma" bölümünde. Kötüler arasında daha az kötü olanı tercih gibi bir zorluğu vardı jürinin. Bu arada bir jüri eğer ödüle layık bir şey yoksa ödül vermek zorunda mı diye soruyorum kendi kendime. Gerçekten bu yılki Berlinale'de ben jüride olsam ne savunurdum diye sordum kendime, verdiğim cevap "Bu yıl kimseye ödül yok! oldu.

En iyi "İLK FİLM"

Berlinale bütün seksiyonlarındaki bütün filmler içinden yapılan "En iyi ilk Film" ödülü bu yıl Andrew Okpeaha MacLean'in "On the Ice" isimli filmine verildi.

Ayrıca İLK'ler içinde John Michael McDonagh'ın *"The Guard"ı (Polis)* ve Marie Kreutzer'in *"Die Vaterlosen"* (The Fatherless) (Babasızlar) ı övgüye layık bulundu.

(Bence bu seçimler doğru seçimler. Özellikle "On Ice" festivalin bütün bölümleri açısından akılda kalacak az sayıda filmden biri idi)

Enternasyonal Kısa Film Jürisi'nin ödülleri:

En iyi Kısa Film için Altın Ayı ödülü Güney Kore'den Chan Kardeşlerin (PARK Chan-wook, PARK Chan-kyong'un) PARANMANJANG (Night Fishing) (Gece Balıkçılığı) isimli filmine gitti. (Görmediğim için bir şey söyleyecek durumda değilim.)

Jüri Ödülü (Gümüş Ayı) Pu-Seo-Jin Bam (Broken Night) (Bölünen Gece) isimli filmi için Güney Koreli kadın yönetmen Yang Hyo-Joo'ya verildi.

(23 dakikalık ve sürprizlerle dolu bir polisiye. Aslında kısa filmi için uzun, uzun metraj film için kısa bir film. Kısaların tümünü görmediğim için en iyisi buysa diyebilirim ancak!)

Ayrıca Almanya'dan Konrad Mühe'nin "Fragen an meinen Vater "(Questions to my Father) (Babama Sorular) isimli filmi övgüye değer bulundu.

EFA Short Film Nominée Berlin: Avrupa Kısa Filmi yarışmasına katılacak Film olarak Hugo Lilja'nun Återfödelsen (The Unliving) (Yaşamayanlar) isimli kısa filmi seçildi.

Altın Ayı Onur Ödülü bu yıl Alman oyuncu Armin Mueller-Stahl' a verildi.

Berlinale kamera ödülleri ise İsrail sinemasının kurucularından Lia van Leer; ARTE'nin emekliye ayrılan başkanı Jérôme Clément ve Berlin'de program sineması işleten (en son Filmkunst 66 nın işletmecileri) Franz ve Rosemarie Stadler'e verildi.

Generation 14 Plus (Gençlik) Jürisi'nin ödülleri:

En iyi Film: Andrew Okpeaha MacLean'ın "On the Ice" ı.

Ayrıca "Övgüye Layık" olarak: Lisa Aschan'ın "Apflickorna" sı.

En iyi Kısa Film: Sam Peacocke'ın "Manurewa"sı .

Ayrıca "Övgüye Layık" olarak: Evert de Beijer'in "Get Real!" i.

Generation Kplus (Çocuk) Jüri'sinin ödülleri:

En iyi Film: Norveç'ten Arild Andresen'in "Keeper'n til Liverpool" u.

En iyi Kısa Film: Avustralya'dan Kasimir Burges'in "Lily" si.

Bağımsız Jürilerin Ödülleri:

Ekümenik Jüri Ödülleri:

Yarışma bölümünden: İran'dan Asghar Farhadi'nin "Jodaeiye Nader az Simin" filmi. Ayrıca Joshua Marston'un "The Forgiveness Of Blood" (Kanın Affı) isimli filmi övgüye değer bulundu.

Panorama bölümünden: İsrail'den Michal

Aviad'ın "Lo Roim Alaich" (Hiç belli olmuyor) isimli, tecavüze uğramış iki genç kadının öyküsünü anlatan filmi. Ayrıca Mantas Kvedaravicius'un "Barzakh" isimli, Çeçenistan işgalinin halkta yarattığı nefreti konu alan filmi övgüye değer bulundu.

Forum bölümünden: Stéphane Lafleur'ün "En terrains connus" (Ailevi Bağlar) isimli filmi. Ayrıca Tom Fassaert'in "De Engel van Doel" (Doel'in Meleği) isimli filmi övgüye değer bulundu.

Uluslar arası Sinema Yazarları Federasyonu FIPRESCI Jürisinin ödülleri:

Yarışma bölümünden: Béla Tarr'ın "A torinói ló" (Torino Atı) isimli filmi. (Bu FİPRESCİ ödülü, bence "Sinema Yazarları" denen takımın ayaklarının yere basmadığını gösteren bir seçim. Bu seçimin kıstası herhalde "en yavaş, en sıkıntılı ve sıkıcı olsa gerek.")

Panorama bölümünden: Angelo Cianci'nin "Dernier étage gauche gauche" (En üst kat, solda) isimli filmi.

Forum bölümünden: Zeze Takahisa'nın "Heaven's Story" (Heeaven'in öyküsü) isimli filmi.

Alman Sinemalar Birliği ödülü:

Almanya'dan Andres Veiel'in "Wer wenn nicht wir" (Eğer Biz değilse, kim?) isimli filmi.

(Eh, başka türlü nasıl gişe yapacak ki bu film. Ama bu ödülün gişe yapmada pek işe yarayacağını sanmıyorum.)

C.I.C.A.E. (Uluslararası Sinema Sanatı Konfederasyonu) ödülleri:

Panorama bölümünden: Braden King'in "Here" (Burada) isimli filmi.

Forum bölümünden: Bujar Alimani'nin "Amnistia" isimli filmi.

"Europa Cinemas" ödülü:

Jan Schomburg'un "Über uns das All" (Üzerimizde Gökkubbe) isimli filmi.

En iyi eşcinsel filme verilen TEDDY ödülleri:

En iyi film ödülü: Marco Berger'in "Ausente" (Yok) isimli filmi.

Teddy Jüri Ödülü: Céline Sciamma'nın "Tomboy" isimli filmi.

En iyi belgesel: Marie Losier'in "The Ballad of Genesis and Lady Jaye" (Genesis ve Leydi Jaye'in Türküsü" isimli filmi.

Diyalog ve Perspektif ödülü:

Dirk Lütter'in "Die Ausbildung" (Eğitim) isimli filmi.

Caligari-Film ödülü:

Marie Losier'in "The Ballad of Genesis and Lady Jaye" (Genesis ve Leydi Jaye'in Türküsü" isimli filmi.

NETPAC-(Asya Sinemasının Tanıtımı için Ağ) ödülü:

Zeze Takahisa'nın "Heaven's Story" (Heeaven'in öyküsü) isimli filmi.

Ayrıca Sheron Dayoc'un "Halaw" (Ways of the Sea) (Denizin yolları) isimli filmi övgüye layık bulundu.

Barış-Film ödülü:

Dorota Kedzierzawska'nın "Jutro bedzie lepiej" (Yarın her şey daha iyi olacak) isimli filmi.

Amnesty International Film ödülü:

Mantas Kvedaravicius'un "Barzakh" isimli filmi.

Der CINEMA fairbindet ödülü:

Mohammad Ali Talebi'nin "Bad o Meh" (Rüzgar ve Sis) isimli filmi.

Femina-Film- ödülü:

Berlinale'nin Perspektif seksiyonunda gösterilen Lolipop Monster (Lolipop Canavarı) isimli filmin kostümleri için Julia Brandes'e.

Seyirci ödülleri :

Panorama Seyirci Ödülleri: En iyi film: Icíar Bollaín'in "También la lluvia" (Yağmur Bile) isimli filmi. Bence yine en iyi seçimi seyirci yapıyor! Berlinale seyircisi bu seçimi ile jüriliğe layık olanın seyirci olduğunu gösteriyor.)

En iyi belgesel: Britta Wauer'in"Im Himmel, Unter der Erde. Der Jüdische Friedhof Weißensee" (Toprağın altında, göğün üstünde; Weissensee Yahudi Mezarlığı)

"Berliner Morgenpost" okuyucu ödülü: Asghar Farhadi'nin Jodaeiye Nader az Simin'i.

"Siegessäule" okuyucu ödülü ELSE: Benjamin Cantu'nun "Stadt Land Fluss" (İsim-Şehir..)isimli filmi.

"Tagesspiegel" okuyucu ödülü: Erika Hníková'nın Nesvatbov isimli filmi.

(Okuyucular anladığım kadarıyla "okudukları" nı, seyirciler ise gördüklerini seçiyorlar!)

Berlinale Talent Campus (Berlinale Yetenek kampusü) ödülleri:

Berlin Today Award: Geçen yıl Talent Kampus'ta yer almış genç sinemacıların yaptığı filmler arasından en iyi beş içinde birinci seçilen filme verilen "Today Award" bu yıl Japonya'dan Kyoko Miyake'nin Hackney Lullabies isimli belgeselineve-

rildi. Hackney'de yaşayan çeşitli ülkelerden gelen insanların ninnilerini belgeleyen film umut verici idi.

Score Yarışması'nda ise en iyi ses/müzik kompozisyonları değerlendiriliyor. Bu yıl ödül Almanya'dan Felix Rösch'e verildi.

Festival'de gördüklerim…

I. Yarışma Bölümü:

61. Berlinale'nin yarışma bölümünde toplam 16 uzun metrajlı sinema filmi gösterildi. Bu yılki Berlinale benim izlediğim Berlinale'ler içinde en zayıf olanıydı. Genelde bir "Ortalama Filmler Festivali" görünümünde idi yarışma bölümü. Yarışma bölümünde, yarışma dışı ve özel gösterimlerde sunulan filmler bence geneli itibarıyla yarışma filmlerinden iyi idi.

Yarışma filmlerinde dikkatimi çeken şeylerden biri, filmlerin büyük bölümünde yönetmenlerin aynı zamanda senaryoyu kendilerinin yazmış olduğu olgusu idi. Somut sonuca baktığımda bunun bir avantaj olmadığını düşünüyorum.

Bunun dışında dikkatimi çeken bir olgu, doğrudan toplumsal sorunların dile getirildiği filmlerin kural dışı olması; daha çok bireysel sorunların öne çıkarılması ve toplumsal sorunlara geçerken değinilmesi olgusu. Burada da genelde orta/ üst orta sınıf insanlarının sorunları ele alınıyor. "Büyük insanlık", emekçiler, işçiler, köylüler filmlerde yok gibiler. Yani orta sınıf yönetmenleri kendi sınıflarının "dert" lerini anlatıyorlar. Yarışma filmlerinin küçümsenmeyecek bir bölümü 30'lu yaşlarda orta sınıftan kadın ve erkekin ayrılma öyküleri ile uğraşıyordu. Orda da ayrılık açıklaması kadınlardan geliyordu. Bu da ilginç bir gelişme. Belki orta sınıf kadınlarının ayrılık konusunda daha inisiyatifli olmalarının genel bir durum mu olduğu sorusu, ilginç bir sosyalojik araştırma konusu olabilir.

61. Berlinale'nin dikkat çekici bir başka olgusu, 3D formatının artık festivallerin bir parçası haline gelmiş olması. Ancak bence 3D nin a) özel gözlük kullanımını gerektirdiği sürece b) 2 D ye gerçek anlamda bir boyut eklemediği sürece (ki bu festivalde 3D nin gerçekten bir işlevi olduğu tek film, yarışma dışı gösterilen PİNA idi. Diğer 3 D li filmlerde 3 D olmasa da olur idi.) geleceği yok.

Festival'in geneli açısından: Ya bu yıl kötü bir sinema yılı, ya da Berlin'in Cannes, Venedik gibi 1. sınıf festivaller yanında çekiciliği azalıyor, Berlin'e kala kala "ortalama filmler" kalıyor. Bunun hangisinin doğru olduğunu sanırım bir dahaki Berlinale gösterecektir. Eğer ikincisi doğru ise Berlinale'nin geleceği bir yönetim ve anlayış değişikliğine bağlı olacaktır.

Yarışma filmlerinin tümünü gördüm. Gösterim sırasıyla notlarım aşağıda.

Margin Call

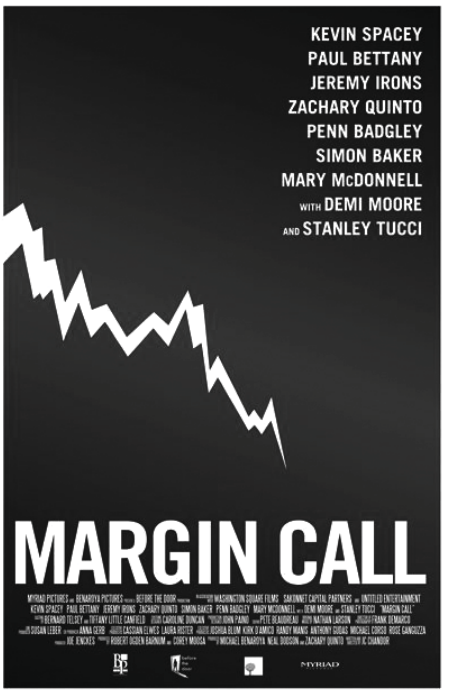

| Margin Call (Garanti Sorgulaması)
I ABD, 2010, 110 dak.
Yönetmen ve senaryo: JC Chandor
Oyuncular: Kevin Spacey, Jeremy Irons, Demi Moore, Paul Bettany, Zach Quinto vd.

Margin Call, borsa dilinde, kurulan saadet zincirinin son halkasının, satın aldığı malın karşılığı olup olmadığını sorgulaması anlamına geliyor. Tahvil borsaları ve diğer finansal değerler borsaları bilindiği gibi alınıp satılan değerlerin, daha fazla karla satmak üzere satın alınması üzerine kurulu. Satın alan "malı" elinden en kısa zaman-

da ve en fazla karla bir ikinciye satmak üzere alıyor. İkinci üzerine kar koyarak bir üçüncüye devrediyor vs.. Satın alınan değerin arkasındaki garantinin ne olduğunun sorgulanması "Margin Call" değerinden kuşku duyulup sorgulanması. Bu nokta aslında o malın değerinin hızla düşmesinin baslangıcı olabilir. Çünkü birinin sorgulaması genel bir sorgulamayı tetikleyebilir. Bir büyük borsa oyuncusunun elindeki değerlerin "Margin Call" hedefi olması, bütün borsanın çöküşünün başlangıcı da olabilir.

JC Chandor adlı genç Amerika'lı yönetmenin "İlk"i Margin Call. 2008 Eylül'ünde patlayan, dünya finans sistemini çökme tehlikesi ile karşı karşıya getiren mali krizin banker /borsacı cephesini anlatıyor film. Krizin patlamasına yol açan "Yatırım Bankası"nın kriz öncesi 24 saati, bankanın New York'ta Wal Street'teki merkezinde yaşananlar üzerinden anlatılıyor. Krizin patladığı günün öncesinde bankanın çalışanlarının yarısından fazlasının işten çıkartıldığını görüyoruz. Burada kar, daha fazla kar dürtüsünün insani ilişki, duygu vs. tanımadığını görüyoruz. İşten çıkartılanlardan biri, bankanın risk analizi bölümünün baş yardımcısı genç analist Peter Sullivana (Zach Quinto; kendisi filmin yapımcısı olan firmanın da ortağı) verdiği USB flasbellegindeki bilgiler açıkça bankanın sattığı "yatırım paketleri"nin karşılığı olmadığını, bankanın anda hareket ettirdiği karşılıksız kredi miktarının bankanın öz sermeyisinin 100'lerce kez üzerinde olduğunu göstermektedir. Ve bankanın hesaplarını biraz yakından inceleyen herkesin bunu görmesi mümkündür. Derhal "acil çağrı"lar işlemeye başlar. Firmanın yöneticileri gece gaç saatlerde toplanırlar. Kısa dönem içinde bombanın patlaması, bankanın sattığı değerlerin sıfırlanması mümkündür. Ya da henüz başkaları farkına varmadan eldeki bütün değerler –aslında hiç bir karşılığı olmayan değerlerpiyasada işlem gördüğü değerin biraz altında, çok yüksek kar vaadi ile elden çıkarılacak, pazar panik satışlarına reaksiyon gösterene kadar, banka geleceğini garantiye alacak kadar sermaye biriktirecek, sonra tetiklediği global krizde, elindeki değersiz yatırım araçlarını satın alanların çökmesini bekleyecektir. Ve sistem böyle sürüp gidecektir.

Margin Call, görünürde hiç bir ölüsü olmayan, ortada cürüm vs. olmayan, her şeyin pazar kuralları içinde işlediği bir polisiye/gerilim filmi. Geri planında her gün onbinlerce açlık ölümü üreten kapitalist sistemin bugünkü işleyişinin içten görünüşü. Krizin bütün suçunu üç beş aç gözlü bankerin/spekülatörün üzerine yıkan ve sistemi temize çıkaran egemen burjuva bakış açısının tersine, burada o "aç gözlü" bankerlerin de onları aç gözlü yapan bir sistemin çarklarının değiştirilebilir parçaları olduğunu, sorunun ahlak vs. sorunu olmadığını gösteriyor. Bankacılığın ahlakı, parayı en kısa zamanda kuralları içinde daha fazla, en fazla paraya çevirmektir. Onların filmdeki örnekleri bu işi başarılı yaptıklarında yılda en üstteki 86 Milyon dolar, en alttaki çeyrek milyon dollar kazanmaktadır. Kendi aralarında bu işle bu kadar para kazanmanın ne kadar ahlaklı olduğunu soranlar da vardır. Fakat sonuçta onlar da üsttekilere gıpta ile bakmaktadır. Fakat bu sisteme para yatırıp, bu sistemde kısa zamanda "büyük kara" ortak olmak isteyen"normal vatandaş" lar da bu işin içindedir.

Kevin Spacey New York Merkez şubesinin 34 yıllık şefini yine mükemmel oynuyor. Şubesinin yarısından fazlası işten atıldığında "baş ağrısı" nın ve moral bozukluğunun gerçek sebebinin kanser olan ve ölüm döşeğinde olan köpeği olduğunu öğreniyoruz onun ağzından. Menecerlerin en üstte olanı John Tuld'u Jeremy İrons canlandırıyor. O da mükemmel. Diğer oyuncular da bu iki ustanın yanında ezilmiyorlar.

Margin Call, bir İLK olarak, senaryosu ile oyunculuğu ile ortalamanın birazcık üzerinde bir film.

El premio

| The Prize (Ödül)

I Meksika, Fransa, Polonya, Almanya, 2010, 115 dak.
Yönetmen ve senaryo: Paula Markovitch
Oyuncular: Paula Galinelli Hertzog, Sharon Herrera, Laura Agorreca, Vivi ana Suraniti, Uriel Iasillo vd.

Ödül'ün senaryo yazarı ve yönetmeni olan Paula Markoviç, filmini şöyle tanıtıyor:

"Bu otobiyografik bir öyküdür.

Olaylar bernim çocukluğumun, rüyalarımda hep yeniden geri döndüğüm olayları, mekanlar çocukluğumun geçtiği mekanlardır. Kulaklarımda hala ve hep yeniden ıslak rüzgarın sesi uğuldar. Hiç davetkar olmayan kumluk plajı görürüm hep yeniden. Deniz sarı ve gridir. Fırtına duvarları sarsar. Kötü zamanlardır bunlar. Okulda faşizmin dayanılmaz basitliğini ve komik ritüellerini yaşarız. Ben yedi yaşındayımdır. Okula gitmekteyimdir. Diğer çocuklara ve öğretmenlere gerçek kimliğimi söylememem gerektiğini bilmekteyimdir. Bana ailemin, annemin, babamın benim hayatımın benim suskunluğuma bağlı olduğu öğretilmiştir. Yalan söylemem gerekmektedir.

Yalan söylerim. Diğerlerini yalanlarıma inandırırım.

Aslında ben de diğer çocuklar gibi olmak, onlara benzemek isterim. Ama bu tavırlarım annemi üzer, hayal kırıklığına uğratır.

Kendimi zayıf, aptal, suçlu his ederim. Annemin üzüntü ve mutsuzluk kaynağı olarak görürüm kendimi, kahrederim.

Neyi söyleyebilirim. Neyi söylememem gerekir?

Hem annemin, hem de diğerlerinin sevgisini saygısını nasıl kazanabilirim?

Korku dolu bu dünyada, bizim yerimiz, benim yerim nedir? Nerededir?"

El Premio, Arjantin'de cunta döneminin, deniz kıyısında bir kulübede gizlenmek zorunda kalan bir anne ile kızının dramı üzerinden anlatıldığı bir film. İşkence, ölüm vb. ni doğrudan görmüyoruz. Fakat annesinden sürekli olarak "kötümser olmayın" yazan bir telgraftaki kötümser lafının ne anlama geldiğini öğrenmeye çalışan 7 yaşındaki bir kızın gözünden, sistemin faşist özünü duyumsuyoruz. Sonunda Hollywoodvari "aile birleşimi" sahnesi filmin o gri, sıkıntı dolu havasına uymuyor. Bir çeşit stil kırılması son sahne. Olmasa daha iyi olurdu. El Premio'nun konusu ve anlatımı iyi.

Schlafkrankheit

| Sleeping Sickness (Uyku Hastalığı)

I Almanya, Fransa, Hollanda, 2011, 91 dak.
Yönetmen ve senaryo: Ulrich Köhler
Oyuncular: Pierre Bokma, Jean-Christophe Folly, Jenny Schily, Hippolyte Girardot, Sava Lolov vd.

Afrikalılar için adı Ebbo olan Alman Doktor Velten, uluslararası yardım kuruluşlarının ve devletlerin kalkınma yardımı adına finanse ettiği ve salgın "uyku hastalığı"na karşı projelerde çalışan bir Alman doktordur. Eşi ile birlikte 20 yıla yakın süre, Afrikanın çeşitli ülkelerinde yaşamıştır. Eşi Vera artık Almanya'ya dönme zamanı geldiğini düşünmektedir. Planlanan onları ziyarete gelen, Almanya'da yatılı okulda okuyan kızları ile geri dönmek üzerine kuruludur. Afrikadan ayrılık vakti yaklaştıkça, Ebbo giderek çekilmez hale gelir. Aslında uyku hastalığı epidemi olmaktan çoktan çıkmıştır. Bunda Dr. Velten'in iyi çalışmasının da rolü büyüktür. Uluslararası yardım kuruluşlarının bu projeyi finanse etmelerinin gereği kalmamıştır. Dr Velten başarılı çalışmasıyla kendi kendini gereksiz hale getirmiştir. Fakat hem yerli üst sınıfın, hem de Afrika'dan ayrı yaşamayı düşünemez hale gelen Dr. Velten için bu ve bunun gibi projelerin finanse edilmesinin sürmesi gerekir. Dr. Velten'in "Uyku hastalığı" projesini kontrol için kendi davet ettigi WHO (BM'e bağlı uluslar arası Sağlık Örgütü) görevlisi Paris doğumlu, Afrikalı genç doktorun vereceği raporun olumlu olması mümkün değildir. Sonuçta Afrikalı genç bir kadından da bir kızı olan Dr. Velten, rapor verecek doktor geldiğinde kaybolur ortalıktan. Onu belki de aslında oralarda olduğu şehir

efsanesi olarak anlatılan ve filmin sonunda salına salına sahne alan Nil Aygırı yemiştir! Herhalde Dr. Velten yardım gelse de gelmese de Avrupa'ya geri dönmeyecektir.

Aslında uluslararası yardımın Afrika'da oynadığı rolü sorgulamak, tartıştırmak için iyi bir çıkış noktası olabilirdi film. Şimdi orta eşine ve çocuğuna yabancılaşan, yaşlı bir Avrupalı beyaz bireyin, bireysel sorunlarının filmi olmuş sonuçta. Afrika Kamerun resimleri için seyredilebilir, ortalama bir film.

Les contes de la nuit

| Tales Of The Night (Gece Masalları)
I Fransa, 2011, 84 dak.
Yönetmen ve senaryo: Michel Ocelot
Oyuncular: Animasyon filmi

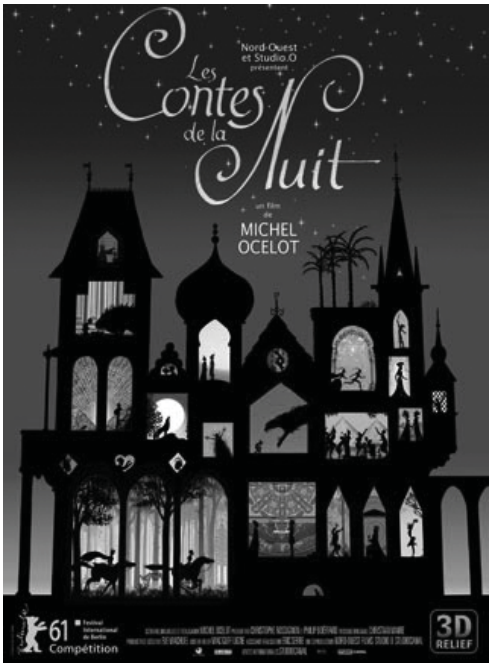

Bir deney. Masal anlatmayı ve animasyonu seven bir sinemacının, en yeni tekniği kullanarak bin yıllardır anlatılan kimi masalları anlattığı bir deney. Belki insanlık tarihi kadar eski öyküler, animasyonun -fakat orda da, neredeyse tek boyutlu olan, kesme resim tekniği ile yapılan animasyonun- 3 boyutlu (3D) tekniği ile birleştiği bir deney. İlginç. Fakat 3D tekniği bence filme bir katkı sağlamıyor. Geri plandaki derinlik, öndeki tek boyutlu resimlerin tek boyutluluğunun altını çiziyor adeta. Yapaylık çok daha net görünüyor. Michel Ochelot basın toplantısında niyetinin yapaylığı vurgulamak vb. olmadığını anlattı. Eğer niyet üç boyutlu teknikle, filme canlılık, inandırıcılık katmak idi ise, ortaya çıkan sonuç niyetle bağdaşmıyor. Öykülerin anlatıldığı çerçeve de şöyle:

Bir eski sinemada bir genç erkek, bir genç kadın ve orta yaşlı bir teknisyen yanyana gelip hangi masalı nasıl anlatacaklarını, genç erkek ve genç kadının masalda hangi rolleri üzerleneceğini konuşuyorlar. Sonra onlar masal kıyafetlerine bürünüyorlar. Perde açılıyor. Oyun /Masal başlıyor.

Neden bu film? Festivalde ne işi var? Herhalde 3 boyut tekniğinin işlevsiz nasıl kullanılabileceğini göstermek için olsa gerek!

Yelling To The Sky

| (Göğe Çığlık)
I ABD, 2010, 96 min.
.**Yönetmen ve senaryo:** Victoria Mahoney
Oyuncular: Zoë Kravitz, Gabourey Sidibe, Tim Blake Nelson vd.

Rezil bir aile ortamında yaşayan, babası ayyaş, 17 yaşının zorluklarını yaşayan Sweetness O'Hara'nın öyküsü. Ayyaş babasının dövdüğü annesi ile birlikte evden ayrılan Sweetness arkadaş çevresinde, aslında kaçtığı şiddet ve saldırganlık sayesinde kendine yer edinebiliyor.
Olmasa da olur bir ortalama film.

V Subbotu

| Innocent Saturday
(Günahsiz Cumartesi)

I Rusya, Almanya, Ukryna, 2010, 99 dak..
Yönetmen ve senaryo: Alexander Mindadze
Oyuncular: Anton Shagin, Svetlana Smirnova-Marcinkevich, Stanislav Rjadinsky, Vjacheslav Petkun, Sergej Gromov vd.

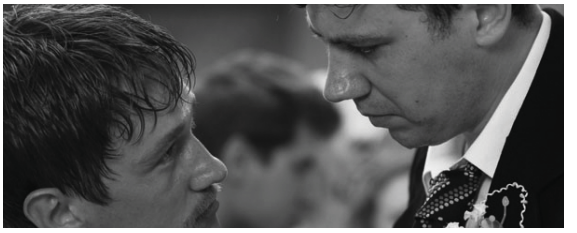

Ukrayna'da "Günahsız", olağan bir Cumartesi gününün öyküsü. 26 Nisan 1986 Cumartesi gününde Çernobil'den bir öykü. Sonradan insanlığın ortak belleğine yerleşecek bir tarih 26 Nisan 1986 Cumartesi ve Hiroşima gibi anılacak bir kent ismi Çernobil. Bir farkla tabii. Birinde İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminde bilinçli olarak bir kent üzerinde patlatılan bir atom bombası var. Çernobil'de ise söz konusu olan, aslında geliyorum diyen ve hep yeniden mümkün olan bir "kaza". " " içine alıyorum kazayı. Çünkü eldeki teknik imkânlar -belki henüz, belki hiç- izin vermiyor atomun gerçek kontrolüne. Yine de atom reaktörleri çalışıyor. Yenileri inşa ediliyor. Türkiye'de burjuvazi "atom enerjisinin barışçı kullanımı" adına atom santralı inşasını gerçekleştirmeye çalışıyor. Atomcu tekellere milyarlar kazandırıyor atom enerjisi . Hal böyle olduğunda eh biraz kayıp göze alınabilir! Atom lobicileri hatta, atom santrallerinin en temiz enerjiyi en güvenli olarak sağladıkları masallarını anlatıyorlar. İşte öyle güvenlikli santrallerden biri idi Çernobil'deki santral.

Çernobil'in bir özelligi de kazanın kendine sosyalist diyen bir ülkede meydana gelmesi ve sistemin bu konudaki tavrı. Aslında 1986 SB'nin sosyalizmle hiçbir ilgisinin olmadığının da ispatı Çernobil "kaza"sı! Dünyanın en insancıl sistemi olması gereken sosyalist isimli ülkenin yöneticileri -hem de glasnostcu, cam gibi şeffaflık vaat eden Gorbaçov revizyonisti vardı başlarında- tam 18 gün susuyorlar, kaza ve onun boyutları hakkında! En başta Sovyet halklarına olmak üzere dünya halklarına yalan söylüyorlar. Rüzgarın atom bulutlarını taşıdığı ülkelerdeki ölçümlerle mızrak çuvala sığmaz hale geldiğinde, kazadan 18 gün sonra açıklama yapıyor sosyalist maskeli Sovyet yönetimi!

Mindadze Çernobil'deki "kaza" nın ilk gününü, patlamanın olduğu 4. blokta çalışan genç mühendis Valeri Kyrbic'in gözünden anlatıyor. İnançlı bir Komsomol üyesi, değerli bir parti aktivisti Kyrbic. Patlamayı duyduğunda derhal büyük bir endişe içinde iş yerine koşuyor. Şefi için, aslında olan olağan bir kazadır. Sovyetler Birliği'nde atom santralleri gayet güvenliklidir. Devreye girecek olan güvenlik sistemleriyle kaza kısa sürede kontrol altına alınacaktır. Merak edecek, panik yapacak bir şey yoktur. Herkes işine bakmalıdır. Kybicin vardiyesi henüz gelmemiştir. O evine dönmelidir. 1 Mayıs hazırlıkları önemlidir. Kyrbic yoldaş bu boş gününde bu işle uğraşmalıdır! Şefi –aynı zamanda parti sekreteridir- sakinleştirip evine yollar Kyrbic'i . Fakat ısrarlıdır Kyrbic. Şefi ile birlikte ölçüme gider. Ve felaketin boyutlarını kavrar. O andan itibaren tek amacı vardır. Mümkün olan en kısa zamanda en uzağa kaçmak. Yanına aşık olduğu kızı da alıp gitmek. O panik içinde kaçmaya çalışırken, hayat normal seyrinde sürmektedir. İnsanlar nehir kıyısında Cumartesi tatilinin keyfini çıkarmakta, alış verişini yapmakta, eğlenmekte, gezmektedir. Sevgilisinin kopan topugu nedeniyle treni kaçırırlar. Sevgilisi pasaportunu birlikte müzik yaptıkları grubun yanında unutmuştur. Bir dahaki trene yetişmek üzere müzik grubunun çalıştığı gençlik evine giderler. Üçlü bir düğüne rastlarlar. Valeri grubun bateristidir. Müziğe takılırlar. Kopamazlar. Diğer trenler de kaçar. Sonunda Çernobilin tecriti başlar. Şarapla radyasyonu yenme teorileri yapılarak kafalar çekilir.

Zaten olünmeyecek midir? Hiç olmadı eğlenerek ölünsün!

Çernobil'in birinci gününü 4. blokta çalışan bir genç mühendisin perspektifinden anlatmak fikri iyi bir fikir. Oyuncular da elinden geleni yapıyor. Yine de ortaya çıkan film ortalamayı geçmiyor. Rus/ ve Ukrayna insanı hakkında da ne kadar klişe varsa hepsi kullanılıyor.

Görülse de görülmese de olur!

Coriolanus

| Coriolanus
I İngiltere, 2010, 122 min.
Yönetmen ve senaryo: Ralph Fiennes
Oyuncular: Ralph Fiennes, Gerard Butler, Vanessa Redgrave, Brian Cox, James Nesbitt vd.

Coriolanus William Shakespeare'in 1607'de yazdığı ünlü tiyatro oyunlarından biri. Oyunda 4. yüzyıl Roma'sında soylu, halka- plebleree büyük bir nefretle tepeden bakan general Caius Martius'un öyküsü anlatılır. Aslında Caius Martius senato, parlamento gibi şeyleri de gereksiz gören tam bir askeri diktatörlük yanlısı bir askerdir. Onun dünya görüşünde iyi, yiğit, savaşmayı bilen bir diktatör yönetmelidir Roma'yı. Caius Martius önderliğindeki ordu, Roma'yı tehdit eden düşman ordusunu, ona Coriole kentinde büyük kayıplar verdirerek ve en ön saflarda kahramanca savaşarak yener. Caius'a parlamentoda Romayı kurtaran kişi ve Coriole Fatihi olarak Coriolanus ismi verilir. Hem nefret edilen hem hayranlık duyulan bir kahramandır. Annesinin ısrarı üzerine olağanüstü popularitesinden yararlanarak politikaya girmek ister. Fakat halk tarafından seçilmek zorundadır. Nefret ettiği halde Pazar yerinde toplanan halktan oy talep eden konuşmalar yapar. Onun siyasi hasımları, onun demokrasiyi ortadan kaldırma amacında olduğunu söyleyerek, halkı Coriolanus'a karşı kışkırtırlar. Coriolanus bunun üzerine halka ve politikaya, politikacılara karşı bütün nefretini kusar. Senato'nun halka dayanarak aldığı kararla sürgüne gönderilir. Sonra intikam için daha önce Roma komutanı olarak karşısında savaştığı orduyla birlikte, Roma üzerine yürür. Roma yakılıp yıkılmaktan annesinin müdahelesi üzerine kurtulur. Coriolanus, annesinin baskısı sonucu savaşan taraflar arasında barışa aracılık yapar. Bir barış anlaşması imzalanır. Bu fakat onun sonu olur. İki tarafın gözünde de bir haindir artık.

Ünlü İngiliz oyuncu Ralph Fiennes, Shakespeiarin bu oyununu, sözlerine hiç dokunmadan bugüne taşıyor. Kendisi Coriolanus'u, Vanessa Redgrave annesini mükemmel oynuyor. Yalnızca bu ikilinin oyununu görmek için değer Coriolanus'u görmeye. Fakat yalnızca bu değil, Coriolanus olağanüstü bir görsel zenginliğe sahip. Fiennes yalnızca iyi bir oyuncu değil, iyi bir yönetmen olabileceğini de gösteriyor Coriolanus'ta. Bir de tabii William Shakespeare'in nasıl hiç eskimeyen bir deha olduğunu bir kez daha görüyorsunuz. Oyun bugüne taşınınca konu bakımından hiç bir şey değiştirmeye gerek kalmıyor. Yalnızca şiir dili size aslında 17. yüzyıldan bir tiyatro oyunu seyrettiğinizi hatırlatıyor. Tabii bu eskimeme olayı, temelinde üretim aracı üzerinde özel mülkiyet olan, sömürü olan, sınıflara bölünmüş toplumun sürüp gitmesi ile de doğrudan bağıntılı. Sorun sistem sorunu yani!

Coriolanus ortanın biraz üzerinde bir film.

Jodaeiye Nader az Simin

| Nader And Simin, A Separation
Nadir ve Simin; Bir ayrılık
I İran, 2011, 123 dak
Yönetmen ve senaryo: Asghar Farhadi
Oyuncular: Leila Hatami, Peyman Moadi, Shahab Hosseini, Sareh Bayat, Sa rina Farhadi, Babak Karimi, Merila Zarei vd.

İran'dan 30'lu yaşlarda bir çiftin öyküsü.

Simin 14 yıllık eşi Nadir ve kızı Termeh ile İranı terketmek, yurtdışına gitmek istemektedir. Çocuğunun geleceği için, daha rahat ve özgür bir hayat için bunu gerekli görmektedir. Her şeyi ha-

zırlamıştır. Fakat eşi Nadir buna yanaşmamaktadır. Çünkü sorumluluğunu taşıdığı bakıma muhtaç, alzheimerli bir babası vardır. Onu geride yalnız bırakmak istememektedir. Ayrılma gündeme gelir. Her iki taraf yan yana oturarak hakim (sabit kamera/seyirci) karşısında kendi bakış açılarını ortaya koyarlar. Zaten film de onların hakim karşısındaki bu konuşmaları ile başlar, öyküyü ikisinden dinler, ikisine de hak veririz!

Resmen ayrılırlar. Simin anne babasının evine taşınır. Kırk gün içinde 12 yaşındaki kızları Termeh'in kimde kalacağı konusunda karar verilecektir. Hem anne, hem baba kızı istemektedirler. Kız ise annesinin ve babasının yeniden birleşmesini istemektedir. Biraz da annesinin onu bırakıp gitmeyeceğinden emin olduğu için, babasının yanında kalır. Bu anneyi yurtdışına gitmekten vaz geçirmek için bir baskıdır aynı zamanda.

Ayrılık ertesi bir bakıcı bulunur baba için. 4-5 yaşlarında bir kızı olan, kocası 12 yıldır çalıstığı işini kaybetmiş, işsiz, depresyon yaşayan; kendisi yeni bir çocuğa da gebe olan genç bir kadındır bakıcı. Dinine bağlı, inançlı bir insandır. Gündelik sorunlarda bile telefonla fetva almaktadır. Aslında bu iş kendine cok ağır gelen bir iştir, fakat para için yapmak zorundadır. Bir takım gelişmeler ertesi Nadir kadını hırsızlıkla da suçlayarak işten kovar. Bir itişme olur. Kadın çocuğunu düsürür. Sonra iki aile mahkemede karşı karşıya gelirler. Nadir doğmamış bir çocuğun katili midir? Yoksa kadının çocuğunu düşürmesinin itişme ile ilgisi yok mudur? Bu bağlamda karışlıklı olarak küçük yalanlar söylenir.. Herkesin kendine göre haklı gerekçeleri vardır yalan söylerken. Fakat herkes de yalandan rahatsızdır. Özellikle dindar olan yoksul bakıcı kadın, günah korkusu ile kendileri için hayati derecede önemli olan tazminat parasından –yalana dayalı olarak geleceği için- vaz geçmeye bile hazırdır.

Asghar Farhadi, yeni filminde de, Iran'da bir orta sınıf ailesinin somutunda, toplumun bir panoramasını sunuyor. Bu kez daha önceki filmlerinden ayrı olarak bu ailenin öyküsünü, bir yoksul ailenin öyküsü ile kesiştiriyor.

Filmin sonu her zamnan olduğu gibi açık. İşsiz ve depresyonlu genç erkek ne olmuştur. İntihar mı etmiştir? Simin eve geri dönecek midir? Kimin yanında kalacağı konusunda karar vermiş olduğunu söyleyen Termen yalnız başına girdiği odada hakime ne demiştir? Bu vb. sorulara cevap vermeksizin bitiyor film.

Farhadi sorgulayan, cevap vermeyen, cevabı seyirciye bırakan, düşündüren filmler yapıyor. Bu konuda iyi.

Fakat filmleri olağanüstü çok konuşmaya dayalı "geveze" filmler. Bu da öyle. Burada biraz daha fazla resmin ve oyuncunun gücüne güvenmeyi öğrense iyi olacak.

Yarışmanın bu tek İran filmi, şimdiye kadar olan "ortalama" filmler içinde iyi olan biri.

İran'dan gelmesi onu avantajlı kılıyor.

The Future

| (Gelecek)

I Almanya, ABD, 2011, 91 dak.
Yönetmen ve senaryo: Miranda July
Oyuncular: Hamish Linklater, Miranda July, David Warshofsky vd.

30 yaşlarında bir çift; Sophie ve Jason. Orta sınıftan. İlişkileri dört yıl önce başlamış, ama sona varmış görünüyor. Filmin ilk sahnesinde bir koltukta karşılıklı oturmuşlar, her ikisi de kendi bilgisayarında internete dalmışlar. Birbiri ile değil, internet ile ilişkide bir çift. Birbirleri için iğneleyici –belki aşağılayıcı ve yaralayıcı- sözlerden başka söyleyecekleri yokmuş gibi görünüyor.

Sonra bu iletişimsizlik durumunu asmak için bir kediyi evlatlık almak istiyorlar. İlişkinin düzelmesi için umut kedide!

Bu arada bacağı kırılmış olan ve şimdi bir hayvan yuvasında bakımda olan sahipsiz kedi de kendi öyküsünü anlatıyor.

Kediyi almak için gittiklerinde, yuvadakiler onlara, kediyi tam sağlıklı teslim almaları için 28 gün sonra gelmeleri gerektiği söyleniyor. Fakat geç gelinirse sahipsiz kedinin ilaçla öldürüleceği de söyleniyor.

Daha sonra çifti aldıkları bu önemli kararın hayatlarını nasıl değiştireceğini tartışırken görüyoruz. Tartışma içinde bu 28 günün son özgür günleri olacağı sonucuna varıyorlar. Kedi geldiğinde sorumluluk gelecektir. O halde bu 28 günü doğru değerlendirmek gerekir!

Kadın bu 28 gün içinde 28 ayrı dansı internete koyma hedefini koyar kendine. Erkek ise dünyayı kurtarmak için "yeşil" damarını keşfeder. Bir parti adına, onun bölgedeki tek temsilcisi olarak ev ev dolaşıp insanları ağaç evlatlık edinme konusunda iknaya çalışır. Sophie'nın dans projesi daha ilk dansta takılır kalır. Bu arada Sophie kendine, onu bir seks aracı olarak kullanan, maço bir sevgili bulur. Bağımsız bir genç kadın olarak hiç mi hiç yapmadığı, yapmayacağı işler yapar. Bu arada kediyi almayı unuturlar!

Amerikan orta sınıfının bireyci hayat tarzının yer yer eğlenceli ve fakat aslında acıklı bir eleştirisi olarak okunabilir bir film. Fazla özelliği olmayan, önemsiz bir film.

Miranda July enstalasyonları ile de ünlü, çok yönlü bir sanatçı olduğu için, onun filmi olarak festival yolunu bulmuş olsa gerekir. Kimi ilginç, esprili diyalog ve görüntülere rağmen, sinema filmi yönetmeni olarak Miranda July'nin geleceği olduğunu sanmıyorum.

Les femmes du 6ème étage

| Service Entrance (Hizmetçi Girişi)

I Fransa, 2010, 100 dak.
Yönetmen: Philippe Le Guay
Oyuncular: Fabrice Luchini, Sandrine Kiberlain, Carmen Maura, Natalia Verbeke, Lola Duenas vd.
Senaryo: P. Le Guay, J. Tonerre

Paris'te 19 yüzyıl ikinci yarısı/ 20. yüzyıl başlarından kalan ve Paris'in ünlü caddelerini bugün de süsleyen, 6 katlı, cepheleri süslü, binlerce eski yapı vardır. Bunların iki girişi vardır. Biri gayet ihtişamlı, genelde mermer süslü kocaman kapılı, aydınlık bir giriştir. Burada geniş ferah merdivenler ve yine süslü bir asansör vardır. Burası ev sahiplerinin, efendilerin, burjuvazinin girişidir. Bir de görünmez, dar bir "hizmet ve hizmetçi" girişi vardır. Dar, karanlık merdivenlerden çıkılır bu girişte üst katlara. Her efendi evinin, hizmeçiler için girişi bu

cephededir. Bu girişin dar merdivenleri sizi başınızı döndüre döndüre doğrudan altıncı kata çıkarır. Bu eski evlerde altıncı kat hizmetçilerin, ev çalışanlarının kaldığı kattır. Burada dar bir koridorun iki yanına karşılıklı olarak sıra sıra daracık odalar dizilmiştir. Odalarda akar su, lavabo, tuvalet vs. yoktur. Bunlar ortaktır, dısarıdadır. Üst sınıf altta, konforlu evlerde, alt sınıf, hizmetçiler üstte oturur. Eğer evde çalışmıyorsa her an hizmete çağrılmaya hazır bekler. Ev çalışanları içinde 6. katta oturmayan biri de vardır. Öncelikle girişin temizliğinden, giren çıkanların kontrölünden, güvenlikten, postadan sorumlu kapıcı/Consierge. O en altta, zemin katında kapının hemen yanındaki evde oturur. O 6. kattakilerden üstün görür kendini. Evin gerçek efendisi sanır, öyle de davranır.

Les femmes du 6ème étage, 1960'lı yılların başı Paris'inde bir 6. katı anlatıyor. Dönem, İspanya'dan gelen hizmetçilerin altıncı katları doldurduğu dönemdir. Alt katlardan ise yalnızca 5. katı, Jean-Louis ve Suzanne Joubert in oturdugu katı tanıyoruz. 40- 50 arası yaşlarda bir çifttir Joubertler. Jean-Louis bir banker-borsacıdır. Eşi Suzanne ise hayatını diğer burjuva kadınları ile toplantılarda, dedikoduda geçiren bir "ev kadını"dır, Fakat evdeki işler hizmetçi ve bakıcıya aittir. Bunların yanında 30 yıla yakın süredir calışan Fransız bakıcı hizmetçi kadın, evin esas hakimi olan Jean-Louis'in annesi öldüğünde, onun odası gelin tarafından boşaltılmaya kalkıldığında evi ve işini protesto ile terkeder. Yeni bakıcı Burgos' tan yeni gelen genç ve güzel Concepción olur. Süreç içinde Conception ve 6 katın kadınları Jean-Louis'e insanlığını hatırlatırlar. Jean-Louis Coception'a aşık olur. vs.

Zevkle seyredilebilen, diyalogları, oyunculuğu hoş olan hafif bir fransız komedisi 6. katın kadınları. Tabii sonu mutlu! İki saat keyifle seyredip, unutacağınız bir film.

Festivalde ne mi arıyor? Onu bu filmleri seçenlere sormak lazım.

A torinói ló

| The Turin Horse
(Torino Atı)

I Macaristan, Fransa, Almanya , İsviçre, ABD, 2010, 146 dak.
Yönetmen: Béla Tarr
Oyuncular: FJános Derzsi, Erika Bók, Mihály Kormos vd.
Senaryo: L. Krasznahorkai, B. Tarr

Torino Atı kara bir perde ile arka plandan gelen şu sözel açıklama ile başlıyor:

"3 Ocak 1989'da Friedrich Nitezsche Torino Via Carlo Arberto 6 numaradaki evinin kapısından dışarı çıktı. Onun çok uzağında olmayan bir yerde bir arabacının sözünü dinlemeyen atı ile zorlukları vardı. Arabacının bütün yalvarmalarına ve tehditlerine rağmen at yerinden kıpırdamıyordu. Bunun üzerine sabrı tükenen arabacı kamçısına davrandı. Nitezsche toplanan kalabalığa yaklaştı, hıçkırıklarla ağlayarak atın boynuna sarıldı. Arabacı atı dövemez duruma geldi. Daha sonra evin sahibi kiracısını eve götürdü. O iki gün hareketsiz ve sessiz koltuğunda yattı. Sonra o ünlü cümlesini söyledi. "Anne ben aptalım." Sonraki on yılı kız kardeşleri ve annesinin bakıcılığında konuşmaksızın ve ne olduğunu bilmeksizin yaşadı.

Atın akıbetini bilmiyoruz."

Bela Tarr, "Torinolu at"ta kendine göre atın ve arabacının öyküsünü anlatıyor. Ona özgü siyah beyaz, sabit kameranın dakikalarca hareketsizlik üzerine yoğunlaştığı, hemen hiçbir kamera hareketinin olmadığı, dingin resimlerle, olağanüstü az diyalogla anlatıyor. Kötümser, karanlık, yavaşlığı erdem edinen bir film. Evet çok güzel siyah beyaz resimler var. Fakat siyah beyaz güzel resim olsa derdim, sinemaya değil, resim sergisine giderim. Sevmedim. Festivalde ne işi mi var? Dikkat bu bir Tarr filmidir! Onun mutlaka bir bildiği vardır!!!

Bizim Büyük Çaresizligimiz

| (Our Grand Despair)

I Türkiye, Almanya, Hollanda, 2010, 102 dak.
Yönetmen: Seyfi Teoman
Oyuncular: Ilker Aksum, Fatih Al, Günes Sayin, Baki Davrak, Taner Birsel, Mehmet Ali Nuroglu vd.
Senaryo: B. Baris, S. Teoman

Bu yılki festivalin Türkiye filmi Seyfi Teoman'ın aynı adlı romandan uyarladığı "Bizim Büyük Çaresizliğimiz" idi.

"Bizim Büyük Çaresizliğimiz" bir aşk ve bir imkansız (mı) aşk filmi.

Ender ve Çetin 30'lu yaşların sonlarında, -yine tabii! orta sınıf aydını- iki arkadaştırlar. Ankara'da, bir evde ortak yaşamaktadırlar. Orta okul liseden beri süren büyük bir dostlukları, arkadaşlıkları vardır. Aralarındaki ilişki cinsel olmayan bir aşk ilişkisidir. Filmde işlenen birinci aşk öyküsü -ki esası da –bu.

Bir de ikinci imkansız (mı) aşk öyküsü var. Bir üçüncü arkadaşlarının henüz üniversiteli olan ve bir araba kazasında anne babasını yitiren ve bu iki candan arkadaşa emanet edilen kız kardeşi Nihal'e, her ikisinin de duyduğu aşk. Aynı evde birbirlerine rahatlıkla anlatabildikleri bu duyguları Nihal'e anlatamayan iki koca çocuğun öyküsü. Belki anlattıklarında ikisinin ilişkisini de bozma pòtansiyelini içinde taşıyan bir aşk bu.

Oyuncular iyi.

Öykü, Türkiye'de orta sınıf aydın çevresinin öyküsü. Kendi kendilerini anlatmayı seviyor nedense

insanlar.

Yer yer –biraz da romana çok bağlılıktan kaynaklanan- fazlalıklar var. Örneğin Çetin ve Ender tren yolunda yürümeye başladıklarında bitirilebilirdi film, 15 dakika kazanılır, hiçbir şey kaybedilmezdi. Ayrıca "Fareler ve Insanlar"a atıfın da daha başka bir anlamı olurdu.

Ortalama filmler içinde ortalama bir film sonuçta.

Mein bester Feind

| My Best Enemy (En iyi Düşmanım)

I Avusturya, Lüksemburg, 2010, 109 dak.
Yönetmen: : Wolfgang Murnberger
Oyuncular: Moritz Bleibtreu, Georg Friedrich, Ursula Strauss, Uwe Bohm, Marthe Keller, Udo Samel vd.

Avusturya Berlinale yarışma bölümünde orta(lama) bir anti- Nazi komedisi ile temsil edildi: "En İyi Düşmanım."

Anlatılan Viyana da, Nazi Almanya'sı Avusturya'yı "Anavatana Katma" adı altında (Avusturyalıların da hiç de küçük olmayan bir bölümünün alkışları ve aktif katkılarıyla; ama haksızlık etmeyeyim Avusturya faşizme karşı silahlı ayaklanmanın olduğu az sayıda Avrupa ülkesinden biri aynı zamanda) işgal ve ilhak etmeden önce, ülkenin en önemli galerilerinden birine sahip olan Yahudi kökenli Kaufmann ailesinin öyküsü.

Bu ailenin 30'lu yaşlardaki oğlu Victor (Moritz Bleibtreu, yine gereksiz abartılı oynuyor, sevmiyorum bu hep kendini tekrarlayan, her figürü karikatür haline getiren abartılı oyunu) ile ailenin yanında bakıcı-hizmetçi olarak çalışan kadının oğlu aryen Rudi Smekal (Georg Friedrich) arasındaki neredeyse kardeşlik olarak adlandırılabilecek dostluğun/düşmanlığın öyküsü anlatılan. Bu dostluk Rudi'nin SS subayı olması ile sonlanıyor. Düşmanlığa dönüşüyor. Savaşın kaosu içinde birkaç kez Viktor/Rudi kimlikleri değişiyor. Aryen veya Yahudi olmanın savaş içinde nasıl bir rol oynadığını bu kimlik değişiklikleri sırasında görüyoruz.

Bu ikili arasında bir de Victor'a aşık olan ve fakat Rudi'nin aşık olduğu Lena (Ursula Strauss) var. Aile Michelangelo'nun kayıp olduğu sanılan çok değerli bir çizgi resmine sahip. Bu çizgi resimi Nazi rejimi 1943'de Almanya'yı ziyaret etmeyi planlayan Duce Mussolini'ye bir jest olarak hediye etmek istiyor. Ancak ailenin elinde olduğu Rudi'nin verdiği bilgiyle bilinen resim kayıptır. Baba bu arada temerküz kampında ölmüştür. Resimin yerini bildiği varsayılan Victor bulunduğu toplama kampından resmi bulup getirmesi için çıkartılıyor. Bu operasyon sırasında Rudi ile Victor'un kaderleri yeniden kesişiyor. Bir dizi fantastik maceradan sonra tabii! mutlu sona varılıyor.

Nazi dönemi üzerine yapılan dört tane gerçekten gülerken ve ağlarken düşündürmeyi başaran dört film tanıyorum: En başta tabii ulaşılamaz Chaplin'in Büyük Dikatör'ü var. Sonra Jerry Lewis'in kendi yönettiği yapımı "Cepheye nereden gidilir"(Wich way to the front/1970), yenilerden Miheleanu'nun "Hayat Treni" ve biraz da Roberto Benigni'nin (La vita e bella) "Hayat Güzeldir"i . Bunun dışındaki anti Nazi "komedileri". Buna şimdi Mein Bester Feind da dahil, en iyisi bile, olmasa da olur filmler. Kaldı ki Mein bester bu kötülerin içindeki en iyilerden de değil. Bu yılki Berlinale'nin yarışma bölümüne layık bir ortalama film.

Un Mundo Misterioso

| A Mysterious World (Gizemli Dünya)

I Arjantin, Almanya, Uruguay, 2011, 107 dak.
Yönetmen ve senaryo: Rodrigo Moreno
Oyuncular: Esteban Bigliardi, Cecilia Rainero, Rosario Bléfari, Germán de Seilva, Leandro Uria vd.

Yine orta sınıf; yine 30'lu yaşlarda bir kadın (Ana) ve bir erkek. (Boris). Bu kez mekan Latin Amerika, öncelikle Arjantin. Sevişme ertesi nefeslenmeleri ile başlıyor film. Doris nefeslendikten sonra Ana'ya içecek bir şey getiriyor. Kendisine de gazete alıyor. (Ben yine mi sigara diye bekliyordum. Herhalde sigara yasağı Arjantin'e de ulaşmış olsa gerek.) Ana pat diye 'benim düşünmeye ihtiyacım var. Bir süre birbirimizi görmeyelim' diyor. Boris'in monoton bir sesle hep yeniden tekrarladığı

"Neden? Ne kadar zaman" vs, sorularına; Ana yine monoton ve bıkkın bir sesle "bilmiyorum" diyerek cevap veriyor. Sonrası Boris'in bir otele taşınması. Eski arkadaşları ile tesadüfen karşılaşması. Ana'sız bir hayat örgütlemeye çalışması. Uruguay'a davet edilmesi. Romen yapımı bir araba satın alması. Yola koyulması. Urugua'ya gelmesi. Orda kimseyi bulamaması filan. Bütün bunlar için bir kısa film yeter aslında. İki saate uzatmak için özel çaba harcanmış sanki. Yönetmen sıkıntısını seyirciyle paylaşmak, sıkıntısını seyirciye taşımak için elinden geleni yapmış. Başarılı da oldu yani. Salonun belki yarısı boşaldı film bitmeden!

Gereksiz bir film anlayacağınız!

Saranghanda, Saranghaji Anneunda

| Come Rain, Come Shine
(Yağmur yağar/Güneş açar)
I Güney Kore, 2011, 105 dak.
Yönetmen ve senaryo: Lee Yoon-ki
Oyuncular: Lim Soo-jung, Hyun Bin vd. vd.

Yine otuz yaşlarında (Orta yaş krizinin başlangıcı herhalde 30'a çekildi. Bu yılki Berlinale yarışma filmlerine bakılırsa öyle görünüyor!) bir genç kadın ve bir genç erkek. Ve yine orta sınıf. Bu kez Güney Kore'den kadın iki günlüğüne bir iş seyahati için Tokyo'ya uçacaktır. Havaalanı yolunda erkek geleceğe yönelik planları üzerine konuşurken, kadın dönüşte ondan ve evden ayrılacağını açıklar. Yine 'anlamıyorum, neden' vs, sorularına bu kez açık cevap vardır. Bir başka erkek vardır kadının hayatında. Radyoda hafta sonu büyük yağmur ve fırtına beklendiği haberlerini duyarız bu arada. Filmin ilk 10-15 dakikası kesintisiz bir çekimle araba içinde bunların konuşan çift. Bu arada kadın yolun ne kadar sürdüğünü sorduğunda erkek "30 dakika dediğinde film tarihinin en uzun kesintisiz çekimlerinden biri olacağını düşünmedim değil. O zaman hiç olmadı bir orjinalliği olurdu filmin! Fakat ayrılık açıklamasından sonra kesildi.

Sonra acayip karanlık, kirli gri, yağmurlu bir havada (dikkat sıkıntı!!!) kadını ve erkeği evde kadının eşyalarını toplarken görürüz. Erkek çok daha sistemli toplamakta (zaten mimardır kendisi. Onlar sistemlidirler!) kadın hep hatıralarla uğraşmaktadır. Aslında pek gitmek istememektedir yani, ikirciklidir (Ah rasyonel erkekler ve duygusal kadınlar!) Bu arada yağmur da sele dönmüş, yollar kapanmıştır. (Valla kader işte. Yağmur bile kadının gitmesini istemiyor!) Kadın istese bile gidemez. Yollar kapalıdır. Zaten bu kadar anlayışlı (kadının gideceği erkeği telefonla aramasını istiyor, merak etmesin adamcağız diye) ve ince bir erkekten neden ayrılmak istediğini anlamak da mümkün değildir.

Bu arada evinden kaçan küçük bir kedi de o yağmurda onlara sığınır. Önce korkar gizlenir, filmin son sahnelerinde kendine güveni gelir. Yavaş yavaş ortaya çıkar. Kadın kediyle konuşur gibi kendisiyle konuşur. "Korkma, Her şey düzelecek. Her şey yoluna girecek." Arada bir o karanlık evi ışık içinde gösteren resimler serpiştirilir filme.. Hep Yağmur yağacak değildir ya. Güneş de açacaktır elbet!

Yagmur yağar/güneş acar... vs..

Güney Kore'den bir orta sınıf sıkıntı filmi anlayacağınız. Ortalama filmler Berlinale'sinin ortalama filmlerinden biri. Olmasa da olur.

Wer wenn nicht wir

| If Not Us, Who
(Biz degilse, kim)
I Almanya, 2011, 124 dak.
Yönetmen ve senaryo: Andres Veiel
Oyuncular: August Diehl, Lena Lauzemis, Alexander Fehling

Andres Veiel en sevdiğim belgeselcilerden bir. Onun "Black Box-Federal Almanya"sı

1968 hareketini ve ardından RAF'ın (Kızıl Ordu Fraksiyonu. Burjuvazinin tanımıyla "Baader Meinhof Çetesi) çıkış nedenlerini anlamak için bence en önemli filmlerden biri.

Veiel şimdi RAF'ın doğuşunu, RAF içinde önemli bir rol oynayan Gudrun Enslin'in 50'li yıllardaki ailesi içindeki, sonra üniversite yıllarındaki durumundan yola çıkarak anlatmaya çalışan bir sinema filmi yapmış.

Filmde gördüğümüz Enslin, daha küçük yaşta bir Papaz olan babasının sözü ile eyleminin bir olmadığını, onun lafta savunduğu yüksek ahlaki değerlere –en azından Nazi imparatorluğu döneminde aktif direniş içinde yer almayarak- uygun davranmadığını görüyor ve bunu açıkça söylüyor. Bir yanda baba ile onun destekleyen anne ve diğer yanda Gudrun ile onu fazla öne çıkmadan destekleyen kızkardeşi arasında bir çatışma var. Gudrun ekonomik durumu bütün çocukları okutmaya gücü olmayan aile tarafından üniversiteye gitmek için seçilen çocuk oluyor.

Enslin üniversitede bir seminerde ağzı çok iyi laf yapan, profesörle senli benli konuşma cesaretine sahip Berward Vesper ile tanışıyor. Bernward Vesper Nazi döneminin Hitler mersiyeleri ile ünlü şairlerinden Will Vesper'in oğlu. İnançlı bir Hitlerci! Filmin giriş sahnelerinde bir kedinin bahçede ağaç üzerindeki bir yuvadaki bülbül yavrularını yediğini; ardından küçük bir çocuğun panik içinde kediyi bir kümeste üzerini samanlarla örterek gizlediğini; bir adamın bu gizleme sahnesini pencereden izlediğini, sonra elinde bir tüfekle kümese girdiğini görüyoruz. Köşeye korkuyla büçülmüş çocukla birlikte silah sesini duyuyoruz. Sonra adamın küçük çocuğa eylemini nasıl açıkladığını görüyoruz: "Kediler hayvanlar aleminin Yahudileridir!" Çocuk daha sonra Tübingen'de üniversitede profesörü ile adeta seviye farkı olmaksızın konuşabilen Bernward Vesper, adam ise onun babası Will Vesper'dir.

Enslin ile bir yayın evi kuran, bu yayın evinde babasının eserlerini de basan –bütün eserler yayınlanmayı hak ederler!- Bernward sevgili ve iş arkadaşı bir çift olurlar. Ancak Bernward'ın başka kadınlarla da Enslin'in hoşnut olmadığı ilişkileri de vardır. Bir süre Enslin'in bir kadın arkadaşı Enslin ve Bernward üçlü bir ilişki yaşarlar. Enslin kaldıramadığı için bu ilişki biter.

Onların hayatları böyle devam ederken, araya aileler açısından Will Vesper'in ölümü, toplumsal olaylar açısından öğrenci hareketleri girer. Solculaşma başlar. Berlin'e taşınma gelir. Enslin –papaz ailesinden gelen radikal ahlakçılığı ile – Bernwarda göre daha hızlı solculaşır ve radikalleşir. Evlilik ve doğan çocuk- felix- de çiftin birbirine giderek yabancılaşmasını engelleyemez. Bu yabancılaşmada aslında bir maceracı ve fakat eylem adamı olan Andreas Baader katalizör rolü oynar. Enslin, Baaderin sevgilisi olur. O bağımsız kadın maço Baaderin aşağılamalarını evet doğrudan şiddetini bile sineye çekecek kadar bağlanır Baader'e. Bernward Enslin'in kendisini bırakıp gitmesini kaldıramaz. Uyuşturucu bağımlısı haline gelir. Sonunda intiharla noktalar hayatını. Film Baader'in Berlin'de bir enstitütü ziyareti sırasında yapılan silahlı baskınla hapisten kurtarılması haberi ve RAF'ın bu konudaki açıklaması ile biter.

Burjuva sosyolog ve psikologların tezlerine, açıklamalarına dayalı bir resmi tarih yazımı var RAF konusunda. Buna göre RAF aslında Nazi artığı ailelerinden kopmaya çalışan, psikolojik zorluklarını, silahlı mücadeleyle aşacaklarını sanan, psikolojileri bozuk insanların ürünü. Dönemin devrimci ruhu ve atılımı evet bütün dünyada milyonlarca insanın tarihi yapmaya soyunduğu "eğer biz değilse kim, bu-

gün değilse ne zaman" sloganının pratik hareketin sloganı olduğu bir dönemi, Ana-babaları Nazi olan burjuva çocukların psikolojisi ile açıklama adına karartmaya, karalamaya çalışan bu tarih yazımı, ne yazık ki, Veiel'in filminin de çıkış noktası.

Bu psikolojisi bozuk olan çocukların kimisi Bernward Vesper gibi alieden, en başta da biraz hayranlık biraz korkuyla yaklaşılan babadan bütünüyle kopamıyor. Sonunda çıkışı uyuşturucu bağımlılığında ve intiharda buluyor. Kimileri de Enslin gibi aileyle radikal kopuşu silahlı mücadeleye atılarak, bunu yaparken başka bağımlılıklar içine girerek gerçeklestiriyor. (Filmin sonunda akan yazılı açıklamada Gudrun Enslin'in Stammheim tutukevinde intihar ettiğini okuyoruz. Bu "intihar" konusunda uluslararası araştırma komisyonlarının bir dizi açıklanmamış soru sorduğu olgu. Federal Almanya'nın tutukluların 24 saat kamera kontrolü altında olduğu, en güvenlikli hapishanesi Stammheim ölümlerinin, intihar değil, kabaca intihar süsü verilmiş intikam infazları, devlet cinayetleri olduğu tezleri de var. Bunların bilgisinin olduğu yerde, intihar açıklamasının hiçbir soru sormaksızın, gerçekmiş gibi yansıtılması da ilginç.) Veiel'in "Biz değilse, kim filminin mesajı bu. Resmi tarih yazımının birebir sinemaya aktarılması Veiel'in yaptığı.

Filmin iyi yanı, kuşkusuz özel olanla siyasi olanın iç içeliğini net olarak ortaya koyması, RAF'ın tarihini 1968 ile başlatmaması, onu kuranların yaşadıkları ailevi ve toplumsal geri planı göstermeye çalışmasıdır. Kötü yanı bunu yaparken, resmi tarih yazımını hiç sorgulamadan üzerlenmesi. Sonuçta inandırıcı olmayan bir film çıkmış ortaya. Dönemi yaşamış olanlar için bir inandırıcılığı olmayan bu film, dönemi yaşamamış genç insanlar için ise dönem ve anlatılan kişiler hakkında –araya serpiştirilen, onlarca dokümanter filmden tanıdığımız belgesel bölümler dışında- bilgi verici, dönemin gerçekten kavranmasına yarayacak bir film de değil.

Veiel'in "Eger biz degilse, kim" programatik isimli filmi, evet şimdiye kadar bu konuda yapılmış kimi dönem filmleri ile karşılaştırıldığında (Mesela "Baader" ile karşılaştırdığında), onlara göre iyi. Veiel'in filmi evet bu yılki ortalama filmler Berlinale'si yarışma filmleri içinde iyice olanlardan biri. Fakat kötüler arasında iyilik değildi benim Veiel'den beklediğim. Benim için bayağı hayal kırıklığı oldu. Bence Veiel belgeselciliğe devam etse daha doğru bir iş yapar.

Odem

| Lipstikka
Ruj

I İsrail, İngiltere, 2010, 90 dak.
Yönetmen ve senaryo: Jonathan Sagall
Oyuncular: Clara Khoury, Nataly Attiya, Moran Rosenblatt, Ziv Weiner, Daniel Caltagirone vd.

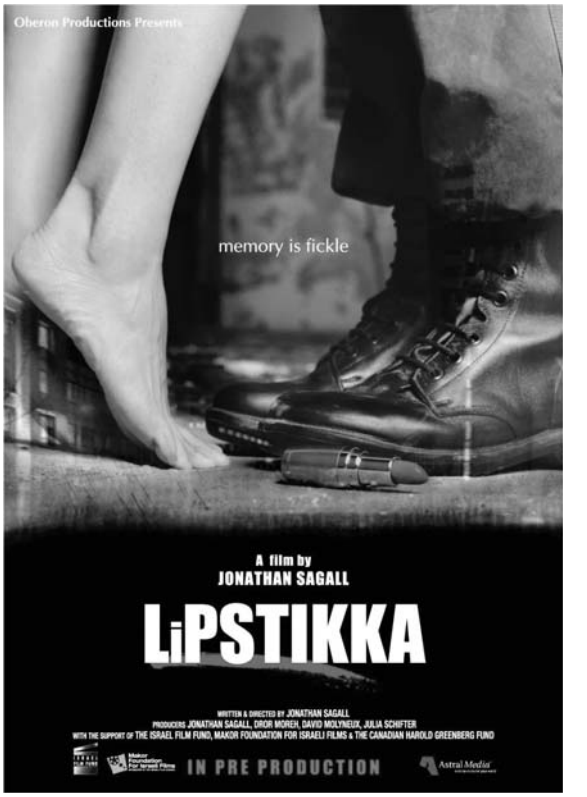

Londra'da konforlu, oldukça büyük bir evde eşi ve 7 yaşındaki oğlu ile görünürde gayet mutlu bir hayat süren Filistin kökenli 30'lu yaşlarda bir kadın Lara. Doğum günü kutlamasında onun simdi yerleşmiş olduğu toplumda kabul gördüğünü duyumsarız. Yabancılığını gösteren bir işaret yoktur. Kusursuz bir İngilizce konuşmaktadır. Yalnızca biraz fazla içmektedir. Eh bu da aslında topluma adapte olduğunun bir işareti olabilir.

Ertesi sabah eşi işine gittikten sonra, henüz çocuğunu okula götürmeden kapısı çalınır. Gelen davetsiz misafir her şeyin göründüğü gibi olmadığının habercisidir.

Gelen Lara'nın çocukluk, ilk gençlik yıllarından Ramala'dan en yakın arkadaşı, sırdaşı, daha sonra 13 yıl önce birlikte geldikleri İngiltere'de sevgilisi, Lara'nın şimdiki eşi Michael'de bir ilişki yaşamış olan İnam'dır.

İnam, Lara için bir yandan hep öyle olmak istediği, kafasına eseni yapan görünürde özgür bir kadındır. Ancak böyle yaşamanın bir bedeli vardır. Hele hele böyle bir yaşam işgal altındaki, tutucu bir İslam ülkesinde yaşanmak isteniyorsa bu bedel büyür.

O bedelin çok ağır olduğunu görürüz filmde. İnam'ın bile taşıyamadığı kadar, altında ezildiği kadar ağırdır bu bedel.

Odem, erkek gözüyle anlatılan bir kadın öyküsü. Kuşkusuz bu öyküyü bir kadın biraz başka anlatırdı.

Filmi diğerlerine göre ilginç kılan geçerken de olsa işgal altındaki Filistin sorununa değinilmesi, insan ruhunda yaralar açan tecavüz olgusunun değişik biçimlerinin iç içeliğinin gösterilmesi. Aslında çok iyi film çıkabilecek bir konudan ortalama bir film çıkmış. Yazık olmuş.

The Forgiveness Of Blood

| The Forgiveness Of Blood
(Kanın Affı)

I ABD, Arnavutluk, Danimarka, İtalya, 2010, 109 dak.
Yönetmen: Joshua Marston
Oyuncular: Tristan Halilaj, Sindi Lacej, Refet Abazi, Ilire Vinca Celaj vd.
Senaryo: J. Marston, A. Murataj

Bu yılki Berlinale'de değişik ülkelerden orta, daha çok üst-orta sınıftan insanların kişisel öyküleri, bireysel sorunlarını anlatan filmler çoğunluktaydı. Büyük insanlığın öyküleri ise kural dışı idi. Kimi de bu tarafı anlattığında, örneğin Tarr'ın Torino Atı'nda olduğu gibi gibi, aşırı estetize edilmiş, ya da "6. katın Kadınlarında" ki gibi aşırı idealize edilmiş filmlerdi. Biraz "Nadir ve Semin'in öyküsü"nde, İran'daki alt sınıftan insanlar da öykü içine gerçekci bir bakışla katılmıştı. Onun dışında –yarışma filmlerinde- emekçiler yoktular!

İstisna festivalin son günü gösterilen "Kanın Affı "adlı filmdi.

Filmde bugünün Arnavutluğunda bir kan davası, öncelikle de kan davasının, bu davanın tarafı olan bir ailenin genç fertleri açısından nasıl bir rol oynadığı sorgulanıyor.

Anlatılan öncelikle delikanlı, lisenin son sınıfında okuyan Nick'in ve onun 15 yaşındaki üniversiteye gitme hayali kuran kızkardeşi Rudina'nın ve altı yaşında, erkek olduğu için kan davasının ilk hedeflerinden biri olan kardeşi Dren'in öyküsü.

Dava kelimenin tam anlamıyla aptalca bir çatışmasıyla başlıyor. Aynı köyde komşu olan iki ailenin babalarının yol kavgası, ' benim tarlamdan geçemezsin', 'orası senin tarlan değil, yüzyıllardan beri yol, geçerim' tartışması küfürleşmeye, kavgaya sonuçta bir ölüme yol açıyor. Dökülen kanın temizlenmesi lazımdır. Bunun için kavgada yer alanların hapiste olması gerekir; bu yetmez, kan bedelinin ödenmesi gerekir. Bunun için önce öldüren ailenin "tecrit edilmesi", aile erkeklerinin süresi ölüsü olan aile tarafından belirlenen yas süresi boyunca evden çıkmaması, bunun ertesinde araya aracılar girmesi, pazarlıklar sonucu belirlenen miktarda kan parası ödenmesi gerekir. Yoksa öldüren ailenin bütün erkek fertleri bütün zaman boyunca kan davasında hedeftir. Gelenek budur. Nick zorunlu olarak geleneğe uyar, evden dışarı çıkamaz. Bunun bir tek istisnasi vardır: Besa ölüsü olan tarafın ricalar üzerine verdiği, süresini kendi belirlediği "ateşkes" ve dışarı çıkma izini.

Nick sonunda bu zorunlu ev hapsine dayanmaz, kan davalı oldukları ailenin kapısına dayanır. Bana ya özgürlüğümü verin, ya da hemen vurun, öldürün der.

Aldığı cevap '24 saat içinde aileni terk eder, buradan çekip gidersen, senin peşine düşmeyiz' şeklinde olur.

Ne yapmalıdır Nick? Kalıp bu geleneği sürdürmeli midir? Yoksa "korkak, kaçtı" laflarını sineye çekip, sevdiğini açıklamadığı kızı kalbine gömüp yeni bir hayatın yoluna mı koyulmalıdır?

Kanın affı, Berilnale'nin az sayıda, anlatacak bir toplumsal sorun öyküsü olan filmlerinden, söyleyecek sözü olan filmlerinden biriydi.

Bu bile onu bu yılki Berlinale'nin en önemli filmlerinden bir haline getirmeye yetiyordu bence. Çabuk unutulması gereken bir Berlinale yaşadık yani. Umarım bu geçici, bir kereye özgü bir durum olur.

Unknown

| Unknown Identity (Bilinmeyen Kimlik)

I Almanya, İngiltere, Fransa, 2011, 111 dak.
Yönetmen: Jaume Collet-Serra
Oyuncular: Liam Neeson, Diane Kruger, January Jones, Aidan Quinn, Bruno Ganz vd.

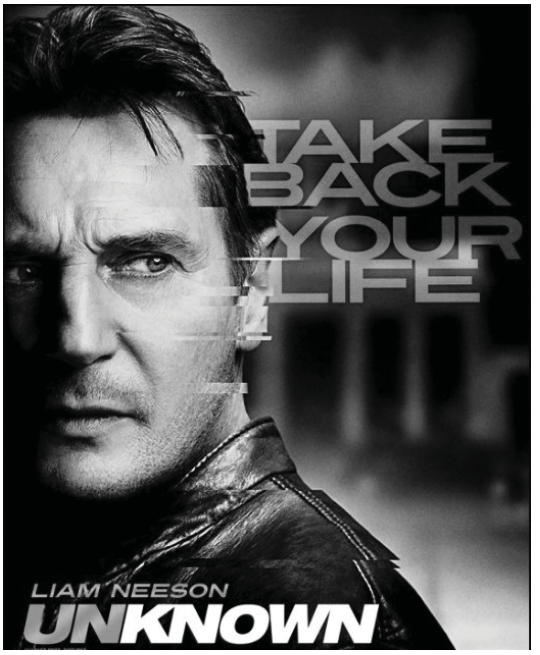

Bir Almanya/Frans/İngiltere ortak yapımında Avrupa sineması Hollywoodculuk oynuyor.

Berlin'i mekan alan bir terörist/casusluk filminde tek ilginc şey de aslında Berlin. Orda da araba stantları, bağlantıları yanlış kurulan metro seyahatlari ve Adlon Oteli üzerinden tanıyoruz Berlin'i. Bir Hollywood filmindeki kadar araba eskitiliyor filmde. Ve acayip çarpışmalar filan ertesi kahramanlarımız kırık çıkık olmaksızın sapsağlam çıkıyorlar hurdahaş arabalardan,

Anlatılan hikayede Berlin'e bir bio-enerji konferansına eşiyle birlikte gelen Dr. Martin Haris (Liam Neeson) bir araba kazasında hafızasının bir bölümünü yitiriyor. Hatırladığı yalnızca kimliği ve eşi. Fakat eşini bulduğunda, eşi onu tanıdığını red ediyor. Eşinin yanında da bir başka Dr. Martin var. Sonuçta, Dr. Martinin bir sahte kimlik olduğunu, kendini Dr Martin sanan kazazedenin uluslararası bir kiralık katiller örgütü üyesi olduğunu, bir suikast için Berlin'e gelmis olduğunu, epeyce insan öldükten sonra öğreniyoruz. Bu arada Berlin'in merkezindeki ünlü otel Adlon'un üst katları planlanan suikast nedeniyle havaya uçuyor.

Öyle bir film işte. Festivalde ne işi var diye sormayın. Herhalde Berlin mekan olduğu için katılmıştır

Böyle festivale böyle kapanış filmi yaraşır. Benim seansımda gazetecilerin çoğu işin gırgırında kimi ciddi olmaya çalışan aslında komik sahneleri alkışladık! Ertesi gün bu alkışlar filmi beğenenlerin alkışları olarak yansıtıldı basının bir bölümünde. Yanlış anlamanın bu kadarı da az bulunur. Ama bu aynı zamanda Berlinale'yi izleyen ve film üzerine yazan gazetecilerin bir bölümünün yerini de gösteren bir işaret aslında. Seviye: tünne!

Yarışma bölümünde, Yarışma dışı olarak gösterilen filmler:

True Grit

| (Gerçek Cesaret)

I (ABD 2010/111 dak.)
Yönetmen ve senaryo: Joel und Ethan Coen
Oyuncular: Jeff Bridges, Hailee Steinfeld, Matt Damon, Josh Brolin vd.

Ben bir festival düzenleyicisi olsam ve festivali ticari olarak da başarılı olacak ve fakat özgün olan, yönetmenin adının kalite anlamına geldiği bir filmle açmak istesem ya Coen kardeşlerden, ya Chris Nolan'dan bir filmle açmak isterdim.

Berlinale düzenleyicileri bu yılki Berlinale'yi Coen kardeşlerin yeni filmi True Grit'le açtılar. Festival açılışı öncesi yapılan basın toplantısında festival yöneticisi Dieter Koslick, "Festivali neden bir western ile açıyorsunuz?" sorusuna, "Filmi hepimiz çok sevdik. True Grit iyi film," diyerek cevap vermişti. Ben de

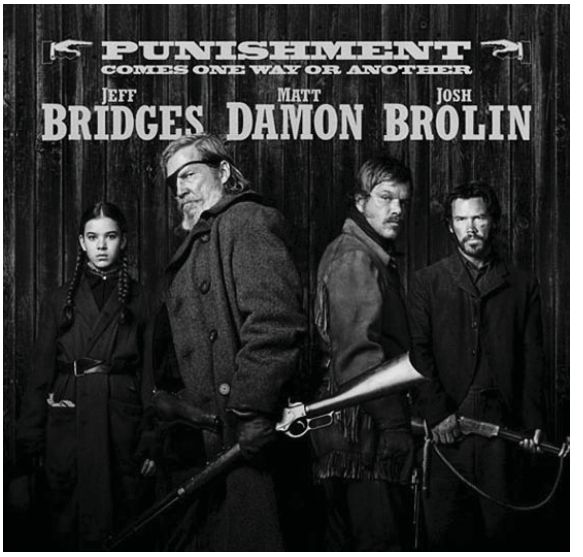

sevdim. Açılış filmi olarak, iyi seçim bence yapılan. Bir "seyirci festivali" için iyi seçim.

Joel ve Ethan Coen kardeşler, film tarihini adeta yeniden yazıyorlar. Her türde kendi filmlerini yapıp, aslında ' bu tür böyle olabilir, olmalı' demeye getiriyorlar adeta.

Bu kez True Grit'te westernin tarihini yeniden yazıyorlar. Çıkış noktaları Henry Hataway' in 1969 da başrolünde John Wayne'in oynadığı "The Marshall" isimli film John Wayne'in oyunuyla Oscar kazandığı, İtalo Western'in zafer yürüyüşü öncesindeki son klasik westernlerden biri. Görünürde bir yeniden yapım True Grit. Fakat bu kez aynı öykü, western tarihinde ilk kez 14 yaşındaki bir kızın bakış açısıyla, onun gözünden ve onun tarafından anlatılıyor. Babasının katili Tom Chaney'i (Josh Brolin) yakalayıp, onu adalete teslim etmek isteyen, eğer adalet yerine gelmezse, hesabı kendi görmeye kararlı 14 yaşında bir genç kız Mattie Ross. (Hailee Steinfeld-rolünün altından büyük başarıyla kalkıyor. Bu oyunu nedeniyle "en iyi yardımcı kadın oyuncu" kategorisinde Oscar adayları arasında. Nasıl olur da Steinfeld "yardımcı oyuncu" kategorisinde aday olur anlamış değilim. Bu kararı alanlar ya filmi görmemişler, ya da başrolden anladıkları başka bir şey. True Grit'in başrolü hiç kuşkusuz filmin hemen her sehnesinde görünen tek kişi olan Mattie Ross'tan (Hailee Steinfeld) başkası değil. Ve bence bu Western tarihini yeniden yazmada Coen kardeşlerin "cesur" katkısı! kararlılığı ile aklına koyduğunu gerçekleştirene kadar inatçı takipçiliği ile vahşi batının -filmin- tüm kahramanlarından daha cesur baş kahramanı Ross. İyice yaşlanmış, alkolik, tek gözünü çatışmada kaybetmiş ama gözünü budaktan esirgemeyen, ölümün üzerine, gerektiğinde at üzerinde çift tabanca gözünü kırpmadan koştuğu için bütün çatışmalardan ölmeden çıkan bir Marshall eskisi Rooster Cogburn'u (Jeff Bridges) ile birlikte babasının katilinin peşine düşüyor. Mattie Ross intikam ve adalet, onun kiraladığı Rooster Cogburn ise katilin başına konmuş ödül, biraz macera peşindedir. Başına ödül konmuş katilin peşinde, bir de Texas Ranger'lerinin tipik bir örneği olan LaBoeuf var.(Matt Damon) O da yer yer bu ikiliye katılıyor.

True Grit aslında yetişkinliğe adım atan bir genç kadının filmi. Bir kadın filmi.

Evet vahşi batıda, klasik westernlerde gösterildiğinin tersine kadınlar yalnızca dansçı, fahişe, ya da evde kahramanlarının dönüşünü bekleyen sevgililer olarak yoktu. Mutlaka Mattie Ross gibi, hakkını arayan kadınlar da vardı. Ve western yalnızca kahraman erkeklerin perspektifinden anlatılmak zorunda değil. Coen kardesler True Grit'te bunu en iyi biçimde gösteriyorlar.

Filmde saç baş yolduran kimi kaba senaryo hataları da, Mattie Ross'un kahraman Cogburn tarafından LaBoeuf'un yardımıyla kurtarılması sahneleri böyle hatalarla dolu. O da herhalde "The Big Lebowsky" nin çok sevdikleri "Dude"una, buradaki Cogburn rolünde olağanüstü güçler atfetme isteklerinden olsa gerek!

Sinema bu dedirten, keyifle seyredilen filmler yapmaya devam ediyor Coen kardeşler. Etsinler. Sinemanın onlara ve onlar gibilere ihtiyacı var.

Sing Your Song

| (Şarkını söyle)
I (ABD 2010/111 dak.)
Yönetmen: Almanya, ABD (2010, 98 dak.

Harry Bellafonte'nin hayatı üzerine belgesel. ABD'li siyah şarkıcı, tiyatro oyuncusu, sinema artisti ve hepsinin önünde hepsiyle birlikte insan hakları savunucusu Harry Bellafonte'yi biraz yakından tanımak için, bir sanatçının toplumsal sorumluluğunu nasıl yerine getirebileceğini görmek için, öğrenmek için mükemmel bir ders filmi Sing Your Song.

Gianni e la Donne

| The Salt of Life
(Gianni ve Kadınlar)

I İtalya 2010, 90 dak.
Yönetmen ve senaryo: Gianni di Gregorio
Oyuncular: Gianni Di Gregorio, Valeria de Francisis Bendoni, Alfonso Santagata, Eliebeta Piccolomini, Valeria Cavalli vd.

Gianni, patronları tarafından erken emekli edilmiş, 50'li yaşların sonunda bir aile babasıdır. Her sabah espresso ve kahvaltısını yatağına taşıdığı eşi ile yataklarını çoktan ayırmışlardır. 96 yaşındaki annesi sürekli olarak ondan hizmet beklemektedir. Gianni şimdi emekli, ev erkeği olarak kendini işe yaramaz ve yaşlanmış his etmektedir. Evinin hemen altındaki, köşedeki mini marketin önünde her gün oturup laflayan emekli erkekler arasına katılmak istememektedir. Fakat geleceğini de kaçınılmaz olarak orada görmektedir. Kadınlarla ilişkisi ununu elemiş, eleğini aşmış sevimli bir ihtiyarın zararsız ilişkisidir. Köpeğini gezdirdiği genç kadın komşu, onu ikide bir sarılıp öpmekte, sevgilim vs. demektedir, ama bu bir oyundur yalnızca. Cinsel olarak tehlikesiz bir ihtiyarla oynanan oyun.

Günün birinde yine kendi yaşlarındaki Avukat arkadaşı Alfonso, övünerek kendisinin genç bir sevgilisi olduğunu anlatır; Gianni'ye sevgili bulmasını önerir. Önce hiç bu taraklarda bezi olmaz görünen Gianni yavaş yavaş kadınlara yeniden bir "erkek gözüyle" bakmaya başlar. Bu bakış öncelikle primer cinsel organlara, göğüslere, popoya vs. hasretle bakıştır. Bu minval üzerine sürer gider zararsız ve yararsız italyan komedisi.

The Kings Speech

| (Kralın Konuşması)

I İngiltere-Avustralya (2011) 117. dak.
Yönetmen: Tom Hooper
Oyuncular: Colin Firth, Geofffrey Rush, Helena Bonham Carter, Guy Pearce, Timothy Spill, Derek Jacobi, Jennifer Ehle vd.

Thes Kings Speech, Berlinale'de "özel gösteri" olarak sunulduğu günün ertesinde Berlin sinemalarında gösterime girdi. 12 Oscar'a aday filmin Berlinale reklamına ihtiyacı yoktu. Görünen o ki, Berlinale'nin Oscar adayı filmlerin "yıldızları" nın reklamına ihtiyacı var. Böyle düşünülmesi bu filmin özel gösteri olarak sunulmasının, oyuncuların kırmızı halıda yürümelerinin, Koslickle birlikte poz vermelerinin vb. anlamı olmaz!

The Kings speech, aslında biri Kral olmak istemeyen, fakat sonunda kral olmak zorunda kalan, diğeri onu gerçek kral yapmak için kekemeliğinden kurtarmaya çalışan iki erkek arasındaki arkadaşlığın öyküsü. İngiltere kraliyet ailesinin bilinen resmi tarihinden -bilmeyenler için de birden fazla Oscarı garanti olan bu filmle bilinir hale gelecektir- bir kesit.

Film olarak aslında büyük bir özelliği yok. Ama öncelikle Geoggrey Rush ve Helena Bonham Carter olmak üzere büyük bir oyuncu/luk filmi Kings Speech. Sinema yerine TV de de görülebilir bir oyuncu/luk filmi.

Late Bloomers

| (Geç çiçek açanlar)

I Fransa, İngiltere, Belçika, 2010, 95 dak.
Yönetmen: Julie Gavras
Oyuncular: Isabella Rossellini, William Hurt, Joanna Lumley, Simon Callow vd.
Senaryo: Julie Gavras, Olivier Dazat

Yaşlanmak, yaşlanmaya direnmek, onu kabullenmemeye çalışmak, sonunda gerçeği kabullenip yaşlanarak yaşamayı öğrenmek üzerine bir film Late Bloomers. En önemli özelliği kuşkusuz bu yılki Jüri başkanı İsabella Rosselini'nin başrol oyuncularından biri olması idi. Jürinin "ne şiş yansın ne kebap" seçimlerini baktığımda oyunculuğu herhalde jüri üyeliğinden kesinlikle daha iyi.

Adam (William Hurt) ve Mary (Isabella Rossellini) hayatlarının büyük bölümünü birlikte geçirmiş, yetişkin her biri kendi işinde üç çocuğa ve bir dizi de toruna sahip, aslında artık huzur içinde yeşamaları için her şeye sahip insanlardır. Mary'nin bir kutlama

ertesi bir otelde uyandıklarında bir gece öncesini hatırlamaması ile sorunlar başlar. Bu Alzheimer başlangıcı mıdır? Korkular ve hayatını yeniden kurmaya çalışmalar, bunun için çeşitli kurs ziyaretleri, spor vb. başlar. Benzer korkular çok iyi bir mimar olan Adam için de vardır. O da aslında artık kendi zamanının dolduğunu kabul etmemekte, etrafına topladığı genç öncelikle kadın mimarlarla yaşlanmadığını ispatlamaya çalışmaktadır. Giderek eşlerin birbirine yabancılaşmaları gelişir. 60 yaşından sonra ayrılık ciddi bir alternatif olarak gündeme gelir, tartışma konusu olur.

Çocuklar için de durum zordur. Yapacakları fazla bir şey yoktur.

Sonunda gerçeği olduğu gibi kabul edip, ihtiyarlığı birlikte zevkli olarak yaşamanın imkanı var mıdır?

Latie Bloomers bu soruya cevap arayan hoş, zararsız, ama olmasa da olur bir film.

Almanya - Willkommen in Deutschland

| Almanya - Willkommen in Deutschland

I Almanya, 2010, 97 dak.
Yönetmen: Yasemin Samdereli
Oyuncular: Vedat Erincin, Fahri Yardim, Aylin Tezel, Lilay Huser, Demet Gül, Denis Moschitto, Petra Schmidt-Schaller vd.
Senaryo: Nesrin ve Yasemin Samdereli

Yasemin ve Nesrin Samdereli kardeşlerin Yarışma dışı gösterilen filmi –neden acaba?- "Almanya/Wilkommen in Deutschland" festivalin iyilerinden biri idi. Samdereli kardeşler Almanya'da –sadece Almanya'da değil aslında bütün dünyada- çok ciddi bir sorunu, bir "yabancı ülke"de yaşayan göçmenler, bunların kimlik sorununu –kendi ailelerinin doğrudan deneyimlerinden de yola çıkarak- sorguluyorlar. Bu sorgulama, ailenin en küçük ferdine, onun ablasının (ikisi de üçüncü kuşaktan) anlattığı aile öyküsü üzerinden yapılıyor. 7 yaşında, okulunda Türkler Almanlara karşı futbol maçı yaptıklarında ne bir ne öteki takımda yer alamayan ve almak isteyen bir çocuğun perspektifi ile anlatılıyor öykü. Öyküsü anlatılan şimdi dördüncü

kuşağa yelken açmış ailenin öyküsü, aslında "normal", çoğunluğun öyküsü. Drama isteyen sinemada pek yer bulamayan bir ailenin öyküsü anlatılan. Ve böyle bir öykü anlatılması çok iyi olmuş bence. Anlatılan 40 yılı aşkın bir süreçte değişik kültürlerden gelen insanların, iki değişik toplumun birbirini tanıma öyküsü. Yabancılık, her iki toplum açısından da, baslangıçtaki acayip ve komik yabancılık, her ikisinin de bilmediği bir üçüncü yapay dil -hani Charlie Chaplin'in Büyük Diktatör'ündeki gibi bir yapay dil- üzerinden simgeleniyor.

Keyifle, çokca gülerek, yer yer hüzünlenerek -hayatın kendisi gibi, hayatın içinden- seyredilebilen bir film Almanya. Oyuncular takım olarak gayet başarılı.

Bayağı iyi bir iş yapmışlar Samdereli kardeşler, filmin yapımcısı Roxi –film ve tüm ekip.

Basın toplatntısında Türkiye kökenli oyunculara yönelik olarak sorulan "Kendinizi ne olarak his ediyorsunuz, Türk mü Alman mı?" biçimindeki bir soruya, Almanya'da ikinci kuşaktan, filmde Hüseyin'in gençliğini oynayan Fahri Yardım: "Türk, Alman. Bunlar bana göre çok yüklü kavramlar. Ben aslında Almanya'da doğmuş büyümüş biriyim. Türkçem iyi değil. Ailemin geldiği yer Türkiye. Neyim ben? Ne Türk ne Alman olarak hissetmiyorum, tanımlamıyorum kendimi. Ben kişiliğimde çok kültürlülüğü yaşayan biriyim." yanıtını verdi. Filmde birinci kuşaktan Hüseyin'i oynayan -dede- Vedat Erincin de, önce bu soruyu beklediklerini, bunun Almanya'da "yabancı" sanatçılara, genellikle göçmen kökenli herkese sorulan klasik soru olduğunu belirttikten sonra, "Biz esasında yeni kimlikli, yeni Avrupalı insanlarız" şeklinde cevap verdi.

Aslında gelecek yeni sosyolojide "hibrid kimlik"li olarak tanımlanan insanların, enternasyonalliği kimlik haline getiren insanların, kimligi insan olanların, birbirine kimlik sorma ihtiyacı duymayan insanların olacak. Almanya gibi filmler, buraya giden çok uzun yolda tartışmayı ve düşünmeyi tetiklerse, güldürürken düşündürürse amacına ulaşmış olur sanırım. Tabii yapanları yanlış anlamadı isem!

PINA

| PINA

I Almanya, Fransa, 2010, 100 dak.
Yönetmen: Wim Wenders
Oyuncular: Wuppertal Pina Bausch Dans Tiyatrosu Topluluğu

Dans Tiyatrosu denince akla ilk gelen isimlerden biri 2009'da ölen Alman kadın kareograf, dansçı, yönetmen Pina Bausch. Kendine özgü bir stil yaratan, baleyi modernleştiren, kuralları kıran, dansı sahneden sokağa indiren, sokağı, dış dünyayı, doğayı sahneye taşıyan, dansı öyküler anlatmak için bir araç olarak kullanan bir büyük sanatçı Pina Bausch. Wuppertal şehrinin kendini tanıttığı bir afiş hatırlıyorum. Bir Pina Bausch oyunundan bir sahne, Pina'nın bizzat dans ettiği oyunlardan biri. Pina'nın resmi. Üzerinde "Wuppertalllier'in % 98'i Pina Bausch Dans tiaytorusunu tanır! Wupperütallilerin % 2 si bir Pina Buasch Dans Tiyatrosu oyununu seyretmiştir yazar. Gerçek durum da budur. Çünkü Dans Tiyatrosu biletleri, genelde "yüksek kültür" etkinlikleri, herkesin bunları izleyemeyeceği kadar pahalıdır. Ayrıca Pina Bausch ünlendikten sonra onun oyunlarına bilet bulmak da olağanüstü zorlaşmıştı. Aslında Pina'nın oyunlarını birebir filme çekip TV'lerde göstermek, modern dans tiyatrosunu tanıtmak ve sevdirmek için yapılabilecek işlerden biriydi. Devlet TV'leri bunun yapabilirdi, doğru dürüst yapmadılar. Şimdi Wim Wenders Pina'yı anmak için, Pina'ya bir film yapmış. Onun oyunlarından kimi parçaları 3 boyutlu bir filmde kompoze etmiş. Bütün sinema ve sanat severlerin görmesinde büyük fayda olan bir film Pina. Pina'yı tanımak, onu anmak ve yaşatmak için mükemmel bir araç.

Film yapı olarak Pina'nın iki oyununu çıkış noktası alıyor: Le Sacre du Printemps ve Cafe Müller. Bu arada topluluğun oyuncuları ile Pina üzerine konuşmalar var. Hepsinin ortak noktası: Pina bize kendi icimize bakmayı, kendimizi tanımayı, kendimiz olmayı öğretti. Pina bizim parçamız, biz Pina'nın parçasıyız."

Aslında Pina ile birlikte planlanmış film. Pina'nın beklenmedik ölümü ile Pina için filme dönüşmüş.

3D tekniği sanki bu film için yapılmış gibi, bu filmde gerçekten filme katkısı olan bir teknik olarak kullanılmış.

Wim Wehders Pina'ya olan sevgi, saygı, hayranlığından ötürü, kendini yönetmen olarak gayet disiplinli olarak geri plana çekmiş, bütün alanı dansa, dansçılara bırakmış. İyi de yapmış. Ustalık bu olsa gerek. Ortaya çıkan yapıt Almanların deyimi ile bir "Gesamtkunstwerk"- Bütünlüklü bir sanat eseri ! Daha iyisi zor yapılır bir yapıt.

Panorama Filmleri Üzerine Notlar:

We were Here

| (Biz buradaydık)

I Belgesel - ABD, 2010, 90 dak.
Yönetmen: David Weissman
Röportaj yapılanlar: Ed Wolf, Paul Boneberg, Guy Clark, Eileen Glutzer, Daniel Goldstein

ABD'de San Francisco 1970/80'li yıllarda homo/lezbiyen hareketinin merkezi du-

rumunda idi. Daha önce Harvey Milk filminden tanıdığımız çevre ve mekanlar şimdi bir belgesel ile yine karşımızda. Dincilerin "Homoseksüelliğin cezası" olarak adlandırdığı Aids'in henüz ilk çıktığı dönem, o dönemi içinden yaşayanlar tarafından anlatılıyor. En başta da Aids'lilerin ilk tedavi edildiği hastanede çalışan bir doktor ve hemşire -geri dönüşlerde dönem belgeselleri ile beslenerek- anlatıyorlar. İlginç.

The Black Power Mixtape 1967-1975

| (Biz buradaydık)

I Belgesel - İsveç, ABD, 2011, 94 dak.
Yönetmen: Göran Hugo Olsson
Röportaj yapılanlar: Stokely Carmichael, Angela Davis, Erykah Badu, Harry Belafonte vd.

İsveç TV' nda ABD üzerine 1967-1975 yılları arasında yayınlanmış olan haber/ve roportajlardan derlenmiş bir belgesel "The Black Power Mixtape". Üzerinde yoğunlaştığı konu siyahların kurtuluş hareketi. Dönem dökümanlarının bir bölümü üzerine 2009-2010'da o dönemi yaşamış kimi kişilerle, örneğin Harry Bellafonte, Angela Davis (Angela Davis'le o idam cezası talebiyle yargılandığı dönemde yapılan bir roportaj orjinal olarak var filmde, bu röportaj da çok ilginç. Angela röportajı yapanın "şiddet kullanımı konusunda ne düşünüyorsunuz" sorusuna ABD'de siyahlar ve bütün ezilenler üzerindeki sistemik şiddeti anlatarak yanıt veriyor. Kendini savunmanın insan hakkı olduğunu anlatıyor.) yapılmış röportjların sesi eklenmiş. Özellikle 1967-1971 arasındaki dönemin Amerika'yı da saran devrimci dalgasının hatırlanması, kavranması açısından ilginç ve önemli bir belgesel.

Dernier étage gauche gauche

| Top Floor Left Wing (En üst kat, sol kanat)

I Fransa, Lüksemburg, 2010, 93 dak.
Yönetmen: Angelo Cianci
Oyuncular: Hippolyte Girardot, Fellag, Aymen Saïdi, Judith Henry, Michel Vuillermoz vd.

"En üst kat, sol kanat" Angelo Cianci'nin ilk uzun metraj sinema filmi. Film'de Fransa'ya kaçmak zorunda kalan Cezayirli bir ailenin, "işini yapan" ve fakat işinden hiçte memnun olmayan bir icra memurunun kesişen öyküsü anlatılıyor. İcra memuru Francois (Michelle Vuillermoz) bir 11 Eylül'de icracı olarak evlerine gittiği bir Cezayirli baba, oğul tarafından rehin alınıyor. Aslında bu rehin alınma tam bir yanlışlıklar komedisi: Francois yanlış kapıyı çalınca, polisin geldiğini düşünen ve evde arkadaşları için 5 kilo eroin saklayan genç Cezayir göçmeni, panik içinde kapıyı kapatıp, camdan (7 kattan) kaçmaya kalkıyor. Hiç bir şeyden haberi olmayan babası eve geldiğinde, camdan kaçamayacağını anlayan genç panik içinde kapıyı kapamaya çalışıyor, ne olduğunu anlamayan baba da oğluna ister istemez yardımcı oluyor. Bu hengamede icracı evin içinde kalıyor. Derhal antiterör histerisi ve operasyonu devreye giriyor. Bir dizi yeni yanlışlıklar/yanlış anlamalar komedisi (Genç Cezayirde rejime karşı mücadele eden, ve öldürülen amcasına hayrandır; babasının bir korkak, işe yaramaz biri olduğunu sanmaktadır; fakat olayların gelişmesi içinde babasının da Cezayirde "terörist" olarak damgalandığını ve arandığını öğrenir. İcra memuru aslında işinden hiç memnun değildir, süreç içinde kendini "rehin" alanlarla aynı safta birleşir. Filmin sonundaki "isyan"ın ateşini yakan o olur. Getto etrafı polislerle çevrili üçlü için, onların rahat bırakılması, polisin def olması talepleriyle ayaklanır.

Bir ilk olarak konusu ile (aslında komedi formu içinde sıkı bir toplumsal eleştiri var), temposu ile, oyuncu yönetimi ile umut veren bir film. Umarım Cianci film ticari olarak başarılı olursa bir türe takılıp kalmaz.

The Guard

| The Guard
(Polis)

I İrlanda, İngiltere, 2010, 96 dak.
Yönetmen: John Michael McDonagh
Oyuncular: Brendan Gleeson, Don Cheadle, Mark Strong

"The Guard" İrlanda'nın Batısında küçük -aslında polislerin fazla yapacak bir işleri olmadığı- bir kasabada, Gerry Boyle isimli bir polisin öyküsünü anlatıyor. Kısa süre sonra ölecek olan annesinin son isteklerini yerine getirmek; fahişelerle eğlenmek, arada bir küçük, anlamsız kavgaları ayırmak, kafa çekmek gibi meşguliyetlerle geçmektedir hayat. En başta İngilizlere karşı, ama İrlanda dışında herkese karşı ırkçı şakalar ve bol küfürlü şakalarda dile gelen önyargılar, bu hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. Bir plaj evinde bulunan esrarengiz bir ölü, ardından FBI'dan bu ölümün sırrını çözmek için gelen ekip, kasabanın hayatını karıştırır. Büyük bir posta eroin deniz yoluyla bu kasaba kıyısına gelecektir. FBI'in bilgisi budur. İrlandalılar yabancıların işlerine burnunu sokmasından hiç hoşlanmazlar. Hele hele bunlar Amerikalı ise. Ve hele hele araştırmayı yürüten FBI ekibinin şefi bir siyahsa!

Sonunda fakat polislik ağır basar! İrlandalı polis Gerry Boyle, sonuçta FBI ajanının yardımıyla çeteyi çökertir. Ama bu onun son işi olur.

The Guard bir İlk olarak güçlü bir polisiye, ayrıca İrlandalıları tanımak için de iyi bir film.

How Are You

| How Are You
(Nasılsınız?)

I Belgesel - Danimarka, 2011, 70 dak.
Yönetmen: Jannik Splidsboel

Danimarka ve Norveçli sanatçı çift Michael Elmgreen ve Ingar Dragset üzerine belgesel.

1995'den bu yana birlikte yaşayan ve çalışan, 1997'den bu yana Berlin'de aynı zamanda içinde yaşadıkları bir ortak stüdyoya sahip olan bu sanatçı çiftin değişik ülkelerdeki yapıtları gösteriliyor. Filmin esasını 2009 Venedig Bienali için Kuzey Ülkeleri Pavyonu'nun hazırlanma süreci oluşturuyor. Modern sanat içinde bu ikilinin yerini görmek açısından iyi bir belgesel.

Geboren, Ingar Dragset 1968 im norwegischen Trondheim. Das Paar ist mit seinen

Rundskop

| Bullhead
(Boga kafa)

I Belcika, Hollanda, 2011, 129 dak.
Yönetmen: Michaël R. Roskam
Oyuncular: Matthias Schoenaerts, Jeroen Perceval, Jeanne Dandoy, Barbara Sarafian, Frank Lammers vd.

Belçika'da Flaman bölgesinde Limburg'ta büyük baş hayvancılıkla uğraşan Jacky Vanmarsenille'in (Matthias Schoenaerts) öyküsü. Öykü bir yanı ile hayvancılık sektöründe, hayvan, dolayısı ile insan sağlığını hiçe sayan, kar için besi hayvanlarını her türlü hormon ve zehirle kısa zamanda kesime hazırlayan mafyayı, bu bağlamda polisiye bir olayı anlatıyor. Diger yanı ile Jacky'nin yirmi yıl önce yasadığı korkunç bir şiddet olayının 20 yıl sonra nasıl ve hep yeniden gündeme geldi-

ğini, kendisi de boğalar gibi testesteron kullanan Jackynin hayatını nasıl belirlediğini anlatıyor. Bu arada geçerken Flamanlar ve Valonlar arasındaki karşılıklı ırkçılığın yansımalarını da görüyoruz. Bugünkü Belçika'nın gerçek durumu hakkında bilgi sahibi olmak için iyi bir film Rundskop. İnsan denen hayvanın geneli itibarıyla henüz hayvanlıktan fazla kurtulamadığının filmi Rundskop. Ortalama filmler festvali olan 61. Berlinale'de ortalamanın biraz da olsa üzerine çıkan az sayıda filmden biri. Neden yarışmada yoktu. Anlamış değilim.

También la lluvia

| Even The Rain
(Yağmur Bile)

I İspanya, Fransa, Meksika, 2010, 104 min
Yönetmen: Icíar Bollaín
Oyuncular: Luis Tosar, Gael García Bernal, Juan Carlos Aduviri, Karra Elejalde, Raúl Arévalo vd.

Neden Festivalde yarışma filmleri içinde yok, anlamış değilim. Bu benim 61. Berlinale'de en çok İspanya kadın rejisör Icíar Bollaín'in "También la lluvia" adlı filmi için geçerli bir tespit. "Yağmur Bile" benim 61. Berlinale'de gördüğüm ve yalnızca kötüler arasında iyi olma anlamında değil, gerçekten iyi olma anlamında, en iyi film.

"Yağmur Bile", film içinde, film içinde film.

Yağmur Bile, birinci düzlemde genç, idealist film rejisörü Sebastian'ın (Gael García Bernal) Kristof Kolomb'un Amerika'yı "keşif" öyküsünü, gerçek anlamıyla Amerika'yı kolonileştirme, yerli halkı köleleştirme öyküsü olarak anlatmak istediği tarihi filmi çekme öyküsünü anlatan bir film. Tarihi haksızlık anlatılacaksa, nasıl anlatılacaktır. Örneğin, klisenin rolü ne ölçüde sorgulanacaktır? Tarihi haksızlığı anlatan bir filmde rol alanlar ve diğer film emekçileri, ne ölçüde kendilerini rolleri ile özdeşleştirebilirler? Ve acaba özleştirmeli midirler? Tarihi bir haksızlığı anlatmak iyi bir şeydir, fakat yeter mi? Tarihi haksızlığı anlatan bir filmde o tarihi haksızlığın hedefi durumunda olan halktan insanlarla ilişkiler nasıl olmalıdır? Ve en önemlisi: Tarihi bir haksızlığı anlatmak iyi bir şeydir, fakat bu yeter mi? Andaki bir haksızlığa karşı somut mücadele ile, tarihi haksızlık filminin çekilmesi çatışırsa nasıl davranılmalıdır?

Aynı film, ikinci düzlemde filmin –en ucuz çekim masrafı orada olacağı için, ayrıca Latin Amerika'nın yerli halkın en yoğun yaşadığı ülkesi olduğu için- çekildiği Bolivya'da 2000 yılında suyun özelleştirilip, bir yabancı ülke tekeline satılmasına karşı halkın direnişi, bu direnişin bastırılmasına karşı isyanın filmi. Yağmur bile, adından da anlaşılacağı üzere öncelikle bunun filmi. Amerika'nın keşfinden 500 yıl sonra da yerli halkın köleleştirilmesinin sürdüğü ve fakat halkın buna karşı yiğitçe direndiğini, direndiğinde de kazanabildiğini, bunun büyük fedakarlıklar ve büyük kayıplarla mümkün olduğunu anlatan bir film. Bu düzlemle birinci düzlem, filmde yerli halkın sömürgecilere karşı direnişinin başını çeken kişiyi oynayan yerlinin, yürüyen somut "Su hayattır, satılamaz" mücadelesinin başını çeken kişi olması olgusu sonucu kesişiyor. Onun hapise girmesi, yaralanması, ölmesi, aynı zamanda film açısından filmin çekilememesi demektir. Yapımcı 2000 yılında gerçek direnişin başını çeken, filmdeki yerli direnişçiyi oynayan kişiyi gerçek direnişten film bitene kadar geri durması için ikna etmek için her şeyi deniyor. Aldığı cevap net oluyor: Filmden önemli şeyler vardır. Su hayattır. Onu elimizden almak istiyorlar!

Yağmur Bile, üçüncü düzlemde, film ekibinin üyelerinin, en başta da yönetmen Sebastian ve yapımcı Costa'nın gerçek hayattaki dramatik gelişmeler karşısında hep yeniden karar verilmesi zorunlu olan durumlardaki yaklaşımlarının, birbirleriyle olan ilişkilerinin, pratiğin sınadığı görüşlerin, tavırların filmi. İdealist Sebastian, sorun gerçek direniş karşısında somut tavır olduğunda, kendi filminin bitirilmesini merkeze koyan bir tavır takınıyor. Pragmatik yapımcı ise gelişmelerin zorlaması sonucu, kişisel dostluk nedeniyle de olsa, direnişçiye, dolayısı ile direnişe aktif destek anlamına gelen tavır takınıyor. Beyaz oyuncular içinde, lafta en solcu lafları eden, pratik direniş ve çatışmalar başlayınca en önden alanı ve ülkeyi terk etmek için öne çıkıyor! Buna karşı en sinik laflar eden oyuncu, yine sinik tavırlarla da olsa, kamyonda tutuklanmış dirençilerle birasını paylaşıyor vs. Burada "ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz" olduğunu görüyoruz.

Bu film gelirse sakın kaçırmayın!

61. Berlinale Forum Seksiyonu'ndaki filmler üzerine notlar…

Rundskop

| Viva Riva!

I Kongo, Frankreich, Belgien, 2010, 96 min
Yönetmen: Djo Tunda Wa Munga
Oyuncular: Patsha Bay, Manie Malone, Hoji Fortuna, Marlene Longage, Alex Herabo, Diplôme Amekindra vd.

Bir hardcore gangster filmi. Gagnster filmlerinin anavatanı Amerikan filmlerinin Afrika takliti. Bu arada beyazların Afrikalı siyahlar ve genelde siyahlar hakkında ne kadar klişe ön yargısı varsa, bu filmde onaylanıyor. Beyaz pazar için, bir siyahın beyazların klişelerini kullanarak yaptığı bir siyah film Viva Riva. Tek güzellik Kinshasa resimleri. Hayat dolu. Belki yalnızca bunun için görülebilir.

Swans

| (Kuğular)

I Almanya, Portekiz, 2011, 126 dak.
Yönetmen: Hugo Vieira da Silva
Darsteller: Kai Hillebrand, Ralph Herforth, Maria Schuster vd.

Orta yaşlarda, Portekiz'de yaşayan bir Alman, 17-18 yaşındaki oğluyla Berlin'e gidiyor. Seyahatinin nedeni çocuğunun, çocuk henüz 3 yaşındayken ayrıldıkları annesinin onulmaz bir hastalıkla komaya girmiş olmasıdır.

Aslında baba/oğul arasındaki; genelde insanlar arasındaki suskunluğun, iletişimsizliğin filmi. Bütün film boyunca baba oğul arasında konuşulan, belki on cümleyi bulmuyor. Arnne ise zaten komadadır. İletişimsizlik yalnızca baba- oğul- anne arasında değil. Aynı evde kaldıkları annenin kadın arkadaşı ile de konuştukları 3-5 kelimeyi aşmıyor. Öylesine sessiz/karanlık, yavaş, umutsuz, kötümser, dayanılması zor bir film Swans.

Adeta intihara çağrı!

Utopians

| (Ütopyacılar)

I ABD, 2011, 84 dak.
Yönetmen: Zbigniew Bzymek
Oyuncular: Jim Fletcher, Courtney Webster, Lauren Hind

Polonyalı yönetmen Zygniev Bzymek'in ilk sinema filmi Utopians. Üç temel karakter üzerine kurulu bir kaos filmi. Roger bir takım Yoga öğretilerini –"Zamanı yapan insandır", "Biz kendi zamanımızı kendimiz berlirleriz", "çevrenizle birleştirin kendinizi, çevreniz benliğinizin parçasıdır" vs.- başkalarına öğretmeye çalışan bir Yoga öğretmenidir. Kızı Zoe askerdir. Ve şizofren teşhisi konmuş olan Maya ile birlikte yaşamaktadır. Bu üçlü, yanlarında bir de Rogerin sokakta bulduğu köpek, bir burjuva dostlarının evini tadilattan geçirmek için geçici olarak o eve taşınırlar. Fakat hiç bir şey planlandığı gibi yürümez.

Bir ilk olarak kabul edilebilir, anarşizan, kaotik fakat ortalama bir film Ütopyacılar.

Unter Kontrolle

| (Kontrol altında)

I Belgesel - Almanya, 2011, 98 dak.
Yönetmen: Volker Sattel

Volker Sattel "Kontrol altında" adlı belgeselinde Almanya ve Avusturya'da şu an işletmede olan; işletmeye açım aşamasında kapatılmış olan; inşaat halinde olan ve işletildikten sonra kapatılmış ve şu anda birer endüstri harabesi olarak yıkılan, çöplerinin nereye konacağı kesinleşmemiş bir dizi Atom santralını kamerası ile ziyaret ediyor. Oralarda çalışan, ve her biri aslında Atom enerji-

sinin temizliğine ve içinde çalıştıkları tesisin güvenliğine kesin inanan insanlarla konuşuyor. "Her şey kontrol altında" Sattel'in bütün röportaj yaptığı insanların üzerinde birleştiği esas tez. Ve Sattel bütün film boyunca kendisi hiç bir yorum yapmıyor. Anlatılanları birebir yorumsuz aktarıyor. Resimleri de. Ve "her şeyin kontrol" altında hiçte olmadığını görüyorsunuz filmde.

Şimdi ülkelerimizde de bu çok "güvenlikli ve temiz" olduğu söylenen enerji türünü kiullanmaya yönelik adımlar atılıyor. Batıda bu işe başlayanlar atom enerjisi kullanımından nasıl uzaklaşacaklarının hesaplarını yaparken, Türkiye gibi ülkelere satıyorlar kelepir tekniklerini. Aslında bu filmi atom enerjisinin "barışçı" kullanımını savunan herkese göstermek lazım!

Folge mir

| (İzle beni)

I Avusturya 2010,109 dak.
Yönetmen: Jonannes Hammel
Oyuncular: Daniela Holz, Roland Jaeger, Simon Jung, Karl Fischer vd.

İsviçre'nin Basel kentinde 1970'li yıllarda 10 yaşlarında bir çocuğun ve onun içinde yer aldığı dört kişilik bir ailenin öyküsünü izliyoruz. Anne depresiv, baba da önce yardımcı olmaya çalıştığı eşine uyuyor giderek. 10 ve 12 yaşında iki kardeş toplumun çıldırttığı ebeveynleri ile büyüyorlar. Toplumun onları nasıl çıldırttığını da örneğin okulda din dersinde görüyoruz. Güya sevgi dinini öğreten faşist bir din öğretmeninin somutunda Klisernin ve dinin ne olduğunu görüyoruz. Film ismini Din dersi kitabından alıyor. "İzle beni" İsa'nın çağrısıdır. İzlemeyenleri yalnızca öbür dünyada cehennem değil, aynı zamanda bu dünyada din dersinde işkence beklemektedir! Siyah beyaz çekilmiş filmdeki sahnelerin orjinalleri aile arşivinden renkli, sessiz çizik dolu süper 8 film parçaları ile tamanlanıyor. Subjektiv, otobiyograifk ve fakat o subjektiflik içinde, içinde yetişilen toplumun durumunu da gösteren ilginç bir film. Herhalde ancak festivallerde görmek mümkün olur.

Traumfabrik Kabul

| Kabul Dream Factory (Kabil Rüya Fabrikası)

I (Belgesel) Almanya, Afganistan, 2011, 82 min
Yönetmen: Sebastian Heidinger

Bir Alman belgeselci, Saba Sahar isimli Afganistanlı bir kadın rejsörü, onun bir filmi finanse etmek için yaptığı iş ziyaret ve görüşmelerini; birlikte çalıştığı iş arkadaşlarıyla ilişkilerini, seyyar sinema aracı ile taşrada yaptığı film gösterisi seyahatlerini vb. ni belgeliyor. Traumfabrik Kabul aynı zamanda Saba Sahar'ın şimdiye kadar ürettiği filmlerden parçalar da içeriyor. Bu filmlerde kadın polis olarak öncelikle kadınları koruyan, kadınlara şiddet uygulayanlara martial art tarzı sopa çeken kadını Saba Sahar bizzat kendisi oynuyor. Rejisör, yapımcı, senarist, baş oyuncu. Yani tam bir tek kişilik firma Saba Sahar. Filmleri naif, yeşilçamın ellili/60'lı yılların teknik olgunluğunda filmler, fakat içerik olarak bugünkü Afganistan'daki kadın resminin tam zıttı bağımsız, kendine güvenen, aptal erkeklere haddini gerekirse onların anladığı dilden, dayakla bildiren, kadınlara isyan çağrısı yapan filmler Saba Saharın filmleri. Böyle kadınlar da var Afganistan'da. Umut verici bir durum.

History Uncut: Manenberg; History Uncut: Crossroads

| (İzle beni)

I Güney Afrika, 2004, 25 min - Belgesel
Yönetmen: Brian Tilley, Laurence Dworkin

Forum Expanded bölümünde Güney Afrika'dan gösterilen 2004 yılı çekimi iki belgeselden birincisinde Cape Town'un Manenberg caddesinde siyahların o dönemde boykot ettikleri seçim günü devriye gezen polis güçleri ile siyah halk arasındaki çatışmalar, kaçıp kovalamacalar belgeleniyor.

İkinci belgesel'de ise, "yoldaşlar"ın geniş tabanı olduğu belli olan, en yoğun gecekondu alanlarından birinde, siyahların üzerine kışkırtılmış ve örgütlenmiş devlet yanlısı siyahların saldırıları ve buna karşı direniş belgeleniyor.

Belgeseller Afravision adı altında 1980'li yılların başında yanyana gelen bir video belgeselciler kollektifi tarafından çekilmiş. Çekilen belgesellerden bir bölümü 13 bölümlük "History Uncut" (Sansürsüz Tarih) adlı dizide toparlanmış. Afravision şu anda Güney Afrika'da ki direnişin ve sınıf mücadelelerinin en geniş arşivine sahip kurum konumunda.

Türkiye'de belgesel çekenlerin, uluslararası ilişkileri, karşılıklı öğrenmek ve destek açısından Afravision kollektifi kuşkusuz önemli bir adrestir diye düşünüyorum.

Os residentes

| The Residents
Kiracılar

I Brezilya, 2010, 120 dak.
Yönetmen: Tiago Mata Machado
Oyuncular: Melissa Dullius, Gustavo Jahn, Jeane Doucas, Simone Sales de Alcantara, Dellani Lima, Roberto de Oliveira, Geraldo Peninha, Cassiel Rodrigues, Paulo César Bicalho

Ütopyanın yitirilmiş olduğu bir dünyada, kendi ütopyalarını işgal edilmiş bir evde yaşamak iddiasıyla yola çıkan bir kollektifin tartışmaları, tiyatro oyunları, performansları, 60-70'li yılların filmlerine atıflar vb. Sonunda, yıkılma kararı olan evi yıkıma terkediyorlar.

Niyeti iyi, kötü bir film.

"Üç hayat"

61. Berlinale'nin bence fikir ve bu fikrin uygulanması açısından en iyi filmlerinden biri. Üç hayat bence "Yağmur Bile" den sonra, 61. Berlinale'nin en iyi filmi. Daha doğrusu filmleri. Çünkü "Üç Hayat" bir film değil, her biri doksan dakikalık üç film.

Filmin temeli üç Alman rejisörün, Dominik Graf, Christian Petzold ve Christoph Hochhäusler'in 2006 yılında kendi aralarındaki film estetiği, Berlin Okulu, Almanya ve film türleri üzerine mail yazışmalarında atılmış. Bu yazışmalar Revolver adlı dergide yayınlanmış. Bu tartışmadan iki yıl sonra bu üç rejisör tartışmayı bir ortak film projesi ile ve üzerinden sürdürmeyi kararlaştırmışlar. Alınan karar şu: Her üç rejisör, çıkış noktası şiddet kullanılan bir eylem nedeniyle ağır cezaya çarptırılan bir hükümlünün hastane ziyareti sırasında kaçması olan, çekim mekanları aynı olacak olan (Thüringer Wald'da bir kasaba) bir öyküyü 90 dakikalık bir film formatında anlatacaklar. Üç Hayat'taki her bir filmde, çıkış noktası aynı olan, çekim mekanları bir olan üç ayrı öykü anlatılıyor.

I. Etwas Besseres als den Tod

| Beats Being Dead
(Ölümden biraz daha iyi)

I Deutschland, 2011, 88 min
Yönetmen: Christian Petzold
Oyuncular: Jacob Matschenz, Luna Mijovic, Vijessna Ferkic, Rainer Bock, Kirsten Block, vd.

Christian Petzold, kaçak mahkumun kaçtığı hastanede sivil askerlik hizmetini yapan, tıp fakültesine girebilmek için ders çalışan genç adamın öyküsünü, onun bir Rus genç kadınla olan ve kültür çatışmasını bir iki diyalogla ortaya koyan kısa aşk ilişkisini merkeze koyan bir öykü anlatıyor. Petzold'un filminde sisli, gizemli orman çekimlerinde ve müzik ve ses kullanımı ile büyük bir gerilim yaratılıyor. Seyirci sürekli bir kötü olaya, Rus kızın saldırıya uğramasına hazırlanıyor. Fakat gerçek saldırı, ölümden beteri, mahkumdan değil, onu şef doktorun kızı ile birlikte Berline gitmek için terkeden sevgilisinden geliyor.

Filmin en sonunda geldiği konusunda işaretler verilen beklenen saldırı ise aslında önemli değildir artık.

Hem öykü, hem sinema diliyle usta işi bir film Christian Petzoldun "Etwas Besseres als der Tod" u.

II. Komm mir nicht nach

| Don't Follow Me Around (Peşimden Gelme)

I Almanya, 2011, 89 min
Yönetmen: Dominik Graf
Oyuncular: Jeanette Hain, Misel Maticevic, Susanne Wolff, vd.

Dominik Graf filminde mahkum profili çıkarmak konusunda uzman bir kadın polis psikoloğun öyküsünü merkeze koyuyor. Mahkum'un kaçtığı alanda onun yakalanması için yürütülen çalışmalara destek için gelen psikolog, otelde yer bulamadığı için yıllar önce çok iyi dostu ve sırdaşı olan, şimdi bir ünlü yazarla birlikte yaşayan kadın arkadaşının evinde kalıyor. Geçmiş günleri yad ederken, uzun yıllar önce ikisinin de birbirinden habersiz olarak bir ve aynı adamla ilişkileri olduğu, adam için birinin "Ev arkadaşı" diğerinin de "en iyi arkadaş" olduğu çıkıyor ortaya.

Söz konusu her ikisini de idare ederken ve her ikisinden de ayrılırken "Peşimden Gelme" demiştir.

Psikoloğun arkadaşı buna rağmen şimdi evli, iki çocuk sahibi ve Profesör olan eski sevgiliyi aramaya çıkar, bulur, bu arada psikoloğun beş yaşındaki oğlunun babasının da o olduğunu çıkarır. Psikolog arkadaşının kendisini "Peşime Düşme"cinin izini bulmak için kullandığını düşünür. Kavgalı ayrılırlar.

İşin diğer polisiye tarafında, kaçak mahkum biraz psikoloğun kurduğu tuzakla ve fakat esas olarak da kaçmaktan duyduğu yorgunluk bıkkınlık sonucu yakalanır/teslim olur.

Aynı çıkış noktasıyla, aynı mekanlarda birbirinden bu kadar ayrı öyküler anlatılabilir olduğunu, hem içerik, hem estetik açısından herkesin kendine özgü işler yaptığını açıkça görüyorsunuz.

Petzold'daki sürekli dış mekanlarda özellikle de ormanda yaratılan gerginlik, Graf'ta hiç yok. Fakat Grafta'da iki arkadaşın diyaloga dayanan oda oyununda var görülmeyen bir gerginlik.

Petzold daha sinemtografik. Graf'ın filmi, bir TV filmi formatında daha çok.

III. Eine Minute Dunkel

| One Minute of Darkness (Bir dakika karanlık)

I Almanya, 2011, 90 min
Yönetmen: Christoph Hochhäusler
Oyuncular: Stefan Kurt, Eberhard Kirchberg, Immogen Kogge, Holger Doellmann, Timo Jacobs, Joan Pascu, Paraschiva Dragus, Isabel Bongard, Luna Mijovic, Jacob Matschenz vd.

Üç Hayat'ta anlatılan öykü açısından en az orjinal olanı Hochhäusler'in "Bir Dakika Karanlık" isimli filmi. Burada verilen ödevde çıkış noktası olan kişi, kaçak mahkum merkezde. Film onun perspektifinden anlatılıyor. Bunun yanında bir ikinci perspektifte onun peşinde olan ve kendini onun yerine koyarak, onu anlamaya çalışarak kaçak mahkumu yakalamaya çalışan, bu arada en baştan kaçak mahkuma mal edilen bir tecavüz ve cinayet olayının gerçek failini de ortaya çıkartan yaşlı, hasta bir polis memurunu da ikinci anlatıcı olarak görüyoruz. Aslında normal hayat konusunda fazla şansı olmayan, mutsuz, yalnız bir insan izlediğimiz kaçak mahkum. Filmin son sahneleri, Petzold'un filminin son sahnelerinde bıraktığı yerden devam ediyor, polis kamerasından mahkumun Rus kızı bıçakladığını görüyoruz.

Zaten her üç filmde de yer yer diğer bir filmde yer alan bir sahne geri planda görülüyor. Filmler böylece de birleşiyor. Bir bütün gerçekliğin, bir yaz bozun parçaları haline geliyorlar.

Üç Hayat, görülmeye değer ilginç bir deney filmi. Üç filmin her biri aslında yarışma bölümünün Alman filmlerinden daha iyi, daha ilginç, sinema açısından araştırmacı, yenilikçi filmlerdi.

"Generation" K Plus ve 14 Plus seksiyonu:

Berlinale 61. in çocuklara ve gençlere yönelik filmleri "Generation" (Kuşak) seksiyonunda Generation Kplus (Çocuk Filmleri) ve Generation 14 plus başlıkları altında gösterildi. Festivalin bu seksiyonununda 30 değişik ülkeden toplam 26 uzun metraj film ve 32 Kısa Film gösterildi. Bu seksiyonda gördüğüm tek film, 14 Plus'ta gençlik jürisinin ödülünü ve bütün festival seksiyonlarının en iyi İLK ödülünü kazanan On the İce idi.

On the Ice

| Auf dem Eis (Buz Üzerinde)
I ABD, 2011, 96 dak.
Yönetmen: Andrew Okpeaha MacLean
Oyuncular: Josiah Patkotak, Frank Qutuq Irelan, Teddy Kyle Smith vd.

Generasyon K 14 plus'ta gösterilen ve genç seyirciler arasından oluşturulan bir jüri tarafından bu seksiyonunun en iyi filmi olarak seçilip "Kristal Ayı" ödülüne layık görülen "On the Ice" bence yalnızca bu bölümün değil, festivalin bütün bölümlerinin en iyilerinden biri idi. (Bu hep bu yılki Berlinale'nin tam bir "ortalama filmler festivali" olduğunun bilincinde anlaşılmalıdır.)

Neden öyle? Çünkü film olağanüstü bir mekanda, bütün yıl buzlarla kaplı, Alaska'da, doğrudan Kuzey buz denizinin kıyısındaki Barow kasabasında çekilmiş. Film altı ay gündüz olan bir dönemde çekilmiş, geceleri de gündüz ve uçsuz bucaksız bir buz ve kar çölü filmin mekanı. Yalnızca bu bile filmi ortalamanın üzerine çıkarıyor.

Çünkü, filmin yerellik içinde evrenselliği barındıran bir öyküsü var. On the İce'da İniut'lu (Alaska yerlilerinin kendi dillerinde kendilerine verdikleri isim bu.) gençlerin bir yandan nasıl ölüp gitmekte olan gelenekleri yaşatmaya çalıştıklarını, diğer yandan nasıl bütün dünyada ortak özellikler taşıyan kendi gençlik kültürlerini (örneğin Rap yapıyorlar) yaşadıklarını gösteriyor. Bu arada emperyalist kültürün, bu arada içki ve uyuşturucunun dünyanın bu köşelelerinde bile nasıl etkin olduklarını görüyoruz. Gençler içinde iki yakın arkadaşın Qailli ve Aivaaq'ın karıştıkları ve bir arkadaşlarının ölümü ile biten bir kavga ertesi girdikleri yalan çukurunda nasıl debelendiklerini, yalanın arkadaşlıkları ve insani ilişkileri nasıl etkilediğini görüyoruz.

Çünkü aslında kendilerini oynayan genç oyuncuların yapmacıksız doğal oyunları, filme olağanüstü bir inandırıcılık kazandırıyor.

"On the ice kısaca" iyi bir film.

Sizlerden GÜNEY'e

Değerli dostlar;

Yaşam emekle değerli, özgürlükle anlamlıdır.
Geçmişten bugüne bunlardan yoksun bırakılan işçi – emekçi kitlelerin kendi geleceklerini ellerine alma mücadelesi ile geçmiştir zaman.
Yeni bir zaman dönümüne -2011'e- girerken; alanlardan yine yeni bir gelecek, özgür ve eşitlik dolu bir yaşam adına işçi – emekçilerin sesleri yükseliyor. Gençliğin ateşlerle aydınlatması yaşanıyor.
Bu özlemin gerçek kılınmasında yeni yılın utkularla dolu olmasını dilerken, siz basın emekçisi dostlarımızın ve tüm işçi – emekçi halkımızın yeni yıllarını içten duygularla kutluyor, partizan selamlarımı iletiyorum.
Dostlukla.
Hasan GÜLBAHAR

NOT: Derginizi Kandıra'dan sonra burada hiç okuma imkanı bulamadım. Yollarsanız memnun olurum.

BİZ KÜÇÜK İNSANLARIZ

biz küçük insanlarız
ellerimiz küçük işler yapmak içindir
taş kırmak mesela
demir dövmek
ver sarılıp bileğine kazmanın
vurmak karnına gebe toprağın

biz küçük insanlarız
ayaklarımız küçük işler yapmak içindir
koşmak mesela
açın
üşüyenin
umutsuzun çağrısına
buz tutmuş caddelerde yalnayak.

Muammer HACIOĞLU

Merhaba!
Sevgili Çağrı ve Güney Dergileri emekçileri.

Yeni kavga yılınızı devrimci duygularımızla kutlarken, sizleri olanca coşkumuzla selamlıyoruz.
Yeni kavga yılının, halkımızın, sınıfın özgürlük ve kurtuluş mücadelesinde daha ileri mevzilerin fethedildiği, daha büyük başarıların kazanılacağı bir yıl olmasını diliyoruz.
Bu dileğimizin gerçekleşmesi için canla başla her alanda mücadele yürüten, çalışan düşdaşlara şimdiden sonsuz başarılar… Sevda dolu nice yıllar sizlerin olsun!

Not: Ydi Çağrı düzenli gelirken Güney Dergisi uzun zamandır gelmiyor, bilginiz olsun. Duyarlılığınız için teşekkürler.

Devrimci selam ve sevgilerimizle
Erz. Hap. Tutsak PARTİZANLAR
29.12.2010 / Çarşamba

29 Aralık 2010

Sevgili Aziz Hewal
Yeni yılınızı en içten duygularla kutlar, 2011 yılının tüm halklara barış ve özgürlük getirmesini dilerim.
Sevgi ve saygılarımla,
Yılmaz DEMİR
Adıyaman Hapishanesi

NOT: Duyarlılığınızdan dolayı teşekkürler.

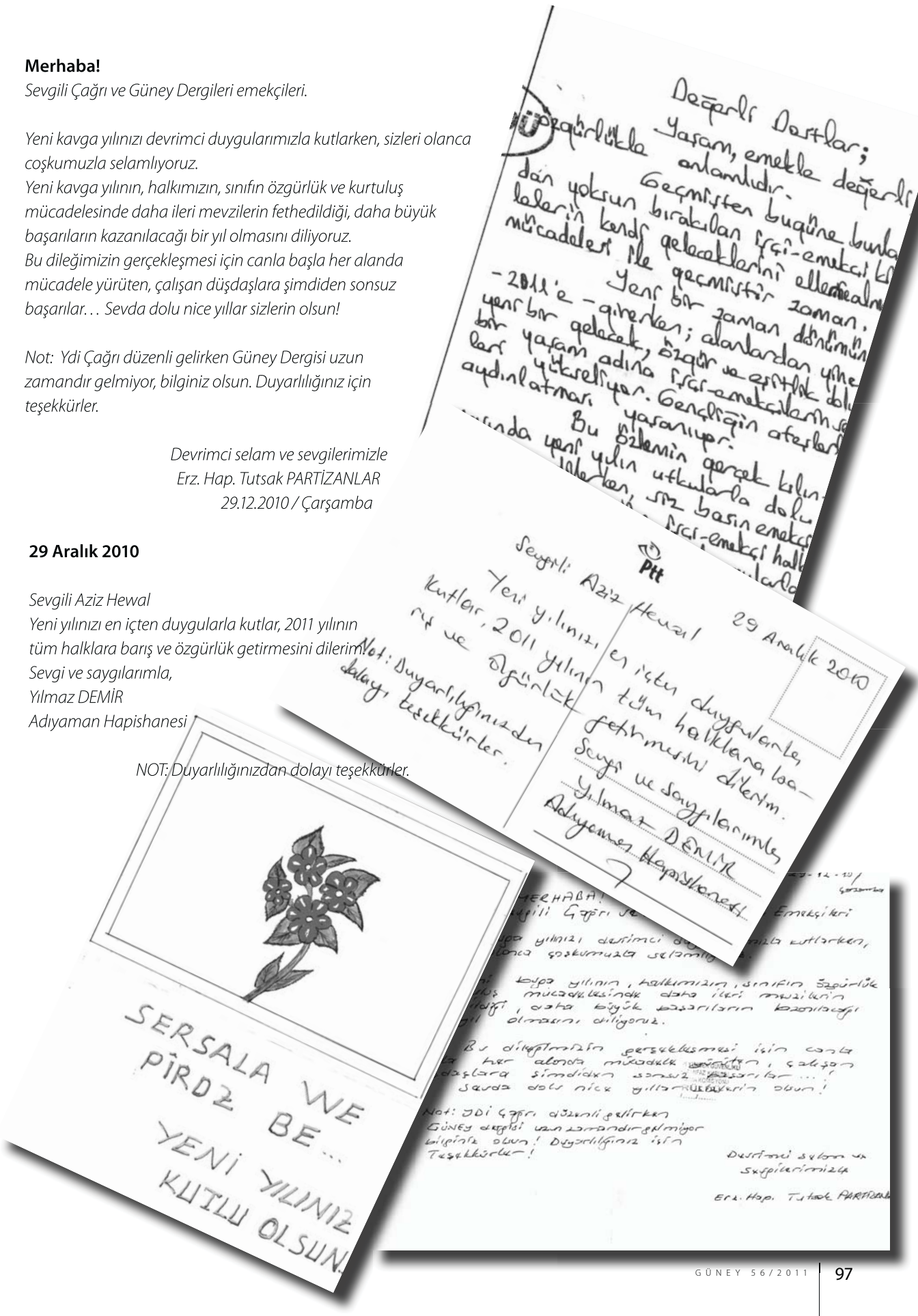

MERAY ÜLGEN

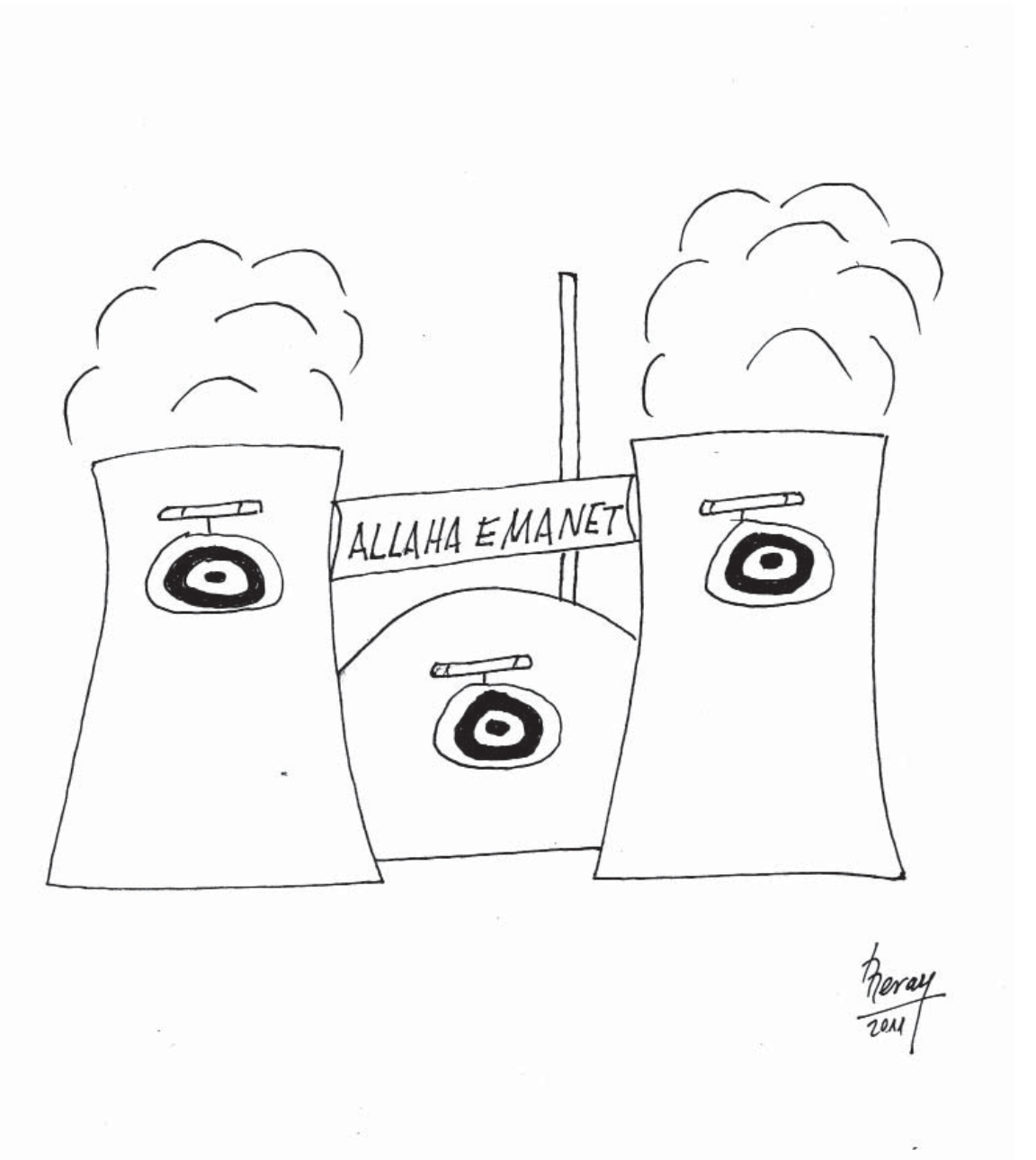

DÖNÜŞÜM YAYINLARINDAN YENİ BİR KİTAP

DEMOKRATİK DEVRİM Mİ, SOSYALİST DEVRİM Mİ? DEVRİM AŞAMALARI TARTIŞMASI

ÖNSÖZDEN:

"Devrim aşaması tartışması yeni bir tartışma değil.

Bu tartışma yalnızca ülkelerimiz açısından değil, aynı zamanda bütün dünyada devrimci ve Marksist-Leninist hareket içinde yürüyen önemli bir tartışma. Öncelikle emperyalizme bağımlı ülkeler açısından kapitalist üretim ilişkilerinin egemenliği şartlarında bu tartışma kaçınılmaz olarak kendini dayatıyor. Ülke eğer kapitalistse, buna rağmen devrim aşaması demokratik devrim olabilir mi? Bağımlılık, ülkede burjuvazinin yapısı, egemenliğinin biçimi, devrimin öznesi olan sınıf(lar)ın durumu ve karşılıklı ilişkileri, işçi sınıfının bilinç seviyesi, yoksul köylülükle ittifak seviyesi vb. devrim aşamasının belirlenmesinde ne ölçüde; nasıl rol oynar? Bu ve benzeri sorular bugün hemen emperyalizme bağımlı ve kapitalist üretim ilişkilerinin egemen hale gelmiş olduğu tüm ülkelerde devrimci ve Marksist-Leninistler arasında hararetle tartışılıyor.

Bu tartışma burada toparlayıp yayınladığım belgelerden de görüleceği gibi, bundan bir süre ülkelerimizde Bolşevik Örgüt içinde de yürütülmüş olan bir tartışmadır. Ülkelerimiz Bolşevikleri, aslında kendi içlerinde yıllardan beri süren, 8. ve 9. Kongreleri arasında teorik çalışmanın merkezinde duran bu tartışmayı 9. Kongrelerinde sonuçlandırarak demokratik devrim aşamasını temel alan bir programı kabul etmişlerdir.

9. Kongre belgelerinden görüleceği gibi, onlar, aynı zamanda örgütün içinde ve yakın çevresinde yürüyen bu tartışmanın, geniş devrimci kamuoyu önünde açıkça yürütülmemiş olmasının bir hata olduğunu özeleştirel olarak tespit etmişlerdir. Bu özeleştirel tespit temelinde elime geçen belgeleri devrimci kamuoyunun bilgisine sunmayı önemli bir görev olarak kavrıyorum."

Dönüşüm Yayınları
Fatih Mah. Bahçeyolu Cad. Ülbeği İş Merkezi No:9 Kat:4 Esenyurt/İstanbul
Tel&Fax: (0212) 620 67 57

Fotoğraf: Mehmet Masum SÜER
(Botan Bebekleri)